

antologie de poezie americană

960

antologie de poezie americană

de la începuturi pînă azi

★★

Poezia americană a secolului al XX-lea reflectă momentul împlinirii unui ideal ce se deslușește de-a lungul istoriei unei culturi care a aspirat mereu la dobîndirea a ceea ce s-a numit cîndva „independența spirituală a Statelor Unite”. Specificul național se definește mai limpede, poate, decît altădată — nu doar printr-o evocare a peisajului vastului continent dintre Atlantic și Pacific, ci prin încercarea de a cuprinde datele esențiale ale existenței în spațiul uman al Americii, problemele cele mai patetice ale unor întregi generații confruntate de realitatea socială, de profundele modificări ale standardelor morale cărora — în chip firesc — le corespund înnoiri semnificative ale tonalităților poetice.

Cartea de față desenează conturul unei evoluții a artei poeziei din Statele Unite, de la reprezentanții cei mai proeminenți ai liricii din preajma primului război mondial — T. S. Eliot, Robert Frost, William Carlos Williams, Hart Crane, Ezra Pound, Wallace Stevens, Carl Sandburg, Robinson Jeffers — pînă la cea mai tinăra generație, afirmată în ultimul deceniu. E perioada în care versul american și-a cîștigat un solid prestigiu în literatura lumii și, rostind adevărurile fundamentale ale vieții americane, participă deopotrivă la dezbaterile problemelor ce întrescă omenirea contemporană.

DAN GRIGORESCU

antologie de poezie americană

Lei 5

editura minerva

Ilustrația copertei : reproducere după o pictură de *Jackson Pollock*

**antologie
de poezie americană**

de la începuturi pînă azi

★★

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE LEON LEVIȚCHI ȘI
TUDOR DORIN
PREFAȚĂ ȘI TABEL CRONOLOGIC DE DAN GRIGORESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1978
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru ediția de față toate drepturile
rezervate Editurii Minerva (B.P.T.)

PREFAȚĂ

„Pentru poezia americană, secolul al XX-lea începe în anul 1912”.¹ Istoriile literaturii din Statele Unite se referă adesea la apariția revistei *Poetry*, în toamna lui 1912, ca la un eveniment ce avea să modifice perspectivele culturii moderne, deopotrivă din unghiul creației și din acela al receptării unor forme pînă atunci necunoscute literaturii americane. O înnoire semnificativă a mentalității culturale se produce în direcția redescoperirii valorilor din tradiția americană și în aceea a însușirii recentelor experiențe literare europene, a creației folclorice a altor continente, îndeosebi a Africii în care se recunoșteau îndepărtate obîrșii ale poeziei și muzicii din largi teritorii ale Statelor Unite.

Importanța publicării revistei din Chicago nu poate fi, desigur, contestată ; dar, se sugerează din ce în ce mai clar, ea nu este neapărat originea unui întreg fenomen de modelare a conștiinței poetice americane, cît întruparea — probabil cea mai evidentă — a unor tendințe generale ce se deslușesc în atmosfera culturală a țării. Unii comentatori rostesc chiar cuvîntul „revoluție” cînd încearcă să caracterizeze semnificația acestui fenomen². Și adevărul e că, în deceniul dintre 1910-1920, se produce o maturizare a întregii literaturi americane, o despărțire (uneori cu accente

¹ Bernard Duffey, *The Chicago Renaissance in American Letters*, Lansing, 1954, p. 76.

² Robert E. Spiller, *The Cycle of American Literature*, New York, 1960, p. 211.

vehement polemice) de tradițiile secolului al XIX-lea. Publicarea (tot în 1912) a celei dintii ediții aprobate de cenzură din romanul *Sora Carrie* al lui Dreiser e un semn tot atât de elocvent ca și apariția revistei *Poetry*, al schimbărilor ce se produceau în mentalitatea americanilor. Dealtminteri, debutul unor poeți a căror operă avea să determine o profundă înfriurare asupra creației moderne din Statele Unite (și, în unele cazuri, nu numai de acolo) se produsese cu câțiva ani înaintea apariției revistei : Ezra Pound în 1908, William Carlos Williams în 1909, iar Gertrude Stein — această personalitate ce va domina, despotic, proza americană de avangardă — își publicase cea dintii carte în 1909 (anul în care Pound își publica un al doilea volum). Edwin Arlington Robinson enunțase cu mai bine de un deceniu în urmă principiile unei poezii opuse oricărui sentimentalism și pitoresc, definind o lirică „a existenței de o simplitate dramatică, o lirică ascetică și gravă, al cărei efect se sprijină pe vigoarea epitetului, pe proiectarea planurilor poemului dincolo de versuri”.¹

Modificările din câmpul culturii se reflectă, evident, și în alte domenii decât cel al poeziei. Constituirea unor grupări de artă dramatică al căror scop era promovarea unui teatru inspirat din lumea contemporană americană, a valorilor din creația secolelor mai vechi are, neîndoielnic, o semnificație deosebită, de vreme ce — de pildă — la mijlocul deceniului următor „Grupul de la Provincetown” (stabilit, între timp, în Greenwich Village, centrul vieții artistice a New Yorkului) putea menționa reprezentarea, în premieră, a aproape o sută de piese de teatru sem-nate de patruzeci și șapte de autori americani. Recitalurile de poezie ale lui Frost, Sandburg, Lindsay, pe de altă parte, se bucurau de o audiență din ce în ce mai largă, mai cu seamă în centrele universitare. La rîndul lor, artele plastice își afirmau tot mai energic poziția polemică față de academism și de sentimentalismul tardiv, de puritanismul conservator și vestita „Expoziție de la Armurărie”, din 1913, reprezenta un moment caracteristic în istoria culturii moderne americane.

¹ Bliss Perry, în *New York Times*, 21. XII. 1919, p. 165.

Revista *Poetry* se cuvine judecată din această perspectivă. Programul ei, formulat de Harriet Monroe — cel dintâi redactor al publicației — era grăitor: scopul declarat al noului „periodic de versuri“ era „să-i dea poeziei locul pe care-l merită, să-i facă auzit propriul glas“. Revistele de mare tiraj — explica editorul — „nu-i pot acorda decît o atenție cu totul neîndestulătoare, un colț al Cenușăresei, pentru că nu-și propun să atragă luarea-aminte a publicului asupra unor creații literare specifice... De aceea, ele preferă să-și păstreze un tiraj întru totul profitabil, să publice povestiri sentimentale, ilustrații, reportaje senzaționale, pe măsura gustului unui public care le cumpără pentru a-și asigura cîteva momente de destindere și numai rareori pentru cultură, materializată chiar și în lucrările lîferare în proză... Credem că există un public pentru poezie, un public care va deveni mai numeros, va aprecia mai exact poezia, pe măsură ce opera poetică însăși va dobîndi mai multă putere, mai multă frumusețe, o mai adîncă semnificație.“¹

Cîtă dreptate avuse Harriet Monroe, o demonstrează revistele de poezie apărute în anii imediat următori publicării primului număr al periodicului din Chicaco, *Contemporary Verse*, *The Double Dealer*, *Transition*, *The Fugitive*, *Palms*, unele dintre ele cu o remarcabilă longevitate. Și popularitatea unor volume de versuri, precum *Antologia orășelului Spoon River* a lui Edgar Lee Master care, în 1915, se va afla multă vreme pe lista de *best-sellers*, fenomen cu totul neobișnuit pînă atunci în America. Tînăra generație de critici a contribuit în chip esențial la înțelegerea fenomenului poetic. Numele lui Amy Lowell, al lui Ezra Pound, Louis Untermeyer, John Crowe Ransom, Allen Tate figurează cu egală îndreptățire în istoria poeziei și în aceea a gîndirii critice din Statele Unite. Concluzia lor era acea că linia care-i unea pe poeții ce se afirmau în acest tulburat început de secol era „rebeliunea împotriva standardelor victoriene ale liricii tradiționale“².

¹ *Poetry: An Anthology*, Chicago, 1962, p. 11.

² Harold Munro, *Some Contemporary Poets*, New York, 1920, p. 101.

În 1900, E. C. Stedman vorbea despre poezia americană, comparînd-o cu o floare prea fragilă pentru climatul aspru în care trebuia să crească. În 1915, Van Wyck Brooks — unul dintre cei mai proeminenți membri ai grupării de „literați radicali“ din New York — publica o carte de comentarii, intitulînd-o *Maturizarea Americii*, celebrînd „moartea puritanismului“ și ivirea unei poezii conștiente de sine și de modificările din societatea americană. Entuziasmul tînărului critic era, însă, atît de copleșitor încît analiza să nu releve existența unei fisuri adînci între două tipuri de cultură : una, întrupată în opere care făceau concesii gustului îndoielnic și nu-și propuneau decît să cîștige un public larg, amuzîndu-l și ferindu-se să-i pună probleme prea complicate ; cealaltă, urmărind o rafinare a expresiei dar neajungînd întotdeauna să se adreseze unui auditoriu larg. „A venit timpul — scria Brooks — ca opiniile criticului american să se pună de acord cu faptele vieții americane“¹, un punct de vedere exprimat, cu aproape un secol în urmă, și de Feminore Cooper.

Van Wyck Brooks nu avusese decît douăzeci și doi de ani cînd, în 1908, publicase *Vinul puritanilor*, cel dintîi atac coerent împotriva idealismului gîndirii criticii tradiționale, a „supraviețuitorilor puritanismului de odinioară“. Ideile lui vor fi susținute de o grupare întreagă de tineri intelectuali care se străduiau să releve necesitatea unei arte inspirate de existența americanului contemporan, a unei arte capabile să răspundă unor întrebări fundamentale ale vieții. Concepțiile lor nu proveneau, firește, din distilarea unor surse filozofice ; dimpotrivă, aria ideilor estetice cuprindea un relief extrem de variat. Radicalismului lui Brooks și al prietenilor săi, Randolph Bourne și John Macy i se asocia viziunea marxistă a lui Max Eastman și a lui Lewis Mumford, pentru care cultura și societatea nu puteau fi analizate decît într-o unitate istorică bine definită ; psihologismul lui Ludwig Lewisohn, îndemnînd la studierea artei din orizontul vieții launtrice a artistului, ale cărui argumente — de factură freudiană —

¹ Van Wyck Brooks, *America's Coming-of-Age*, New York, 1915, p. 17.

au înfruntat pentru o îndelungată perioadă o direcție întreagă a gândirii critice americane; vehementul spirit antifilistin al lui H. L. Mencken, adversar ireductibil al convenționalismului mic-burghez.

Deși cu siguranță, mai puțin preocupată de înnoirile formei poetice — critica formulată de grupul *neoumaniștilor*, Irving Babbitt, Paul Elmer More, William Crary Brownell, avea să contribuie într-o măsură la fel de importantă la crearea unei atmosfere prielnice afirmării unei direcții opuse tradițiilor victoriene; se constituia o doctrină care proiecta creația literară ca pe o purtătoare a unor sensuri morale, capabile să-l înnobileze pe om. „Nu se poate concepe o operă literară care să aspire la respectul oamenilor și care să nu le propună un ideal etic; lipsită de scopul moral, literatura e o simplă împerechere de cuvinte fără sunet.”¹

Din această perspectivă, e sigur că puțini scriitori și critici din primele decenii ale acestui veac își dădeau seama de însemnătatea metodei propuse de J. E. Spingarn și pe care el o numise, simplu, „noua critică”. Mencken o ironizase necruțător, vorbind despre ea ca despre o „critică a criticii criticii”; reluând, însă, unele idei ale lui Croce, „noua critică” urmărea întemeierea unui sistem capabil să descopere valoarea imaginii, a simbolului, a metricii poetice. Mai târziu, sub înfrurirea lui Pound, a lui T. S. Eliot, a lui I. A. Richards, „noua critică” va elabora un sistem riguros ale cărui consecințe vor putea fi descoperite în structuralismul american al deceniului al patrulea.

Așa încît *Poetry* nu apărea într-un spațiu gol și direcțiile generate de ea nu reprezentau decît manifestarea, modelată de un program mai coerent, a unor tendințe de înnoire prezente în atmosfera epocii. Academizarea limbajului poetic al romanticilor era combătută, firește, și de alți scriitori în afara celor strînși în jurul revistei de la Chicago. Tînăra generație se opunea nu romantismului „în general”, ci „modului în care se degradase cuvîntul miraculos al poeziei lui Blake, Wordsworth, Coleridge, Shelley și Keats în reluările convenționale din cea de-a doua

¹ Irving Babbitt, *Literature and the American College*, New York, 1908, p. 123.

jumătate a secolului trecut.“¹ Despărțirea de convenționalismul victorian, atât de energică în proza americană, se anunțase încă din versurile lui Whitman și în caligrafiile clare ale singuraticiei poete din Amherst, Emily Dickinson ; dar abia în 1899, în *Omul cu hîrlețul* al lui Markham, se deslușise o orientare mai decisă spre temele simple ale existenței umane.

În jurul lui 1910, un grup de poeți — care și-au spus *imagiști* — se constituise la Londra. Grupul îi includea și pe americani Ezra Pound, Amy Lowell, Hilda Doolittle și John Gould Fletcher ; cei mai mulți vor deveni colaboratori ai lui *Poetry*, unde aduceau experiența unei poezii create cu preocuparea unei concentrări extreme a expresiei, al cărei model era lirica japoneză și chineză, severa arhitectură a poeziei antice eline și latine. Țelul lor era o construcție poetică aptă să se adreseze direct sensibilității lectorului ; forma metrică tradițională era socotită nepotrivită unui asemenea scop și versul liber părea „singurul în stare să surprindă mișcarea liberă a sentimentelor, niciodată încarcerată de zidurile netede ale strofelor“.² Influența poeziei simbolismului francez nu era, desigur, străină de ideile imagismului.

Fapt e că, spre sfîrșitul deceniului al doilea, sentimentul crizei intelectuale căruia îi dăduseră glas criticii de la începutul secolului nu mai părea să aibă un temei obiectiv. Revistele literare (în primul rînd, se înțelege, *Poetry*), volumele de poezie și de critică a poeziei, participarea poeților americani la antologiile internaționale conferiseră liricii Statelor Unite o statură pe care n-o avea nici pe vremea lui Whitman (a cărui creație fusese descoperită relativ tîrziu în Europa). În 1914 fusese publicată o antologie al cărei titlu, *Des Imagistes*, voia să sublinieze cît de mult erau datori față de poezia franceză autorii incluși în volum — printre ei americanii Ezra Pound, Hilda Doolittle, Amy Lowell, William Carlos Williams. Peste șaisprezece ani, cînd s-a publicat o nouă antologie a imagismului, numai doi colaboratori ai volu-

¹ Harold Stearns, *America and the Young Intellectual*, Chicago, 1921, p. 77.

² T. E. Hulme, în „*London Literary Leaflet*“, 15. XI. 1914, p. 36.

mului din 1914 rămăseseră credincioși formulei preconizate de Pound și de prietenii săi: Williams și Hilda Doolittle. (Semnificativ, nici Pound însuși nu mai publica în noua antologie). „Cine-și mai amintește adresa imagiștilor?“, se întreba — pe un ton ironic Archibald MacLeish, cel care proclamase supremația „Celei de-a Zecea Muze“, a „Muzei Sociale“, în Parnasul anilor de criză de după primul război mondial.

Personalitatea al cărei profil nu poate fi desenat numai în raport cu imagismul (cu toate că rolul său în formularea esteticii curentului e decisiv) se dovedește a fi Ezra Pound. O viață agitată, o inteligență mereu neliniștită, admirat pînă la idolatrie de unii, detestat cu înverșunare de alții, oricum niciodată întîmpinat cu indiferență, poetul și-a găsit cel mai primejdios adversar în Pound-omul politic. Au fost momente în care arhitecturile savante ale versurilor lui Ezra Pound, pe care se clădeau înnoitoare perspective ale unei „poezii ce trebuie scrisă la fel de clar ca proza“ — cum îi spusese cîndva prietenul său, T. S. Eliot¹ cădeau sub umbra grea aruncată de o activitate politică pro-mussoliniană, imposibil de justificat.

„A devenit un truism faptul că Pound i-a învățat pe urmașii lui dubla conștiință a versului ca vorbire și a versului ca muzică. Pe urzeala [...] aspră a limbii engleze el a țesut mătasea strălucitoare a muzicii verbale pe care o învățase din poezia proven-sală. E unul din puținii scriitori contemporani în limba engleză al cărui vers dezvăluie ceea ce el numește «invenție tematică». Inventivitatea lui e sprijinită de faptul că nu era legat exclusiv de tradiția poeziei engleze; ci de auzul său extrem de fin, de instinctul lui de artizan. Sînt unele poeme în care ai impresia că Pound călărește doi cai deodată: limbajul colocvial direct și fra-za melodică.“²

Pound se declarase, încă din primele lui poeme, discipol al poezilor evului mediu italian și proven-sal, al stilnuoviștilor (mai

¹ Vezi Wylie Sypher, *Rococo to Cubism in Art and Literature*, New York, 1960, p. 150.

² Babette Deutsch, *Poetry in Our Time*, Garden City, 1963, pp. 131—2.

ales al lui Guido Cavalcanti), al lui Arnaut Daniel, misteriosul trubadur al lui *trobar clus* și *trobar ric*, al poemei ce se descifrează asemenea unui joc complicat de cuvinte. Refugiul spre timpuri îndepărtate ale culturii nu are, însă, doar înțelesul unei adevărate la estetica poeziei din acele vremuri; se deslușește aici un fel de opoziție de tip romantic față de pragmatismul necruțător al epocii sale.

Claritatea — observam cu un alt prilej — are pentru el un sens material, de distilare pînă la acea puritate a substanței pe care o realizează doar operațiile de laborator. E aerul pur, obținut prin sinteză chimică, lipsit de căldura amestecului cu substanțele impure date de arderile temperamentale ale poetului, aerul în care respiră doar conceptele. Astfel, poetul aspiră la strictețea ideogramei pe care o definea ca pe „un complex intelectual și emoțional, surprins într-un singur moment al duratei eterne“. Imaginea — socotea el — e dinamică, datorită *montajului*, operație prin care el înțelegea, de fapt, eliminarea succesivă a detaliilor.

Raportul între intensitatea emoțională și concentrarea expresiei poetice era, în concepția lui Ezra Pound, esențial pentru păstrarea specificului unei creații lirice.

Încă din vremea în care se afla (cel puțin formal) în rândurile poeziei imagiști, Pound a optat pentru o estetică ale cărei baze trebuiau căutate în poezia engleză modernă. Titlul volumului *Personae*, publicat în 1909, sugera ideea de *mască* în spiritul concepției lui Yeats care pretindea poetului să-și obiectivizeze propriile emoții, arborarea „Măștii“, alt cuvînt pentru „Anti-Eul“ ce se formula ca factor al opoziției față de subiectivitatea poetică.

Serge Fauchereau observa că, după ce în *A Lume Spento*, culegerea din 1908, adoptase „poze“ preraphaelite („cu femei în rochii vaporoză“,), Pound avea să reacționeze în *Ripostes*, patru ani mai tîrziu, „împotriva acestor poze lănguroase și să propovăduiască arta pentru artă“ în spiritul poeziei lui Théophile Gautier¹; își punea problema „de a reinstaura disciplina ritmică și

¹ Serge Fauchereau, *Introducere în poezia americană modernă*, Editura Minerva, Biblioteca pentru toți, București, 1974 pp. 28-9.

formală¹, Gautier e numai una dintre numeroasele surse ce s-au putut descoperi în versul și în ideile poetice ale lui Ezra Pound. Deliberat, programatic, el își însușea sugestiile unor secole și zone de poezie foarte diferite între ele. Stilul lui se constituia ca un montaj complex de fragmente ce dezvăluie influența lui Robert Browning, a trubadurilor, a lui Yeats, a legendelor celtice și hinduse, a dramei rituale japoneze, a poemelor clasice chineze, latinești și eline.

Și, surprinzător, în versurile tragicelor *Cantos* compuse de poetul internat într-un lagăr de prizonieri fasciști, la Pisa, se aud îndeajuns de limpede ecouri ale verbului acelui vizionar al democrației și al superbe libertăți a omului ce încorporează întregul cosmos în făptura lui de miracole: verbul lui Walt Whitman. „Între cei doi poeți era o prăpastie adâncă”², observa cu dreptate un exeget al operei lui Pound. Cu toate acestea, poetul secolului al XX-lea a recunoscut înaintașului său meritul „de a fi tăiat pădurea, așa încît generația mai tînără să poată sculpta lemnul”. El încheia „un pact” cu Whitman, ale cărui idei democratice și estetice nu le accepta; și totuși, unele imnuri închinare frumuseții făpturilor care se bucură de existența liberă în natură aduc bine aminte de inflexiunile din whitmanianul *Calamus*, laudă sevelor dezlănțuite ale firii.

În *Hugh Selwyn Mauberley*, poem alcătuit din optsprezece secvențe, publicat în 1920, erau condensate cîteva elemente esențiale ale gândirii lui Pound. Atacul sarcastic împotriva „minciunilor artistice pe care le cere epoca” se asociază cu o meditație întunecată prilejuită de înfățișarea lumii cuprinsă de deznădejde, în anii ce urmau războiului mondial. Consecințele cataclismului (descriș în tonuri sumbre, de un dramatism dantesco) sînt, însă, trasate dintr-o perspectivă ambiguă, gîndirea politică a lui Pound enunțîndu-se ca un amestec lipsit de unitate logică, al ideilor care prevestesc atitudinea profascistă și al celor menite să dezvăluie caracterul antiuman al imperialismului, în structura lui însăși

¹ *Ibid.*, p. 29.

² M. L. Rosenthal, *A Primer of Ezra Pound*, New York, 1960, p. 68.

germinînd primejdiile războiului. Mauberley este un patetic auto-portret ; un poet cugetînd la destinul umanităţii, revoltîndu-se dureros împotriva nedreptăţilor, crezînd cu înfiorată sinceritate în datoria artistului de a participa la existenţa lumii contemporane, de a respinge ispita refugului în teritoriile artei care devin pustii de îndată ce nu mai comunică în vreun fel cu universul dramelor sociale.

De-a lungul a treizeci şi patru de ani, între 1925 şi 1959, Pound s-a consacrat creării unui ciclu de o sută nouă poeme, numite de el *Cantos*, proiect al unei ample construcţii consacrate încercării „de a descoperi lucrurile care rezistă vremii şi cele care sînt trecătoare sau revin neconţinut în istoria omenirii“. „*Cantos*-urile sînt asemenea unei imense tapiserii în care predomină unele forme, sau asemenea unei fugi cu motive ce revin într-una, sau a unei comedii moderne, unde viziunile *Infernului* sînt proiectate mai des decît cele ale ascensiunii spre Purgatoriu, în vreme ce priveliştea Paradisului e covîrşită de nori groşi... Pound alătură povestiri, unele legendare, altele apocrife şi altele adevărate, simbolizînd sau exemplificînd cruzimile sistemului bancar, dînd glas miniei sale împotriva «celor care aşază desfătarea banilor înaintea bucuriei simţurilor», a celor răspunzători de mutilarea omului şi a artei.“¹

O *Comedie* al cărei poet îl invocă pe Homer, pe Dante şi pe Ovidiu, pe cutezătorii oameni ai Renaşterii, însetaţi de cunoaştere ; dar nu izbuteşte să afle drumul care l-ar duce dincolo de beznele *Infernului*. Opera lui profund înnoitoare, aspirînd la exprimarea atotcuprinzătoare a omului acestui secol şi a istoriei lui, n-a putut salva de oprobriu amintirea autorului ei.

Exilul lui Pound a avut un deznodămînt tragic. Mai puţin spectaculoasă, desigur, despărţirea de ţară a lui T. S. Eliot poartă, în esenţă, semnificaţii asemănătoare ; în 1927, Eliot a devenit supus al coroanei britanice. Dar universul care-l înconjură avea aceeaşi întruchipare a unui infern, populat de vedenii ameninţă-

¹ Babette Deutsch, în *New York Herald Tribune*, 22. VIII. 1948, p. 7.

toare. O *Țară pustie*, tărîm al pustietății morale, răscolit de înfricoșătoare cataclisme, din care valorile sînt alungate și înlocuite cu lipsa de omenie a unui capitalism întemeiat pe setea nepotolită de înavuțire: acesta e peisajul viziunilor lui Eliot. „Opiniile sale nu sînt legate numai de poezie. Întreaga lui atitudine critică e determinată de o credință socială, de năzuința lui de a deveni un predicator. Ca scriitor a vrut să fie tradiționalist; tradiția la care a aderat derivînd din gîndirea teologiei catolice, are — negreșit — implicații sociologice și etice. Vrea să demonstreze că aplicarea acestor principii în viața socială e identică aplicării lor în literatură.“¹

Eliot credea că poezia nu poate supraviețui decît nutrită din sevele limbii vorbite. Textura poetică se obține din cuvinte pe care toată lumea știa să le rostească și sensurile diferite, nuanțele atribuite unuia și aceluiași cuvînt nu fac decît să sporească efectele subtile de umbre și de lumini ale versului. Portretul lui J. Alfred Prufrock, personaj al unor poeme de Eliot, poetul care rătăcește printre clișeele unei lumi alcătuite din „sentimente trăite doar pe jumătate“, devine o proiecție a personajului modelat de prejudecățile burgheze, între care cele lingvistice nu ocupă locul cel mai puțin important. „Frazele-gata-formulate“ adîncesc sentimentul de însingurare al celor care le rostesc și al celor care le ascultă.

Începînd cu poemul *Prufrock și alte observații*, din 1917, pînă la cele *Patru quartete* care, în 1943, încheiau activitatea lui poetică, Eliot desenează harta înspăimîntătoare a unei *Țării pustii*. Titlul volumului său din 1922 se poate extinde asupra unei întregi opere care surprinde priveliști ale unui lumi ce nu îngăduie decît existența unor fantome, a unor „oameni găunoși“ și a unor „oameni împăiați“, ceilalți fiind prizoniți și alungați.

Era un clasicist, în sensul că „poezia lui se construia din cizelări atente mai curînd decît din inspirație.“² A căutat, mai

¹ Stephen Spender, *The Destructive Element*, Londra, 1936, p. 164.

² Sean Lucy, *T. S. Eliot and the Idea of Tradition*, New York, 1960, p. 17.

ales în anii tinereții, ceea ce el numea „o corelație obiectivă“ a emoției. Expresia se constituia din „grupări de obiecte, dintr-o situație, dintr-un lanț de evenimente“, apte să-i reflecte sentimentele și să se rînduiască pe portativul propriei melodii a poetului.¹ O lume a urîtului, a singurătății, o lume vulgară și ucigașă, sordidă, infernul din această uriașă *Țară pustie* nu pot fi, însă, obiectivizate, depersonalizate. Ironia clasică e de multe ori înlocuită de sarcasmul romantic, noblețea spirituală e alungată de trivialitate și de burlesc.

Țara pustie e poemul compus în anii de criză care au urmat primului război mondial. Durerosul simțămînt al prăbușirii e întru totul explicabil; forțele răului, rapacitatea antiumanistă se dovediseră a fi mai puternice decît înfăptuirile științei și ale artei, a căror utilitate era pusă la îndoială de Eliot și de generația lui.

Întregul sistem de simboluri se organizează într-o construcție complicată, în care o referire alegorică decurge din alta și procedeul perspectivei simultane al picturii cubiste pare a fi transformat în poezie.

Referiri — uneori directe, alteori implicite — la treizeci și cinci de scriitori din diverse epoci și zone ale culturii universale, la poeme folclorice compuse în șase limbi, conotații erudite și formulări abrupte creează cadrul complicat al unui poem care vrea, de fapt, să transmită o idee de o copleșitoare simplitate: tărîmurile pustii pe care le străbate umanitatea ce poartă amintirile întunecate ale războiului pot să rodească din nou, dacă oamenii se dăruiesc unui ideal, dacă au puterea să creadă în el.

Poate că, de la Poe încôace, poezia Americii nu și-a pus cu atîtă gravitate problema valorilor muzicale pe care le poate crea poezia. De la poetul lui *Ulalume*, Eliot preluase și o ireductibilă aversiune față de societatea mecanicistă, precum și aspirația de a deschide, în poezie, o poartă care să îngăduie cititorului (pentru că el se declara, constant, preocupat de efectul versului său asupra „imaginației și simțurilor lectorului“) să descopere o lume

¹ Babette Deutsch, *op. cit.*, p. 167.

nevăzută — lecției lui Poe i se alătura, aici, și aceea a lui Mallarmé. „Obiectivizarea“ rămânea, iarăși, o noțiune lipsită de putere, pentru că Eliot înțelegea totuși poemul ca pe o formă a confesiunii și a amintirii.

Directă sau mijlocită de alte experiențe poetice, influența lui Pound și a lui Eliot asupra liricii americane din primele decenii ale secolului (dar și mai târziu, pînă la unii scriitori de astăzi) a fost imensă. Conrad Aiken, de exemplu, declara cîndva că „a învățat de la Eliot tot ce acesta învățase de la Laforgue.“¹ Dar versurile lui nu cuprind o arie atît de largă a problematicei umane și sînt, mai degrabă, reflexe ale unei sensibilități grav rănite, ale spaimelor pe care copilul de nouă ani (martor la sinuciderea tatălui, după ce-și ucisese soția) le-a purtat de-a lungul vieții. Temele revin, cadențele se repetă obsedant, încheierea celor mai multe din poemele lui Aiken e de o deprimantă convingere că lumea nu mai poate fi salvată.

Relațiile cu imagismul ale unei poete, Amy Lowell, sînt mai clare. Preluînd conducerea mișcării în 1915, după plecarea lui Pound, ea avea să devină simbolul însuși al poeziei imagiste. În paginile de critică, în versurile ce mărturisesc preocuparea constantă pentru efectul polifonic, a susținut cu pasiune ideea că „versul liber poate cuprinde mai exact subtilele mișcări ale fluxului interior“ și istoriile literare o socotesc a fi „cea care a contribuit în chip decisiv la răspîndirea lui printre poeții americani.“²

Dintre cei care au participat la afirmarea curentului imagist, Hilda Doolittle a rămas pînă la sfîrșit credincioasă, fără nici un moment de ezitare, esteticii formulate la începuturi. „Credea cu atîta convingere că orice amănunt de prisos trebuie eliminat, încît a renunțat la propriul său nume — care, pesemne, i s-a părut prea lung — și a semnat încă de la debut cu inițialele H. D. Și

¹ Cf. Jay Martin, *Conrad Aiken: A Life of His Art*, Princeton, 1962, p. 81.

² Martin S. Day, *History of American Literature from 1910 to the Present*, New York, 1971, p. 177.

asa a devenit celebră în literatură.“¹ Fidelitatea ei față de ideile inițiale ale imagismului s-a demonstrat în suavitățile versurilor, asupra cărora nu s-au abatut niciodată spaimile celor două războaie trăite de ea. Metafora delicată, creionată cu precizie „pare că nu conține alt mesaj decât bucuria senzuală provocată de marea frumusețe a lumii ; claritate elină, molatecă și dulce, dar la atingerea căreia simți răceala marmurei.“²

Destinul lui John Gould Fletcher e cu totul diferit. Plecase în Anglia din 1908, când avea douăzeci și doi de ani și s-a întors după douăzeci și cinci de ani. Atunci, în 1933, într-o Americă în care depresiunea economică lasă urme atât de adânci, și-a dat seama că poezia lui de pînă atunci nu putea răspunde problemelor existenței umane. A aderat la mișcarea agrarienilor — un grup constituit la Universitatea Vanderbilt din Tennessee. Dar dezamăgirii față de Lumea Veche i s-a adăugat curînd și conștiința unei tragice neîmpliniri a individului în împrejurările generate de Lumea Nouă : în 1950 s-a sinucis, copleșit de sentimentul inutilității propriiei sale poezii. „Opera timpurie a lui John Gould Fletcher ilustrează slăbiciunea intrinsecă unei aplicări stricte a crezului imagist [...]. Nu e de ajuns să aduni imagini științifice și să le țeși pe firul unei singure culori : cititorul vrea inconsecvențele dinamice ale emoției, ale gîndirii sau ale acțiunii.“³

Agrarienii, de al căror grup se apropiase Fletcher (li se mai spuneau „the Fugitives“ — „fugarii“ — după numele revistei pe care începeau s-o publice în 1922), scriau o poezie doar formal asemănătoare creației lui Eliot. Le era comună viziunea teribilă a unei lumi moderne pustiite de cataclismele războaielor, în care omul viețuiește fără speranțe. Îi unea încrederea în valorile tradiționale ; dar soluția spre care se îndreptau ei era structural deosebită de aceea a poetului *Țării pustii* ; legîndu-l din nou pe om de natura de care societatea industrială îl despărțea cu brutalitate, ei îl îndreptau spre tradițiile pămîntului ame-

¹ William Carlos Williams, *Autobiography*, 1951, p. 48.

² R. P. Blackmur, *Language as Gesture*, New York, 1952, p. 351.

³ Fred B. Millet, *Contemporary American Authors*, New York, 1940, p. 142.

rican, mai ales spre tradițiile Sudului, ale acelei regiuni în care trăiau încă vechile balade, legendele aduse aici de cei dinții pionieri, povestirile din vremea războiului civil.

Una dintre personalitățile proeminente ale grupului era John Crowe Ransom, al cărui prestigiu s-a constituit deopotrivă ca poet al tradițiilor Sudului și ca promotor al unui sistem de interpretare a textului poetic ce avea să devină celebru sub numele de „Noua critică.”

Ransom își enunța crezul poetic ca pe o întrupare a „atitudinii ironice” față de „discrepanța dintre speranțele umane și împlinirile reale ale oamenilor în societatea contemporană.”¹ Dar, în zugrăvirea peisajului halucinant al Americii moderne, el pune, un fel de energie a ritmurilor, o expresie de o surprinzătoare forță de concentrare. O aparentă candoare a descripției și a portretului e contrazisă de limbajul poetic, extrem de elaborat, în care — uneori — două tipuri de lexic se întîlnesc pentru a sugera desfășurarea acțiunii în două planuri : al realului și al idealului. Planuri care se întretaie neconținut, decupînd imagini de o mare precizie a liniei.

Robert Penn Warren (cu aproape douăzeci de ani mai tînăr decît Ransom) e și el o personalitate care s-a ilustrat, cu egală autoritate, în domenii diverse ale literaturii. Romancier convins că arta narației trebuie să determine crearea unei imagini a naturii umane, hotărîtă să se desăvîrșească, și critic a cărui contribuție la fondarea „Noii Critici” fusese esențială, el a fost, de obicei, mai puțin discutat ca poet, pentru că opera lui din celelalte domenii a umbrît-o pe cea de artist al versului.

Tema care revine de multe ori în poezia lui e aceea a însingurării omului într-un cosmos căruia îi lipsește armonia oricăror alcătui. Dar, în contact cu pămîntul natal, omul poemelor lui Warren își redobîndește forța de a rezista deprimării : Natura, neconținut ciclul al înnoirilor, acționează asupra lui învățîndu-l să descopere frumusețea în lucrurile simple. El trebuie să de-prindă înțelesul unei „ecuații elementare” : dragoste = inocență.

¹ Cf. John L. Stewart, *The Burden of Time : The Fugitives and Agrarians*, Princeton, 1965, p. 219.

Omul, proclamă Warren, e înzestrat cu puterea incomparabilă de a-și dobîndi fericirea, de a deveni mai bun și mai generos, de a se sacrifica pentru fericirea celorlalți.

Viziune ce se opune aceleia a altor agrarieni, în poezia cărora pătrunsese adînc imaginea *Țării pustii*, a existenței lipsite de speranțe a omului din secolul al XX-lea. Allen Tate (poate criticul cel mai reprezentativ din întregul grup, poet ale cărui opere erau socotite a fi „teribil de personale“), recunoaște fără ezitare că-i datorează un tribut important lui Eliot. Nu numai în sensul viziunii deprimante a lumii cuprinse de bezne, de incertitudini, incapabilă să-și descopere drumul, ci și în multe amănunte ale simbolisticii, în expresia verbală, în elipsele și în aluziile ce conduc de multe ori la formulări obscure, greu de înțeles.

Tate e un poet al cărui ideal politic e acela al unui conservator, adversar al Nordului industrial — socotit răspunzător pentru deteriorarea tragică a vieții din întreaga Americă și, mai ales din Sud. Atmosfera unor poeme ale sale amintește — ca și în *Țara pustie* — *Infernul* dantesc. Rotindu-se neconținut, timpurile anului aduc doar dezădejde; și cunoștința omului modern e copleșită de viziunea morții neînduplecate. Întrebările neliniștite ale celui care vrea să afle dacă barbaria și nimicnicia vor fi alungate, rămîn fără răspuns.

Vreme de cîteva decenii, imagismul a constituit o orientare „în funcție de axa căreia se judecau aproape toate faptele de conștiință poetică a Americii.“¹ Dar adeziunea la programul imagist a unora dintre personalitățile cele mai clar conturate are, firește, sensul întemeierii unei variante care, de multe ori, interpretează tiparele stabilite la începuturile curentului (și la fixarea cărora participaseră cîteodată ei înșiși, pentru a le remodela sau chiar a le contesta, mai apoi).

Unul dintre cazurile cele mai grăitoare e cel al lui William Carlos Williams. Nu s-a aflat, în sens strict istoric literar, printre fondatorii imagismului; dar — împreună cu H. D. — a publicat și în prima antologie, cea editată de Pound în 1915, și

¹ Bernard F. Engel, *Marianne Moore*, New York, 1964, p. 33.

în cea de peste două decenii, ultimul document important al curentului.

Spre deosebire de H. D., Williams a rămas întotdeauna un american. Ritmurile lui în *staccato* sînt cele ale limbii vorbite în America. Subiectele lui sînt preluate din scenele vieții americane. Mai ales din cele ale Coastei de Est, ale măruntelor tîrguri de pe valea râului Passaic, în New Jersey. Critica a relevat încă de la primele volume ale lui Williams, precizia descrierii, punînd-o pe seama felului în care omul de știință, medicul Williams, privea la lumea din jur. Și e adevărat că el socotea sarcina poetului a fi „perfecționarea limbajului într-o asemenea măsură, încît să devină apt să exprime propriul său timp, pentru asta fiind nevoie de o limbă la fel de exactă, de semnificativă, ca limba cărții științifice.“¹

Fără îndoială, însă, medicul William Carlos Williams nu ar fi dobîndit această precizie a verbului poetic dacă n-ar fi înțeles și lecția lui Pound, îndemnul lui de a elimina orice ornament ce ar putea să umbrească esența cuvîntului precis, a cuvîntului „ce nu se rușinează de propria goliciune.“² Poemele lui au claritatea vizuală pe care Braque o cerea picturii; ele evocă obiecte ale universului imediat, sînt un fel de naturi statice desenate într-o linie neîntreruptă, fără hașuri, descrieri ale unor volume proiectate într-un aer transparent, pe care lumina cade egal.

Cînd reclamă crearea unei „poezii pure“ Williams adaugă, întregului concept un înțeles nou, acela al experienței americane imediate“. În deceniul al patrulea, poetul nu mai era discutat din perspectiva imagismului: revolta lui împotriva versului „care literaturizează lucrurile“ se înfățișa ca o premisă teoretică a *obiectivismului* — termen folosit de el pentru „viziunea poetică a celor ce știu că nu există idee lirică în afara obiectului concret.“³ Descrierea exactă, incisivă a obiectului are rostul pătrunderii în esența lui, în ideea care „nu există în afara lucrurilor.“

¹ Hugh Kenner, în *Massachusetts Review*, Winter, 1962, p. 238.

² Cf. John Ciardi, în *Nation*, 24. IV. 1954, p. 368.

³ Cf. L. S. Dembo, *Conceptions of Reality in Modern American Poetry*, Berkeley, 1966, p. 57.

Momente ale vieții domestice, portrete ale oamenilor ce se dedică îndeletnicirilor simple, peisaje în care descoperă frumusețea calmă a lucrurilor alcătuind cadrul existenței cotidiene sînt subiecte predilecte ale lui Williams ; în conflictul dintre lucrurile realității concrete, observabile și cele ale amintirii, prezentul e acela care se dovedește a fi mai puternic.

Către mijlocul deceniului al 3-lea, poezia lui va deveni o proslăvire a vieții, a forței ei nicicînd învinse. Însă poemele lui Williams nu se vor transforma în apologii romantice ale unei realități idealizate : ele sînt montaje de imagini, evocînd fragmente ale unei lumi în care vulgaritatea atacă însăși esența existenței umane.

Opera în care poetica lui Williams se înfățișează în materializarea ei cea mai caracteristică, despărțindu-se de multe dintre ideile ce-i conturaseră crezul estetic de pînă atunci, va fi poemul epic *Paterson* (ale cărui cinci cărți au apărut între anii 1946 și 1958). Poemul nu e structurat asemenea vreunei alte opere narrative : deoarece condiția vieții moderne — socotește poetul — e dispersarea elementelor ce alcătuiesc universul cotidian, poemul nu-și însușește obligația vreunei unități formale. Eroul nu e modelatorul propriului destin, ci (ca în epica lui Joyce, ale cărei sugestii se deslușesc și în construcția narativă a poemului, în dispunerea detaliilor în colaje cu o geometrie foarte variată) el e produsul timpului și al spațiului în care trăiește. Acest erou e Williams însuși, și personalitatea lui e determinată de acțiunea asupra sa a orașelului Paterson — așezare în care-și petrece viața de cîteva decenii. Fragmente lirice de mare inventivitate alternează cu altele, scrise într-un limbaj de o ostentativă banalitate, uneori juxtapuse în contraste violente, în combinații imprevizibile. Viața reală se înalță pînă la dimensiunile unor mituri străvechi ale vitalității, riul Passaic însuși devenind Puterea-fără-de-sfîrșit a Vieții, curgînd fără de încetare, mereu înnoită, mereu întinerită.

Concluzia poemului (și, pentru mulți comentatori, a întregii opere a lui Williams) e cuprinsă în Cartea a V-a, *Vînătoarea inorogului*. Crezul poetic ar putea fi înțeles ca o identificare a

virtuții umane supreme cu strădania generoasă de a crea lucruri menite celorlalți oameni.

Era concluzia unuia dintre cei mai de seamă umaniști din istoria modernă a poeziei americane. Poate că, deși n-a formulat-o în asemenea termeni, aceasta s-ar cuveni să fie și concluzia unei alte personalități proeminente a liricii din secolul nostru : Carl Sandburg. Ca și în cazul lui Williams, apropierea de un anume grup literar (la Sandburg, cel din jurul lui *Poetry*) a determinat orientarea generală a creației, dar nu și supunerea la normele lui poetice. Oricum, nu imagismul a fost curentul care să-l fi atras direct.

N-a acceptat niciodată ideea „artei pentru artă.“ Poezia înseamnă pentru el „atitudine civică, proclamare a încrederii în om, în necesitatea justiției sociale, a frumuseții unei vieți trăite sub zărilor păcii și ale libertății pentru toți.“¹ Admirator al idealurilor lincolniene (a fost cel mai reputat cercetător al biografiei acestui mare om politic), Sandburg a fost autor al unor ode, în tradiția whitmaniană, închinare Americii și viitorului ei. Și, dacă — de multe ori — retorica lui poetică se întemeia pe o anume grandilocvență romantică, nu i se poate contesta pătimașa încredere în destinul țării lui, în puterea poporului de a instaura marile valori morale.

Sandburg e poetul Vestului Mijlociu, al orașului industrial — hidos, dar de o energie bărbătească —, al preriei, al curățitorilor de știuleți, al întinderilor cu grâne. Conflictul descris de el nu e unul de tip romantic, între prezentul deteriorat de invazia mașinii și trecutul patriarhal. Robert Frost e poetul Noii Anglii, al oamenilor care strâng roadele unui pământ stîncos, singuratici și înverșunați împotriva unei soarte neprietenoase. Ca și la Sandburg, istoria nu e concepută ca un proces conflictual ; dar aceasta, pentru că trecutul nu-i oferă o imagine strălucitoare, în contrast cu dramatica înfățișare a prezentului. Ele sînt deopotrivă de puțin luminate de făgăduința fericirii.

¹ Phil Storr, *Sandburg Speaks*, Philadelphia, 1946, p. 12.

Frost nu e un mizantrop : viziunea lui nu e, neapărat, aceea a unui filozof, ea nu provine dintr-o meditație asupra condiției umane, ci dintr-o observație atentă a vieții concrete, a tablourilor ce se oferă privirii. Este — dintre marii poeți americani de la începutul secolului — spiritul cel mai înzestrat cu o percepție a tonurilor și a formelor, a atmosferei ce învăluie casele pierdute printre copacii desfrunziți de toamnă, pășunile și livezile întregului peisaj al unei Noi Anglii, care — sub aparența liniștii bucolice — ascunde mari drame; dar și bucurii ale vieții simple. „Omul acesta are bunul simț să vorbească firesc și să picteze lucrurile așa cum le vede. Ceea ce e foarte diferit de vînătoarea unor polisilabe adecvate sugerării unei impresii [...]. Cartea lui se citește pentru *tonul*, care-i acela al unei literaturi inspirate de lumea domestică.“¹

Frost declara cîndva : „Faptul concret e visul cel mai dulce pe care-l visează munca.“² Și, de-a lungul întregii sale cariere, va repeta neconștient că *faptul* cel mai important din lume e, pentru el, natura umană. „Pentru a înfățișa Noua Anglie, oamenii ei, poetul folosește de obicei un vers alb, la fel de masiv ca și ei, la fel de despuiat de orice fel de podoabe. Poezia lui e severă, uneori chiar crispată ; dar, din cînd în cînd ea izbucnește, luminînd cu o frumusețe neașteptată, de o mare căldură, o frumusețe ce vine din dragostea și din inițiativa adăpostite în sufletul poetului întreaga lui viață.“³

Într-o epocă în care poezia lui Pound și a lui Eliot inventau mituri și structuri menite s-o transforme într-o elaborare intelectuală complexă, Frost nu vede posibilă inovația decît în purificarea formelor simple. „Convenția clasică — observa cineva — e folosită fără ezitare, dar adaptată la limba vorbită de el, limba oamenilor obișnuți din Noua Anglie.“⁴

Poet al unei alte regiuni a continentului american, Edgar Lee Masters a creat imaginea orașelului din Vestul Mijlociu copleșit de o tristețe fără de sfîrșit, lipsit de orice speranțe, copleșit de

¹ Ezra Pound, în *Poetry*, mai 1913, p. 74.

² Cf. Babette Deutsch, *op. cit.*, p. 66.

³ Harriet Monroe, în *Poetry*, ian. 1917, p. 203-4.

⁴ Lionel Trilling, în *Partisan Review*, Summer, 1959, p. 452.

un tragic sentiment al inutilității. Simptomatic, volumul său cel mai binecunoscut, *Antologia orașelului Spoon River*, e alcătuit din epitafurile de la căpățiiul a vreo douăzeci și cinci de mor-minte dintr-un cimitir. Portretele și poveștile despre viața oame-nilor sînt legate între ele, într-o istorie sumbră a unor oameni ce și-au simțit existența goală de orice bucurie.

Antologia lui Masters este și o polemică implicită cu tezele școlii „culorii locale“, care urmărea idealizarea provinciei ame-ricane, a vieții rurale, depozitare ale valorilor tradiționale, dete-riorate — în alte părți — de ofensiva industrialismului. Epita-furile din modestul cimitir de țară dovedesc că imensa prerie a Vestului Mijlociu e copleșită de aceleași apăsătoare tristeți, că epoca pionierilor, a cutezătoarelor elanuri a apus pentru tot-deauna.

Reacția împotriva „culorii locale“ lua forme dintre cele mai variate. Cîteodată, poezia părea că se desprinde de orice deter-minare geografică și se constituie într-un comentariu umoristic al lucrurilor văzute și auzite, distilate în imagini bizare care vor ilustra (cu sau fără voie) principiile imagismului. S-a spus și de-spre Edward Estlin Cummings că „din nonconformism, s-a apro-piat de exemplul unor poeți pe care, altminteri, nu i-a acceptat niciodată în mod deliberat.“¹

Cummings a fost și poetul „care-și-scria-numele-cu-litere-mici“ (dintr-un impuls asemănător aceuia ce-o îndemnase pe H. D. să semneze cu inițiale) și ale cărui colaje tipografice duceau, neapărat, și la respingerea ostentativă a gramaticii engleze. Să fie determinate numai de nonconformism, de o atitudine, deci, opusă regulilor recunoscute? Sau să ascundă și o tendință con-structivă, un anumit mod de a afirma un principiu?

Ceea ce l-a legat, poate, de imagiști, mai mult decît „prospe-țimea percepțiilor“ (care nu constituie, firește, o caracteristică exclusivă a acestei mișcări), a fost credința că efectul vizual poate surprinde și sugera mai bine complexitatea alcătuirii lumii ce

¹ Michael Harrington, în *Commonweal*, 10. XII. 1945, p. 295.

i se transmite poetului prin simțuri. Multe poeme ale sale sînt veritabile ideografii.

Dificultățile lecturii sînt sporite de împrejurarea că aproape fiecărui semn i se atribuie un sens multiplu, ca într-un rebus, unele dintre ele referindu-se concomitent la cuvinte care le-au precedat și la altele așezate în urma lor. Poezia devine o criptogramă, „prospețimea percepțiilor“ e înlocuită cu o grafie elaborată, foarte intelectualizată; și chiar dacă poetul n-a vrut să sugereze o „metafizică a limbajului“ — așa cum cerea Gertrude Stein — efectul e asemănător. Cuvîntul capătă, însă, la Cummings „o valoare senzitivă mai clară, dînd sens concret unor vocabule abstracte, fără culoare și fără greutate și care dintr-o dată învie, se ridică și încep să strălucească.“¹ Oamenii poeziei lui Cummings se mișcă, încă, într-o lume pe care nu năzuiesc s-o schimbe din adîncuri. Iubesc frumusețea, o doresc; știu că suprema condiție a salvării de neant e creația, dar nu au destulă putere să acționeze.

Din această perspectivă, poezia lui Cummings are certe puncte comune cu aceea a lui Hart Crane, poetul care „construind o viziune a imaginației într-o societate ce nu mai poate crede în imaginație, definea dilema omului din secolul al XX-lea, descoperindu-se cît e de însingurat și de lipsit de importanță în univers, el care nu-și acceptă destinul.“²

Dificultățile lecturii — existente, incontestabil, și la Crane — nu pot fi comparate cu acelea create de lirica lui Cummings și măcar de aceea a lui T. S. Eliot (de la care el deprinsese lecția raportului dintre verbul poetic și verbul colocvial). Lirica lui respingea, de fapt, ceea ce numea el „ferma convingere a morții“ pe care i-o atribuia lui Eliot. În puternic contrast cu poetul *Țării pustii*, el credea că versul trebuie să afirme un ideal.

Sursele de inspirație ale versurilor lui Crane erau funciamente americane: privescările marilor orașe, istoria pămînturilor

¹ Robert E. Wegner, *The Poetry and Prose of E. E. Cummings*, New York, 1965, p. 103.

² L. S. Dembo, *Hart Crane's Sanskrit Charge*, Ithaca, 1960, p. 132.

dintre Pacific și Atlantic, vechile legende din vremea primei colonizări, a drumului-spre-Vest, porturile pescărești, căile ferate care se pierd în depărtările continentului.

Poemul *Podul* (subintitulat de poet „simfonie cu temă epică”), cea mai reprezentativă operă a lui Crane, e compus din opt cînturi, legate între ele nu printr-un fir narativ, ci prin ideea unității istorice și morale a Americii. Simbolul însuși al podului e menit să celebreze viziunea unei țări ale cărei ținuturi se unesc sub cutezătoarele arcuri de metal înălțate de om ; podul Brooklyn e o făptură vie, întrupare a forței pămîntului american. Lîgînd între ele insulele înconjurate de puhoiul apelor, podul poartă pașii oamenilor, ideile, bunurile de tot felul de care se bucură viața zilnică a ființelor omenești. El e triumful omului asupra materiei inerte pe care-o transformă în operă a spiritului și a muncii lui. E, mai presus de atîta, simbolul legăturii vii dintre toate regiunile lumii, dintre epocile istoriei unite de memoria umanității.

Într-un fel de montaj cinematografic, personaje și momente ale istoriei americane se succed, insistînd asupra imaginilor unei țări supuse de civilizația comercială, de vulgaritatea reclamelor și de rapacitatea mării finanțe. „Prezentul și trecutul sînt aici, de multe ori, simultane și deformate din punct de vedere cronologic (ca într-un roman de Faulkner) ; dar *Podul* se sprijină pe legile unei ordini psihologice, intuitive, emoționale, la fel de bine articulată ca ordinea rațională”¹.

Dacă am accepta, însă, ideea că și în lirică s-au manifestat ideile unei „generații pierdute”, poate că purtătorul cel mai autorizat de cuvînt al acestei generații ar fi Robinson Jeffers.

Intensitatea sumbră a pasiunii lui, a ideilor antipuritane, insistența cu care relevă forța necontrolabilă a instinctelor obscure, ascunse în straturile adînci ale subconștientului, își află cu greu un termen de comparație în poezia sau în proza vreunuia dintre contemporanii săi. Argumentele invocate în polemica extrem de violentă cu legile sociale, în răzvrătirea lui împotriva prejudecă-

¹ Bernice Slote, James E. Miller, Karl Shapiro : *Start with the Sun*, Lincoln, Nebraska, p. 163.

ților unei lumi clădite pe prejudecăți sînt preluate dintr-o mitologie întunecată în care forțele telurice acționează în afara oricăror reguli ale rațiunii ordonatoare. Personajele poemelor lui narative sînt alegorii ale unor forțe vitale primare și acțiunile lor se proiectează pe fundalul unei naturi aspre și potrivnice omului. America lui Robinson Jeffers e scena unor evenimente ce dezvăluie emoțiile sălbatice ale indivizilor umani, și episoadele violente se succed amețitor, urmate de confesiuni ale unor înspăimîntătoare torturi morale, ale unor păcate înfricoșătoare.

În 1925, în volumul *Armăsarul murg*, apărea un poem care purta titlul, foarte semnificativ, *Strălucește, agonică țară!* În spiritul teoriilor lui Spengler, poemul prevestește amurgul întregii civilizații occidentale și aparenta formă de imn nu e decît o sardonică ironie împotriva avîntatelor poeme patriotice din secolul trecut, al căror prim vers era o înflăcărată preamărire a Republicii aflate în plin avînt. După zece ani, în culegerea *Solstițiu și alte poeme* apare un alt poem, intitulat simplu, *Strălucește, Republică*, de un surprinzător optimism, al cărui ton distonează deopotrivă cu acela al „imnului“ din 1925, cît și cu întreaga operă a lui Jeffers, cuprinsă de sentimentul unei disperări fără putință de tămăduire. Dar peste cîțiva ani Jeffers reia vechea temă, într-o formă foarte asemănătoare aceleia din 1925 : *Strălucește, Imperiu!* Imaginea proiectată acum e cea a unei Americi dornică să acapareze bunuri materiale de tot felul, nepăsătoare la sensurile spirituale ale libertății. „Ideile lui, crisparea cu care a privit și comentat lumea, au umbrit marile însușiri de creator al unui verb poetic precis, tăios asemenea unui diamant negru [...]. Totuși, un lucru apare clar : credința lui că poezia poate asimila și reconstrui într-o formă dramatică, recognoscibilă, lipsa de unitate și idealuri a unei întregi societăți.“¹

De la o convingere asemănătoare pornea și Archibald Mac Leish ; însă concluziile lui sînt cu totul diferite de acelea ale lui Jeffers. Lumea în care trăia avea aceeași înfățișare de Țară pustie și legende de evului mediu se înconjurau de același nimb de

¹ Radcliffe Squires, *The Loyalties of Robinson Jeffers*, Lansing, 1963, p. VIII.

bezne, cînd coborau în epoca contemporană. Amintirea morților (unii uciși prin trădare, ca Roland la Roncevaux ; alții, pierduți în pămîntul răscolit de obuze — în primul război mondial) plutește deasupra lumii.

MacLeish a experimentat forme literare în care modalitățile moderne — cinematograful, radioul, fotografia — erau asociate cu versul liber.

Sentimentul dureros al descoperirii unei lumi a beznelor, a amenințărilor, a morții nu este, desigur, la fel de apăsător ca în poezia lui Jeffers. Mai ales pentru că MacLeish nu crede că acțiunea umană e zadarnică și că firea însăși a lucrurilor osîndește la însingurare, la păcat, la pierzanie. Poetul socotește că adevărata dramă stă în neștiința omului de a-și dobîndi fericirea care se află, totuși, la îndemîna celui ce luptă și se împotrivește forțelor răului. În timpul războiului, de pildă, s-a consacrat vieții publice, militînd pentru sporirea eforturilor de a înfrînge armatele Axei și, în 1945, a condus delegația americană la sesiunea inaugurală a UNESCO. Era convins că atitudinea solidară a oamenilor va aduce pacea lumii și că poezia nu se poate sustrage datoriei de a participa la „strădaniile omenirii civilizate de a alunga amintirea zilelor de restriște și de spaime din vremea războiului“.

Menirea umanistă a poeziei constituie și principiul fundamental al artei lui Stephen Vincent Benét. Asemenea lui Mac Leish, Benét s-a consacrat, în timpul războiului, unei febrile activități de orientare a conștiinței compatrioților lui spre marile idealuri democratice. „Versurile mele vor să aibă efectul unui adevărat material de propagandă“ — declara poetul cu cîteva luni înaintea morții lui premature, în 1945.

Poetul a vrut — încă din operele lui de debut — să creeze un érou mitic american, comparabil cu cei ai folclorului, identificat cu dorința de afirmare a omului într-un spațiu vast, acela al Americii de odinioară, continent al unei naturi superbe, nesupusă încă de civilizația tehnocratică.

Opera care i-a cuprins în chipul cel mai amplu ideile artei literare, e *Trupul lui John Brown*. Critica îl numește, de obicei,

„un roman istoric în versuri“. Adevărul e că acestui pătimaș amestec de baladă folclorică, de comentariu în vers alb și de *spiritual* negru i se poate găsi cu greu un loc printre genurile literare. El evocă împrejurările Războiului civil din 1861-1865, de la episodul lui John Brown (luptătorul abolitionist care, în 1859, a fost condamnat la moarte și executat, pentru că — în încercarea lui de a porni un război de guerrilla împotriva proprietarilor de sclavi — atacase și cucerise un arsenal al armatei), pînă la înfrîngerea forțelor sudiste. Sacrificiul lui John Brown constituie centrul epic și ideologic al poemului ; de dincolo de moarte, el se ivește ca purtător al unei semnificații generoase, figura lui proiectîndu-se pe fundalul mișcărilor largi de oameni ai unei națiuni care, din dezastrul războiului se înalță puternică și unită, hotărîtă să împlinească o lume a dreptății și a creativității.

Și în poezia lui Nicholas Vachel Lindsay se deslușesc adesea accentele unui pasionant imn al pămîntului american, ale unui nou epos ce aspira să dea înțeles vechilor legende ale folclorului, alături de care erau așezate povești adevărate despre eroi reali ai istoriei, transfigurați în mituri. Întotdeauna preocupat de ecoul pe care versurile lui îl aveau în public, a început să colinde țara în lungi turnee de lecturi ; „vodevilurile“ lui (de fapt, recitări însoțite de cîntece) l-au făcut celebru și versurile îi erau cîntate pretutindeni de nenumărați admiratori ai acestei poezii clare, ce se adresa direct ascultătorului și cititorului ei.

Lindsay a creat un nou gen poematic : versurile recitate cu acompaniament de instrumente muzicale, ca niște cîntece pe care, în lecturile publice ale poetului, le reluau, intonîndu-le toți cei de față. Lindsay a fost unul dintre ultimii reprezentanți ai ideologiei populiste ; el regăsea valorile fundamentale ale Americii întrupate în oameni obișnuiți, în spălătorii de rufe, în grădinarii (pe care, cu un secol înainte, folclorul îi transformase în eroi ai unui epos al muncii creatoare, dăruite celorlalți oameni).

Opera cea mai cunoscută a lui Vachel Lindsay e poemul *Congo*, apărut în 1914. De-a lungul celor șase decenii care au trecut de la publicarea acestui „Studiu asupra rasei negre“, cum se intitulează (negreșit pretențios) versurile acestea, titlurile fiecăreia

dintre cele trei secțiuni — care voiau să caracterizeze însușirile oamenilor aparținând străvechei civilizații a Africii — s-au dovedit a fi înfrizite de un evident convenționalism. „Prejudecățile lui nu mai conving pe nimeni. [...] Ceea ce, însă, nu și-a pierdut deloc valoarea e acest ritm copleșitor, care răscolește sîngele, acest *paean* de o muzicalitate generoasă și patetică. [...] De fapt, el e cel dinții poet important al acestei țări care și-a dat seama că de extraordinară e lumea poetică a ritmurilor muzicii negre.“¹

Personalitatea viguroasă a liricii negre i-a atras de multe ori pe poeții americani ai secolului al XX-lea. Ritmurile discontinue, frînte, succedîndu-se și alcătuiind țesăturile melodice mereu așteptate, care au stat la temeiurile jazzului, *blues*-ului și ale *spiritual*-ului au lărgit sfera expresivității poetice, sugerînd o putere bărbătească, o delicatețe și o pătimașă muzicalitate. Dar nu numai cadențele acestea complexe au determinat o direcție nouă a poeziei moderne din Statele Unite; tematica însăși a existenței unei populații care îndurase, vreme îndelungată, nedreptăți și urgisiri a lărgit orizontul literaturii americane.

Conștiința apartenenței la cultura negrilor se însoțește, de pildă, la Langston Hughes (exprimată cu o energie care mărturisește însușirea modelului whitmanian) cu aceea a participării la destinul întregii națiuni americane. Încă de la debut, critica a remarcat capacitatea poetului de a descoperi în cîntecele Harlemului substanța lirică a unor dezbateri filozofice cu un înțeles mult mai larg decît acela pe care l-ar sugera folclorul negru. Poezia lui refuza formele convenționale; un lexic simplu, colocvial (exemplu însușit în chip vădit din poemele lui Sandburg și Masters) era plămada unor versuri puternice, de o mare concentrare a sentimentului, ritmate asemenea melodiilor folclorice. „Strigăte și întrebări tragice, imnuri de slavă și bocete sînt transformate într-o poezie care abordează pieptis toate problemele fundamentale ale întregii umanități.“²

¹ Albert Edmund Trombly, în *Southwest Review*, Autumn, 1962, p. 300.

² Julia Peterkin, în *Poetry*, oct. 1927, p. 45.

Apartinând aceleiași generații de intelectuali negri, Countée Cullen nu și-a propus să valorifice resursele ritmurilor muzicale ale Harlemului. El a recurs consecvent la forme prozodice tradiționale, aspirînd la crearea unui sistem de metafore în care cuvîntul „să fie purificat de orice implicație extralingvistică“. Poezia lui, de o muzicalitate subtilă, e — însă — „într-un chip mult mai evident, produsul universității americane... Cînd vorbește în fraze și în imagini *literare* (și o face prea des), încetează să mai transmită fapte semnificative.“¹ Cullen nu se detașează de dramele pe care le dezvăluie inechitățile și confruntările rasiale din țara lui; dar versurile sale, aspirînd, cu o convingere prerafaelită, la crearea unei frumuseți desăvîrșite, au de multe ori răceala sculpturilor clasice, le lipsește pasiunea ritmurilor virile ale lui Hughes.

Peste cîteva decenii, în anii '60, o nouă generație a poeților de culoare va transforma versul într-o expresie a viguroasei atitudini militante: poemele lui LeRoi Jones și a celor care împărțeau idealurile lui sociale vor afirma credința în misiunea propriului popor, a unui popor urgisit, păstrîndu-se nealterată viziunea specifică a lumii, și vor deveni sonore chemări la luptă. Tînărul poet își va lua (la fel ca atîția militanți din generația lui) un nume care să amintească de rădăcinile africane ale culturii populației de culoare din Statele Unite: se va chema Imamu Amiri Baraka și, sub această semnătură, va scrie o poezie și o dramaturgie care vor respinge imaginea negrului nostalgic, visător, împăcat cu soarta și vor chema la luptă socială. O luptă care nu respingea nici posibilitatea războiului civil și a răsturnării prin forță a guvernului.

Paralel cu această direcție militantă (care, în deceniile al 7-lea și al 8-lea va dobîndi o intensitate a expresiei greu de regăsit în istoria mai veche a liricii americane), poezia din Statele Unite caută să valorifice sugestiile metaforei, așa cum se deslușeau în pilda imagiștilor și a poeților din grupul de la *Poetry*. Nu totdeauna această orientare estetică se revendică pe de-a întregul din

¹ Edith Lou Walton, în *New York Herald Tribune*, 15. IX. 1935, p. 17.

tradiția imagistă ; dar atmosfera culturală la conturarea căreia Pound și prietenii lui au contribuit în chip decisiv a constituit un mediu prielnic de dezvoltare a unei concepții întemeiată pe credința că „arta cuvîntului are menirea să dea viață haosului de fapte ale experienței și, după aceea, să-l transcende.“¹

Unul dintre poeții care au dat tradiției de la *Poetry* un sens profund personal a fost Wallace Stevens. Multă vreme, prietenii săi n-au bănuit că sobrul jurisconsult al unei companii de asigurări, îmbrăcat totdeauna corect, cu o eleganță discretă, scrie versuri. De aceea, debutul său în volum, în 1923 (avea 44 de ani) a uimit ; cu atît mai mult, cu cît poemele lui defineau o personalitate puternică, și arta lui poetică nu demonstra a se fi constituit în vreun fel ca ecou epigonic al vreunui curent literar important al vremii. Mai mult decît atît, critica a remarcat de îndată „scînteierea juvenilă“ a versurilor care celebrau cu cuvintele lui Stevens, „tinerețea lumii, propria noastră tinerețe“. „Toate ipostazele personalității lui Stevens converg spre o individualitate care se formează din trăsăturile fiecărei ipostaze în parte [...]. Dacă pămîntul e o sferă frumos împodobită, America o țară frumos împodobită și relațiile dintre oameni constituie cea mai frumoasă podoabă dintre toate, Stevens are temeuri să nu deznădăjduiască.“²

Mai mult decît cu poeții grupului de la Chicago (cărora, în unele istorii ale liricii americane moderne, el le e alăturat, dintr-o nevoie de sistematizare a mișcărilor literare), Wallace Stevens are evidente afinități cu cei din jurul lui Apollinaire. Efectul pictural al versurilor, paleta radioasă a poemelor lui provin, neîndoielnic, din lecția pe care el o deprinsese de la autorul *Caligramelor*.

Una din imaginile fundamentale ale universului poetic al lui Stevens e aceea a *ordinei*, reprezentînd „capacitatea imaginației umane de a aduce modelele inițiale ale lucrurilor în limitele ori-

¹ Edward Cain, *They'd Rather Be Right*, New York, 1963, p. 117.

² Alfred Kreyborg, *Our Singing Strenght*, New York, 1929, p. 501.

zontului experienței cotidiene“¹. Poemele aspiră nu să comenteze lucrurile, ci — asemenea picturii cubiștilor — să fie obiecte. Ecoul programului poetic al lui Apollinaire se deslușește clar aici. Logica neabătută a lumii vizibile se exprimă în imaginile ce sugerează rânduiala clară a obiectelor mîngiate de lumină: fructele, buchetele de flori, penajul păsărilor, frunzele sînt așezate ca niște naturi moarte, iar metaforele zborului și ale cîntecului nu vor să tulbure impresia de calm și de rațională organizare a universului, ci să o releve încă și mai convingător. Rațiunea și sensibilitatea nu sînt interpretate ca forțe potrivnice; ele nu se exclud reciproc, ci — din colaborarea lor — se nasc formele deschise, simbol al aspirației omenirii de a cuprinde un orizont cit mai amplu în experiența ei directă, cotidiană, pulverizînd — în cele din urmă — rigidele geometrii ale logicii.

Poetul crede că toate sensurile vieții universului se află concentrate în ființa însăși a omului. Dar acest crez filozofic e colorat de Wallace Stevens cu nuanțele unei concepții potrivit căreia adevărul s-ar afla doar în gîndurile făpturii umane și nu în lumea obiectivă, pentru că el e rezultatul unei speculații, al unei comparații logice dintre ceea ce se oferă privirii și ceea ce se ascunde dincolo de aparențe. „Efortul lui Stevens de a afla umanismul desăvîrșit... l-a condus la o curioasă dezumanizare. El l-a determinat (sau l-a silit) să-și purifice poemele pînă la limita unde abia se deslușește că ele ar fi poemele unui om ce trăiește, iubește, urăște, creează, moare. Ele sînt mai curînd poemele unui om care nu face altceva decît să scrie poeme și abstractizează viața, dragostea, ura, creația, moartea din poemele sale, cu speranța că tot ceea ce va rămîne nu va fi poezie, ci posibilitate poetică.“²

Wallace Stevens a fost, împreună cu William Carlos Williams, personalitatea care avea să exercite influența cea mai profundă asupra poeților din anii '30 și din deceniile care au urmat celui de-al doilea război mondial. Se înțelege de la sine, o asemenea înrîurire nu s-a exercitat în sensul însușirii directe a ideilor este-

¹ Martin S. Day, *op. cit.*, p. 156.

² Roy Harvey Pearce, *The Continuity of American Poetry*, Princeton, 1951, p. 413.

tice ale celor doi poeți. Chiar și „obiectivisti“, care-l proclamau pe Williams drept mentor spiritual (mulți dintre ei au debutat în antologii editate sub patronajul unui consiliu condus de Pound și de autorul lui *Paterson*) nu au semnat vreun manifest literar ce ar lăsa să se înțeleagă vreo recunoaștere totală a modelului poetic williamsian. Dar năzuința unor tineri din deceniul al 4-lea — Charles Reznikoff, George Oppen, Louis Zukofsky, Basil Bunting — de a crea „o poezie ale cărei imagini să fie conturate la fel de tranșant ca într-o fotografie în alb și negru“ îi apropia, evident, de concepțiile lui Williams, în măsura în care poetul *Vieții de-a lungul lui Passaic River* se îndepărta, în esență, de imagism. Obiectivismul considera imaginea „ca factor al unei arte realiste, artă realistă în măsura în care poemul se interesează de ceva ce nu e propria sa creație“¹.

Formarea unor asemenea grupări reflecta, în primul rând, afinități temperamentale și mai puțin adeziunea la niște principii poetice generale. Abia în perioada de după cel de-al doilea război mondial, mișcările literare americane se constituie mai riguros. Multă vreme, însă, istoria literară americană a trebuit să consemneze opere individuale care nu se constituiau în curențe coerente conturate. Această febrilă încercare de a integra priveliștile lumii reale în lumea propriei sensibilități determină evoluții complicate și, nu rareori contradictorii, chiar și de la un volum la altul. Edna St. Vincent Millay, poetă care s-a împotrivit „aristocraticeii tradiții“ a literaturii din Noua Anglie, a debutat în 1917 cu un volum, *Renaștere și alte poeme*, explozie juvenilă a unui spirit care descoperă splendoarea dimineților și a grădinilor înflorite și-și cizelează versurile cu minuția unui giuvaergiu. După numai trei ani, poemele din *Cîteva smochine culese din ciulini* receptau ecourile răzvrătirii generației pierdute și, peste alți câțiva ani, *Balada strunitorului de harfe* va exprima un covârșitor pesimism. Poetă parnasiană, cultivînd prețiozitățile verbale ca valori lirice supreme, va da mai tirziu glas unei tragice conștiințe a contemporaneității. „Asasinatul de la Lidice, asasinarea lui Sacco

¹ Serge Fauchereau, *op. cit.*, p. 153.

și a lui Vanzetti, asasinatului de la Hiroshima... se leagă într-o suită logică în care îi e cuprinsă inima"¹.

Delicatețea sentimentului din *Trupul morții acesteia*, publicat de Louise Bogan în 1923, se va sublima într-o viziune în care, poate sub înfrîurirea „obiectivismului“ lui Williams, detaliile se vor decupa net, în *Vară întunecată* (1929), dar versurile din anii '40 vor încerca să surprindă mișcările mai subtile ale subconștientului. Doar structura formală a poemului rămânea consecvent credincioasă mijloacelor tradiționale, cumpănirii ritmurilor menite să creeze o calmă muzicalitate. Ca și poemele publicate de Sara Teasdale, care aminteau de meșteșugurile alcătuirii prozodice ale unei Lizette Reese ; într-un secol al violentelor înfruntări sociale, poeta se dedica investigării propriului univers sentimental, răscolit de dureroasele însingurări ale unei iubiri neîmpărtășite. Sau Delmore Schwartz, ale cărui idei poetice se definesc încă de pe vremea timpuriului său debut ; conceptele filozofiei antice, ale gândirii shakespeareane se întrupaseră de pe atunci în imagini exuberante pentru a ilustra situații ale vieții contemporane. Viziunea înfruntării dintre individ și timpul care trece necruțător, preluată de la platonicieni, e proiectată asupra peisajului orașului modern.

Marianne Moore este, la rîndul ei, o poetă a cărei evoluție urmează o traiectorie dintre cele mai caracteristice. La douăzeci și șapte de ani era o personalitate recunoscută în lumea literelor. A debutat la o altă revistă, care apăra ideile imagismului, dar n-a aderat niciodată la estetica mișcării sub auspiciile căreia își va publica și primul volum. Mai târziu, s-a aflat printre scriitorii grupului obiectivist, dar a interpretat într-un chip foarte personal tezele curentului : ea căuta sensul lucrurilor ce se oferă privirii și-l regăsea în miezul lor logic, dincolo de geometriile lor stricte asupra cărora zăbovea versul adepților lui William Carlos Williams. A încurajat experimentele poetice ale celor din generația sa și ale celor mai tineri, dar a rămas credincioasă formei tradiționale a ritmurilor riguros scandate.

¹ Francis Hackett, în *New Republic*, 14. XII. 1956, p. 22.

Intellectualizarea liricii nu se putea produce în sensul unei renunțări depline la aportul sentimentului și o asemenea înțelegere exclusivistă a fenomenului conducea, inevitabil, la schematizare. Ezra Pound însuși recunoscuse importanța realizării unei sinteze a ideii și a emoției. Iar Robert Frost topise laolaltă „eclogele lui inspirate din viața domestică și alte poeme, sobre și de mai mare concentrare intelectuală, realizând un amestec proaspăt și cu mi-reasmă dulce“ ¹.

De la exemplul lui Frost pornise Mark Van Doren ; dar adău-gase sugestiilor frostiene pe acelea ale poeziei engleze din secolul al XVII-lea. Poemele lui aparțin unei direcții mai larg reprezen-tată în lirica americană a secolului al XX-lea decât s-ar putea crede : tradiționalismul, spiritul reverent față de modalitățile poe-tice ale epocilor trecute se deslușesc în multe volume de versuri apărute chiar în anii marilor transformări ale mentalității lite-rare din Statele Unite. În 1917, când apăreau *Al Que Quiere* al lui Williams, *Privighetoarea chinezească* de Vachel Lindsay, *Renaste-rea și alte poeme* de Edna St. Vincent Millay și *Turnul de fildes* al lui MacLeish, debuta foarte tânărul Robert Hillyer care va ră-mîne un consecvent adept al ideilor și al structurii poetice ale neoclasicismului. *O bravură a pămîntului*, culegerea lui Richard Eberhart, a fost publicată în 1930, același an în care se tipăreau *Miercurea cenușii* a lui Eliot și *Podul* lui Crane ; ideea filozofică, premisa morală a discursului său poetic despre moarte, despre păcat și despre dumnezeire, de obîrșie net romantică, sînt tălmă-cite într-un sistem prozodic tot de proveniență romantică. Și tot atunci apărea volumul de debut al unui alt poet și din aceeași generație : Stanley Kunitz, despre care un comentator al vremii putea să scrie : „E un scriitor grațios, poezia lui are un ton fe-minin, poate cu un accent prea delicat. Totuși, știe să-și supra-vegheze cu grijă versurile și să arunce asupra lor umbrele sub-tile ale limbajului și ale ritmului, deși nu atinge nici o notă pro-fundă.“ ²

¹ Vezi Babette Deutsch, *op. cit.*, p. 235.

² Eda Lou Walton, în *Nation*, 18. VI. 1930, p. 709.

Nici unul dintre poeții tradiționali amintiți aici nu poate fi considerat un minor ; soluțiile lor stilistice relevă varietatea unui tablou al liricii americane în care legitimitatea formulelor neoclasiche, ale unui pernasianism tirziu sau neoromantic era pusă la îndoială.

Minoră nu este nici încercarea preluată de la poeții englezi ai secolului al XVIII-lea și transformată de Léonie Adams „într-o substanță lirică stranie în care vibrează pătimașă, cu o intensitate care face ca sensurile etice să se descifreze cu o anume dificultate”¹. Nici meșteșugul minuțioasei cizelări a versului din sonetele și din transparentele peisaje ale unei poete, Elino Wylie, „a cărei obsesie a fost opera lui Shelley, sursă de inspirație poetică și filozofică”².

Dar tendința cea mai caracteristică din Statele Unite, în preajma și în timpul celui de-al doilea război mondial, este dobândirea unei intense conștiințe a semnificației actului poetic ca act de însușire al existenței lumii. Forma, limbajul, construcția logică a poemului (sau, dimpotrivă, contestarea lor pasionată) sînt considerate, tot mai frecvent, factor derivat al unei necesități de a cuprinde și de a exprima universul uman.

Ideologia marxistă a constituit una dintre forțele principale care au acționat asupra conștiinței intelectualilor americani. La revistele în paginile cărora se exprima ideologia Partidului Comunist — *The New Masses*, *The Liberator*, *The Partisan Review*, *The Anvil*, *The Communist* — au colaborat nu numai membri sau simpatizanți ai Partidului (Max Eastman, John Reed, Auden, Mac Leish, Horace Gregory, James T. Farrell, Malcolm Cowley, Newton Arvin, Granville Hicks, Trilling, Philip Rahv, Edmund Wilson, Dreiser, Das Passos), dar și alții, care deși se reclamau partizani ai altor idealuri politice, se simțeau atrași de viziunea umanistă, de încrederea în viitorul unei Americi a justiției sociale, de opoziția decisă față de capitalism : Jarrell, Sandburg, Roethke, Langston Hughes, Tate, Lowell, chiar și T. S. Eliot.

¹ Louis Untermeyer, în *New Republic*, 25. XI. 1925, p. 23.

² Julia Cluck, în *Publications of the Modern Languages Association*, sept. 1941, p. 841.

Poezia militantă a unei Muriel Rukeyser căreia, la douăzeci și trei de ani, pe frontul războiului civil'spaniol i se releva adevăratul sens al luptei pentru libertate împotriva unui adversar ce asasinează copiii, aruncînd asupra lor bombe și strivindu-i sub șenilele tancurilor, o anticipează pe aceea a anilor '70, compusă — de asemenea — într-o epocă a marilor confruntări sociale. Sau sarcasmul antiburghez al lui Kenneth Fearing, ale cărui poeme (compuse din montaje ce-l amintesc pe Cummings) sînt portrete pictate în maniera lui Goya, înfățișînd o tehnocrație birocratică pasionată de transformarea lumii într-o imensă antrepriză de producție de masă. Poemele lui George Sterling, comentarii de un scepticism întunecat (unde se deslușesc rezonanțe ale poeziei lui Robinson Jeffers) ale civilizației care modelează tipare, multiplică la nesfîrșit, ale unei lumi dezumanizate. Violenta polemică anticipativă din versurile Horace Gregory, tablouri (în stilul lui Markham, dar cu o intuiție mai precisă a plasticii priveliștilor urbane) ale vieții din cartierele mărginașe ale orașelor. Sentimentul lucid al implicării poetului în problemele fundamentale ale umanității contemporane, așa cum o afirmă versurile unei poete, Babette Deutsch pentru care „apocalipsul ar putea însemna mai presus de orice, incapacitatea oamenilor de a se uni într-o oaste a rațiunii împotriva crimei“.

„Războiul a determinat apariția unei poezii pline de forță : spectrul ororilor naziste a răscolit conștiința multor poeți și va demonstra, pînă tîrziu, de-a lungul multor ani după aceea, că existența omului a fost amenințată grav și că a fost salvată printr-un efort unit al tuturor forțelor unei umanități care crede în destinul ei. A urmat vremea în care și-a făcut apariția un alt strigoi : Bomba Atomică. Apoi, dezvoltarea aberantă a unei tehnologii care părea să se îndepărteze de adevăratele nevoi ale omului“¹. Mulți poeți ai acestei vremi se simțeau impresurați de niște forțe cărora nu aveau cum să li se împotrivescă ; alții socoteau că obligația fundamentală a poeziei este „să dea o infuzie de umanitate acestei lumi pîndite de primejdia unei civilizații

¹ Martin S. Day, *op. cit.*, p. 319

dezumanizate. Comentariul social se asocia cu acel tip de confesiune care respingea principiul „corelației obiective” al lui T. S. Eliot: poetul — afirma autorul *Țării pustii* — trebuie să evite plasarea propriei sale fapte în centrul creației lirice și să raporteze datele experienței sale sufletești la un obiect, un peisaj, un eveniment aflat în lumea din afară. Poeții generației tinere pun în loc o lirică a pateticei mărturisiri autobiografice, vorbesc despre faptele propriei vieți, despre dezamăgirile și bucuriile prieluate de întâmplările adevărate ale existenței lor cotidiene.

Poetul a cărui creație „leagă tradițiile implicării sociale, cultivate de vechea generație și tipul de sensibilitate al tinerilor”² e Wystan Hugh Auden. Debutase în 1930 și tragica atmosferă a crizei economice se regăsește în poemele lui de tinerețe. Accentele viguroase ale protestului lui, formulat de pe pozițiile radicalismului politic, au determinat includerea versurilor sale într-o antologie a scriitorilor englezi militanți, publicată în 1933, de criticul marxist Michael Roberts. În timpul războiului civil din Spania s-a înrolat în rândurile armatei republicane; la sfârșitul războiului s-a stabilit în Statele Unite și în 1946 a obținut cetățenia americană. Emigrarea lui în Statele Unite e un fel de tîrzie răsplătită pe care Anglia o plătea pentru ceea ce dobîndise prin cetățenia britanică acordată lui T. S. Eliot.

Critica a semnalat transformarea concepțiilor poetice ale lui Auden după sosirea lui în Statele Unite. Englezul Auden se dăruise celor mai generoase idealuri sociale ale timpului: versurile lui celebraseră speranța într-o lume eliberată de spaimă, întemeiată pe dreptate și egalitate între oameni. După ce a devenit cetățean american, nu a renunțat întru totul la ideile de odinioară; dar, de data aceasta, salvarea omenirii era înțeleasă ca urmare mai curînd a autodesăvîrșirii individului decît a acțiunii colectivității sociale. Nu cred, însă, că explicația acestei modificări a perspectivei ideologice ar putea fi pusă pe seama „individualismului american care a înriurit hotărîtor viziunea lui Auden”.³

¹ Roy Philip Wright, în *Village Voice*, 15. X. 1973, p. 66.

² Justin Replogle, *Auden's Poetry*, Seattle, 1969, p. 35.

³ Robert Mazzocco, în *New York Review of Books*, 3 aug. 1965, p. 7.

Pare mult mai plauzibil ca, așa cum s-au petrecut lucrurile cu alți intelectuali — deopotrivă americani și europeni — în perioada imediat următoare războiului, un sentiment de copleșitoare singurătate, o dureroasă dezamăgire, i-a cuprins pe cei care trăiseră teribila realitate a cataclismului mondial. Auden s-a îndreptat spre existențialismul creștin, „nu pentru că ar fi fost conștient că aceasta era o soluție adevărată, ci pentru că nu aflase o altă soluție : filozofia lui este, de fapt, rodul unei deznădăjduite dezorientări a unei noi «generații pierdute»“¹.

Titlul volumului din 1947, *Era neliניștii, o eclogă barocă*, este elocvent pentru viziunea poetului care, de un an era cetățean al Statelor Unite ale Americii. Conceptul central al poemului era cel de *angoasă*, considerată element fundamental al existenței moderne ; civilizația tehnocratică a clădit o lume în care s-au pierdut sensurile valorilor tradiționale, iar omul cu individualitatea anulată de produsul în serie, își caută salvarea din propriul purgatoriu. Structura poemului o urmează pe aceea a *Divinei Comedii* ; personajele poemului lui Auden se mișcă într-o lume în care detaliile realului se compun în imagini de o precizie halucinantă. Ele discută despre „semnificația încercării deznădăjduite a omului de a scăpa de spaimă, de sentimentul culpabilității, de neliניștile existenței“ ; decorul e, însă, de o vulgaritate stridentă : o tavernă de pe Third Avenue, în New York, plină de bețivi, de fum și de strigăte.

De pe la începutul deceniului al 6-lea, poezia lui își află un echilibru mai statornic, imagistica însăși, pînă atunci „o risipă de efecte pirotehnice de o derutantă varietate“², se organizează în structuri logice, mai ușor descifrabile. Erudiția poetului nu conduce la ofilirea metaforei, care își păstrează nealterată prospețimea ; polizată îndelung (vădind poate, influența Mariannei Moore), ea proiectează din ce în ce mai clar imaginea unei umanități biruitoare, a unei fraternități care se opune oricărei destrămări morale. Astfel încît, la mijlocul deceniului următor, se va putea spune despre el : „Auden este, înainte de toate, un poet al civi-

¹ Justin Replogle, *op. cit.*, p. 223.

² Martin S. Day, *op. cit.*, p. 327.

lizației [...]. În mod caracteristic, opera lui demonstrează preocuparea de a-l situa pe omul modern într-un context economic, social sau psihologic. Auden e interesat pretutindeni de relațiile individului cu societatea, de sensurile filozofice implicate în diversele tipuri de societate care s-au succedat în istorie și de cerințele istoriei și ale naturii, așa cum s-au reflectat în existența omului“¹.

John Berryman s-a recunoscut, încă de la primele sale poeme, discipol al lui Auden. Versurile lui (organizate în riguroase tipare prozodice) reconstituie un univers tragic, „haos al disperării, reflectat deopotrivă în formele existenței, în gândire, în instituțiile sociale ale omului modern“². Poemele sale sînt un fel de miniaturală *Țară pustie*, cu aluzii numeroase, greu de descifrat, cu voci care se întretaie imprevizibil și rostesc crimpeie de cugetări ce nu pot fi reconstituite.

În 1964, Berryman va publica *77 cîntece de visare*, opera cea mai cunoscută a sa. Versurile sînt centrate în jurul unui personaj, Henry, în parte legendar, în parte un autoportret. Identitatea lui Henry se schimbă neconținut, prezentîndu-l pe rînd ca pe un cîntăreț de cuplete într-un spectacol folcloric sau ca pe un poet în singurat și care se simte înspăimîntător de vulnerabil în raporturile lui cu lumea. Se deslușește, fără îndoială, confesiunea lui Berryman însuși, veșnic îngrozit de o realitate vrăjmașă, pe care n-o poate supune.

„*Cîntecele de visare* ne înfățișează pe noi înșine, așa cum arătăm astăzi, cînd avem sentimentul că ispășim un păcat și cînd înfrigeratele noastre impulsuri ne poartă pe urmele unui Vis American neîmplinit. Visul însuși e un clișeu tiranic, un vodevil pentru Fort Knox³. Fără conținere, Berryman ...interpretează scenele existenței americane, îi ia contradictoriul său puls, îi descoperă disprețul față de legalitate și ascunzișurile crezurilor sale“⁴.

Accentele de un halucinant tragism se deslușesc și mai intense în versurile aceleia despre care s-a spus că „și-a compus, parcă,

¹ Cleanth Brooks, în *Kenyon Review*, Winter, 1964, p. 173.

² Yvor Winters, în *Hudson Review*, Autumn, 1948, p. 404.

³ Locul unde se păstrează trezoreria federală a Statelor Unite.

⁴ Robert Mazzocco, în *New York Review of Books*, 29. VI. 1967, p. 14.

toate poemele, postum"¹ — Sylvia Plath. Întreaga ei creație e o premoniție a morții (s-a sinucis în 1963, la 31 ani), și poemele sale tălmăcesc un gând cutremurător : poezia și moartea sînt împletite inseparabil. Confesiunea e rostită, însă, pe un ton liniștit, de parcă Sylvia Plath s-ar fi consolat cu ideea morții apropiate.

Motivetele centrale ale acestei poezii scrise cu o mare simplitate a sistemului imagistic, într-un limbaj epurat de ornamente, sînt *nemișcarea*, *inerția* și *alienarea*. Uneori (ca în versurile ce anunță nașterea unui copil), un cîntec de bucurie izbucnește în poem, și preface totul în lumină : sonoritățile au o puritate cristalină și ritmul transmite o generoasă impresie de dans. Dar bucuria nu durează și Sylvia Plath se îndreaptă fără salvare, spre sfîrșitul ei tragic.

Un impuls asemănător pare a domina și versurile unei alte poete care a trăit momentele întunecate ale deceniului al 7-lea, ale acelei istorii ce consemnează sîngeroasele ciocniri rasiale, asasinarea unui președinte și războiul agresiv purtat de trupele americane în Asia de Sud-Est : Anne Sexton. Poeta trăiește în același univers al marilor tristeți, în orașe întunecate și triste. Sub fascinanta scăpărare a unor stele ciudate (într-un poem inspirat de un tablou al lui Van Gogh) străzile se întind ca niște amenințătoare tentacule ale unor animale fantastice și Anne Sexton nu poate afla nicăieri liniștea și echilibrul.

Aceste compuneri sînt înfrurite de una dintre cele mai puternice personalități ale poeziei americane din ultimele trei decenii : Robert Lowell. Dar cele două discipole ale acestui poet ce aparțineau unei familii din care făceau parte și James Russell Lowell, pasionatul adversar al sclaviei, în secolul trecut, și Amy Lowell — purtătoare de cuvînt a opoziției unei întregi generații față de tradiționalismul și dogmatismul literaturii victoriene — nu preluaseră și concluziile confesiunii lui lirice.

Pentru că poezia lui Robert Lowell (și el un răzvrătit, asemenea celorlalți poeți din familia lui) n-a condus niciodată la încheierea că viața ar fi un conglomerat inform de episoade crude

¹ Richard Howard, *Alone with America*, New York, 1971, p. 416.

și că moartea ar fi singura salvare. S-a opus războiului, a refuzat să se înroleze și a fost condamnat la închisoare. Dar gestul său nu avea semnificația unei încercări de a dezerta de la obligațiile civile ale individului : pentru el, războiul nu era decît una dintre formele nenumărate ale absurdului generat de ceea ce el numea „societatea neomeniei și a iraționalului“. Întreaga lui poezie de tinerețe e o polemică înverșunată cu tradițiile puritane ale Noii Anglii, pe care le identifică, fără rezerve, cu capitalismul și șovinismul, „cei mai primejdioși dușmani ai omenirii“.

În poemele de debut, Lowell exprima dezacordul poetului cu lumea modernă și osîdea protestantismul tradițional al Noii Anglii în numele dogmei catolice. Dar dincolo de înclinația spre o imagistică surprinzătoare, de obîrșie biblică, Lowell adera la principiile unui umanism generos ce depășea, în esență, însuși temeiul gîndirii mistice pe care se clădea poezia sa. Atacurile lui împotriva capitalismului se justifică adesea prin înprejurări concrete ale vieții reale, așa cum le-a înregistrat și le-a comentat poetul. Cîteodată, el meditează la crimele făptuite în numele religiei și-i osîndește pe vinovați, indiferent de justificarea adusă de ei faptei pe care au săvîrșit-o.

Un moment important în evoluția concepțiilor etice ale lui Lowell e marcat de poemul ce dă titlul volumului *Morile familiei Kavanaugh*, din 1951. În cronica unei familii din Noua Anglie, dominată de tiranicul instinct al acumulării, poetul întrevede o soluție a salvării individului de acțiunea malefică a capitalismului, nu neapărat în morala catolică, ci în puțința oamenilor de a-și dărui viața unei iubiri pasionate, îndreptată spre ceilalți oameni.

De acum înainte, Lowell va evolua statornic (cîteodată etapele parcurse într-un răstimp scurt vor reflecta transformări adînci, reinterpretări surprinzătoare ale perspectivei filozofice) spre o însușire a unor concepții eliberate de inflexiunile misticismului catolic. *Studiile de viață din 1959* „indică o îndepărtare de poezia esențialmente religioasă spre o lirică de orientare umanistică mai decisă“¹. Poemele devin fragmente autobiografice, con-

¹ Martin E. Day, *op. cit.*, p. 322.

fesiuni de o derutantă sinceritate. Imagistica, structura, tonul liric sînt la fel de precise ca în poemele din deceniul precedent ; acum, însă, ele par cu mult mai incisive, mărturisirea se încarcă de o vibrație mai intensă, pentru că supremul argument al demonstrației este existența însăși a poetului. La apariția volumului *Celor căzuți pentru Uniune*, în 1964, critica a remarcat că „imaginea omului lipsit de speranțe, neajutorat, pe care nu-l iubește nimeni e definită ca o consecință a unei epoci opresive și nu, ca în trecut, a unei insuficiente pietăți catolice : elementul religios e incomparabil mai estompat decît odinioară”¹. Confesiunea se împlinește din perspectiva individului solicitat de problemele fundamentale ale speței umane, discutate — însă — nu în planul generalităților filozofice, ci în acela al vieții contemporane, al dramei Americii din anii intervenției în Asia de Sud-Est, al atmosferei de durere și de revoltă care cuprinsese țara în acele „zile ale unei încercări mai grave decît însăși moartea trupească”.

Dintr-o altă direcție vine Theodore Roethke, cel al cărui nume se asociază în ultimii ani cu numele lui Auden și al lui Lowell (dar și cu cel al imagiștilor, al lui Eliot sau Williams, modele încă legitime ale noii poezii), cînd se vorbește despre personalitățile care au exercitat influența cea mai profundă asupra gîndirii poetice de după război.

În 1934 (cînd avea douăzeci și șase de ani și nu publicase încă nici un volum), Theodore Roethke îi scria unui prieten : „Am obosit de atîta idolatrizare a lui Eliot și a lui Pound”². Și, respingînd canoanele poetice pe care se clădise de atîtea ori poezia americană din acest secol, el se va îndrepta spre modele mai vechi, spre Blake și elizabethani. Dar opoziția față de „principiul corelativ” al lui Eliot se va exprima, cel puțin la început, și prin adeviunea la modalitățile lirice ale lui Frost. Lirica peisagistică din primii ani se va transforma într-o intensă proiectare a eului poetic în toate lucrurile naturii ce-l înconjoară pe poet.

¹ Jerome Mazzaro, *The Poetic Themes of Robert Lowell*, Lan-
sing, 1965, p. 120.

² Cf. Richard Kastelanetz, *Possibilities of Poetry*, New York,
1970, p. 8.

Versurile lui Roethke compun laolaltă „o autobiografie a sufletului“ poetului ; momentele de răscolitoare fericire, frustrările și înfringerea radioasă a lor, eforturile „ființei lăuntrice“ de a împlini o vastă armonie a propriilor trăiri și a raporturilor sale cu natura și cu ceilalți oameni. Identitatea spirituală a poetului e căutată în straturile profunde ale conștiinței sale ; fragmentele disperate ale lumii astfel descoperite sînt aduse la suprafață și așezate într-o ordine aparent arbitrară, dar care este aceea în care universul interior s-a relevat poetului. Procedul este, incontestabil, de factură suprarealistă, dar, (ca și la englezul Dylan Thomas, cu care Roethke are evidente afinități) el măturisește mai curînd o familiarizare cu viziunea lui Blake decît cu aceea a grupului lui Breton. Întreaga operă a lui Roethke se centrează în jurul aceleiași pasionate viziuni (de obîrșie whitmaniană, poate) și identificării omului cu întregul cosmoș, de la grăuntele de polen pînă la astru, „deopotrivă cu sublimul și cu urîtul“.

Poetul observă pretutindeni aspirația la desăvîrșire a lumii organice, a florii, a arborilor, a omului. Juxtapunerea tensiunilor din viața sufletească, a schimbărilor neconținute din lumea adîncurilor psihice (uneori, abia ghicite prin aburul amintirilor), a experiențelor prezentului creează o realitate nouă : momentele existenței nu au valoare în sine, ci doar prin asocierile ulterioare dintre ele.

Cîndva, Roethke a năzuit să scrie „o istorie a psychéului“ (în *Laudă sfîrșitului*, din 1951) ; poetul afla pretutindeni, cu o juvenilă bucurie nestăpînită, semnele creșterii lucrurilor și, asemenea lor, ale propriei creșteri. Pe acest fundal se proiecta neconținută cufundare a spiritului poetic spre zonele cele mai adînci ale conștiinței, unde se descopereau chinuitoarele strădanii ale psihicului de a ieși la lumină și de a îndeplini „desăvîrșita unitate a tot ce e viu“. Pornit în lumea conștiinței, limitat la început de înseși frontierele eului, procesul se împlinea, în cele din urmă, în universul faptelor reale. Poetul dăspira la armonie, la ordine universală pe care le simboliza (asemenea modelului său, un poem din secolul al XVI-lea al englezului John Davies) prin dansul ce leagă totul într-o fascinantă imagine a unității și a echili-

brului. „Cei mai viguroși urmași ai lui Eliot n-au avut «imaginația auditivă» a acestui poet [...]. El izbutește să se salveze de platitudinea unor contemporani ai săi și de intelectualismul încorsetat al altora.”¹

Pe un ton diferit de cel al versurilor lui Lowell, Roethke releva poeților americani importanța peisajului interior ca temă a poeziei.

Amîndoi sînt creatori de școală poetică, influența lor în lirica americană a ultimelor decenii fiind comparabilă cu aceea exercitată, în perioada interbelică și imediat după război de Pound, Eliot, Williams sau Frost. Dintre cei care, ilustrînd concepția lui Lowell potrivit căreia „poezia înseamnă confesiune”, i-au lărgit cu mult înțelesul și au descoperit „acțiunea eului poetic asupra propriului univers al faptelor și obiectelor concrete”, a fost Williams DeWitt Snodgrass.

Autor doar al citorva volume de versuri și al unuia de eseuri, cu apariții nu foarte frecvente în publicațiile literare, el s-a impus totuși drept una dintre personalitățile cele mai puternic reliefate ale generației lui. Unii dintre poeții acestei generații — Maxine Kunin, Charles Wright — au recunoscut că lirica lor îi e mult îndatorată. Faptele biografiei sale nu sînt cituși de puțin spectaculoase; dar dobîndesc o rezonanță dramatică prin concentrarea sentimentului, prin exprimarea (deloc gradilocventă) a conștiinței că propria nefericire, dragostea lui pentru o fiică pe care n-o putea vedea decît arareori fac parte dintr-o ordine universală a lucrurilor. Volumul din 1959, *Acul inimii*, mărturisea o mare bucurie a vieții care depășea împrejurările triste ale existenței zilnice, sentimentul neîmplinirii a unui tînăr ce asista la trecerea banală a timpului, la un fel de ratare ca profesor și ca tată. După aproape un deceniu, în *După experiență* (1968), totul e mai pătrunzător, tristețea învăluie, ca o ceață deasă, faptele vieții. Dar poemul comunică un fel de ciudată exuberanță juvenilă, bucuria celui care poate sta de vorbă cu ceilalți oameni despre propriile dureri și neliniști. „În opera lui puteți afla deta-

¹ Babette Deutsch, *op. cit.*, p. 197.

lii ale vieții sale în cîmpiile Vestului Mijlociu, ritmurile derutant de simple și declarațiile directe ale versurilor pentru copii, lăltă cu unele cuvinte simple, pronunțate fără prejudecata că poezia n-ar avea dreptul să rostească niciodată cuvinte simple.“¹

Reconstituirea poetică a autobiografiei, confesiunea lirică nu constituie, desigur, suficiente motive pentru a așeza, argumentat, creația unui poet sub semnul influenței lui Lowell. Aparținînd aceleiași generații ca și poetul *Schițelor de viață*, Karl Jay Shapiro, de exemplu, evocă — în forme prozodice tradiționale — momente ale războiului în Pacificul de Sud, dar și evenimente ale vieții cotidiene, comentate cu o simplitate despovărată de orice sentimentalism, cu lucida conștiință a propriei cufundări în vasta existență universală. Iar un alt membru al aceleiași generații, Peter Viereck (al cărui conservatorism și-a găsit expresia în formula „revoltă împotriva revoltei“) căuta un unghi de perspectivă care să-i îngăduie o cuprindere cît mai puțin pătimașă a faptului real. Dar la nici unul, înrîurirea lui Lowell nu pare a fi determinantă.

Istoria literaturii americane consemnează rare împrejurări în care grupuri de poeți să fi aderat la un program estetic comun, să colaboreze la redactarea unui manifest semnat de toți membrii grupului. Dar, mai ales în ultimii douăzeci-treizeci de ani, se poate observa o anume tendință a tinerilor poeți de a se aduna în jurul unor personalități de seamă ale liricii, cînd acestea se întîmplau să fie și profesori la vreuna din universitățile americane. Așa s-au petrecut lucrurile cu „Școala Pacificului de Nord-Vest“, dominată de viziunea lui Roethke (în ultimii ani ai vieții, poetul predase la Universitatea Washington din Seattle), și unde s-au afirmat poeți cu un profil distinct în peisajul literaturii americane recente: David Wagoner, Richard Hugo, Carolin Kizer, William Stafford, creatori — și ei — ai unei lirici preocupate de investigarea straturilor profunde ale conștiinței, de concentrarea verbului poetic. La începutul deceniului al 6-lea s-a constituit un grup și la Harvard, în jurul tînărului profesor Richard Wilbur, autor

¹ Donald T. Torchiana, *Poets in Progress*, Chicago, 1962, p. 108.

al unei poezii meditative, influențată de Marianne Moore și de Frost, o poezie a percepției bucuroase a lumii de realitatea căreia eroul liric nu se îndoieste nici o clipă. La Colegiul Kenyon și apoi la Princeton, la Colegiul Sarah Lawrence, la Universitatea Carolina de Nord, oriunde a fost profesor, Randall Jarrell și-a aflat discipoli, entuziaști admiratori ai stilului său de o tăioasă precizie a descrierii evenimentelor, triste meditații asupra destinului unor oameni mărunți ce plâng trecerea nemiloasă a timpului, neîmplinirile și lipsa bucuriilor vieții.

Acestea sînt, însă, grupări a căror orientare e determinată de prezența cîte unui poet ce stimulează crearea unui adevărat centru de gravitație, ceilalți urmîndu-i pilda și supunîndu-se cu bună știință influenței sale. Într-un singur caz se poate menționa adeziunea poezilor la un program estetic formulat precis : acela al „Școlii de la Black Mountain”, care-și luase numele de la cel al unui mic colegiu din Carolina de Nord. Sub conducerea rectorului, Charles Olson, s-a inițiat, la începutul anilor 50', o adevărată revoltă împotriva „neostiliștilor”, susținători ai unor mijloace tradiționale de expresie și s-a promovat o poezie ale cărei ritmuri trebuiau să regăsească ritmul limbii vorbite și al respirației. În 1950, Olson a publicat un eseu, *Versul proiectiv*, ale cărui idei aveau să fie îmbrățișate nu numai de studenții și de colegii lui de la Black Mountain — Robert Creeley, Robert Duncan, Edward Dorn —, dar și de alții care regăseau în eseu lui Olson și în programul revistei editate de Creeley temeiurile unei arte opuse formalismului, estetizării, academismului. Biografia artistică a unor poeți aparținînd generației tinere — Denise Levertov sau Paul Blackburn —, a altora care s-au apropiat de grupul „beat” din California — Gary Snyder sau Philip Whalen — nu poate fi despărțită de participarea, în anii debutului lor, la activitatea grupului lui Olson. Estetica „poeziei proiective” era, totuși, simplă : conținutul poemului determină forma, limbajul este cel al vorbirii orale, pentru că versul însuși conține „energia cinetică” a cuvîntului rostit în împrejurările vieții celei mai obișnuite. Poetul captează deopotrivă „ceea ce se adresează urechii și puterea propriului suflu”. Rezultatul e o scriitură ce caută să reproducă

„respirația omului, când scrie“ și care amintește de aranjamentele grafice ale lui Cummings și de „versul variabil“ al lui Williams.

Alți poeți s-au grupat în jurul revistei *The Fifties* („Anii cincizeci“), al cărei titlu s-a schimbat în deceniul următor, în *The Sixties* („Anii șaizeci“) și al editorilor ei — Robert Bly, Louis Simpson și James Wright. O poezie a raționalului, respingind „suprarealismul pur“, înțelegând prin inspirație „un joc previzibil al logicii și al visului necontrolabil“. După cum, la revista *The New Yorker* sub influența lui James Dickey, John Updike (autor, în 1958-59, al unor volume de versuri care i-au atras notorietatea, înainte de a fi devenit romancierul atît de îndelung controversat al anilor '60) și a lui Howard Moss, s-a compus o poezie ce aspira la comunicarea directă, în forme simple, a emoției.

Cei care, însă, au stîrnit cele mai înverșunate discuții au fost poeții aparținînd așa-numitei „Școli de la San Francisco“. La mijlocul deceniului al 6-lea, cîțiva tîneri care simțeau cu acut tragism presiunea tiranică a societății capitaliste au constituit o mișcare căreia i s-a spus „beat“ ; unul dintre fondatorii mișcării, romancierul John Clellon Holmes, definea astfel termenul : „Mai mult decît simpla oboseală sufletească, el implică sentimentul celui care se știe uzat, ca o stofă, pînă la urzeală, al celui care își dă seama cît e de nedeșăvîrșit. Înseamnă goliciunea minții și, în ultimă instanță, a sufletului : sentimentul celui ce se știe redus la straturile adînci ale conștiinței.“¹

Definiție numai în parte exactă. Pentru că generația „beat“ nu s-a resemnat să-și descopere „nedeșăvîrșirea“ și „uzura“ : ea este o generație a protestului, care s-a maturizat în anii „vinătoarei de vrăjitoare“ declanșată de senatorul James McCarthy, ai crizei sufletești din perioada postbelică. Rebeliunea lor împotriva instituțiilor și a valorilor recunoscute de burghezia americană a luat forme zgomotoase, dar a creat — cum s-a spus — „un mod de existență“ al tineretului ce căuta cu înfrigurare, deznădăjduit, temeiurile unei lumi a generozității și a echității. Nonconformismul lui Allen Ginsberg, al lui Gary Snyder, al Gregory Corso, al

¹ Cf. Paul Carroll, *The Poem in Its Skin*, Chicago, 1968, p. 37.

lui Lawrence Ferlinghetti (la început numai editor al poeziei „beat“, apoi atras el însuși de posibilitatea de a-și exprima revolta împotriva mentalității burgheze) a fost imitat de mulți tineri din grupurile „hippie“. Dar i-a sedus și pe unii poeți cu o personalitate puternică, precum Kenneth Rexroth sau William Everson (care, după o îndelungată criză mistică, de-a lungul căreia n-a încetat să scrie o poezie opusă standardelor tradiționale, semnând-o „Brother Antoninus“, s-a întors la viața laică).

Protestul scriitorilor „beat“ se convertea într-o artă a „feliei de viață“ (semnificativ, un volum al lui Ginsberg e intitulat *Sandviciuri cu realitate*), o viață tragică în substanța ei, pentru care orice comentariu al poetului devine cu totul de prisos. Viața „nudă“, viața marilor orașe, ameteitoare, scindeind de reclame luminoase, dar sub care se ascunde tragedia simplă a condiției umane. În anii '50 și '60 (mai ales la începutul agresiunii în Vietnam), poeții „beat“ și-au câștigat o imensă audiență printre tineri și la recitalurile lor de poezie, organizate în campusurile universitare, în teatre, în piețele publice asistau zeci de mii de „partizani ai unei arte violent antiartistice, dar în verbul brutal al căreia își regăseau propria răscoală împotriva standardelor vieții burgheze.“¹

După un timp, însă, pe la începutul deceniului al 8-lea, audiența grupurilor „beat“ s-a rărit: încercarea de a da răspuns marilor probleme din acea epocă de mare încordare, de violente ciocniri eșuase, și — așa cum constata un poet din generația cea mai tânără —, „nici unul dintre beatnici n-a ieșit în stradă să protesteze împotriva războiului, nici nu s-a aflat alături de studenții de la Kent, când garda națională a tras în ei; se refugiaseră într-o meditație budistă, în visul artificial al marijuanei și au dezertat de la răspunderea poetului contemporan.“²

Poeții se îndreaptă spre o artă care valorifică, din ce în ce mai persistent, valorile tradițional umaniste, înțelegând că versul

¹ Monroe K. Spears, *Dionysus and the City*, London, 1970, p. 256.

² William Witherup, în *Village Voice*, 25. IX. 1976.

poate defini o atitudine civică precis conturată. Conștiința individului se unește, patetic, și lucid, cu aceea a întregii umanități: în descendența lui Roethke, a lui Auden, a lui Lowell și a mai tinerilor Robert Bly, Denise Levertov, James Wright, poezii generației recente — precum Diane Wakoski — scriu o poezie a afirmării. O poezie al cărei crez era rezumat astfel în prefața unei antologii a liricii de la sfârșitul deceniului trecut: „Priviți cu câtă luare-aminte se înregistrează evenimentele contemporane și, totuși, cât de individuală rămîne viziunea fiecăruia în parte. Ceea ce e necesar dincolo de acestea, e o poezie care nu numai că strigă, cerînd pace și dreptate, dar și începe să ne arate cum să le dobîndim.“¹

DAN GRIGORESCU

¹ Geoff Hewitt, *Quicklly Aging Here*, New York, 1969, p. XVI.

TABEL CRONOLOGIC

1912 Harriet Monroe editează la Chicago revista *Poetry*, publicație care va avea o profundă influență asupra creației lirice din Statele Unite. Fără să fi aderat la programul vreunui grup literar, a publicat versurile unor poeți (unii dintre ei debutanți) care mai târziu vor revoluționa tradiția versului american : T. S. Eliot, Pound, Sandburg, Frost, H. D., Amy Lowell, William Carlos Williams, Hart Crane, Wallace Stevens, Edgar Lee Masters.

Dintre volumele de versuri semnificative apărute în acest an : *Ripostes* de Ezra Pound, *Renaștere* de Edna St. Vincent Millay, *O cupolă de sticlă multicoloră* de Amy Lowell, *Carafe și mere* de Robinson Jeffers.

Editorul Mitchell Kennerley publică antologia *Anul liric*, în care erau adunate o sută de poeme scrise de o sută de poeți. Printre ei : Vachel Lindsay, Sara Teasdale, Edna St. Vincent Millay.

Compozitorul William Handy publică *Memphis Blues*, colecție de cîntece ale negrilor, cea dintîi lucrare de acest fel ; descoperirea folclorului negru va juca un rol important în dezvoltarea poeziei moderne americane.

Noul Mexic (al 47-lea) și Arizona (al 48-lea stat) admise în Uniune.

Gottfried Benn, *Morgă* (Germ.); Rilke, *Elegii dui-neze* (Austr.); Cendrars, *Paștele la New York* (Fr.); Ady, *Viața care aleargă* (Ung.); Pillat, *Visări pă-gîne* (Rom.).

1913 Robert Frost debutează cu volumul *Voința unui bă-iat*. William Carlos Williams publică volumul *Stă-riile de spirit*. În revista *Poetry* apare poemul *Generalul William Booth intră în ceruri* de Vachel Lind-say, poem ce urma să fie cîntat pe melodia unui cu-noscut marș pentru fanfară.

Max Eastman publică studiul critic *Bucuria poeziei*. Apare primul volum din *Antologia versurilor din reviste și Almanahul poeziei americane*, sub îngri-jirea lui W. S. B. Braithwaite; va fi publicată pînă în 1929.

Woodrom Wilson devine al douăzeci și optulea pre-sedinte al Statelor Unite.

Apollinaire, *Alcooluri*; Claudel, *Cantata pe trei voci* (Fr.); Tagore, *Ofrandă lirică* (Ind.) Maeterlinck, *Ci-clul morții* (Belg.); Maiakovski, *Poezii* (Rus.); Ste-fan George, *Steaua Uniunii* (Germ.); Yeats, *Poemele descurajării* (Irl.); Minulescu, *De vorbă cu mine în-sumi* (Rom.).

1914 Izbucnește războiul mondial; Statele Unite se de-clară neutre.

Apare *Ogarul singuratic* — antologie din poemele lui Emily Dickinson.

Vachel Lindsay publică volumul *Congo și alte poe-me*; Robert Frost, *La nord de Boston*; Amy Lowell, *Lame de săbii și semințe de mac*; Gertrude Stein, *Muguri fragezi*. Conrad Aiken debutează cu *Pămînt triumfător*. În numărul din martie, *Poetry* publică nouă poeme de Sandburg (printre ele, *Chicago*).

Bridges, *Octombrie* (Angl.); Yeats, *Răspunderi* (Irl.); Campana, *Cîntece orfice* (It.).

1915 Italia intră în război alături de puterile Antantei. Vaporul american de pasageri „Lusitania“ e scufundat de un submarin german.

La Londra apare antologia *Cîțiva poeți imagiști*. Sînt publicate volumele : *Chitai* (traduceri din poezia chineză) de Pound, *Irigații, nisip și spumă* de J. G. Fletcher, *Rîuri către mare* de Sara Teasdale. În iunie, *Poetry* tipărește *Cîntecul de dragoste al lui J. Alfred Prufrock* de T. S. Eliot. În săptămînalul *Ready's Mirror*, Edgar Lee Master publică *Antologia orașelului Spoon River*.

Reverdy, *Poeme în proză* (Fr.) ; Trakl, *Sebastian în vis* (Germ.).

1916 România declară război Puterilor Centrale. Statele Unite intervin în războiul civil din Santo Domingo. E. A. Robinson publică *Omul împotriva cerului*.

Sînt publicate : *Lustra* de Pound, *Spațiu muntos* de Frost, *Bărbați, femei și fantome* de Amy Lowell, *Spiriduși și pagode* de Fletcher, *Poemele din Chicago* de Sandburg, *Grădină marină* de Hilda Doolittle (care semna H. D.), *Californieni* de Jeffers. Pound publică *Cîteva piese nobile ale Japoniei și Nô sau desăvîrșirea*.

Apare revista *The Seven Arts*, redactată de pe poziții progresiste ; programul ei prevedea încurajarea literaturii originale. Colaborau, printre alții : Amy Lowell, Frost, Vachel Lindsay, Dos Passos, John Reed.

H. L. Mencken publică *O carte de scrieri burlești* — notații critice care atacă instituțiile americane ale vremii.

Max Jacob, *Carnetul cu zaruri* (Fr.), Esenin, *Poezii* (Rus.) ; Bacovia, *Plumb* (Rom.) ; Tzara, *Prima aventură celestă a d-lui Antipyrine* (Fr.-Rom.) ; Morgens-

tern, *Palma Kunkel* (Germ.); Ungaretti, *Portul scufundat* (It.); Lagerkvist, *Neliniște* (Sued.).

1917 Statele Unite declară război Germaniei.

Marea Revoluție Socialistă.

E. A. Robinson scrie *Merlin*.

T. S. Eliot publică *Prufrock și alte observații*; Williams, *Al Que Quiere* (Celui care o dorește); Mac Leish, *Turnul de fildeș*; Vachel Lindsay, *Privighetoarea chinezească*; Edna St. Vincent Millay, *Re-naștere și alte poeme*; Aiken, *Nocturna primăverii de care-mi aduc aminte*; Sara Teasdale, *Cîntece de dragoste*; Hillyer, *Sonete și alte poeme*.

Apar volumele de critică *Despre literatura contemporană* de Stuart Pratt Sherman (reprezentînd pozițiile Noului Umanism), *Critica creatoare* de J. E. Spingarn (în spiritul Noii critici), *O carte de prefețe* de H. L. Mencken („radicalismul literar“).

Eluard, *Datorie și neliniște*; Desnos, *Poezii*; Valéry, *Tînăra parcă* (Fr.); Graves, *Zîne și pușcași*; Sassoon, *Bătrînul vînător* (Angl.); Joyce, *Pomes Penyeach* (Irl.).

1918 Înfrîngerea Puterilor Centrale.

Apare antologia de poeme muncitorești *Cîntece I.W.W.*, publicată de Centrală sindicală socialistă I.W.W. (Industrial Workers of the World = Muncitorii industriali ai lumii).

Sandburg publică volumul *Curățitorii de știuleți*. Se înființează premiile *Pulitzer* — pentru ziaristică și literatură.

Apollinaire, *Caligrame* (Fr.); Blok, *Cei 12* (Rus.); Ady, *Înainte morților* (Ung.); Rupert Brooke, *Culegere de poeme* (Angl.); Tzara — *Poeme* (Fr.-Rom.); Voiculescu, *Din țara zimbrului* (Rom.).

1919 Tratatul de la Versailles.

Ia ființă Partidul Comunist din America.

Apare primul volum al *Seriei de tineri poeți publicați la Universitatea Yale*.

Louis Untermeyer editează antologia *Poezia americană modernă*.

Apar volumele : *Cei care-i iubesc pe săraci* de Pound, *Imagini plutitoare* de Amy Lowell, *Poeme despre Dumnezeu* de John Crowe Ransom, *Stindarde* de Babette Deutsch.

Sandburg publică volumul de comentarii ziaristice *Răscoalele rasiale din Chicago*.

Dorgèles, *Cruci de lemn* ; Reverdy, *Ghitara adormită* ; Cocteau, *Capul Bunei Speranțe* ; Supervielle, *Poeme* (Fr.) ; Aldington, *Imagini ale războiului* (Angl.) ; Trakl, *Poezii* (Austr.) ; Benn ; *Eul modern* (Germ.) ; Machado, *Cîntece noi* (Sp.) ; Blaga *Poe-mele luminii* (Rom.).

1920 Ia ființă Liga Națiunilor.

Arestarea lui Sacco și a lui Vanzetti.

E. A. Robinson publică poemul dramatic *Lancelot* și volumul de poeme *Trei cârciumi*.

Apar : *Hugh Selwyn Mauberley* de Pound, *Poeme* de T. S. Eliot, *Fum și oțel* de Sandburg, *Cîteva smochine culese din ciulini* de Edna St. Vincent Millay, *Flacăra și umbră* de Sara Teasdale.

William Carlos Williams publică poemul în proză *Kora în infern*.

Wilfred Owen, *Poeme* (Angl.) ; Valéry, *Cimitirul marin* ; Aragon, *Foc de bucurie* (Fr.).

1921 Harding devine al douăzeci și nouălea președinte al S.U.A. Campanie de teroare rasistă dezlănțuită de Ku-Klux-Klan.

Volumele de versuri *Legende* de Amy Lowell, *Poe-me* de Marianne Moore, *Talazuri și granit* de Fletcher, *Struguri acri* de Williams.

Breton-Soupault, *Cîmpuri magnetice* (Fr.); Barbu, *După melci*; Blaga, *Pașii profetului*; Voiculescu, *Pîrgă* (Rom.).

1922 Venirea la putere a fascismului în Italia.

T. S. Eliot publică poemul *Țara pustie*, Sandburg — *Lespezi din Vestul ars de soare*, Amy Lowell — *Fa-bulă critică* (apărută anonim), Williams — *Izvorul și celelalte* (poeme în proză); John Dos Passos debu-tează cu volumul de versuri *Căruciorul la cotitură* și Edmund Wilson cu *Jerba antreprenorului de pom-pe funebre* (scris împreună cu John Peale Bishop). La Nashville, Tennessee, apare revista *The Fugitive* la care colaborează mai ales profesori ai Universită-ții Vanderbilt: John Crowe Ransom, Allen Tate, Ro-bert Penn Warren.

Primele numere din *Reader's Digest*, publicație care tipărește textele prescurtate ale unor articole și po-vestiri apărute în alte reviste. În 1977 va atinge un tiraj de treizeci și unu milioane exemplare (din care aproape optsprezece milioane în engleză).

Cocteau, *Vocabular* (Fr.), Pessoa, *Poeeme engleze* (Port.); de Andrade, *Orașul halucinat* (Braz.); Rilke, *Sonete către Orfeu* (Austr.); Gabriela Mistral, *De-zolare* (Chile); Philippide, *Aur sterp* (Rom.).

1923 Moare președintele Harding: vicepreședintele Coo-lidge devine al 30-lea președinte.

În Spania — dictatura lui Primo de Rivera.

Wallace Stevens debutează cu volumul de versuri *Harmonium*, E. E. Cummings cu *Lalele și hornuri*, Louis Untermeyer cu *Friptură de leviathan*, Louise Bogan cu *Trupul morții acesteia*, Elizabeth J. Coats-worth cu *Urmele vulpii*.

Robert Frost publică *New Hampshire*, Edna St. Vincent Millay — *Balada strunitorului de harfe*. Sandburg scrie cartea pentru copii *Porumbelii din Rootabaga*.

Apare romanul în versuri *Roman Bartholow* de E. A. Robinson.

Tinărul profesor V. F. Calverton din Baltimore editează *The Modern Quarterly*, revistă de orientare marxistă.

Edith Sitwell, *Fațadă* (Angl.); Desnos, *Rose Sélavy* (Fr.); Voronca, *Restriști* (Rom.).

- 1924 Apare volumul de *Poeme complete* de Emily Dickinson, cu o prefață de Conrad Aiken; E. A. Robinson publică povestirea în versuri *Omul care a murit de două ori*.

Marianne Moore publică volumul de versuri *Observații*, John Crowe Ransom — *Fiori și febră*, Robinson Jeffers — *Tamar și alte poeme*, Mark Van Doren — *Tunet de primăvară*, William Faulkner — *Faunul de marmură*.

La New York apare revista *The Saturday Review of Literature*.

H. L. Mencken publică primul număr al revistei *The American Mercury*; printre colaboratori vor figura Sandburg, Edgar Lee Masters.

St. John Perse, *Anabasis*; Breton, *Manifestul supra-realist* (Fr.); Maiakovski, *Vladimir Ilici Lenin* (U.R.S.S.); Yeats, *Pisica și luna* (Irl.).

- 1925 Coolidge — reales președinte. În Tennessee, faimosul „proces al maimuțelor“ (un profesor e condamnat pentru că preda teoria evoluționistă).

E. A. Robinson publică *Indoiala lui Dionysos*.

Archibald MacLeish — poemul epic *Vasul de pământ*, Ezra Pound — *Ciornă a 16 Cantos-uri pentru*

începutul unui poem de oarecare lungime, Amy Lowell — *Cît e ceasul ?*, e. e. cummings (care, de acum înainte își va ortografia numele cu litere mici) — *XLI Poeme și &*, H. D. — *Culegere de poeme*, Jeffers — *Armăsarul roib*, Tamar și alte poeme, Babette Deutsch — *Miere din stîncă*, Countée Cullen, Culoare, Léonie Adams — *Oamenii simpli*.

William Carlos Williams publică volumul de eseuri *Temperamentul american*. Curentul „Noii Critici” se afirmă cu volumul *Principii ale criticii literare* de I. A. Richards; V. F. Calverton publică *Spiritul mai nou*, interpretare — din perspectivă marxistă — a societății și literaturii americane.

Primul număr al săptămînalului *The New Yorker*; vor colabora, printre alții, Ogden Nash, Conrad Aiken, Edmund Wilson, John Updike, desenatorul Saul Steinberg.

La Universitatea din Virginia se publică *The Virginia Quarterly Review*. Printre colaboratorii paginilor de literatură se vor afla Robert Frost, Allen Tate, E. A. Robinson, T. S. Eliot, Conrad Aiken.

Bridges, *Poezii noi* (Angl.); Yeats, *Viziune* (Irl.); Montale, *Oase de sepie* (It.); Jimenez, *Unitate* (Sp.); Supervielle, *Gravitații* (Fr.).

1926 Constituirea Commonwealthului britanic. Statele Unite intervin în războiul civil din Nicaragua.

Hart Crane publică volumul *Clădiri Albe*, Archibald MacLeish — *Străzi în lună*, Langston Hughes — *Blues-uri obosite*, Sara Teasdale — *Intuneric de lună*, e. e. cummings — e 5.

Apare un volum de *Versuri alese* de Lizette Woodworth Reese.

Sandburg publică ampla biografie *Abraham Lincoln — Anii din prerie*.

Max Eastman publică eseuul politic *Marx, Lenin și știința revoluției*.

Ia ființă primul „club de carte“ din Statele Unite. McDiarmid, *Un bețiv privește la emblema Scoției*; Sassoon, *Poeme satirice* (Angl.); Aragon, *Mișcare perpetuă*; Eluard, *Capitala durerii* (Fr.); Bacovia, *Scînteii galbene* (Rom.).

1927 Charles Lindbergh — primul zbon transatlantic. Execuția lui Sacco și a lui Vanzetti declanșează mari proteste ale opiniei publice.

Carl Sandburg editează culegerea de folclor *Trais-ta cu cîntece americane*. Countée Cullen publică antologia *Amurgul care cîntă colinde*, lirică a negrilor americani; Cullen își tipărește și volumele de versuri *Soare de aramă* și *Balada fetei brune*.

E. A. Robinson scrie narațiunea dramatică în versuri *Tristan*.

Apar *Doi gentilomi în temniță* de Ransom, *Femeile de la Point Sur*, povestire în versuri de Jeffers.

Conrad Aiken publică romanul *Călătorie albastră*, Willa Cather — *Se-apropie moartea de arhiepiscop*. La Universitatea Harvard apare revista *Hound and Horn* (*Ogarul și cornul de vînătoare*), al cărei nume era împrumutat dintr-un vers al lui Pound. Printre colaboratori: T. S. Eliot, Ezra Pound, Allen Tate, R. P. Blackmur, Kenneth Burke, Gertrude Stein, Katherine Anne Porter.

La Universitatea din Nebraska apare *Prairie Schooner*, trimestrial literar. Din 1956, editorul ei e Karl Shapiro.

La Paris apare revista *transition*, unde vor publica, printre alții, Hemingway, Williams, Gertrude Stein, Peter Neagoe.

Primul volum din *American Caravan*, almanah de poezie care va fi publicat pînă în 1936.

Arghezi, *Cuvinte potrivite* (Rom.); Brecht, *Predici domestice* (Germ.); Michaux, *Cine am fost*; Desnos, *Libertatea sau dragostea* (Fr.).

- 1928 Legea propusă de Congres pentru ajutorarea fermierilor grav loviți de criză e respinsă de președintele Coolidge, sub motiv că ar „încuraja supraproducția agricolă.“

Carl Sandburg publică volumul *Bună dimineța, Americă*. Apar *Trupul lui John Brown* de Stephen Vincent Benét, *Hamletul lui A. MacLeish*, *Ciornă a Cantos-urilor XVII—XXVII* de Pound, *Pîriul cealeargă spre Apus* de Frost, *Cawdor și alte poeme* de Jeffers, *Domnul Pope și alte poeme* de Tate, *Tu-fișul în flăcări* de Untermeyer.

Apare volumul de eseuri *Pentru Lancelot Andrewes* de T. S. Eliot, care — în prefață — se declară un clasicist în literatură, un regalist în politică și un anglocatolic în religie.

Lorca, *Romancero gitan*; Alberti, *Mai presus de îngeri* (Sp.); Yeats, *Turnul* (Irl.); D. H. Lawrence, *Poeme* (Angl.); Lugones, *Poeme* (Nicarag.); Voronca, *Ulise* (Rom.).

- 1929 Herbert Hoover, al 31-lea președinte al S.U.A. Criza economică se declanșează la Bursa din New York.

Apare poemul narativ *Casa lui Cavender* de E. A. Robinson.

Kenneth Fearing debutează cu volumul de satire antiburgeze *Brațe de îngeri*. Louise Bogan publică *Vară întunecată*, Countée Cullen — *Cristos cel negru*, Merrill Moore, medic psihiatru din Boston, — volumul de sonete *Zgomotul pe care-l face timpul* (scrise cu o uimitoare ușurință, uneori stenografiate în pauza dintre două consultații), Edmund Wilson — *Adio, poeți!* Robert Penn Warren scrie studiul bio-

grafic *John Brown* : cum s-a născut un martir ; I. A. Richards — *Critică practică*.

La Universitatea Duke din Carolina de Nord se publică revista *American Literature*.

Prima auditiie a poemului simfonic *Preria* de Leo Sowerby, pe versuri de Sandburg.

Eluard, *Dragostea, poezia* ; Crevel, *Sînteți nebuni ?* (Fr.) ; Blaga, *Lauda somnului* ; Voronca, *Brățara nopților* ; Jebeleanu, *Schituri cu soare* (Rom.).

1930 Criza economică cuprinde întreaga lume capitalistă. În Statele Unite — cinci milioane de șomeri.

E. A. Robinson publică povestirea în versuri *Gloria familiei Nightingale*, Lizette Woodworth Reese — *Aprilie alb*.

Apare *Culegere de poeme* de Frost, *Miercurea Cenușii* de T. S. Eliot (profesiune de credință în sprinjinul ideilor misticismului anglican), *Podul* de Hart Crane, *Ciornă pentru XXX* de Cantos-uri de Pound, *Poeme alese* de Aiken, *Foc pentru noapte* de Babette Deutsch, *Camere de închiriat în Chelsea* de Horace Gregory, *Poeme* de Auden (primul volum publicat după ce poetul emigrase în Statele Unite), *Pământ descoperit* de MacLeish, *Curajul pământului* de Richard Eberhart, *Lucruri intelectuale* de Stanley Kunitz.

În intervenția sa la simpozionul „Îmi voi spune părerea“ și în eseu *Critica manuscrisului*, Allen Tate afirmă ideile școlii regionaliste.

Lui Sinclair Lewis i se decernează Premiul Nobel. Breton, Eluard, Char, *Încetiniți lucrările* ; Eluard, Breton, *Imaculata concepție* (Fr.) ; Quasimodo, *Apă și pământ* (It.) ; Barbu, *Joc secund* ; Fundoianu, *Priveliști* ; Vineanu, *Paradisul suspinelor* (Rom.).

- 1931 Peste cincisute de bănci americane dau faliment. Japonia invadează Manciuria. Apare povestirea în versuri *Matthias la poartă* de E. A. Robinson. Se publică volumele : *Încântătoarea iubită Moartea și Mama neagră* de Langston Hughes, *Trandafiri roșii pentru bronz* de H. D., *Viva* de e. e. cummings, *Scrisoare către Prometeu* de Babette Deutsch, *Osiris Jones se arată în timpul zilei și Preludii pentru Memnon* de Aiken, *Versuri aspre și Pedalare în voie*, versuri umoristice de Ogden Nash. Gertrude Stein scrie eseul *Cum să scriem*, în care pledează pentru „o formă capabilă să dezvăluie, în modul cel mai concentrat conștiința scriitorului“. Apare volumul de eseuri *Castelul lui Axel* de Edmund Wilson, analiză a creației lui Yeats, Valéry, T. S. Eliot, Proust, Joyce, Gertrude Stein. *Contra-declarația* lui K. D. Burke susține ideii ce se vor generaliza mai tirziu în doctrina „Noii critici“. Argezi, *Flori de mucigai* (Rom.) ; Tzara, *Omul aproximativ* (Fr.-Rom.).
- 1932 Șomajul atinge cifra de 13 milioane. Deficitul economic — 6 miliarde dolari. MacLeish publică poemul *Conquistador* (inspirat de cucerirea spaniolă a Mexicului), Langston Hughes — *Paznicul visului*, Jeffers — povestirea în versuri *Debarcarea lui Thurso*, W. H. Auden — *Oratorii* (mărturie a unei atitudini sociale antiburgheze, influențată de marxism), Faulkner — *Salmagundi* (culegere de poeme și de eseuri). La Dijon, în Franța, Louis Zukofski publică o *Antologie obiectivistă*. Apare volumul de povestiri *Oglinda blestemată* de Elisabeth Madox Roberts. *Eliberarea literaturii americane* de V. F. Calverton

e o istorie a literaturii moderne americane, privită din perspectivă marxistă.

McDiarmid, *Cel dintâi imn lui Lenin*; Masefield, *O poveste din Troia* (Angl.); Eluard, *Viața imediată*; Aragon, *Frontul roșu*; Breton, *Revolverul cu păr cărunt* (Fr.).

1933 Hitler devine cancelar al Germaniei.

Franklin Delano Roosevelt — al treizeci și doilea președinte al Statelor Unite.

Apare postum volumul *Culegere de poeme* de Hart Crane. MacLeish publică *Fresce pentru orașul domnului Rockefeller*, Jeffers — *Dă-ți inima la șoimi*, Pound — *Ciornă pentru XXX de cantosuri*, Horace Gregory — *Nu există retragere*, Nash — *Zile fericite*, Faulkner — *Creangă verde*. Se publică volumele *Culegere de poeme* de Robert Hillyer și, sub titlul *Victorie stranie*, o selecție din versurile Sarei Teasdale.

Jouve — *Sudoare de sînge* (Fr.); Ungaretti, *Sentimentul timpului* (It.); Blaga *La cumpăna apelor*; Bogza, *Poemul invectivă* (Rom.).

1934 Sindicatele americane votează boicotul tuturor mărfurilor produse în Germania nazistă.

La Editura Obiectivistă se publică volumul *Culegere de poeme* de William Carlos Williams. Apar *Unsprezece noi cantos-uri, XXXI—XLI* (cunoscute sub numele de *Cantos-urile Istoriei Americane*) și *Omagiu lui Sextus Propertius* de Ezra Pound, *Vin din acești struguri* de Edna St. Vincent Millay, *E mult mai târziu decît crezi* — sonete de Merrill Moore, *Dimpotrivă* de Phillis McGinley.

Se publică *Balade și cîntece populare americane* culese de John și Alan Lomax.

Pound scrie *Abecedarul lecturii* în care susține că înțelegerea literaturii se întemeiază „pe sensibilita-

te, pe cultură umanistă și scientistă, pe meditație asupra celor citite.“

Apare *The Partisan Review*, trimestrial de atitudine politică și culturală, aflat multă vreme sub influența Partidului Comunist din Statele Unite. Printre colaboratori s-au numărat personalități de seamă ale literaturii americane : W. A. Auden, T. S. Eliot, William Carlos Williams, Archibald MacLeish, Theodore Roethke, Edmund Wilson, Randall Jarrell, Allen Tate, Robert Lowell, Saul Bellow.

Char, *Ciocanul fără stăpîn* ; Aragon, *Trăiască Ura-lul* (Fr.) ; Dylan Thomas, *18 poeme* (Angl.) ; Yeats, *Roți și funiculare* (Irl.) ; Sașa Pană, *Călătorie cu funicularul* (Rom.).

1935 Agresiunea Italiei împotriva Etiopiei.

Wallace Stevens publică *Idei despre ordine*, William Carlos Williams — *Un martir timpuriu*, Robinson Jeffers — *Solstițiu și alte poeme*, Horace Gregory — *Cor pentru supraviețuire*, Robert Penn Warren — *Treizeci și șase de poeme*, Karl Jay Shapiro — *Poeme*, William Everson — *Aceștia sînt corbii*, Fletcher — *XXIV de elegii*, Kenneth Fearing — *Poeme*, Merrill Moore — *Șase fețe ale unui om*, Muriel Rukeyser — *Teoria zborului*.

E .A. Robinson scrie poemul *Regele Jasper*.

T. S. Eliot compune drama istorică în versuri *Crimă în catedrală*.

În eseu *Jefferson și/sau Mussolini*, Pound își exprimă simpatiile profasciste.

La Universitatea statului Louisiana apare *The Southern Review* ; în colectivul redacțional lucra și Robert Penn Warren, iar printre colaboratori : Allen Tate, John Crowe Ransom, John Peal Bishop.

Lorca — *Șase poeme galiciene* (Sp.) ; Cavafis, *Poeme* (Gr.) ; MacNeice, *Poeme* ; Empson, *Poeme* ; McDiarmid, *Cel de-al doilea imn lui Lenin* ; Sassoon,

Veghe (Angl.) ; Yeats, *Lună plină în martie* (Irl.) ; Langgässer, *Poemele zodiacului* (Germ.).

1936 Izbucnește războiul civil spaniol.

Mari greve în industria americană de automobile. T. S. Eliot publică volumul *Culegere de poeme* (în care își adună versurile scrise între 1909—35), Frost — *Un lanț de munți mai îndepărtat*, Sandburg — *Poporul, da !*, MacLeish — *Discurs public* (în care își declara deplina adeziune la Programul Partidului Comunist din Statele Unite, Wallace Stevens, *Trifoiul bufniței*, Williams — *Adam și Eva și Orașul*, Marianne Moore, *Furnicarul și alte poezii*, Aiken — *Timp în piatră*, Eberhart — *Cercetînd spiritul*, Kenneth Patchen — *Înainte a celor viteji*, Tate — *Mediterana și alte poeme*, Fletcher — *Epopeea Arkansasului*, Robert Francis — *Stați aici cu mine*, Nash — *Grădina cu versuri a părintelui denaturat*.

Apare, postum, volumul *Casa veche de la țară* de Lizette Woodworth Reese.

Se publică o culegere de folclor de pe valea fluviului Hudson (*Tobă singuratică*) și o alta, îngrijită de John și Alan Lomax, de cîntece ale negrilor din Louisiana.

Primul volum al revistei anuale *New Directions*, de fapt o antologie de proză și de poezie ilustrînd tendințele recente ale literaturii americane. Aici vor fi publicați Cummings, Wallace Stevens, Williams, Denise Levertov, Kenneth Rexroth.

Allen Tate și Herbert Agar editează antologia *Cine-i stăpînul Americii ?*, scrieri anticapitaliste ; între diversele tendințe reflectate aici, aceea a agrarienilor e predominantă.

Eugene O'Neill — laureat al Premiului Nobel.

Masefield, *Scrisoare de la Pontus*, Dylan Thomas, *25 de poeme* (Angl.) ; Char, *Moara unu* (Fr.) ; Cice-

rone Theodorescu, *Cleștar* ; Boureanu, *Golful Singelui* (Rom.).

1937 Militariștii japonezi invadează China.

Roosevelt ales pentru a doua oară președinte, semnează Actul de Neutralitate.

Wallace Stevens publică volumul *Omul cu ghitară albastră*, al cărui titlu preia un simbol din pictura lui Picasso ; apar *A cincea decadă de Cantosuri* de Pound, poemul narativ *Astea sînt sfaturile pe care mi le-ai dat* de Jeffers, *Conversație la miezul nopții* de Edna St. Vincent Millay, *Culegere de poeme* de Sara Teasdale, *Cerul rece al dimineții* de Marya Zaturenska, *Întîlnire în aprilie* de May Sarton.

Stephen Vincent Benét scrie libretul operei *Călărețul fără cap* (muzica de compozitorul Douglas Moore) după povestirea lui Washington Irving. În același an, publică nuvela *Diavolul și Daniel Webster*. Scris de pe poziții marxiste, studiul lui Malcolm Cowley, *După stingerea tradiției aristocratice* explică fenomenul literar din perioada următoare anului 1910 din unghiul raporturilor cu realitățile societății americane moderne.

Jouve, *Materie celestă* ; Audiberti, *Rasa umană* (Fr.) ; Neruda, *Cu Spania în inimă* ; Rokha, *Temperatură mare* (Chile) ; Botta, *Întunecatul April* (Rom.).

1938 Germania anexează Austria.

Președintele Roosevelt propune adoptarea de sancțiuni internaționale împotriva fascismului.

Se publică volumele *Poeme complete* de Williams, *Poeme alese* de Fletcher, *U.S.I.* de Muriel Rukeyser, *M, o mie de sonete autobiografice* de Merrill Moore, *Răspunderile încep în vis* de Delmore Schwartz, *So-coteală greșită* de Kenneth Fearing, *Culegere de poeme* de Laura Riding.

Elisabeth Madox Robert scrie romanul *E negru pă-rul dragei mele*, May Sarton — *Ogarul singuratic*, Williams — schițele din volumul *Viața de-a lungul râului Passaic*.

Se difuzează piesa radiofonică *Raid aerian* de Mac Leish, inspirată de bombardarea orașelului Guernica de aviația fascistă ; MacLeish e autor și al unor comentarii în versuri ce însoțesc fotografiile unui album, *Țara celor liberi*, înfățișînd aspecte tragice ale vieții americane.

Robert Penn Warren și Cleanth Brooks publică sfu-diul *Înțelegerea poeziei*, conceput în spiritul „Noii critici“ ; Ransom scrie *Trupul lumii*, proclamînd ne-cesitatea întoarcerii la valorile tradiționale umaniste. Premiul Nobel e decernat lui Pearl Buck.

Spender, *Procesul unui judecător* ; MacNeice, *Pă-mîntul se plînge* (Angl.) ; Jacob, *Balade* (Fr.) ; Ga-briela Mistral, *Tala* (Chile) ; Voiculescu, *Urcuș* ; Be-niuc, *Cîntece de pierzanie* (Rom.).

1939 Germania ocupă Cehoslovacia.

Izbucnește al doilea război mondial.

Congresul american votează o lege autorizînd vîn-zarea de arme către puterile beligerante.

Se publică *Operele poetice* ale lui Edward Taylor (c. 1644—1729) în care „America și-a descoperit pe unul dintre cei mai de seamă poeți ai săi“.

Apar volumele *Culegere de poeme* de Frost (pre-fațat de esul *Chipul pe care-l ia poezia*), *Culegere de poeme* de Mark Van Doren, *America a fost țara făgăduințelor* de MacLeish, *Prima dorință și testa-mentul* de Kenneth Patchen, *Virtejul* de Muriel Rukeyser, *Peisaj interior* de May Sarton.

Robert Penn Warren scrie romanul *Călărețul nopții*. Premiera dramei în versuri *Reuniunea de familie* de T. S. Eliot.

Sandburg publică cele patru volume ale studiului biografic *Abraham Lincoln : anii războiului*.

Cleanth Brooks publică *Poezia modernă și tradiția*.

Stephen Vincent Benét scrie libretul operei *Diavolul și Daniel Webster*, cu muzică de Douglas Moore.

Philippide, *Visuri în vuietul vremii* (Rom.); Leiris, *Vîrsta omului* (Fr.); Jünger, *Faleze de marmură* (Germ.); MacNeice, *Jurnal de toamnă*; Dylan Thomas, *Harta dragostei* (Angl.); Montale, *Ocazii* (It.).

1940 Ocuparea Franței. Pétain, șef al statului francez, pactizează cu ocupanții.

Apar două volume de *Poeme alese* : unul al Hildei Doolittle (H. D.), celălalt al lui Kenneth Fearing. Cummings publică *50 poeme*, Stephen Vincent Benét — *Coșmar la amiază*, Edna St. Vincent Millay — *Faceți săgețile să strălucească*, Pound — *Cantos LII—LXXI*, Muriel Rukeyser — *Sufletul și trupul lui John Brown*, Aiken — *Și în inima omenească*, Elizabeth Madox Roberts — *Cîntec pe pajiște*, Randall Jarrell — *Mînia pentru bănuțul pierdut*, Rexroth — *La care ceas*, Phyllis McGinley — *Un pumn plin de jucării stricate*, Nash — *Figura mi-e cunoscută*. Willa Cather scrie romanul *Sapphira și sclava*, Langston Hughes — ampla povestire autobiografică *Largul mării*, MacLeish — pamfletul *Iresponsabilii*, îndreptat împotriva intelectualilor care nu luau o atitudine decis antifascistă.

Primul număr al revistei *Accent*, editată la Universitatea din Illinois ; colaborau, printre alții, Wallace Stevens, Catherine Anne Porter, R. P. Blackmur, John Crowe Ransom, Thomas Mann (pe atunci, refugiat în S.U.A.).

Empson, *Furtuna care se adună* (Angl.); Nezval, *Tablouri istorice* (Ceh.).

1941 Agresiunea nazistă împotriva Uniunii Sovietice.
Roosevelt ales pentru a treia oară președinte al S.U.A.

Consulatele germane din Statele Unite sînt închise.
Flota americană atacată de japonezi la Pearl Harbor.
Se votează declarația de război împotriva Japoniei.
Germania și Italia declară război Statelor Unite. Japonia invadează Filipinele.

Se publică volumele : *Podul rupt* de Williams, *Culegere de sonete* de Edna St. Vincent Millay, *Ce sînt anii* de Marianne Moore, *Revarsă-ți mînia pe soare* de Jeffers, *Poeme, 1930—1940* de Horace Gregory, *Căprioara din Mayfield*, poem narativ de Mark Van Doren, *Peisajul care ascultă* de Marya Zaturenska, *Casă deschisă* de Theodore Roethke, *Cincizeci și cinci de poeme* de Louis Zukofski.

Premiera dramei istorice în versuri *Shenandoah* de Delmore Schwartz.

Jim Crowe Ransom publică volumul de eseuri *Noua critică*, Allen Tate — *Raționalul în nebunie* (care apără, de asemenea, doctrina Noii critici), Archibald MacLeish scrie pamfletul *Cauza Americii*, lansînd un apel către scriitorii Statelor Unite să militeze pentru idealurile democrației.

Apare ampla culegere de folclor *Țara noastră care cîntă* de John și Alan Lomax.

MacNeice, *Plantă și fantomă* (Angl.); E. J. Pratt, *Dunkerque* (Can.).

1942 Aproape întreaga Europă e ocupată de Germania hitleristă.

Statele Unite suferă grele înfrîngeri pe frontul din Pacific. Forțe americane debarcă în Africa de Nord.
Apar volumele : *Părți ale lumii și Note anticipînd suprema ficțiune* de Stevens, *Copacul martor* de Frost, *Shakespeare în Harlem* de Hughes, *Sînge pen-*

tru un străin de Jarrell, *Doamna noastră*, *Pacea* de Mark Van Doren, *Persoană*, *loc și obiect* și *Locul dragostei* de Karl Shapiro, *Bărbații morți* de Ever-son, *Poeme* de Berryman, *Eclogele din cartierele cu ziduri de cărămidă verde* de Aiken, *Unsprezece poe-me pe aceeași temă* de Robert Penn Warren, *Colții leului* de Patchen.

Mark Van Doren adună într-un volum, *Antologie personală*, eseuri despre literatura anglo-saxonă modernă. Sandburg scrie *Furtună peste țară*, eseu despre războiul civil din 1861-65, reflectînd liberalis-mul de origine lincolniană al autorului.

Măsfield, *Truditorii pămîntului* (Angl.); Aragon, *Ochii Elsei*; Eluard, *Poezie și adevăr* (Fr.); Leh-mann, *Zeul cel verde* (Germ.); Quasimodo, *Și îndată vine seara* (It.).

1943 Înfrîngerea armatelor germane la Stalingrad.

Tropele germane din Africa de Nord capitulează. Aliații debarcă în Sicilia și apoi, în Italia. Italia ca-pitulează și declară război Germaniei.

T. S. Eliot publică volumul *Patru quartete*, Stephen Vincent Benét — poemul epic *Steaua Vestului*, Mac Leish — *Dialog pentru Statele Unite*, Fearing — *După-amiaza unui cămătar* Kenneth Patchen — *Ma-teria furtunii*.

Jurnal de pe frontul de acasă al lui Sandburg con-ține versuri și fragmente de proză în care e co-mentat războiul.

Apare romanul *La porțile raiului* de Robert Penn Warren.

Anatomia nonsensului de Yvon Winters e un atac împotriva experimentului lipsit de substanță, iar *Romantismul și eul modern* de Jacques Barzun — o pledoarie pentru o literatură dedicată aspirațiilor la demnitate și la frumusețe.

Ungaretti, *Finisterre* (It.); Sitwell, *Cîntecele străzii* (Angl.).

1944 Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din România.

Debarcarea aliaților în Franța.

Apar 1×1 de Cummings, *Icul de Williams*, *Și totuși* de Marianne Moore, *Zidurile nu se năruie* de H. D., *Mare, iarna de Tate*, *Pasărea Phoenix și broasca festoasă* de Kenneth Rexroth, *Pașaport pentru război* de Stanley Kunitz, *Sunetul pe care l-am ascultat* de Robert Francis, *Litera V și alte poeme* de Karl Shapiro, *Pămînt al neasemănărilor* de Robert Lowell, *Oglinda de aur* de Marya Zaturenska.

Bernard De Voto publică eseu *Înșelătoria literară* care-i acuză pe poeții deceniului al 3-lea că s-au îndepărtat de realitate.

Sitwell, *Cîntec nou* (Angl.); Eluard, *Trăiască cei vrednici*; Audiberti, *Întotdeauna*; Michaux, *Spațiu interior* (Fr.).

1945 Înfrîngerea Germaniei hitleriste și a Japoniei militariste.

La puțin timp după ce fusese ales, pentru a patra oară, Roosevelt moare. Vicepreședintele Harry S. Truman devine al treizeci și treilea președinte al S.U.A. Lansarea bombelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki produce un larg val de proteste.

Se publică volumele : *Estetica răului* de Wallace Stevens, *Poeme alese* de John Crowe Ransom, *Micul, micul meu prieten* de Jarrell, *Un ochi uimit privește din văzduh* de Patchen, *Tribut îngerilor* de H. D., *Eseu asupra rimei* de Karl Shapiro, *Minunatele aventuri ale lui Paul Bunyan* de Untermeyer. Kenneth Burke publică *O gramatică a motivelor*, primul studiu dintr-o trilogie „a relațiilor umane”,

încercare de a construi „un sistem al comportării umane“, pornind de la teoria literară. Sitwell, *Cîntecul frigului* (Angl.) ; Breton, *Arcane 17* ; Aragon, *Diana franceză* (Fr.) ; Nordahl Grieg, *Poe-me de război* (Norv.).

- 1946 Primul volum, *Descrierea giganților*, din poemul na-rativ Paterson de Williams, *Înflorirea toiagului* de H. D., *Anul Nou la țară* de Mark Van Doren, *Caste-lul lordului Weary* de Lowell, *Culegere de poeme* de Patchen, *Dubla imagine* de Denise Levertov, *Nord și Sud* de Elizabeth Bishop, *Muntele în flăcări* de Fletcher, *Eroi și eroine* de Reed Whittemore.

Apare romanul *Toți oamenii regelui* de Robert Penn Warren.

Soții Horace Gregory și Marya Zaturenska publică *Istoria poeziei americane, 1900—1940*. Margaret As-trov editează *Șarpele cu aripi*, antologie din versu-rile indienilor americani.

Masefield, *Poe-me* (Angl.) ; Prévert, *Cuvinte* ; Ponge, *Garoafa, viespea, mimoza* : (Fr.) ; Alberti, *Antologie poetică* (Sp.) ; Césaire, *Arme miraculoase* (Antile).

- 1947 România se proclamă Republică Populară.

India și Pakistanul devin independente.

În Statele Unite inflația afectează toate sectoarele vieții economice.

W. H. Auden publică *Era neliniștii*, Stevens — *În drum spre vară*, Frost — *Arbustul și Mascarada îndurării*, Langston Hughès — *Cîmpii de miracole*, Karl Shapiro — *Încercarea unui poet*, Richard Eberhart — *Meditație*, Howard Nemerov — *Imaginea și legea*, Richard Wilbur — *Frumoasele schimbări*.

Apar cîteva studii importante : *În apărarea rațiunii* de Yvor Winters, *Urna bine lucrată* de Cleanth

Brooks, *Memoriu american* de Henry Seydel Canby, *Spune-mi Ishmael* de Charles Olson.

Langston Hughes compune versurile pentru muzica lui Kurt Weil la piesa *Scenă de stradă* de Elmer Rice.

Arghezi, *Una sută una poeme* (Rom.); Ungaretti, *Dolore*; Quasimodo, *Zi după zi* (It.); Quéneau, *Bucolice*; Breton, *Odă lui Charles Fourier* (Fr.).

1948 Se crează Partidul Progresist din Statele Unite.

Williams — *Duminică în parc* (cartea a doua a poemului *Paterson*), Pound — *Cantos-urile de la Pisa*, Jeffers — *Secura cu două tăişuri*, Jarrell — *Pierderi*, John Peale Bishop — *Culegere de poeme*, Tate — *Poeme, 1922—1947*, Roethke — *Fiul răătăcitor*, William Everson — *Anii din adâncuri*, Berryman — *Dezmoştenirii*, Peter Viereck — *Teroare şi purtare frumoasă*, May Sarton — *Leul şi trandafirul*.

Sandburg publică romanul *Stînca amintirii*, Delmore Schwartz — volumul de povestiri *Lumea e o nuntă*, Robert Penn Warren — schiţele din *Cercul din pod*.

Apan eseurile lui Tate reunite în volumul *Despre limitele poeziei*.

Primul număr din *The Hudson Review*; aici vor colabora T. S. Eliot, Kenneth Burke, Marianne Moore, Pound, Snodgrass, Tate.

Lui T. S. Eliot i se decernează Premiul Nobel.

Saba, *Canzonierul* (It.); Eluard, *Poeme politice*; Breton, *Poeme*; Mandiargues, *Anii sordizi*; Pichette, *Epifanii* (Fr.); Langgässer, *Daphne la solstiţiul de vară* (Germ.).

1949 Ia fiinţă Pactul Nord-Atlantic, sporind tensiunea în Europa.

Proclamarea Republicii Populare Chineze.

Truman reales preşedinte al Statelor Unite.

Biblioteca, a 3-a carte a poemului *Paterson* de Williams, *Pe malul râului Avon* de H. D., *Bilet într-o singură direcție* de Langston Hughes, *Vin roșu și păr galben* de Patchen, *Străin la Coney Island* de Kenneth Fearing, *Frăția umană* de Eberhart, *Sonete scrise în clinică* de Merrill Moore, *Semnătura tuturor lucrurilor* de Kenneth Rexroth, *Ariviștii* de Louis Simpson.

Howard Nemerov publică romanul *Melodramaticii*. Se reprezintă drama în versuri *Petrecerea* de T. S. Eliot; în același an, Eliot publică *Note în vederea definirii culturii*.

René Wellek și Austin Warren publică *Teoria literaturii*.

Leonard Bernstein compune simfonia *Epoca neliniștii*, inspirată de poemul lui Auden.

Eluard, *Lecție de morală*; Jouve, *Diademă*; Ponge, *Poeme* (Fr.); Quasimodo, *Viața mea e vis* (It.).

1950 Indonezia devine independentă.

Truman ordonă finanțarea unui program de înarmare, incluzând producerea bombei cu hidrogen.

Trupe americane debarcă în Coreea de Sud.

Apar: *Poemele complete* ale lui Sandburg, *Auroarele toamnei* de Stevens, *XAIPE* (al cărui titlu transcrie în engleză cuvântul grecesc ce înseamnă „bucurie”) de Cummings, *Izbiți prin mască!* de Viereck, *Ceremonie* de Wilbur, *Vodevil pentru o prințesă* de Delmore Schwartz.

Robert Penn Warren publică romanul *Destulă lume și timp*, Langston Hughes — volumul de povestiri *Simple spune ce are pe suflet*.

Charles Olson publică esul *Poezia proiectivă*, Kenneth Burke — *Retorica motivelor*, care analizează relația dintre operă și cititor.

La Baltimore, Karl Shapiro editează revista *Poetry*, al cărei program cuprindea promovarea unei literaturi inspirate din existența cotidiană.

Faulkner primește Premiul Nobel.

Neruda, *Canto general* (Chile); Quéneau, *Mică cosmogonie portativă* (Fr.); Ungaretti, *Pământul fâgăduinței*; Gatto, *Poezii noi*. (It.).

1951 Libia își dobândește independența.

Generalul MacArthur e înlăturat de la comanda armatelor americane din Coreea de Sud.

Se publică: *Idilă* (cartea a IV-a a poemului *Pater-son*) de Williams, *Culegere de poeme* de Marianne Moore; *Cîrjele de șapte poște* de Jarrell, *Morile familiei Kawanaugh* de Lowel, *Montajul amînat al unui vis* de Hughes, *Laudă pînă la capăt!* de Roethke, *Un drum scurt de la gară* de Phyllis McGinley, *Intrarea părinților interzisă!* de Ogden Nash.

Wallace Stevens publică volumul *Îngerul necesar. Eseuri despre realitate și imaginație*, în care adună conferințele ținute între 1942—51.

Paul Fort, *Balade franceze și cîntece ale Franței*; Jouve, *Odă*; Michaux, *Mișcări*; Prévert, *Spectacol* (Fr.).

1952 Greva muncitorilor din industria americană a oțelului.

Apar: *Culegere de poeme, 1917—52* de Archibald MacLeish, *Prima dimineață* de Peter Viereck, *Balaurul și inorogul* de Kenneth Rexroth, *O mască pentru Ianus* de William Stanley Merwin.

Langston Hughes publică volumul de povestiri *Rîd ca să-mi țin plînsul*.

Babette Deutsch publică eseu *Poezia epocii noastre*, „istorie critică a poeziei de limbă engleză între 1900 și 1950“.

Becher, *Sonete germane* (Germ.); Edwin Muir, *Culegere de poeme*; Dylan Thomas, *Poeme* (Angl.); Ponge, *Furia expresiei* (Fr.).

1953 Independența Cambodgiei.

Dwight Eisenhower, devine al treizeci și patrulea președinte al Statelor Unite.

Se declanșează campania împotriva elementelor progresiste : „vînătoarea de vrăjitoare“ condusă de senatorul Joseph McCarthy.

Apar culegerea *Trezirea. Poeme 1933-53* de Roethke, *Fratele balaurilor* de Robert Penn Warren, *Poeme despre Maximus, 1-10* de Olson, *Turandot și alte poeme* de John Ashbery.

Sandburg publică volumul de memorii *Întotdeauna tinereții străini*.

Apare *Poezia și epoca*, volum de eseuri al lui Randall Jarell. Allen Tate publică *Demonul deznădăjduit*, eseu care pledează pentru o reinterpretare rațională a impresiilor culese de poet din lumea realului; Peter Viereck — *Vis și responsabilitate*, demonstrație a necesității implicării sociale a poeziei; Charles Olson — *Scrisori Maya*, analiză a poeziei moderne din perspectivă progresistă.

Desnos, *Domeniu public* (Fr.); Tzara, *Față interioară* (Fr.-Rom.); Bachmann — *Grafiere* (Germ.).

1954 Independența Laosului.

Curtea Supremă a Statelor Unite declară neconstituțională segregarea în școli.

Volume publicate : *Culegere de poeme* de Wallace Stevens, *Muzica deșertului* de Williams, *Hungerfield și alte poeme* de Jeffers, *Cinstece pentru Eva* de MacLeish, *Poeme* de Léonie Adams, *Culegere de poeme, 1922-1953* de Louise Bogan, *Poeme alese* de Marya Zaturenska, *Urșii dănțuitori* de W. S. Merwin, *Scrisorile de dragoste ale lui Phyllis McGinley*.

Randall Jarrell scrie romanul *Tablouri dintr-o instituție*.

Apar *Eseurile literare* ale lui Pound, cu o prefață de T. S. Eliot, *Icoană verbală* de W. K. Wimsatt, analiză a modalităților fundamentale ale imaginii poetice în literatura modernă.

Primul număr din *The Black Mountain Review*, editată de Robert Creeley. În afara membrilor Grupului proiectiv (Olson, Creeley, Robert Duncan, Edward Dorn, Joel Oppenheimer, Jonathan Williams), publică și Paul Blackburn, Denise Levertov, William Carlos Williams, Kenneth Rexroth, Jack Kerouac.

Lui Hemingway i se decernează Premiul Nobel.

Sponder, *Poeme* (Angl.); Neruda, *Vița și vinul* (Chile); Gatto, *Puterea ochilor* (It.).

1955 Singapore devine independent.

Panică la Bursa din New York : cea mai mare pierdere din istoria bursei (14 miliarde dolari, la 26 septembrie).

Williams publică volumul de poeme *Călătoria spre dragoste*, Randall Jarrell — *Poeme alese*, Auden — *Scutul lui Ahile*, Wilbur — *Bestiariu*, Aiken — *Scrisoare de la Li Po*, Louis Simpson — *Vești bune despre moarte*, Gregory Corso — *Vestala despre tropăit*, Lawrence Ferlinghetti — *Imagini dintr-o lume dispărută*.

Apare antologia *Poezia americană din epoca colonială până în prezent*, editată de Oscar Williams.

Robert Penn Warren publică romanul *Îngeri cîntînd*, May Sarton — *Rănilor sînt credincioase*.

I. A. Richards scrie *Instrumente de speculație*, dezvoltînd tezele Noii criticii, Leslie A. Fiedler — *Sfîrșitul inocenței*, eseuri care încearcă să aplice metoda psihanalitică la analiza textului literar.

Tzara — *Vorbind singur* (Fr.-Rom.); Peanstra, *Pe drum* (Germ.-frisiană).

1956 Independența Tunisiei și a Sudanului.

Exmatricularea fără motiv a celui dintii student negru din Alabama provoacă o mare tensiune rasială. Apar : *Ca un bastion* de Marianne Moore, *Transversal : Perforarea stincii* ; Cantos-urile 85-95 de Pound, *Lucruri ale acestei lumi* de Wilbur, *Cindva* de Zukofsky, *Întru apărarea pământului* de Rexroth, *Urlet* de Allen Ginsberg. Vierek publică *Poemul brumăriu*, Tennessee Williams — volumul de poeme *În iarna orașelor*, W. S. Merwin — *Verde cu jivini*, Berryman — *Omagiul doamnei Bradstreet*, Reed Whittemore — *Un american iese la plimbare* — versuri umoristice.

În *Freud și criza culturii noastre*, Lionel Trilling atrage atenția asupra exagerărilor psihanaliste în interpretarea culturii americane.

Arghezi, *Cîntare omului* (Rom.); Tzara, *Fructul permis* (Fr.-Rom.); Jouve, *Lirică* (Fr.); Senghor, *Cîntece de umbră* (Senegal).

1957 Lanșarea primului satelit artificial al pământului, în Uniunea Sovietică.

Ghana și Malaya devin independente.

Elevii negri din Little Rock (Arkansas) merg la școală sub protecția armatei federale, pentru a fi apărați de amenințările fasciste.

Apare sub titlul *Opus Posthumous*, un volum de scrieri inedite ale lui Wallace Stevens.

R. P. Warren publică *Promisiuni : Poeme 1954-1956*, Denise Levertov — *Aici și acum*, Eberhart — *Stejarul*, Patchen — *Cînd eram împreună*, Wilbur — *Poeme*, James Wright — *Zidul verde*.

James Agee publică romanul *Moarte în familie*,

Langston Hughes — volumul de povestiri *Simple își cere drepturile*, T. S. Eliot — volumul de eseuri *Despre poezie și poeți*.

Primul număr din *The Evergreen Review*, publicație care susține ideile tinerei generații și, mai ales — pentru o vreme — ale grupului *beat*. Vor publica aici Ginsberg, Ferlinghetti, Rexroth. Michaux, *Infinit turbulent* (Fr.).

1958 Guineea își dobândește independența.

Mari demonstrații împotriva experiențelor cu bomba atomică.

Williams publică *Vânătoarea inorogului* (cartea a V-a a poemului *Paterson*), Cummings — 95 *poeme*, Roethke — *Vorbe pentru vînt*, Denise Levertov — *Pe uscat spre insule*, Stanley Kunitz — *Poeme alese, 1928-1958*, Ferlinghetti — *Un Coney Island al gîndului*, Corso — *Benzină*, John Updike debutează cu volumul de versuri *Găina de lemn și alte făpturi domestice*.

Langston Hughes publică povestirea autobiografică *Mă minunez de toate cîte întîlnesc în drum*, Mac Leish — drama poetică *J. B.*, T. S. Eliot — drama în versuri *Bătrînul om de stat*.

Quéneau — *Sonete* (Fr.).

1959 Alaska devine al patruzeci și nouălea și Hawaii al cincizecelea stat al S.U.A.

Se publică : *Grozav să fii balaur !* de Marianne Moore, *Tronuri*, *Cantos-urile 96-109* de Pound, *Vino și tu* de Frost, *Cunoaștere de vară* de Delmoré Schwartz, *Nepătrunse sînt căile Domnului* de Brother Antoninus (numele pe care și-l luase William Everson după ce se călugărise), *Cu ochii la ceafă* de Denise Levertov, *Poeme de Nabokov*, *Blues-uri din Ciudad de Mexico* de Jack Kerouac, *Saint Judas* de James

Wright, *Acul inimii* de Snodgrass, *Poeme alese* de Robert Duncan, *O formă de femei* de Robert Creeley, *Riprap* de Gary Snyder, *Un vis despre guvernatori* de Louis Simpson, *Studii biografice* de Lowell.

Apăre povestirea *Peștera* de R. P. Warren; Mark Van Doren scrie drama istorică *Ultimele zile ale lui Lincoln*; Allen Tate publică volumul *Culegere de eseuri*, Kenneth Rexroth, *Pasărea în tufiș*, eseuri care marchează îndepărtarea de ideologia „beat”. Primul număr al revistei *The Fifties* („Anii cincizeci”), condusă de Robert Bly și William Duffy; milita pentru o poezie implicată în evenimentele sociale și politice și se opunea direcției reprezentate de Pound și Eliot care „proclamase primarul forme”. Din 1960 revista se va numi *The Sixties* („Anii șaiszeci”). Vor colabora: Simpson, Wright, Denise Levertov, Gary Snyder.

Supervielle, *Trupul tragic*; Audiberti, *Efectul Glapion* (Fr.); Celan — *Grilaje verbale* (Germ.).

1960 Ciprul, Congo Belgian, Madagascarul devin independente.

Noua campanie împotriva drepturilor civile, declanșată de un grup de senatori sudiști.

Donald M. Allen publică antologia *Noua poezie americană*, unul dintre cele mai importante documente ale istoriei literaturii moderne din Statele Unite.

Volume apărute: Randall Jarrell — *Femeia de la Grădina Zoologică din Washington*, Olson — *Poemele despre Maximus și Distanțele*, Tate — *Poeme, Corso — Fericități și de naștere a morții*, Gary Snyder — *Mituri și texte*, Duncan — *Deșeluirea cîmpului*, W. S. Merwin — *Bețivul din furnal*, Anne Sexton — *Spre ospiciu și parte din drumul de întoarcere*, Sylvia Plath — *Colossus*, Stafford — *La apus de orașul tău*, Galway Kinnell — *Ce mai oraș*

a fost !, Marya Zaturenska — *Terase de lumină*, Phil-
lis McGinley — *De trei ori*.

H. D. publică romanul *Îndeamnă-mă să trăiesc*, Ezra
Pound — pamfletul *Conflict, eseuri despre ignoran-
ță și despre declinul civilizației americane*, Karl Sha-
piro — esul *Întru apărarea ignoranței*, atac împo-
triva „ideilor anacronice și osificate“ ale lui T. S.
Eliot.

Enzensberger, *Limba țării* (Germ.), Quasimodo, *Poe-
zii* (It.).

1961 Iuri Gagarin — cel dintii om în spațiul extraterestru.
Kuweitul își proclamă independența.

John F. Kennedy — al treizeci și cincilea președinte
al Statelor Unite.

Campanie teroristă împotriva simpatizanților comu-
niști condusă de societatea clandestină „John Birch“.
Eșecul încercării de a debarcă în Cuba.

Începe publicarea *Scrierilor complete ale lui Walt
Whitman*.

H. D. scrie *Elena în Egipt*, Roethke — *Eu sînt ! Zice
Mielul*, Wheelock — *Grădinarul*, Langston Hughes
— *Întreab-o pe mama* (poeme compuse în ritm de
jazz), Wilbur — *Sfaturi pentru un profet*, Ginsberg,
Oglinda goală și Kaddish și alte poeme, Ferlinghetti
— *Pornind din San Francisco*, Denise Levertov —
Scara lui Iacob, Maxine Kunin — *La jumătatea dru-
mului*, Diane Wakoski — *Monede și sicrie*, LeRoi
Jones — *Prefață la un anunț de sinucidere de două-
zeci de volume*, May Sarton — *Nor, piatră, soare,
viață*.

Compozitorul John Cage publică *Tăcere*, poem ce
stabilește normele unui nou tip de poezie ce
trebuie să cuprindă cuvîntul, muzica, pictura, dar
și tăcerea, pauza, suprafața albă.

Apare volumul de povestiri *Fiicele fermierului de*

William Carlos Williams și, de același autor — volumul de teatru *Multe iubiri*. Mark Van Doren publică un volum de eseuri și articole intitulat *Criticul fericit*; Archibald MacLeish — *Poezie și experiență*, volum în care sînt strînse mai multe conferințe ce susțineau ideea poeziei angajate.

Vicente Aleixandre, *Poemele mele majore* (Sp.), Bachmann, *Al treizecilea an* (Austr.); Quéneau, *O sută de mii de miliarde de sonete* (Fr.); Césaire, *Cadastru* (Antile).

1962 Yemenul și Uganda devin independente.

Se intensifică intervenția americană în Vietnam. Grave tulburări rasiale în Mississippi. John Glenn, cel dintîi american pe orbita circumterestră.

Frost — *În lumină*, Williams — *Imagini din Breughel*, Eberhart — *Culegere de teatru în versuri*, Brother Antoninus — *Primejdiile cucerniciei*, Stafford — *Călătorind prin întuneric*, Ashbery — *Jurămîntul pe terenul de tenis*, Robert Creeley — *Pentru dragoste*, Reznikoff — *Lîngă apele Manhattanului*, Corso — *Trăiască omul !*, Anne Sexton — *Toți cei care-mi par drăguți*, Bly — *Liniste pe cîmpiile înzăpezite*, Nash — *Toți, afară de mine și de tine*, Winfield Townley Scott — *Culegere de poeme*, Whittemore — *Băiatul din Iowa*.

Louis Simpson publică romanul *Riverside Drive*, Nemerov — *Odaia de alături a visului*, volum ce reunește două drame cu anacronic subiect biblic; Auden — *Mîna vopsitorului (aforisme și eseuri)*, Jarrel — *Un suflet trist la super-magazin (eseuri)*, Karl Shapiro — *Chei ale prozei pentru poezia modernă* (studii de stilistică și poetică).

Lui John Steinbeck i se decernează Premiul Nobel. Nelly Sachs, *Semne pe nisip* (Germ.), Philippide, *Poezii* (Rom.); McDiarmid, *Poeme* (Angl.).

1963 Algeria și Kenya își proclamă independența. Statele Unite, Marea Britanie, Uniunea Sovietică semnează Tratatul împotriva proliferării armei nucleare atomice.

Asasinarea președintelui Kennedy ; vicepreședintele Lyndon Johnson devine al treizeci și șaselea președinte al S.U.A.

Violente ciocniri rasiale în Alabama, la New York și la Washington.

MacLeish — *Culegere de poeme, 1917-1962*, Cummings — *73 de poeme*, Jeffers, *Începutul și sfârșitul*, Sandburg — *Miere și sare*, Aiken — *Cîntecul de dimineață al lordului Zero*, Roethke — *Petrecere la grădina zoologică și Suită, uneori metafizică*, Patchen — *Dar chiar și așa*, Rexroth — *Numere naturale*, May Swenson — *Să te contopești cu timpul*, Merwin — *Țintă mișcătoare*, Ginsberg — *Sandvi-ciuri cu realitate*, Simpson — *La capătul drumului mare*, James Wright — *Creanga nu se va frînge*, John Updike — *Stilpi de telefon*.

Sub pseudonimul „Victoria Lucas“, Sylvia Plath publică romanul *Clopotul de sticlă*; Robert Creeley scrie romanul *Insula*; May Sarton — romanul *Joana și Ulise*, Zukofsky — *Bottom* — *Despre Shakespeare* — eseuri despre opera shakespeariană.

Primul număr din *The New York Review of Books*, revistă care prezintă, în comentarii critice, ultimele apariții.

Celan — *Trandafirul nimănui* (Germ.).

1964 Independența Tanzaniei, a Zambiei și a statului Malawi.

Președintele Johnson semnează „Legea împotriva sărăciei“ și „Legea drepturilor civile“.

Lui Martin Luther King i se decernează Premiul Nobel pentru Pace.

Cîmpia îndepărtată de Roethke (volum postum, cuprinzînd — în majoritate — poeme inedite), *Poeme alese* de Jarrell, *Culegere de poeme* de Horace Gregory, *Poeme noi și poeme alese* de Thomas Mc Grath, *Celor căzuți pentru Uniune* de Lowell, *77 de cîntece în vis*, de Berryman, *O, gustă și-ți dă seama* de Denise Levertov, *Poetul burghez* de Karl Shapiro, *Conferențiarul mort* de LeRoi Jones, *Rutine* de Ferlinghetti, *Florile se-nghesuie pe muntele Monadnock* de Kinnel, *Cariera de piatră* de Eberhart.

R. P. Warren publică romanul *Inundație*; LeRoi Jones scrie dramele într-un act *Dutchman*, *sclavul și Toaleta*.

Antologia „*New Directions*“ publică o selecție a scrierilor apărute, de-a lungul a douăzeci și opt de ani, în anuarul *The New Directions*: Wallace Stevens, Williams, Cummings, Levertov, Rexroth sînt printre cei 58 de autori.

Ion Barbu, *Ocean* (Rom.).

1965 Johnson e reales președinte.

Intensificarea intervenției în Vietnam provoacă mari manifestații de protest. Ciocniri rasiale la Los Angeles; cinci sute de demonstranți pentru drepturi civile sînt arestați la Chicago.

Auden — *În preajma casei*, Jarrell — *Lumea pierdută*, Eberhart — *Poeme alese, 1930-1965*, Marya Zaturenska — *Culegere de poeme*, Robert Francis — *Ieși la soare*, Howard Moss — *Le-am aflat pierdute*, Ginsberg — *Tonomat cu hidrogen*.

LeRoi Jones publică romanul *Sistemul Infernului lui Dante*, Lowell — *Gloria de odinioară*, dramatizări ale unor povestiri celebre din literatura clasică americană, T. S. Eliot — *Criticîndu-l pe critic*, eseuri; Karl Shapiro — *Manual de prozodie*, în care protestează împotriva nesocotirii normelor prozodice în

lirica recentă. Apare *Despre poet și meșteșugul lui* de Roethke.

În antologia *Noile arte americane*, editată de poetul și criticul Richard Kostelanetz, capitolul referitor la poezie, redactat de Jonathan Cott, constituie o analiză atentă a fenomenului liricii americane moderne, a relațiilor lui cu tradiția națională și cu formele poeziei europene.

Voiculescu, *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare* (Rom.).

1966 Mari demonstrații împotriva războiului din Vietnam. Franța cere retragerea trupelor NATO de pe teritoriul ei.

Acțiunile ating, la Bursa din New York, cel mai scăzut curs de după 1929.

Poemele scurte ale lui Kenneth Rexroth, adunate în volum, R. P. Warren — *Poeme alese, noi și vechi; 1923-1966*, *Culegere de poeme* de Roethke, Olson — *Scrieri alese*, Brother Antoninus — *Sursă unică; poeme timpurii* (semnat cu numele laic al autorului, William Emerson), William Stafford — *Anul salvat*, Ashbery — *Rîuri și munți*, Sylvia Plath — *Ariel*, Anne Sexton — *Trăiește sau mori*, Ginsberg — *Wichita Vortex Sutra* (în care se include adesea simbolistica orientală), Gary Snyder — *Un șir de poeme*. Galway Kinnel publică romanul de factură existentialistă *Lumină neagră*, LeRoi Jones — *Acasă* (eseuri), Howard Nemerov adună, în volumul *Poeți despre poezie*, profesiuni de credință ale poeților.

La Asociația scriitorilor împotriva războiului din Vietnam, înființată la inițiativa lui Robert Bly și a lui David Ray, aderă printre alții : Creeley, Duncan, Ferlinghetti, Kinnell, Levertov, Stafford, Simpson, James Wright.

Montale, *Autdafé* (It.), Doderer, *Sub stele negre* (Germ.), Nichita Stănescu, *11 elegii* (Rom.).

1967 Conflictul arabo-israelian.

Delmore Schwartz — *Poeme alese*, 1938-1958, Aiken — *Pre tine*, Lowell — *Aproape de Ocean*, Rexroth — *Grădina inimii, inima grădinii*, Levertov — *Dansul durerii*, Bly — *Lumina din jurul trupului*, Brother Antoninus — *Trandafirul singurătății*, Nemerov — *Rîndunelele albastre*, Berryman — *Sonetele lui Berryman și Poeme scurte*, Snyder — *Tărimul îndepărtat*, Creeley — *Cuvinte*, May Swenson — *Jumătate soare, jumătate somn*, Merwin — *Păduchii*, Ferlinghetti — *După țipetele păsărilor*, Diane Wakoski — *Poemele despre George Washington*.
M. L. Rosenthal publică volumul de eseuri — *Noii poeți*.

1968 Asasinarea senatorului Robert Kennedy și a lui Martin Luther King. Marile demonstrații de la convențiile celor două partide principale — la Chicago și și Miami.

Se deschid convorbirile de la Paris între forțele aflate în conflict în Vietnam.

Poemele lungi ale lui Kenneth Rexroth adunate în volum, Jarrell — *Poeme complete*, Louise Bogan — *Estuarurile albastre : poeme 1923-1968*, Patchen — *Culegere de poeme*, Plath — *Poeme încă nepublicate în volum*, Ashbery — *Poeme alese*, R. P. Warren — *Încarnări ; poeme 1966-1968*, Berryman — *Jucăria lui, visul lui, odihna lui*, Snodgrass — *După încercare*, Kinnell — *Zdrențe trupești*, Wakoski — *Înăuntrul fabricii de sînge*, Ginsberg — *Poemele copilului de la televizor*, *Visuri în avion și Știri de pe planetă*, Moss — *A doua natură*, James Wright — *Să ne stringem lîngă rîu*.

În antologia *Tineri poeți americani*, editată de Paul Carroll, sînt cuprinși poeți născuți în 1935-45.

Apare o antologie a paginilor de critică scrise de Allen Tate : *Eseuri din patru decenii*. În *De la Babel la Bizanț*, James Dickey analizează poezia recentă din Statele Unite, proclamînd necesitatea unei literaturi energice, opusă sentimentalismului.

1969 Richard M. Nixon este al treizeci și șaptelea președinte al Statelor Unite.

Uriașe demonstrații împotriva intervenției în Vietnam.

Președintele Statelor Unite vizitează România.

Astronauții Armstrong și Aldrin coboară pe solul lunar.

Elizabeth Bishop — *Poeme complete*, Berryman — *Cîntece de visare*, Lowell — *Carnet*, Olson — *Poeme despre Maximus*, IV, V, VI, Ferlinghetti — *Sensul ascuns*. Sub noul nume Imamu Amiri Baraka, LeRoi Jones publică *Poezia magiei negre*.

Apar cîteva antologii importante pentru reflectarea fenomenului poeziei contemporane : *Poezii contemporani americani*, editată de Mark Strand (cuprinzînd poezii care se afirmaseră în ultimii treizeci de ani), *Maturizîndu-se repede aici* de Geoff Hewitt (poeți despre care autorul antologiei credea că se vor afirma în deceniul următor), *Poezia concretă, o viziune universală* de Mary Ellen Solt (poeme compuse sub forma unor construcții tipografice), *Tehnicienii ai lucrurilor sacre* de Jerome Rothenberg (poezie a indienilor nord-americani).

Cea de-a treia carte critică adună articole ale lui Jarrell, risipite prin reviste sau rămase în manuscris ; *Singur cu America* de Richard Howard, „eseuri despre arta poeziei din Statele Unite de la 1950 încoace” ; *Inspiratorii* de Kostelanetz, articole despre literatura modernă americană și înaintașii ei.

1970 Demonstrații de o amploare fără precedent împotriva prezenței americane în Vietnam. La Universitatea Kent, Garda națională deschide focul și ucide patru studenți.

Două volume postume ale Sylviei Plath: *Trecînd peste rîu și Arbori în iarnă*; Tate — *Inotătorii* (selecție din întreaga sa operă poetică), Berryman — *Dragoste și glorie*, Ashbery — *Dublul vis al primăverii*, Levertov — *Învățînd din nou alfabetul*, Wilbur — *Plimbare de seară*, Merwin — *Purtătorul de scări*.

Bly publică antologia *Patruzeci de poeme referitoare la istoria americană recentă*; Hayden Carruth — *Vocă măreață dinlăuntrul nostru* — ilustrează tradițiile umaniste ale poeziei moderne americane de la Frost și Sandburg pînă la cei mai tineri poeți; Kostelanetz — *Posibilitățile poeziei (poezia de după război)*, Jerome Mazzaro — *Poezia americană modernă, eseuri critice*.

C. Day Lewis, *Rădăcinile șoptesc* (Angl.).

1971 Moss — *Culegere de poeme*, James Wright — *Culegere de poeme*, Levertov — *Să rămîi viu*, Kunitz — *Copacul încercării*, Simpson — *Aventurile literei I*, Kinnel — *Cartea coșmarurilor*.

Romanul *Să ne întîlnim în vîlceaua înverzită* de R. P. Warren.

Fetele de pe Blossom Street, povestini, poeme, fragmente de roman ale Sylviei Plath. Horace Gregory publică volumul *Casa de pe Jefferson Street*, evocare a vieții literare de după primul război mondial, a activității cercurilor progresiste din deceniile al 4-lea și al 5-lea.

R. P. Warren publică monografia *Omagiu lui Theodore Dreiser*, cu prilejul centenarului scriitorului.

1972 Realegerea, cu mare majoritate, a președintelui Nixon.

Thomas McGrath — *Filmul de la capătul lumii*, Levertov — *Urme de pași*; Duncan Emrich editează antologia *Folclorul pământului american*, Dennis Fedlock — *Aflînd centrul*, transcrieri în versuri ale poveștilor indienilor Zuñi.

Premiera dramei *Kaddish* de Ginsberg, prelucrare a unui poem închinat memoriei mamei scriitorului.

Nemerov publică volumul de eseuri *Reflecții asupra poeziei și poeticii*.

1973 Lovitură de stat militară în Chile.

Demisia vicepreședintelui Agnew; Gerald Ford devine vicepreședinte al Statelor Unite.

Lowell — *Istorie și Pentru Lizzie și Harriet* (ediții revizuite ale volumului *Carnet*); publică și volumul de poeme noi *Delfinul*; Levertov — *Ghirlanda de Anul nou*, Wakoski — *Bușnița și șarpele*, Ginsberg — *Prăbușirea Americii, poeme despre aceste state, 1965-1971*.

Premiera dramei *Un asasinat recent* de Imamu Amiri Baraka (LeRoi Jones), în regia autorului.

1974 Congresul al XI-lea al P.C.R.

Demisia președintelui Nixon; Gerald Ford — al treizeci și optulea președinte al S.U.A.

Părăsind viața monahală, Brother Antoninus semnează cu numele său laic, William Everson, versurile din volumul *Soartă de bărbat. Cîntecul de lebedă al Fratelui Antoninus*; May Sarton — *Culegere de poeme, 1930-1973*, Anne Sexton — *Carnetele morții*, Robert Francis — *Asemenea fantomelor de vulturi*. T. S. Mathews publică ampla monografie *Marele Tom* despre Eliot.

Donald Barlow Stauffer publică *Scurtă istorie a poeziei americane*, Arthur P. Davis — *Din turnul întu-*

necat, analiză a literaturii publicate, între 1900 și 1960, de scriitorii de culoare.

1975 Conferința pentru securitate europeană de la Helsinki.

Încheierea victorioasă a războiului anticolonialist din Vietnam.

Președintele Ford vizitează România.

Ashbery — *Autoportret într-o oglindă convexă*, Rexroth — *Poeme noi*, Snyder — *Insula Broaștei Țestoase*, Anne Sexton — *Îngrozitoare vîslire spre Dumnezeu*, Diane Wakoski — *Literatură de virtuozitate pentru două și patru mîini*.

R. P. Warren — eseul *Democrație și poezie*, Snodgrass — *Urmîndu-mi ideile radicale*.

1976 Jimmy Carter — al treizeci și nouălea președinte al Statelor Unite.

Lowell — *Poeme alese*, Auden, — *Culegere de poeme*, Eberhart — *Culegere de poeme, 1930-1976*, Olga Broumas, *Începînd cu O*.

Holly, fiica lui Wallace Stevens, publică *Amintiri și profeții*, portret al tatălui ei.

Lui Saul Bellow i se decernează Premiul Nobel.

1977 Nemerov — *Maniere occidentale*, Ashbery — *Zile pe barcă*, Lowell — *Zi cu zi*, Snodgrass, — *Moartea fîhrerului*, Gerald Stern — *Viață fericită*, Stanley Plumly — *Călătorie în afara trupului*.

Allen Ginsberg își publică memoriile sub titlul *În primii ani ai deceniului al 5-lea, în primii ani ai deceniului al 6-lea*.

Se publică două volume masive de eseuri consacrate lui Frost.

David Perkins — *Istoria poeziei moderne*, Samuel Hynes — *Generația lui Auden*.

D. G.

NOTA EDITORILOR

Aşa cum s-a menţionat în nota din primul volum al prezentei antologii de poezie americană (1977), cel de al doilea volum conţine poeme reprezentative ale autorilor care s-au afirmat mai cu seamă în decursul secolului al XX-lea. Începînd cu Robert Frost, au fost selectate, îndeobşte după aceleaşi criterii ca şi anterior, numele care nu lipsesc din principalele antologii americane, relativ numeroase, ce ne-au stat la îndemînă : Carl Sandburg, Vachel Lindsay, T. S. Eliot, St. Vincent Benét ; Wallace Stevens, Wiliam Carlos Williams, Hart Crane, Conrad P. Aiken, Langston Hughes, Ogden Nash, W. H. Auden etc., însă şi scriitori tineri, mai puţin cunoscuţi la noi, ce par a fi păşit ferm pe calea afirmării, precum : Allen Ginsberg, Sylvia Plath, Elizabeth Bishop, Thomas McGrath, Solomon Marvin, Thomas Cole, Donald Justice, James Wright, K. J. Shapiro, William De Witt Snodgrass şi mulţi alţii — însumînd peste optzeci de autori.

De bună seamă, tabla de materii păcătuieşte prin destule omisiuni, numărul mic de lucrări ilustrative, alegeri subiective etc. şi nu este adusă „la zi“ în adevăratul sens al expresiei, ceea ce ar putea sugera oportunitatea unor justificabile completări şi actualizări.

Prezentările au fost făcute de Leon Leviţchi (Edna St. Vincent Millay, Hart Crane, J. C. Ransom, Thomas Cole) şi Tudor Dorin (ceilalţi autori).

Autorii traducerilor au fost indicați în paranteze, prin inițialele lor : în ordine alfabetică, ei sînt : A. E. Bakonsky (A.E.B.), Ion Caraion (I. C.), Nina Cassian (N. C.), Ștefan Augustin Doinaș (Șt. A. D.), Tudor Dorin (T. D.), Dan Dușescu (D. D.), Leon Levițchi (L. L.), Mihai Rădulescu (M. R.), Petre Solomon (P. S.), Ștefan Stoenescu (Șt. S.), Virgil Teodorescu și Petronela Negoșanu (V. T. și P. N.). Traducerile sînt în parte inedite, în parte preluate din volumele selective și reviste.

Am folosit cu deosebită eficiență bogatul inventar de informații cuprins în volumul *Dicționar cronologic — literatura americană* semnat de Dan Grigorescu (Editura științifică și enciclopedică, București, 1977), precum și diverse culegeri de poezia americană dintre cele mai recent apărute la noi.

SECOLUL AL XX-LEA

EDGAR LEE MASTERS

(1868—1950)

S-a născut în Garnett, Kansas, dintr-o familie de vechi pionieri puritani, părinții săi mutându-se însă în Illinois, încă din vremea când poetul era copil. A frecventat cu intermitențe primele forme de învățământ, și, ulterior, a studiat dreptul în biroul tatălui său. Pleacă apoi la Chicago unde face o frumoasă carieră ca om de legi. Până la această epocă scrisese versuri rimate, în forme și pe teme tradiționale, iar la douăzeci și patru de ani adunase circa patru sute de poeme, influențate de intensele sale lecturi din Poe, Keats, Shelley și Swinburne.

Primul volum i-a fost publicat în 1898 : *O carte de versuri* (*A Book of Verses*), iar al doilea în 1905 : *Sîngele profeților* (*The Blood of the Prophets*), semnat cu pseudonimul Dexter Wallis. Urmează *Cîntece și sonete* (*Songs and Sonnets*, 1910), sub semnătura Webster Ford, în vreme ce sub numele adevărat tipărise cîteva piese : *Maximilian* (1902), *Althea* (1907), *Eileen* (1910) etc. și cîteva eseuri întrunite în *Noua Cameră înstelată* (*The New Star Chamber*, 1904).

Edgar Lee Masters își datorează succesul onestității lui poetice și expresiei sale viguroase.

În 1914, după ce se mutase la Chicago, abandonează subiectele convențional clasice și, inspirîndu-se din *Antologia greacă*, începe să scrie epitafuri ale unor cetățeni înmormîțați într-un cimitir din Illinois ; aceste poeme au constituit *Antologia orașului Spoon River* (*Spoon River Anthology*, 1915). În aceste peste

200 de inscripții dintre care unele sînt legate între ele, în timp ce altele sînt dominate de sentimente diferite — amărăciune, dragoste de viață, rușine, dezamăgire ș.a.m.d. — localitatea respectivă își trăiește din nou intrigile, suferințele, compromisurile și ipocriziile ei. Printre ele se aude și glasul lui Masters sub inscripția „*Petit, the Poet*“. Succesul a fost de data aceasta extraordinar cu toate atacurile adversarilor, volumul fiind numit „*O Comedie Umană americană*“ și mulți au căutat să-l imite sau să-l parodieze.

Considerată în ansamblu, opera întrunește și azi numeroase sufragii. Acesta a fost apogeul activității sale poetice, după care Masters revine la vechiul stil retoric, la imitațiile și parafrazele după Shelley, Swinburne, Browning.

Nici unul din volumele care s-au succedat nu au mai atins valoarea acestei capodopere.

Între 1935—1938, poetul a mai tipărit o lungă autobiografie, un roman, trei biografii și trei volume de versuri, dintre care cel mai izbutit este considerat: *Poezii ale oamenilor (Poems of People, 1936)*.

Moare la Filadelfia.

Ca și Sandburg și Lindsey, Edgar Lee Masters a contribuit la lărgirea domeniului poetic ce dobîndește acum un orizont pe care generația anterioară era departe de a-l prevedea.

TĂCEREA

Am cunoscut tăcerea stelelor și-a mării,
Și tăcerea orașului adormit,
Și tăcerea bărbatului și a fecioarei,
Și tăcerea bolnavilor
Cînd își plimbă ochii prin cameră.
Și întreb : Profunzimilor
Cum le slujește graiul ?
O fiară din cîmp geme de cîteva ori .

Cînd moartea-i răpește puii.
Și noi sîntem fără grai în prezența realităților —
Nu putem vorbi.

Un băiețaș iscoditor întreabă un bătrîn ostaș
Care șade pe pragul băcăniei :
„Cum ți-ai pierdut picioarele ?“
Și bătrînul ostaș e cuprins de tăcere
Sau gîndurile zboară aiurea
Căci nu și le poate concentra asupra Gettysburgului.
Se-ntorc la el.

Și el spune șagalnic : „Mi le-a păpat ursul“.
Și băiețașul se minunează, iar bătrînul ostaș
Mut, stins, trăiește iarăși
Fulgerele puștilor, bubuitul tunului,
Zbierătele celor sfîrtecați,
Și pe el însuși zăcînd la pămînt,
Și infirmierii ambulantei,
Lungile zile în pat.

Dar de le-ar putea descrie pe toate
Ar fi un artist.

Dar dacă ar fi un artist, s-ar căsca răni mai adînci
Pe care n-ar ști să le descrie.

Mai este tăcerea urii cumplite

Și tăcerea iubirii cumplite,

Și tăcerea înveninatei prietenii.

Mai este tăcerea crizei sufletești,

În care sufletul tău, cu mare rafinament torturat,

Naște viziuni ce nu se pot spune.

Mai este tăcerea înfrîngerii.

Mai este tăcerea celor pe nedrept pedepsiți ;

Și tăcerea muribundului ce-ți cuprinde deodată mîinile

În strînsoarea mîinilor lui.

Mai este tăcerea dintre tată și fiu,

Cînd tatăl nu poate da seama de viața ce-a dus-o.

Chiar dacă-i greșit înțeles.

Mai este tăcerea ce crește-ntre soț și soție.
Mai este tăcerea acelor ce n-au reușit ;
Și vasta tăcere ce-acopere
Popoarele frînte și înfrînții conducători,
Mai este tăcerea lui Lincoln
Ce cugetă la sărăcia tinereții lui.
Și tăcerea lui Napoleon,
După Waterloo.
Și tăcerea Ioanei d'Arc,
Spunînd printre flăcări : „Binecuvîntate Isuse“ —
Revărsînd în două cuvinte tot chinul și toată nădejdea.
Și mai este tăcerea bătrîneții,
Prea plină de înțelepciune, cît nu încap
În cuvinte limpezi pentru cei ce n-au trăit
Marea goană a vieții.

Și mai este tăcerea morților.
Dacă noi cei în viață nu putem vorbi
Despre trăirile-adînci, .
De ce te mai miri că cei stinși
Nu spun despre moarte nimic ?
Tăcerea lor o tălmăcim
Cu cît ne apropiem de ei.

(T. D.)

CASSIUS HUEFFER

Au dăltuit pe piatra mea cuvintele :
„Viața lui a fost plăcută și lucrurile astfel amestecate-n el,
Încît natura ar trebui să se ridice și să spună lumii întregi
«Acesta a fost un om !»“

Pentru cei ce mi-au cunoscut zîmbetul
Și care au citit această retorie goală,
Epitaful meu ar fi trebuit să fie :
„Viața n-a fost blindă cu dînsul
Și lucrurile într-astfel erau amestecate în el,
Încît s-a luat la-ncăierare cu viața
Și-n încăierare a fost răpus.“
N-am putut, în timp ce trăiam, lupta cu clevetirea.
Acuma, că-s mort, trebuie să mă resemnez sub bîlbîielile
unui epitaf
Pe care mi l-a gravat pe mormînt un nebun !

(I. C.)

LYDIA PUCKETT

Knowalt Hoheimer a pornit la război
În ziua în care Curl Trenary
A garantat prin jurămînt înaintea judecătorului Arnett
De furtul porcilor.
Dar nu asta-i motivul pentru care a devenit el soldat.
Ci pentru că m-a prins pe mine umblînd înhăitată cu
Lucius Atherton.

Ne-am certat și i-am spus
Să nu-mi mai atîină calea ;
Atunci el a furat porcii și a plecat la război —
În spatele fiecărui soldat e o femeie.

(I. C.)

JUDECĂTORUL SOMERS

Cum s-a întâmplat, spuneți-mi,
Ca eu, care am fost cel mai erudit dintre judecători,
Care i-am cunoscut pe Plackstone și pe Coke
Aproape pe dinafară ; care am ținut cea mai mare dintre
cuvîntările
Pe care le-a auzit vreodată tribunalul și care am scris
Un breviar încununat cu premiul Justice Breese, —
Cum s-a întâmplat, spuneți-mi,
Că zac aici, neluat în seamă, uitat,
Cîtă vreme Chase Henry, bețivanul tîrgului,
Are un bloc de marmură, împodobit cu o urnă
În care natura, în chip ironic
A semănat o sămînță înfloritoare ?

(I. C.)

DORA WILLIAMS

Cînd Reuben Pantier a fugit și m-a aruncat,
M-am dus la Springfield. Acolo am întîlnit un fecior de
bani gata
Al cărui părinte tocmai închisese ochii, lăsîndu-i o situație ;
S-a căsătorit cu mine fiind beat. Viața mi-a fost distrusă.
N-a trecut decît un an și într-o zi l-am găsit mort.
Asta m-a îmbogățit. M-am mutat la Chicago.
După un timp l-am întîlnit pe scandalagiul
de Tylor Rountree.
M-am mutat la New York. Un magnat cu păr cărunț
S-a îndrăgostit nebunește de mine — și iată-mă
cu o altă avere,

Într-o noapte, după cum știți, a murit chiar în brațele mele.
(Ani de-a rîndul m-a urmărit fața lui stacojie.)
A fost aproape un scandal. Și iar m-am mutat.
De data asta însă la Paris. Eram acum o femeie
Șireată, subtilă, versată într-ale lumii și bogăției.
Apartamentul meu dulce de lângă Champs Elysées
Ajunsesă un loc de întîlnire pentru tot felul de lume :
Muzicieni, poeți, oameni eleganți, artiști, nobili
Și se vorbea franceza, germana, italiana, engleza.
M-am logodit cu contele Navigato, de fel din Genova.
Ne-am dus la Roma. Cred că m-a otrăvit.
Acum, de la Campo Santo, privind
Marea de unde tinărul Columb năzărea lumi noi,
Ia uite ce-au gravat pe mormîntul meu : „Contesa Navigato
Implora eterna quiete.“¹

(I. C.)

DOAMNA WILLIAMS

Eu am fost modista la care ușa
Nu mai sta, așa cum nu stau răspîntiile niciodată,
Cea despre care se vorbea, am fost mama Dorei —
A cărei stranie plecare din lume
Fu aruncată pe seama creștenii sale.
Ochiul meu, însetat de frumos,
Vedea multe alte lucruri pe lângă panglici,
Catarama de cordoane și pene de pălărie ;
Pe lângă pălării și pe lângă fetrul
De gătit chipuri drăgălașe,
Acoperind plete negre, acoperind plete aurii.
Un lucru vreau să vă spun

¹ „Contesa Navigato imploră liniște veșnică“.

Și vreau să vă întreb un lucru :
Cei dibaci la furatul nevestelor
Își dau cu pudră, poartă podoabe
Și pălării la modă.
Nevestele nu se poartă decît pe ele însele.
Pălăriile pot isca divorțuri —
La care sînt mijloace și să nu se ajungă.
Ei bine, lăsați-mă să vă întreb :
Dacă toți copiii născuți aici în Spoon River
Ar fi fost crescuți de district, duși undeva la o fermă,
Iar taților și mamelon lor li s-ar fi îngăduit
Să trăiască și să se bucure liberi,
Credeți că-n Spoon River ar fi fost mai rău ?

(I. C.)

WILLA SIBERT CATHER

(1873—1947)

Născută la Winchester, Virginia. Este autoarea unor versuri scrise cu deosebită sensibilitate printre care : *Amurguri de aprilie* (*April Twilights*, 1903) ; pentru romanul *Unul de-al nostru* (*One of Ours*, 1922), a primit premiul Pulitzer în 1923.

JOHNNY SPANIOLUL

O, Vestul vechi, ani vechi,
Vechi vînt cîntînd pe golul
Şes roş, cu ierburi roşii —
Şi Johnny Spaniolul !
Cînd ciurda toată-în ţarc dormea
El sta ling-o rovină
Şi, încă ţînc fiind, cînta
La mandolină.
Mari stelele, şi nopţi albstre,
Lunatice cărări ;
Ins măsliniu şi mut, cîntînd
Iberice cîntări.
S-ascuţi la vorba lui cea rea
Era o mare vină ;

Dar aur parcă-i picura
Din mandolină.
De aur, stele, cînt
Și tot ce-atunci a spus ;
Ce miini de prunc plătînd ! —
Mulți inși a mai răpus. . .
Demult, cînd „Drumul“ nu era
O moante-avu, haină —
Și-n seara cînd muri, cînta
La mandolină.

(T. D.)

ROBERT FROST

(1874—1963)

Ca și Robinson, Frost este unul din cei mai mari poeți americani ai secolului XX. S-a născut la San Francisco, dintr-o familie care a trăit timp de generații în New England ; crescut la rîndul său în această provincie, de la vîrsta de zece ani, el se consideră băștinaș în aceste locuri, unde situează majoritatea poemelor sale. A studiat mai întîi la Lawrence, în Massachusetts, apoi cîteva luni la Colegiul Dartmouth și a petrecut doi ani la Universitatea Harvard. După perioada de studii a schimbat mai multe îndeletniciri : profesor, cizmar, ziarist și fermier. A început să scrie versuri, care mai întîi nu au atras atenția publicului. În 1912 își vinde ferma din New Hampshire, și se stabilește cu familia (se căsătorise încă de pe timpul studenției) într-o localitate din Anglia. Abia în 1913 un editor englez se hotărăște să-i publice primul volumaș de versuri *Voința băiatului (A Boy's Will)*, care se bucură de succes ; și mai favorabil însă este primit de către public al doilea volum : *La nord de Boston (North of Boston)*, 1914, care îl consacră. În 1915 se întoarce în America, la o fermă situată tot în New Hampshire, unde își continuă opera poetică ; de la această dată, crește neconținut în prețuirea contemporanilor, și ajunge să fie considerat drept cel mai bun poet american al vremii. În anul întoarcerii sale în S.U.A., i se reeditează primul volum de versuri, iar cel de al doilea cunoaște patru ediții succesive.

Louis Untermayer scria că : „În *La nord de Boston*, Frost s-a găsit pe sine însuși și întreaga lui forță de expresie.“ Cartea este considerată „o carte a poporului“, a poporului din New England, scrisă în limbajul regional, însă fără ostentație, orașul neapărînd deloc printre temele sale. Așa cum lasă să se întrevadă versurile sale, autorul rămîne țăranul din ținuturile respective, cu gesturile aparent conservatoare ale omului rural. Dealtfel, trebuie menționat că Frost a păstrat legături continue cu cercurile literare.

Deși poezia lui este relativ variată, versurile apar de la început ca foarte conservatoare, conținînd totuși o notă „modernă“ care le face imposibil de confundat cu cele ale lui Whitman, de pildă.

Frost pare să arate că nu dorește să scrie poetic, elementul poetic urmînd să se degajeze ca o componentă suplimentară, necăutată. Poemele sale au căpătat maturitatea în universul cîmpenesc, binecunoscut de Frost în calitatea sa de fermier, univers pe care îl descrie pe un ton degajat, aproape impasibil, dar strălucitor. Oamenii lui sînt săraci, demni, reținuți ; ei își aleg cuvintele pe îndelete, prudent, cu lungi tăceri între fraze. El nu-și localizează cu strictețe subiectele numai la regiunea natală, dar viața grea, pe care o duc mai ales fermierii din preajmă, este sugerată cu intensitate, cu încordare, în puține cuvinte, izbucnirile de bucurie, atunci cînd se produc, fiind cu totul excepționale.

Măiestria profesională a lui Frost este evidentă.

În 1916 publică *Interval muntenesc* (*Mountain Interval*). Pentru opera sa poetică i s-a decernat de trei ori premiul Pulitzer, precum și ale distincții. Îi mai apar : *New Hampshire* (1923), *Pîrîul ce curge spre vest* (*West-Running Brook*, 1928) ; *Un alt lanț muntos* (*A Further Range*, 1936) ; *Pomul martor* (*The Witness Tree*, 1942) ; *O mască a rațiunii* (*A Masque of Reason*, 1945) și altele. Opera integrală i-a fost editată sub titlul : *Collected Poems* (*Culegere de poeme*).

După ce afirmă că „un poem izvorăște din bucurie și se termină în înțelepciune“, Frost spune mai tîrziu că „poemul desăvîrșit este cel în care emoția s-a putut transpune în cugetare, iar gîndul și-a găsit forma de exprimare prin cuvinte“.

ADUNĂ PE NESĂTURATE

Această babă, frîntă-n prag,
scara spălînd-o cu artag,
a fost frumoasa Abishag,

minunea de la Hollywood.
Prea mulți, din fastul lor trecut,
în felu-acesta au căzut.

Mai bine mori la timp ; sau dacă
mori mai tîrziu — măcar să-ți placă,
să n-ai o moarte prea săracă.

Ia tot. La bursă, strînge, — adună !
Ocupă-un tron : va merge strună
și „hoașcă“ nimeni n-o să-ți spună,

Unuia-i „merse“ pe ce știe,
și altuia, pe pioșie.
Poate că-ți „merge“, deci, și ție,

Iar faptul că-ai fost stea cîndva
nu îmblînzește soarta ta.
Te-atinge decăderea. Da.

Deci, să decazi cu demnitate.
Fă-ți amicitii cumpărate.
Adună pe nesăturate !

(N. C.)

MÂNUNCHIUL DE FLORI

Pe urma unui om, m-am dus odată,
să-ntorc cosita iarbă-nrourată.

Dar dispăruse roua ceea care
îi ascuțise coasa-atît de tare.

Am fost să-i caut urmele pierdute —
și coasa auzii cum și-o ascute.

Plecase, deci. Și iată-mă rămas
singur, la rîndul meu, în acel ceas. . .

...„Cum sîntem toți, mi-am spus în sinea mea,
— muncind, în parte sau alături.”

Spunînd, m-am pomenit că-n fața-mi zboară
un fluture cu zborul într-o doară

cătînd, cu amintiri întunecoase,
vreo floare care ieri îl încîntase,

Zbură, jur-împrejur, cătînd, cătînd,
vreo floare prăbușită la pămînt,

Și dispăru din ochii mei, în fine,
și-apoi, din nou se-ntoarse lîngă mine.

Cîte-o-ntrebare — un răspuns n-aduce.
Şi iarba vream s-o-ntorc, să se usuce.

Dar fluturile s-a-ndreptat în zbor
căt-re pîrîu, spre un mănunchi de flori.

Coasa cruţase florile, tăind
doar trestiile-nalte, de argint ;

Spre locu-acela am plecat anume,
ca florile să le cunosc pe nume.

Cosaşu-n rouă, le iubise, deci,
lăsîndu-le să crească-n zorii reci,

nu ca să ne gîndim la el, cumva,
ci pentru simpla bucurie-a sa.

Şi, deci, cu fluturile împreună
suflarea zorilor simţeam cum sună,

şi parcă auzii apoi cîntînd
şi coasa lui, şoptind lîngă pămînt.

Un geamăn gînd mi se ivi în minte
— şi singur n-am mai fost de-aci-nainte,

cu el muncind şi ajutat de dînsul,
şi odihnind alături, cînd fu prînzul.

Și la taifas am stat pînă tîrziu
cu cel ce nu credeam că pot să-l știu.

Și-am spus : „muncind, nimic nu ne desparte
alături stînd, sau fiecare-n parte.“

(N. C.)

N-AU DECÎT S-O CREADĂ

Supărarea credea că-i din pricina ei
Grija credea că ea e pricina.
N-aveau decît să creadă că a lor a fost vina,
aceste două trufașe femei.

Nu. A fost nevoie de toate zăpezile lungi
care-atîrnau, din acoperiș, peste pat,
încă de cînd era tînăr, încă de-atunci, —
ca să-i înzăpezească părul treptat.

Și ori de cîte ori acoperișul albea,
capul din întunecimea de sub el
pierdea din culoarea nopții cîte ceva,
cu zăpada era tot mai la fel.

Supărarea credea că ea e pricina.
Grija credea că pricina e ea.
Dar nici una, nici alta nu purtau vina
pletelor, negre odată — azi, ca de nea.

(N. C.)

DARUL ÎNTREG

Țara era a noastră înainte de a fi și noi ai țării,
Era țara noastră de mai bine de o sută de ani
Pînă cînd am devenit poporul ei. Era a noastră
În Massachusetts, în Virginia,
Dar noi rămîneam englezi, colonialiști încă,
Stăpinind acea țară fără a fi stăpîniți de ea.
Posedați de ceea ce acum nu mai posedam,
Reținerea noastră pricinuia slăbiciunea noastră,
Pînă cînd am descoperit că noi, noi
Înșine nu ne dăruim țării noastre vii.
Dar abandonîndu-ne, îndată am găsit salvarea.
Așa precum eram ne-am dăruit țării
(Și acest dar era mai de preț decît nenumărate
fapte de arme)

Țării, care la vest începuse a lua ființă,
Dar încă fără istorie, fără artă și fără intensitate,
Așa precum era și precum avea să devină.

(V. T. și P. N.)

AMY LOWELL

(1874—1925)

Născută la Brookline, Massachusetts, Amy Lowell provine dintr-o familie care numără mulți publiciști, poeți, oameni de știință etc. În 1910, după studii aprofundate, avînd ca obiect scriitorii clasicizați aparținînd tuturor școlilor literare, publică primul ei poem, devenind o reprezentantă de frunte a școlii imagiste. Îi apar apoi volumele : *Un dom de sticlă multicoloră* (*A Dome of Many-Coloured Glass*, 1912) ; *Tăișuri de sabie și sămînță de mac* (*Sword Blades and Poppy Seed*, 1914) ; *Bărbați, femei și stafii* (*Men, Women and Ghosts*, 1916) ; *Legende* (*Legends*, 1921). Lucrări de critică literară : *Șase poeți francezi* (*Six French Poets*, 1915) ; *Tendințe în poezia americană modernă* (*Tendencies in Modern American Poetry*, 1917) ; *John Keats* (2 vol., 1925), Postum : *Cît e ceasul ?* (*What's O'Clock ?*, 1925) poem distins cu Premiul Pulitzer, *Vînt de răsărit* (*East Wind*, 1926) și *Balade de vinzare* (*Balads for Sale*, 1927).

DOAMNĂ

Ești frumoasă și ești pală
Ca un cîntec de demult,
Scos de printr-un clavicord,

Ca un tul muiat în soare
De prin suta optsprezece.
Porți în ochi
Trandafirul unor ore depășite,
Boarea sufletului tău —
Vagă și-mpresurătoare —
Ca un șip cu mirodenii sigilat.
Semitonurile tale
Mă vrăjesc ; mă uluiești
Cu-al tău forfot de culori.

Vlaga mea e un ban proaspăt
Ce ți-l lepăd la picioare.
Tu din pulbere culege-l
Ca sclipirea-i să te-amuze.

(T. D.)

NORI, NOAPTEA

Iepele albe-ale lunii aleargă prin cer
Călcînd cu copite de aur văzduhul de sticlă ;
Iepele albe-ale lunii stau toate cabrate,
Pocnind cu piciorul din față în verdele smalt
Al porților bolții înalte.

Diii, iepe,
Din răspuțeri !
Răvășiți sub copite stelarele colburi lactee,
Altmintrelea soarele-tigru, dînd buzna, vă stinge
Lingîndu-v-o singură dată cu roșia-i limbă,

(T. D.)

LILIACUL

Liliac
Bleu fals,
Alb,
Vinăt,
Liliachiu,
Marile-ți inflorescențe
Cresc peste tot la noi în New England ;
Printre frunzele tale cordiforme
Sar granguri portocalii ca păsările de pe cutiile cu muzică,
și cîntă

Lin și subțire cîntec.
În furca ramurilor tale
Gureșe vrăbii ghemuite pe ouă pestrițe
Îțesc tot mereu prin lumina și umbra
Oricărui April.

Liliac din fața verandelor
Tăifăsuind molcom cu luna cea nouă ;
Liliacule, tu ce privești cum pustiile case
Se-nclină pe-o parte spre iarba bătrinei poteci ;
Liliac, de vînt clătinat, uluit de-al florilor zbucium,
Tremurînd
Peste crama săpată în deal,
Pretutindeni tu crești.
Ai crescut peste tot.
Tu ai bătut în ferestre cînd pastorul predici rostea,
Tu alergai lingă drum, însoțind pe băieți înspre școală.
Vaci la zăplazul pășunii vegheai ca să deie bogată mulsoare.
Tu ai convins gospodina că are tingiri de argint
Și un soț ca icoana de aur.

Te-ai fălit cu aromele tale
La ușile largi de la Vamă
— Tu și santalul și ceaiul —
Înmiresmindu-le nara copiștilor-scribi
Cînd sosea un vapor dinspre China.
Le strigai : — Mizgălicilor, hei, mizgălici,
Maiul e lună de „zburdălnicie“...
Pîn'se foiau în jețul înalt,
Strofe prinzînd a nota în dosare, sub scoarțele mari.
Paradoxalii copiști din New England,
Cei care scriu inventare, citindu-l pe „Solomon“ noaptea,
Nenumărate versete, nainte de somn,
Căci sînt în Scriptură.

Cei munți te-au îndestulat
Printre plăci funerare.
Strigoii pali, cei ce te răsădit-au cîndva
Noaptea se-ntorc
Plete-ncîlcindu-și în tufa tulpinilor tale.
Tu aparții mărilor verzi
Și prelungii coline pietroase,
Tu ești al străzii umbrite de ulmi cu tarabe de zmeie și bile,
Al parcului unde vin cu toții la promenadă,
dan nu le e casă.

Acoperi calcanele serelor
Și te-aplecă să le-arunci cîte-o vorbă fugară prin geam
Ortacilor tăi dinăuntru, ciorchinii.

Liliac,
Bleu fals,
Alb,
Vînăt,
Liliachiu,
Ți-ai uitat levantina obîrșie,

Femeile cu văl și ochi ca de panteră,
Și agresivul turban al înzorzonatei pașale.
Acuma ești o floare cu totul decentă,
Floare sfioasă,
Candidă floare, conturată clar și ciudat
Lîngă pervazuri,
Familiară ca motanul și ca ochelarii,
Brodînd poeme dintr-un strop de lună nouă
Și-o sută, două de buchete moțate.

Te cunoaștem în Maine ;
De ani și ani te știm ;
Te știm și în New Hampshire,
Și-n Massachusetts
Și în Vermont.
Cape Cod pe faleze te-alungă pînă-n Rhode Island ;
Connecticut te poartă-n jos, pe rîu, spre mare.
Mai luminos ca merii,
Mai galeș ca lealea tu ești,
Ești revărsarea sufletelor noastre
Zbucnind pe frunza inimii din noi,
Ești boarea primăverilor,
Iubirea de soție și de fiu,
Memoria grădinilor copilăriei,
Consiliul de Miniștri, Parlamentul,
Pasul hai-hui pe uliți cunoscute.
Florar e liliacul în New England,
Florar e un sturz cîntînd „Vin zorii“, sus în vîrf de frasin,
Și norii albi de peste pini
Trecînd umflați pe-albastrul cer.

Florar e-o pajiște cum nu e alta,
Florar e soare mult pe frunzulițe,
Florar e brazda moale

Și flori de măr,
Și geamul deschis către vîntul de sud.
Florar e adierea de liliac
Hăt din Canada în Narragansett Bay.

Liliac,
Bleu fals,
Alb,
Vinăt,
Liliachiu.

Foi cordiforme pretutindenea cresc în New England,
Și rădăcini de liliac sub solul Noii Anglii
Și-n mine port liliac, fiind și eu însumi New England,
Căci din ea cresc,
Și înfrunzesc din ea,
Pentru că-nfloresc spre ea,
Pentru că e țara mea
Și stau cu ea de vorbă despre ea
Și o cînt
Fiind, de bună seamă, țara mea.

(T. D.)

CARL (AUGUST) SANDBURG

(1878—1967)

Născut la Galesburg, Illinois, dintr-o familie de muncitori suedezi emigranți, se instruiește mai întâi la „școala vieții” iar de la treisprezece ani devine pe rînd : vizitiu, băiat de serviciu într-o frizerie și apoi într-un teatru, muncitor la o cărămidărie, spălător de vase la un hotel, muncitor agricol în Kansas ș.a. A studiat, întreținîndu-se singur, la Colegiul Lombard. A manifestat timpuriu un deosebit interes pentru ideile socialiste și a activat la un moment dat în calitate de organizator districtual al partidului social-democrat din Wisconsin. Ca poet s-a format destul de tîrziu : în 1904 tipărește pe cont propriu o plachetă conținînd 22 de poeme, care rămîne însă ignorată de public.

În 1914 revista fondată de Harriet Monroe, *Poetry* — *A. Magazine of Verse*, îi publică poemul *Chicago* care obține un premiu ; abia în 1916 îi apare volumul *Chicago Poems*, care stîrnește discuții entuziaste și ample, și îl consacră. A cîntat în versuri pline de forță și spontaneitate viața oamenilor din America, pe care o cunoște bine. Unele din poemele sale amintesc ca formă și ton de Walt Whitman. În același timp, așa cum spune Louis Untermeyer, mai există și un alt Sandburg, cu totul deosebit, „un pictor al umbrelor, un obsedat al negurilor...”

După primul volum de succes urmează : *Cei ce dezghioacă porumbul* (*Cornhuskers*, 1919), *Fum și oțel* (*Smoke and Steel*, 1920), *Lespezi din vestul ars de soare* (*Slabs of the Sunburnt West*, 1922), *Bună dimineata, Americă !* (*Good Morning, America*,

1928), *Poporul, da* (*The People, Yes*, 1936). A editat o culegere de balade americane și a scris și versuri pentru tineret.

Volumul *Poezii complete* (*Complete Poems*, 1950), ca și volumele biografice *Abraham Lincoln*, au fost distinse cu Premiul Pulitzer. Opera sa în proză este apreciată de către unii critici ca fiind cel puțin la fel de valoroasă ca și cea poetică.

Sandburg a influențat puternic activitatea poezilor proletari și progresiști contemporani.

Alte volume de versuri : *Extaz nesăbuit* (*Reckless Ecstasy*, 1904), *Miere și sare* (*Honey and Salt*, 1963).

Poeemele sale sînt de obicei scurte, laconice și redactate într-un limbaj familiar, ce amintește uneori pe acela al prozei. Deși poetul vede în lumea înconjurătoare multă urîtenie și suferințe, nu disperă, ci ca un revoluționar din alte vremuri, își exprimă mînia împotriva nedreptăților. S-a relevat faptul că, în această lume cu un profund caracter activ, Sandburg găsește, cu satisfacție, materie poetică în orice fel de manifestări ale vieții ; într-o partidă de base-ball, ca și în munca fermierilor și a proletarilor din orașe, în extazul negrilor ascultînd jazz etc.

Din temele pe care le tratează, în argou uneori, dar totdeauna pe un ton direct, capabil să impresioneze mase largi de cititori, se degajează un intens sentiment de dragoste pentru oameni.

PATRU PRELUDII PENTRU JOACA VÎNTULUI

I

Femeia cu numele MÎINE,
stă așezată ținînd o agrață-ntre degete,
și liniștită, fără grabă
își potrivește părul cum îi place
și iată-și prinde ultima cosiță și cocul
și-nfuge agrața la locul ei

și se-ntoarce zicînd cu glas tărăgănat : „Ei, ce-i ?
Bunică-mea, cea cu numele IERI, a murit.
Ei și ? Morții cu morții.“

II

Ușile erau de cedru
și inscripțiile aveau cadre de aur
și fecioarele erau fecioare de aur
și inscripțiile spuneau și fecioarele cîntau :
„Noi sîntem cea mai mare cetate,
cel mai mare popor ;
nimeni vreodată n-a fost asemenea nouă.“
Ușile stau răsucite în țîțînile rupte.
Poalele ploii flutură-n vînt fluierînd
acolo unde alergară fecioare de aur și inscripții spuneau :
„Noi sîntem cea mai mare cetate,
cel mai mare popor ;
nimeni vreodată n-a fost asemenea nouă.“

III

Fost-au acestea pe vremuri, cîndva
oameni puternici zidiră-o cetate
și-ntemeiară un popor.
Și-au plătit cîntăreți să cînte și femeii
să îngîne :
„Noi sîntem cea mai mare cetate,
cel mai mare popor ;
nimeni vreodată n-a fost asemenea nouă.“
Și pe cînd cîntăreții cîntau
și puternicii oameni stăteau ascultînd,

și plăteau din belșug cîntăreții
și se simțeau cît se poate de bine,
erau șobolani și șopîrle care-ascultau...
și astăzi singurii care ascultă
sînt șobolanii și șopîrlele.

Și sînt negri corbi
care strigă „Croa, croa“
cînd aduc noroi și crenguțe
clădindu-și un cuib
peste cuvintele gravate pe ușile
ale căror inscripții erau de cedru,
ale căror cadre erau de aur
cînd fecioare de aur cîntau :

„Noi sîntem cea mai mare cetate,
cel mai mare popor ;
nimeni vreodată n-a fost asemenea nouă.“

Și astăzi singurii cîntăreți sînt doar corbii ce strigă
„Croa, croa !“

Și poalele ploii plîng în vînt pe sub uși
și singurii care ascultă sînt astăzi șobolanii
și șopîrlele.

IV

Ghearele șobolanilor
zgîrîie pe praguri de uși,
hieroglifile pașilor lor
flecăresc despre noblețea șobolanilor.
Și trîncănesc despre sînge albastru
și trîncănesc despre neamul ilustru
al moșilor și al strămoșilor
de șobolani.
Și vînturile se răsucesc,
și pulberile se răsucesc în vîrtej pe la uși
și nici chiar ceea ce scriau ghearele șobolanilor

astăzi nu ne mai spune nimic
despre cetatea cea mai mare, de cel mai mare popor,
acolo unde oameni puternici ascultau
și femeii înginau : „Nimeni vreodată n-a fost
 asemenea nouă.”

(A. E. B.)

AMURGUL BIZONILOR

Nu mai există bizoni.
 Și nu mai există nici cei ce văzură bizonii.
 Cei ce văzură turmele lor fără număr
 cum treceau pustiind în pulbere
 iarba preeriei și-apoi, aplecînd
 capete negre, băteau din copite
 învăluși de somptuoasa
 vilvătaie-a amurgului.

(A. E. B.)

FERMIERUL DIN ILLINOIS

Îngropați-l pe bătrînul fermier din Illinois.
Îngropați-l cu cinste
El își dormea somnul în nopțile din Illinois,
ziua trudind pe cîmpiile Illinois-ului.
Acum va dormi multă vreme.

Vîntul care foşnea cu mătasea grînelor
şi prin coceni de porumb,
vîntul ce pieptăna barba-i roşcată
în zori, cînd zăpada venea să se-aştearnă
pe galbeni coceni şi în coşul de măsurat
aruncat lîngă zidul hambarului —
Acelaşi vînt se aude vîind pe deasupra mormîntului,
unde mîinile sale visează porumbul
din Illinois.

(A. E. B.)

EU SÎNT POPORUL — SÎNT GLOATA

Eu sînt poporul, sînt gloata, mulţimea, masele.
Ştiţi voi că tot ce e mare în lume e făurit
prin munca mea ?
Eu sînt muncitorul, inventatorul, eu îmbrac şi hrănesc
toată lumea :
Eu sînt spectatorul prin faţa căruia trece istoria. Eu
trimit în lume Napoleonii şi Lincolnii.
Şi ei mor
Iar eu nasc noi Napoleoni şi noi Lincolnii.
Eu sînt pămîntul fertil. Sînt preeria ce va răbda multe
arături.
Îngrozitoare furtuni trec peste mine. Şi eu uit.
Mi se iau şi cheltuie-averile mele supreme.
Şi eu uit.
Toate, afară de moarte, vin către mine punîndu-mă
să lucrez.
Şi să dau tot ce am. Şi eu uit.
Cîteodată cu un strigăt cumplit îmi îndrept spinarea

și las cîteva roșii spre amintire istoriei.
Apoi iarăși uit.

Cînd eu, Poporul, voi învăța să țin minte,

cînd eu Poporul,
voi învăța să aplic învățăturile zilei de ieri
și nu va mai fi să-i mai uit pe aceia
ce-n anul trecut m-au prădat, pe aceia
ce m-au prostit — atunci nu va fi
nimeni pe lume
care să mai rostească cuvîntul „Popor“
cu o umbră de ironie, ale cărei buze
să-arate

o cît de subțire cută-a disprețului
Gloata, mulțimea, masele-atunci vor veni.

(A. E. B.)

IARBA

Faceți grămezi înalte de trupuri la Austerlitz și
la Waterloo,
Îngropați-le cu lopata și-apoi lăsați-mă să lucrez —
Eu sînt iarba ; acopăr totul.

Și faceți grămezi înalte la Gettysburg
Și faceți grămezi înalte la Ypres și la Verdun.
Îngropați-le și lăsați-mă să lucrez.
Doi ani, zece ani, și pasagerii vor întreba conductorul :
Ce loc e acesta ?
Unde sîntem ?

Sînt iarba
Lăsați-mă să lucrez.

(A. E. B.)

PORTUL

Trecînd printre ziduri povîrnite, urîte,
Pe lîngă uşi de unde femei cu chip răvăşit
Priveau cu ochii adînciţi de foame,
Hăituit de spectrele miinilor foamei,
Dintre povîrnitele, slutele ziduri ieşind,
Deodată, la marginea urbei, zării
Albastra erupţie a unui lac ;
Lungi valuri lacustre se spîrgeau sub soare
În arcu malului cu pulberi de stropi ;
Şi pescăruşi în zburatec vîrtej,
O hoardă de aripi mari, cenuşii,
Şi pîntece albe în zbor,
Roind şi rotind sub tării.

(D. D.)

BRÂNCUŞI

Brâncuşi e un ţăran, care-şi ia bilete pentru Nicăieri ;
un ţăran care şi-a făcut bagajele, dar n-are
nici un oraş, da, Brâncuşi e un ţăran : înţelege
perfect păsările şi craniile, cunoaşte bine poziţia
firelor de păr din buclele şi şuviţele unui cap
de femeie ; o cunoaşte atîta de bine, încît ştie
de unde vine şi încotro se îndreaptă fiecă fir ; şi
scormoneşte adînc, în căutarea tainelor celor
dintii şi celor mai vechi fauri de forme.

Să nu sărim cu gura pe Brâncuşi pentru că abia
s-a urnit şi pentru că nici nu e-n stare-a rosti
numele locului unde-ar dori să se ducă,

atunci cînd va avea timp și va fi gata de drum —
o, Brîncuși, ai pus lîngă pragul casei tale
o sumedenie de butuci, să se usuce la soare și
să se întărească îndeajuns pentru a le putea mînu
lemnul cu mîinile-ți aspre, cu dălțile și ciocanele
tale, o, Brîncuși, faur de păsări transformate
în conuri, de cranii transformate în ouă, inima
ta e mîngîiată de speranța că vei găsi Conul și
Oul, menite să dăinuie prin tăria lor, chiar după
ce pămîntul se va preface-ntr-o negură.

Brîncuși, tu nu vei da la ziar un anunț spunîndu-i
lui Dumnezeu că ar fi în folosul lui să vină să te
vadă ; nu vei deveni guraliv risipind rugăciuni
cu nemiluita ; nu vei deveni familiar și obraznic
de parcă Dumnezeu ar fi un vecin și i-ai fi numărat
cămășile atîrnate pe-o frînghie ; vei continua
să bolborosești,
să bîigui și să murmuri, sau vei rămîne tăcut ca
un șoarece în podul unei biserici, cînd orga revarsă
valuri de ocean pe stîncile luminate de soare
ale țărmurilor ;
dacă Dumnezeu a hărăzit cumva un ungher
pentru vreun sac de oase, vei avea și tu parte
de un asemenea ungher, negreșit vei avea parte
de el, Brîncuși.

(P. S.)

VACHEL (NICHOLAS) LINDSEY

(1879—1931)

Născut în Springfield-Illinois, a învățat la școlile publice din acest oraș, și la vârsta respectivă citea cu nesaț atât *Istoria Egiptului* de Rawlinson, cât, mai ales, poemele, proza și critica lui E. A. Poe. Mama s-a l-a îndrumat către Institutul de arte din Chicago și apoi spre Școala de artă din New York. La douăzeci de ani, deși nu depășise mediocritatea nici în plastică, nici în poezie, visa „să împace cultura cu curajul bărbătesc și să ajungă în preajma anului 1905, cel mai de seamă om din Chicago“, deși în anul respectiv, avea, de fapt, să fie doar un înfocat conferențiar la YMCA¹. Aici activează timp de patru ani, iar în anul următor conferențiază pentru Anti-Saloon League (Liga antialcoolică). Între timp îl cuprinde pasiunea pentru un gen nou de vagabondaj și întreprinde lungi drumetii, în decursul cărora ca adept al lui Ruskin și Morris, predică prin țară evanghelia despre frumusețe, distribuind în dubla lui calitate de misionar și menestrel, o broșură intitulată : *Rime de luat drept pîine (Rhymes to be Treated for Bread, 1912)*.

În ianuarie 1916, Miss Monroe, care îl consideră drept „una dintre cele mai mari descoperiri“ ale ei, îi tipărește în a sa *Poetry* poemul : *Generalul William Booth ajunge în rai (General William Booth Enters Heaven)*, care întrunește, primul, sufragiile publicului exigent. Împreună cu alte poeme, lucrarea citată a al-

¹ O vastă organizație protestantă pentru tineret.

cătuț, în 1913, un volum, ce nu s-a bucurat însă de o popularitate prea largă. Versurile respective trebuiau citite cu glas tare, cu participarea auditoriului și cu toată seriozitatea, în stilul predicatorilor la reuniunile religioase.

Ca și pe Sandburg, negrii l-au influențat mult.

Westul — „lumea de miine“ — l-a impresionat, ca oricare mit, sub un aspect fantastic.

În 1914, când vede lumina tiparului *Congo and Other Poems*, Lindsay devine un poet de reputație națională.

Susținea că poezia nu trebuie să fie citită numai cu ochii, ci, dimpotrivă, recitată, după cum modelul liricei grecești și al vodevilului modern american : „orice poezie este destinată întotdeauna urechii interioare, iar satisfacția finală este menită sufletului...“

A scris și câteva fermecătoare poeme pentru copii : *Luna e pișcotul vântului de nord* (*The Moon's the Nord Wind's Cookie*), *Grifonul va fi totuși blînd* (*Yet Gentle Will the Griffin Be*) în care cotidianul banal se contopește cu lumea visului.

De o frumoasă primire din partea publicului s-a bucurat și volumul de versuri : *Privighetoarea chineză și alte poezii* (*The Chinese Nightingale and Other Poems*, 1917), urmat de *Jazul Daniel și alte poeme* (*The Daniel Jazz and Other Poems*), *Balețele de aur din California* (*The Golden Whales of California*) (ambele în 1920), *Luminarea și căsuța* (*The Candle and the Cabin*, 1926), *Johnny Apleseed* (1928), *Fiecare suflet e o arenă* (*Every Soul is a Circus*, 1929) ; tot în 1929 îi apare și culegerea *Poeme alese* (*Selected Poems*).

Alte volume : *Culegere de poeme* (*Collected Poems*, 1923), însoțit de o introducere autobiografică, proză : *Întimplări petrecute în timp ce predicam Evanghelia frumosului* (*Adventures while Preaching the Gospel of Beauty*, 1914), *Ghid practic pentru cerșetori* (*A Handy Guide for Beggars*, 1916), *Cartea de aur a orașului Springfield* (*The Golden Book of Springfield*, 1920), *Pomelnicul străzii Washington* (*The Litany of Washington Street*, 1929).

E. L. Masters a scris despre el lucrarea : *Vachel Lindsey : un poet american* (*Vachel Lindsey : a Poet in America*, 1935).

ABRAHAM LINCOLN SE PLIMBA LA MIEZUL NOPTII

De rău augur e și-i fapt de seamă
Că-n miez de noapte-un om îndoliat
Prin târgul nostru calcă fără-odihnă
La tribunal, cu pasul apăsător.

Că zăbovește-n curți și lângă casă
Pe unde țincii ieri i se jucară,
Sau că-n obor, pe vechea piatră roasă
Pășește-n stinsul stelei iar și iară.

Bronzat și costeliv ! Costumul negru,
Jobenul său faimos, purtatul șal,
Îl fac un om ciudat, iubit de toți,
Apărător al patriei fără egal.

Pe coastă-n deal nu poate să mai doarmă ;
E printre noi : precum și altădată !
Iar cel ce n-are somn și stă de veghe
Ținându-și suflu-l urmărește-n poartă.

Plecat i-e capul. Greu de regi și oameni.
Bolnavă plînge lumea ; el, să doarmă ?
Prea mulți țărani se luptă fără pricini,
Prea multe ferme pier de foc și armă.

Războiul și-ai lui domni îl mistuie.
Zărește cuirasate-n larg de mare.
Pe umerii săi strînși în șal el poartă
Durerea și prostiile amare.

Nu are pace pînă ce răsare
Nădejdea unei Europe libere :
O lume-a Muncitorilor uniți
S-aducă pace-n Cornland, Alpi și Mare.

Îl doare dreptul regilor la crimă
Și truda-i pentru om, ce pare vană.
Au cine să-i aducă alba pace,
Să dea pe deal odihnei iarăși vamă ?

(M. R.)

O PREDICĂ A NEGRILOR — SIMON LEGREE¹

Avea Legree conac, spoit cu alb, vopsit cu verde,
conac înalt,
Și lanuri de bumbac ca nimeni alt.
Cai mîndri-avea și vite îndopate,
Dulăi fieroși ce zdrăngăneau din lanțurile toate,
Și podul casei plin cu lucruri îndoiioase :
Cărți de magie, saci cu-aurărie
Și labe moi de iepuri pe sfori în două trase,
Dar pogorî la Dracu.

Se făloșea Legree c-o haină-n bumbi de-alamă,
Cravată dintr-un șarpe, cămașe roșie ca sîngele din rană.
Și-avea Legree o barbă ca de țap,
Gît gros, pârós, și ochi de mil în cap ;
Obrajii puhavi, albi cu burta de calcan,

¹ Personaj negativ din *Coliba lui Moș Toma* (*Uncle Tom's Cabin*), de H. (E) Beecher Stowe ; este vorba de un plantator brutal, bețiv și degenerat.

Dinți lungi colțați, și foame ca de-un an.
Cărnii crude hăpăia, ca pruncul țița,
Și ochii-i da pe alb de scheuna și mîța.
Iar pumnul său ca un baros
Rupea la bietul negru falcă, os,
De-l dovedea Legree că-i mincinos :
Era el vraci ascuns, neîndoios.

Dar pogorî la Dracu.

Cu cisme pînă-n șold, prin bălți și prin rovine,
Îi căuta pe sclavii lui fugiți de bine.

Dar pogorî la Dracu.

De moarte l-a bătut pe bietul unchiul Tom,
Și Tom cînd și-a dat duhul iertatu-l-a pe om,
Iar apoi sus la Eva bătrînul a zburat,
În noul, prea seninul, înaltu-n cer palat ;
Și Simon Legree, cu ochii-n sus spre sfinți,
Pocnea din tocuri, măcina din dinți :

Și-a pogorît la Dracu.

Prin bezne tăind și prin vîntul de gheață,
S-a dus în salonul lui mare din față
Și-a zis : „L-am ucis și n-am a da seamă.“
A lovit un dulău și-a-njurat greu de mamă ;
Și-a strîns cingătoarea și s-a lăsat c-o feștilă
În păienjenişul din umeda chilă.

La mijloc, din praful mucegăit,
A săltat sus o lespede și-un chepeng a găsit —
Și-a pogorît la Dracu.

Feștila s-a stins, dar ochii-ardeau vii,
Și-a coborît cît e noaptea Simon Legree —
Jos, jos la Dracu.

Ajuns pe tărîmul unde-avea el știre
A văzut jumătate din omenire,
L-a văzut pe Dracu pe-un tron verde, lătăreț,
Rozînd carnea de pe osul unei hălci de mistreț,

Și-a zis către domnul Dracu :

„Ai, vād, mincare cǎcǎlǎu —
Un os de ros nu-i lucru rǎu.
Picioare vād cǎ ai de leu ;
Și vād cǎ ai hoit gras, frumos,
Și-ți bei, vād, vinul veninos —
Rǎșină-aprinsǎ și sînge vîrtos.“

Și Dracu i-a spus lui Legree : „Foarte bine !

Ești rǎu și n-ai frîie, imi place de tine.
Șezi colea și tronul împarte-l cu mine,
Și hai sǎ lǎtrǎm și sǎ ne-mbătǎm.“

Și iatǎ-i cu dinții scrișniți cum șed ei
Și poartǎ pe frunte cununi de hamei,
Și joacǎ rișcǎ și-nvîrt babaroase,
Mai trag cite-un poker — și aghioase.
Și conu Legree e gras și frumos :
Mǎnincǎ foc, bea vin veninos —
Rǎșină aprinsǎ și sînge vîrtos —

Jos, jos cu Dracu ;

Jos, jos cu Dracu ;

Jos, jos cu Dracu.

(D. D.)

UZINA ARE-NTR-UNA GEAMURI SPARTE

Uzina are-ntr-una geamuri sparte.
Cu cǎrǎmizi aruncǎ cineva,
E-ntr-una cineva de zvîrle zgurǎ
Jucîndu-se ca un Yahoo ¹, așǎ.

¹ Ființă respingǎtoare și neghioabǎ ; brutǎ.

Uzina are-ntr-una geamuri sparte.
Orice fereastră e lăsată-n pace.
Nu sparge nimeni geamu-n paraclis .
Cu piatra, în derîdere, că-i place.

Uzina are-ntr-una geamuri sparte.
Nu este treabă, vezi, dintr-un condei.
Ceva e putred, cred, în Danemarca.
Cu-aceasta cîntul geamului închei.

(M. R.)

BIZONII CE MÎNCARĂ FLORI

Bizonii primăverii grași de flori
Din zilele de-odinioară
Locomotivei-i dară locul lor,
Corola floarea și-o coboară,
Și iarba-nmiresmată-nvolburată,
Departe vîntul o alungă
Și roți, și roți, și roți rotesc pe-aproape,
În primăvara care-i blîndă încă.
Dar ei bizonii primăverii grași de flori
Ne-au părăsit odinioară.
Împunsu-i dus, mugirea dusă,
Și tropotele dintre dealuri duse,
Alături de Picioare-Lungi ¹ zăcînd
Cu Pawnesii ² alătura zăcînd,
zăcînd. . .

(M. R.)

¹⁻² Vechi triburi indiene, azi pe cale de dispariție ; au locuit pe malul fluviului La Platta în Nebraska.

WALLACE STEVENS

(1879—1955)

S-a născut la Reading, Pennsylvania, și a studiat la Universitatea Harvard și la Facultatea de Științe Juridice din New York.

Începînd din 1904, a practicat avocatura la New York, iar din 1916 începe să lucreze la „Hartford Accident and Indemnity Company“ al cărui vicepreședinte ajunge în 1934.

Ulterior, publică prima sa carte, *Harmonium* (1923); abia în 1935 mai tipărește *Idei despre ordine* (*Ideas of Order*); după care urmează *Omul cu ghitara albastră* (*The Man with the Blue Guitar*, 1937), *Părți ale lumii* (*Parts of the World*, 1942), *În drum spre vară* (*Transport to Summer*, 1947). La doi ani după moarte îi apare *Opus Posthumous*, cuprinzînd poeme, trei piese și proze diverse, inclusiv eseuri.

MARTIAL CADENZA

Aseară, abia, am văzut din nou pe boltă jos
Luceafărul, în prag de iarnă, steaua care
Mereu încorona-va primăvara orizontul spre apus,
Din nou... parcă s-a-ntors, parcă viața s-ar fi-ntors,
Nu într-un fiu întîrziat, o altă fiică, un alt loc,
Ci parcă seara ne găsește iarăși tineri, încă tineri,
Încă umblînd printr-un prezent al nostru.

E parcă-un timp care țîșnește într-o lume fără timp,
Această lume, locu-acesta, strada asta,
Fără de timp : ca și cînd tot ce n-ar avea timp,
Nu e, sau e prin ceea ce a fost, e plin de
Tăcerea dinaintea oștilor, oști fără tobe
Ori trimbițe, cu căpetenii mute, și cu arme
În colb, ca stane-ntr-o înfrîngere cumplită.

Ce poate-avea această stea cu lumea în lumină,
Cu cerul gol deasupra Angliei, a Franței,
Și-a frontului german ? O deslușeam aparte,
Ea, totuși, e ceea ce trebuie să dăinuie — Ea însăși
E timp de-orice trecut aparte, e aparte
De orice viitor, este eternul a trăi și-a fi,
Eterna răsuflare-n mers, e foc statornic,

Prezentul încheiat, prezentul roditor în sine,
Nu simbolul, ci lucrul pentru care-acesta stă,
Strălucitorul lucru-n aerul ce nu se schimbă niciodată,
Deși se schimbă. Abia aseară l-am văzut din nou,
În prag de iarnă, și din nou am hoinărit și-am povestit,
Și iarăși am trăit, și-am fost, și-am respirat din nou,
Și m-am mișcat, și m-am aprins din nou,
o — timp din nou înflăcărat.

(Șt. A. D.)

MOARTEA UNUI SOLDAT

Viața se contractă, în așteptarea morții,
Ca-n anotimpul toamnei
Soldatul cade.

Ea nu sosește ca un personaj în trecere
Impunându-și despărțirea.
Strigînd după pompă.

Moartea e absolută și fără monumente,
Ca-n anotimpul toamnei,
Cînd vîntul cade,

Cînd vîntul cade și, peste ceruri,
Norii își văd, cu toate acestea,
De drumul lor.

(Șt. A. D.)

GRĂMEZI DE NORI PESTE OBRAZUL MĂRII

I

Cînd în noiembrie la Tehuantepec
S-a stins al mării forfot într-o seară
Și zori vărateci puntea o bălțară

Ne-au năzărit umbréle aurii
Și ciocolată roz. Un verde paradiziac
Da gingășii buimacului frămînt

Al mării ce părea un iezer pur.
Pe-acel meridian ambrozaic
Au cine-a scos corole din azur,

Și cine-a scos din nouri flori marine,
Pe-acel Pacific calm vărsînd balsam ?
C'était mon enfant, mon bijou, mon âme ¹.

Sub liniști, hăt, ai mării nori albeau,
Și se clăteau ca florile-n verdeața
Luciosului lichid, în timp ce fața

Înaltei bolți le asalta flotila
Cu ántice reflexe. . . Uneori
Cu iriși marea cetropea albastrul.

II

Într-un noiembrie la Tehuantepec
S-a stins al mării forfot într-o seară ;
La prînz, pe punți un galben ca de ceară

Ne sugera umbréle de hîrtie
Și ciocolată roz. Un verde fals
Mihnea crispata grea mașinărie

A mării ce părea un lînced lac.
Au cine-atunci văzut-a norii lent
Alunecînd pe sub vrăjmașul luciú,

Și snopii muribunzi de flori marine
Trecînd domol pe-al apelor covor ?
C'était mon frère du ciel, ma vie, mon or ².

¹ Era copilul meu, podoaba mea, sufletul meu (fr.).

² Era fratele meu din cer, viața mea, aurul meu (fr.).

Vuiiau dur gonguri căror, din afund
De mare, flori cernite le răspund. . .
Dar au tăcut. Iar cenul presăra

Podoabe de cristal peste talazuri.
Și tot macabrul apelor alean
Pe vaste unduiri s-a depărtat.

III

Cînd în noiembrie la Tehuantepec
S-a stins al mării forfot într-o seară,
Covertete-argintii ne sugerară

Umbrële-mpestrițate iar, și cești
Cu ciocolată gri. Un verde vag,
Lucios, vrăjise-al mării vălmășag

Ținîndu-l în extaz, ca un preludiv.
Cine, privind corolele de-argint
În ape desfoindu-se, deprins

- Cu laptele sărat de alior,
A deslușit al undelor murmur ?
Oh ! C'était mon extase et mon amour ¹.

Atît de-adînc pluteau acești nori-flori
Încît lințoliul mării le-a umbrit
Și-a cerului boltite coviltire

¹ O ! Era extazul și dragostea mea (fr.).

Le-au dat culori de umed hiacint ;
Și-n zdrențele frunzarului izbînd
Au cîtropit oceanul cu safire.

IV

Cînd în noiembrie la Tehuantepec
S-a stîns al mării forfot într-o seară
Pe punte zori cu nalba dormitară

Și iar ne-au năzărit subțiri umbréle
Și ciocolată. Verdele fluent
Ne sugera al mării greu venin.

Urzind viclene, umede capcane
Au cine-atunci văzut-a norii-flori
În sihăstria densului marin ?

Nori-flori — ca niște briuri de Damasc
Zvirlite de pe coapse-nfierbîntate.
C'était, ma fois, la nonchalance divine ¹.

Abia schițate nuduri se făceau,
Brusc, măști cu bărbi sărate și guri vaste...
Dar cerul, și mai brusc, rostogolea

Nori viorii în visătorul verde
Și nudurile-n flori le prefăcea,
În vaste nalbe sub un soare-nalbă.

¹ Era, pre legea mea, divina nepăsare (fr.).

Într-un noiembrie la Tehuantepec
Seara stinsese-al mării forfot ; zorii
Făceau pe punți clownesc salamalec

Vioi... Ne năzăreau umbréle largi
Și ciocolata... Verdele târcat
Rima cu dolofanul aparat

Al mării suveran de indolență.
Ce om cu chipul smead, isteț, hazliu
Asemuit-a norii-regi cu clownii

Și marea unui Sambo cu turban
Turchez, candidă ca o farfurie ?
*C'était mon esprit bâlard, l'ignominie*¹.

Regeștii nori veneau ciorchini. Ghiocul
Neprihănitei tagme-a-nvins. Furtuna.
De flori verzui a netezit culoarea

Pîn'la opalescență. Apoi marea
Cu cerul s-a-mbinat, și amîndouă
Au dat din nou sineala cea mai nouă.

(T. D.)

¹ Era spiritul meu corcit, infamia (fr.).

CURSUL LUCRURILOR

De-acum țipă frunzele, în ramuri spînzurate
și răscolite-n vînt,
Dar, nimicnicia iernii se face tot mai mică
Și plină este încă de umbre și de sloiuri de zăpadă.

Frunzele țipă... te ții de-o parte și-auzi doar țipătul.
Un țipăt stâruiitor, privind pe-altcineva.
Și deși spui că ești o parte-a totului,

E-aici o ne-nțelegere și-o rezistență salvatoare
Și participînd la o-ncordare care încet se liniștește,
Simți viața ce dă viață din ceea ce e ea.

Frunzele țipă. Și nu-i un semn divin care ne ia în seamă,
Nici trîmba de fum a eroilor dezumflați,
nu-i strigăt omenesc,
E țipătul frunzelor ce nu-și trec niciodată pragul,

În absența fanteziei, nimic mai mult decît
Simpla lor existență în lumina finală-a văzduhului,
în însuși cursul
Lucrurilor, pînă cînd, în sfîrșit, țipătul nu mai privește
pe nimeni.

(Șt. S.)

LUMEA CA MEDITAȚIE

Din răsărit se-apropie. El e Ulysse,
Ireversibil aventurier ? Arbori proaspăt lucrați.
Iarna spălată pînă departe. Nelămurit

Ceva se mișcă la orizont, crește.
O umbră de foc izbește pînzeturile Penelopei
Sălbăticiind cu-a ei suflare o lume amorțită, palidă.

De mult ea și-a ales din chipuri unul să-l întîmpine,
Asemeni celui al lui pentru ea, visat îndelung, dinadins,
Ființe dragi adăpostite în adîncimea tainei.

Proaspăt lucrați copacii. Ce liber exercițiu
Esențial în cîmpul unei meditații infinite —
Și ei nici vîntul ca un cîine în noapte nu-i rămase,

Nu îi cerea nimic. Prezența lui i-ar fi adus atîtea.
Lucruri străine nu dorea în dar. Brațele lui colier
Arămiu, cingătoare și, totdeauna, pătimașă cunună.

Dar fost-a Ulysse ? Sau nălucirea soarelui
Lacomă pe pernă ? Gîndul nu-și contenea bătăile de inimă.
Inima într-un singur gînd bătea. Era ziua. Doar ziua.

Ulysse a fost. Și n-a fost. Și totuși s-au întîlnit.
Ființe adînci, de taină, sub veghea unui astru.
Ascunsul, rotitorul miez nu va-împietri în ea niciodată.

Puține cuvinte își spuse, oglindindu-le, pe cînd
își pieptănară părul,
Încet șoptind numele lui, răbdătoare silabe,
Neuitate nicicînd, niciunde uitate, aproape știindu-l pe el,
neuitatul.
(Șt. S.)

TREISPREZECE CHIPURI DE A PRIVI O MIERLĂ

I

Prin douăzeci de văi și munți înzăpeziți
Singurul lucru mișcător
Ochiul mierlei era.

II

Mă aflu în trei alcătuiți deodată,
Așemeni unui pom
În care stau trei mierle.

III

În vîntul de toamnă se-nvîrtește mierla.
Un gest zvîrlit din pantomimă.

IV

Bărbatul și femeia.
Sînt una.
Bărbatul, femeia și mierla
Sînt una.

V

Ce să aleg nu știu,
Frumusețea inflexiunilor
Sau cea a insinuărilor,
Mierla în timp ce cîntă
Sau imediat după.

VI

Țurțuri umplură fereastra înaltă
Cu sticlă barbară.
Umbra mierlei
O traversă înainte și înapoi.
Un sentiment
Porni pe urmele umbrei căutînd
O sursă nelămurită.

VII

O, bărbați supti din Haddam,
De ce visați păsări de aur ?
Nu vedeți cum mierla
Umblă în jurul picioarelor
Femeilor din preajmă ?

VIII

Cunosc accente nobile
Și lucide, ritmuri impunătoare ;
Dar știu de asemeni
Că mierla e implicată
În ceea ce știu.

IX

Cînd mierla pieri din cîmpul privirii
Ea trase marginea
Unuia din multele cercuri.

X

Văzînd mierlele, negre
Într-o lumină verde zburînd,
Chiar și cocoșii eufoniei
Ar țipa ascuțit.

XI

Trecu prin Connecticut
Într-un cupeu de sticlă;
Deodată o teamă-l fulgeră
Căci luă
Umbra echipajului său
Drept mierle.

XII

Rîul curge.
Probabil zboară mierla.

XIII

Toată după-amiaza a fost seară.
Ningea
Și urma să ningă.
Mierla odihnea
În brațele cedrului.

(Șt. S.)

ŞASE PEISAJE SEMNIFICATIVE

I

Un bătrîn stă
În umbra unui pin
În China.
El vede nemţişori
Albaştri şi albi
Pe marginea umbrei,
Slab tremură-n vînt.
Barba sa alunecă în vînt.
Pinul se clatină-n vînt.
Tot astfel curge apa
Peste plante.

II

Noaptea are culoarea
Unui braţ de femeie.
Noaptea, femela,
Obscură,
Suavă şi suplă,
Se-ascunde pe sine.
Un iaz luceşte
Ca o brăţară
Scuturată-ntr-un dans.

III

Mă măşor
Cu un copac.
Găsesc că sînt cu mult mai înalt,

Căci ating soarele
Cu ochiul meu ;
Și ajung pînă la malul mării
Cu urechea.
Ci îmi displace
Cum se tîrăsc furnicile
Intrînd și ieșind din umbra mea.

IV

Cînd visul meu a fost aproape de lună,
Faldurile albe ale rochiei ei
S-au umplut de o lumină galbenă,
Tălpile picioarelor ei
Se făcură roșii.
Părul ei se-ncărcă
De ciudatele cristalizări albastre
Ale stelelor,
Depărtatele și nu foarte.

V

Nu toate ascuțișurile stîlpilor de felinare,
Nici toate dălțile străzilor lungi,
Nici toate ciocanele de lemn ale domurilor
Și înaltelor turnuri
Nu pot tăia
Ceea ce poate o stea
Pătrunzînd printre frunzarele de viță.

VI

Raționaliștii poartă pălării pătrate
Gîndesc în camere pătrate
Fixînd dușumeaua,

Fixînd tavanul.
Se mulțumesc
Cu triunghiuri dreptunghice.
Dacă s-ar încumeta la romboide,
Conuri, sinusoid, elipse —
De exemplu, elipsa lunii jumătate —
Raționaliștii ar purta sombrerouri.

(Șt. S.)

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

(1883—1963)

William Carlos Williams a îmbrăţişat cariera literară pe cînd practica profesiunea de medic, care nu o dată i-a sugerat tematica versurilor sale. A scris : *Poezii* (*Poems*, 1909), *Al Que Quiere* (*Celui care o doreşte*, 1917), *Struguri acri* (*Sour Grapes*, 1922), *Co-borîrea iernii* (*The Descent of Winter*, 1923), *Paterson* (1946—1958) etc.

Preocupat de aspectele cotidiene ale vieţii, Williams le înfăţişează sobru, într-un limbaj necăutat, adesea lipsit de melodie. Stilul său este în deplină concordanţă cu principiile pe care le promovează : „Emoţia învăluie lucrurile obişnuite, pateticul stimulează deseori imaginaţia să caute modalităţi noi — dar datorită poetului este de a folosi limbajul în mod efectiv, propriul său limbaj, singurul limbaj pe care-l socoteşte autentic. În lucrările mele am considerat întotdeauna că este suficient ca obiectul atenţiei să fie prezentat fără comentarii“.

FIGURĂ METRICĂ

E-o pasăre în ploi —
E soarele !
Frunzişul — peştişori de aur

Ce-noată-n rîu ;
Deasupra, pasărea țîșnește
Purtînd pe aripi ziua.
Phoenix !
El plopilor le împrumută
Bogatul sclipet ;
Iar cîntul lui
Umbrește zgomotul de frunze
Ce se lovesc în vînt.

(L. L.)

TRASEU

Vă-nvăț eu, concetățeni,
Cum se face o înmormîntare —
Că doar vă pricepeți mai bine
Ca o trupă de actori —
Afară dacă ați cutreera lumea —
Înțelepciunea pămîntului nu vă lipsește.

Vedeți, în față e dricul.
Încep cu schița dricului.
Pentru Dumnezeu, nu negru—
Dar nici alb — și nu lustruit !
Să fie cojit și hrintuit — ca o haraba —
Cu roți de aur (le putem polei proaspăt
Cu puțină cheltuială)
Sau — fără nici un fel de roți —
Ia o cotigă pe care s-o tragem,

Scoateți sticla !
Uf ! — sticla, concetățeni !
Ce rost ar avea ? Ca să se uite afară mortul
Sau să ne uităm noi înăuntru pentru a vedea
Cît de bine e adăpostit,
Dacă sînt flori sau nu sînt
Sau pentru ce, mă rog ?
Ca să fie ferit de ploaie și zăpadă ?
Curînd o să aibă parte de o ploaie mai grozavă :
Pietriș și murdărie și cîte și mai cîte.
Fără sticlă —
Și fără tapiserie ! ptiu !
Și roțile de alamă
Și roțițe la fund —
Ce v-a găsit, concetățeni ?
Așadar un dric cît se poate de simplu
Cu roți aurite și fără acoperiș.
Pe acesta coșciugul se odihnește
Prin propria sa greutate.

Fără coroane, vă rog —
Și, mai ales, fără flori de seră.
Mai bine un memento obișnuit,
Ceva ce-i plăcea și ceva prin care îl recunoști :
Hainele vechi — poate cîteva cărți —
Cam așa ceva. Știți
Cum privim noi chestiile astea.
Concetățeni,
Găsim noi ceva — orice —
Pînă și flori la o adică, dacă ar fi ținut la ele.
Asta, cît privește dricul.
Pentru Dumnezeu, luați seama la cărăuș,
Scoateți-i pălăria de mătase ! Ce zic,
Nu are deloc ce căuta aci.
Auzi ! să-l tîrască pe prietenul nostru

Cum s-o nimeri
Și să se grozăvească !
Dați-l jos ! Dați-l jos !
Să meargă pe jos, sfios ! Să nu mai mîie caii
Deloc — lua-l-ar dracu —
Ciracul antreprenorului !
Să țină hățurile,
Să meargă de-o parte, să nu-l vadă nimeni !
Cît despre voi, ătit :
Mergeți în spate — ca franțujii
La-nmormîntările de clasa a șaptea,
Sau mergeți călare ? să vă ia naiba
Dacă mascați caii ! Arătați că, orișicît,
Sînteți strîmtorați ; stați despuiati
În bătaia vîntului și a durerii.
Sau vă-nchipuiți că vă puteți ascunde durerea ?
Cum ? De noi ? De noi, care, poate că
N-avem nimic de pierdut ? Împărțiți cu noi,
Împărțiți cu noi — în buzunare
O să aveți bani.
Și acum, duceți-vă —
Cred că sînteți gata.

(L. L.)

UNUI CÎINE RĂNIT PE STRADA

EU ÎNSUMI,

Nu bietul animal ce zace acolo
Chelălăind de durere,
Sînt oel ce mă redă mie însumi, cu o tresărire,
Ca la explozia unei bombe, a unei bombe care

A răvășit întreaga lume.
Nu pot face altceva
Decît să cînt acestea
Și astfel să-mi astîmpăr
Durerea.

O AMORȚEALĂ SOMNOROASĂ îmi îneacă simțirea ¹
De parcă aș fi băut
Cucută. Mă gîndesc
La poezia
Lui René Char
Și la tot ce trebuie să fie văzut

Și suferit,
La tot ce l-a făcut
Să vorbească numai despre
Rîurile cu trestii,
Despre narcisele și lalelele
Ale căron rădăcini acestea le udă,
Pînă și despre fluviul nezăgăzuit
Ce scaldă rădăcinile

Suav mirositoarelor flori
Ce populează
Calea
Laptelui.

ÎMI AMINTESC de *Norma*,
Prepelicarul englezesc al copilăriei mele,
De mătăsoasele ei urechi

¹ Autorul reproduce aici un vers din *Odă privighetorii* de poetul englez John Keats.

Și de ochii ei, atît de grăitori.
Într-o noapte
 A fătat cîțiva căței
În cămara noastră, iar eu am lovit cu piciorul
Pe unul din ei,
 Crezînd, speriat cum eram,
Că ei
 O mușcă de piept
 Ca s-o omoare.

Și iarăși îmi amintesc
 De un iepure de casă mort,
 Zăcînd neputincios
În palma întinsă
A unui vînător.
 Cum stăteam alături
Și mă uitam,
El a scos un cuțit
 Și rîzînd,
L-a-nfipt în rușinea animalului.
 Aproape că am leșinat.

DE CE TREBUIE să mă gîndesc la acestea acum ?
 Chelălăitul unui ciîne care moare
 Să-l alung din gînd
Cît mai repede.
 René Char,
 Ești un poet care crede
Că puterea frumuseții
Îndreaptă toate strîmbătățile.
 Eu cred la fel.

Închipuirea și curajul
Ne vor face să întrecem
 Bietele, mutele dobitoace,
Toți oamenii să creadă asta,
Așa cum m-ai învățat și tu
 Să cred.

(L. L.)

SARA TEASDALE

(1884—1933)

Volume de poezie : *Sonete pentru Duse* (*Sonnets to Duse*, 1907), *Elena din Troia* (*Helen of Troy*, 1911), *Rîuri spre mare* (*Rivers to the Sea*, 1915), *Cîntece de dragoste* (*Love Songs*, 1917), *Flacără și umbră* (*Flame and Shadow*, 1920), *Întuneric de lună* (*Dark of the Moon*, 1926), *Victoria ciudată* (*Strange Victory*, 1933) ș.a. ; postum, un volum de pöeme alese, apărut în 1937. O caracterizează stilul direct, aproape complet lipsit de metafore.

ÎNȚELEPCIUNE

Era-ntr-o noapte,-n faptul primăverii ;
De-abia-ncetase-al iernii somn cumplit ;
Și umbrele și vîntul ascultau
Cuvintele ce noi nu am rostit.

Cu toate că sînt zece ani de-atunci
Și-a poposit, iar, cruda primăvară,
De-an fi să trecem iar prin ce-am trecut,
Cred c-am începe ca întîia oară.

O primăvară-a fost ce n-a venit ;
Dar am trăit de-ajuns spre-a ști acum
Că tot ce nu avem nicicînd rămîne,
Iar ceea ce avem se face scrum.

(L. L.)

NUFERII

Dac-ai uitat de nuferii ce pe iezerul negru
Plutesc, adăpostiți de munți, în umbră la chindie,
Dac-ai uitat de uda, somnoroasa lor mireasmă,
Atunci poți să te-ntorci și teamă să nu-ți fie.

Dar dacă ți-i mai amintești, călăuzește-ți pașii
Spne cîmpuri și prerii cu lacuri depărtate ;
Acolo n-ai să-i vezi strîngînd corolele-n amurg
Și umbra munților în inima-ți nu va răzbate.

(L. L.)

ELIZABETH MADOX ROBERTS

(1885—1941)

Născută la Perryville, Kentucky, a urmat cursurile universității din Chicago, pe care a absolvit-o în 1921.

Scrie poeme : *Sub copac (Under the Tree, 1922)*, *Cîntec în livadă (Song in the Meadow, 1941)* ș.a. De asemenea, romane și proză scurtă.

ORFEU

Duios știa să sune-n strune,
Umplea priveliștea de cînt ;
Înfiora în codru arbori
Ademenindu-i din pămînt.

Se ridicau în aer arii
Căci sîrma o ciupea să sune ;
Precum cocori zburau acorduri —
Duios știa să cînte-n strune.

★

De s-ar întoarce azi Orfeu
Alți arbori s-ar pleca s-asculte,

Tinzînd frunzoase mădulare ;
S-ar smulge ulmii din pămînt
Și paltini i-ar ieși-n cărare.

Salcîmi și plopi s-ar aduna
Cu pîlcuri de maclura ¹; s-ar
Porni și pomii de cafea
Și încîlcitul porumbar.

Ca apa, după el, ar curge ;
El peste dealuri i-ar purta,
Pe șesuri și poteci cotite ;
Pînă în strada mea și-a ta.

Iar cînd vor da pe la fierar
Un ins mira-s-ar : „Cine-or fi ?
Flăcăul ăsta cine-i, și,
Cu pomii unde-o drumeți ?“

„Spre joagăr, cred, s-ar da răspuns,
La joagăr, bănuiesc, păi cum. . .“
Și, la potcoave robotind,
Baroasele ar face „bum.“

*

Din sîrmă sonuri lin deșiră.
Plecîndu-se adînc pe liră
S-audă-a melodiei undă ;
Căta urechea să-și ridice
Spre ariile ce-l inundă.

¹ Specie de arbori, originară din America de Nord (*Toxylon pomifera*).

Și cînd pe la vărar an trece
Orfeu, cuptorul ocolindu-l,
Poate-ar da ochi cu porumbarul,
Arțarii, plopii și sapindul,²

Și cu ghimpoasele maclure —
Cînd, poate, ar privi spre ei
Și i-ar vedea venind în urma-i :
Stejarul și mesteceni trei.

Atunci el ian pe fiecare
I-ar duce-n vechiul lor pămînt,
I-ar duce iar la ei acasă
Și i-ar sădi din nou, cîntînd.

I-ar cumpăni, din strune susurînd,
Și fredonînd i-ar împlînta-n pămînt.

(T. D.)

² Specie de arbuști, folosiți uneori ca plante decorative.

EZRA POUND

(1885—1972)

S-a născut la Idaho, într-o familie originară din New England și înrudită pe departe cu Longfellow. A studiat la Universitatea Pennsylvaniei și la Colegiul Hamilton. În 1907, timp de câteva luni, a fost profesor la Colegiul Wabash, Indiana. Călătorește apoi în Europa (unde anterior își adunase material pentru un studiu asupra lui Lope de Vega) și trăiește în Anglia, Franța și Italia. În Italia aderă la mișcarea fascistă, fapt ale cărei consecințe le suportă după 1945.

În 1908 publică la Veneția primul volum de poeme, iar în 1909, la Londra, pe cel intitulat *Persone*, în același an se atașează unei grupări literare conduse de T. E. Hulme, grupare orientată împotriva anemiantei tradiții romantice în poezie și militând pentru promovarea unor modalități poetice moderne. Devine figura proeminentă a școlii „Imagiștilor“, în cadrul căreia activează intens; în 1914 editează *Des Imagistes*, volum cuprinzând lucrări ale respectivilor, și, în același an, scoate revista *Blast* (*Rafala*).

Între 1912 și 1919 este corespondent extern la *Poetry* — a *Magazine of Verse*¹, publicație tipărită la Chigaco de către Harriet Monroe; trimite aici poeme proprii sau semnate de autori nerecunoscuți încă pînă în acea perioadă ca: Frost, „H.D.“, Eliot, dar și de autori neamericani, reputați: Lawrence, Tagore, Yeats, Joyce.

¹ *Poezia* — *Revistă de versuri* (înfiiințată în anul 1912).

În 1915 publică ciclul *Chitai (Cathay)*, autorul fiind unul dintre popularizatorii poeziei chineze și japoneze. A căutat să impună tinere talente, ceea ce a reușit, influența teoriilor sale literare asupra unor scriitori ai vremii neputînd fi contestată : dintre americani sînt citați în acest sens : T. S. Eliot, Archibald MacLeish și Hart Crane.

A militat pentru expresia „austeră, directă, eliberată de încărcătură emoțională“.

Alte volume de versuri ale lui Ezra Pound se intitulează : *Bucurii (Exultations, 1909)*, *Canzoni (1911)*, *Răspunsuri (Ripostes, 1912)*, *Lustra (1916)*, *L-am iubit pe cel sărac (Quia Pauper Amavi, 1918)*, *Hugh Selvin Mauberley (1920)*, *XVI Cantos (1925)* etc.

LA FRAISNE ¹

Am fost un sfetnic subțiratic, grav
Sfătos și foarte vechi, și lepădai
Acea nerozie și recele strai
Cu care bătrînețea se-nveșmîntă.

Eram zdrayăn (așa barem spuneau
Cei tineri, la scrimă) ; însă mi-am scos
Aceste nerozii din cap, și-am fost voios
Altcum — așa cum îmi stă mult mai bine.

M-am răsucit pe după trunchi de frasin
Și fața mi-am ascuns-o sub belșugul
Frunzei de ceri, m-am dezbarat de jugul
Bătrînelor apucături umane.

¹ Frasinul.

La iazul lin de la Mar-nan-otha
Mi-aflai mireasă
Ce mai de mult fusese sînger.
Ea mi-a stîrpit năravul moşnegesc
Mi-a potolit lehamitea de Curte,
Ca să slăvesc

Doar vîntul care filfie prin foi.

Ea m-a spălat de vechile deprinderi ;
Pînă s-a spus că sînt smintit ;
Ci am văzut lumeştile amaruri, şi-am zîmbit
Ştiind că plînsul şi durerea-s nebunie.

Dar eu ? Eu lepădai necaz şi plîns.
Iar lacrimile-n foi de ulm le-am strîns
Şi le-am lăsat sub un pietroi.
Şi oamenii îmi spun nebun fiindcă
M-am dezbărat de nebunie şi-am zvîrlit-o
Şi am cotit din sterpele lor drumuri,
Fiindcă mireasa-mi
Este un iaz în crîng, şi iată,
Deşi spun toţi că sînt nebun, mă bucur
Mult, mult, pentru că marea ei iubire
Mai dulce-i ca iubirea femeiască
Ce obideşte, arde şi alungă.

Da, da ! Adevărat că-s vesel
Mult vesel, singur eu cu ea
Şi nimeni nu ne tulbură.

Odată, cînd eram printre cei tineri...
Și se spunea că sînt vînjos, printre cei tineri,
Venise o femeie...
...dar am uitat... era...
...nădăduiesc să nu mai vină iar

...Nu mai țin minte...

Cîndva m-a necăjit,
Dan e de mult.

Nu-mi fac plăcere-aducerile-aminte.

Fire de vînt îmi place-acum s-asculț
Aici, prin frasini.
Căci singuri, singuri sîntem
Aici sub frasini.

(T. D.)

VIRGINALUL

Nu ! Fugi ! De ea abia m-am despărțit.
Nu dau strai bun pe altul mai firav,
În jur simț vîntul altfel mai suav ;
Mîini mici avea, dar strîns m-au cetluit ;
Și m-au cuprins ca-n eterate unde ;
Ca-ntr-un frunziș ; ca într-o apă vie.

Oh, am aflat în preajma ei magie
Spre-a mă ascunde-n ce mai n-o ascunde.
Nu ! Fugi !... Mai simt vînt tînăr ce mă-neacă-n
Parfum primăvăratîc de mesteacăn.
Ies mlade verzi ; Prier e-n lujeri ; iată,
E rana iernii meşter vindecată.
Rar arbori albi au miros ca al ei :
Ca scoarţa lor sînt albe orele-i.

(T. D.)

MIŞCARE DE DANS

Ochi negri,
O, doamnă din visu-mi,
în sandale de fildes,
Pereche nu ai între dănţuitoare,
Nu-s glezne mai iuţi.

Nu te-am aflat în corturi
Prin pestriţ întuneric.
Şi nici la izvoare
Printre femei cu ulcioare.
Braţele tale — lujeri sub coajă ;
Chipul tău — rîu de lumini.

Albi ca migdalele umerii tăi ;
Crude, cojite, migdale.
Nu te păzesc eunuci ;
Nici gratii de-aramă.

Peruzele-aurite și-argint la tine-n culcuș.
Înfășatu-ți-ai negru veșmînt cu altițe de aur
O, Nathat-Ikanaie, „Trei-lîngă-rîu“.

Șipot prin trestii sînt mîinile tale asupra-mi ;
Degetul, rîu de răcoare.
Slugile tale-s albe ca prundul ;
Alături ți-e cîntecul lor !

Pereche n-ai între dănțuitoare ;
Nu-s glezne mai iuți.

(T. D.)

MEDITATIO

Atent cercetînd ciudata comportare ciinească,
Silit sînt să-nchei
Că omul e un animal superior.

Cercetînd ciudata comportare umană
Sînt, vă mărturisesc, buimăcit.

(T. D.)

CEI TREI POEȚI

Candidia și-a luat un nou iubit
Și trei poeți îndoliatu-s-au.
Primul a scris o lungă elegie *Chloris*,

„Pentru recea și casta Chloris“, lui „Chloris-unica.“
Secundul — un sonet, privind
mult femeiasca nestatornicie ;
Și-al treilea îi scrisese Candidiei o epigramă.

(T. D.)

CÎNTECUL DE PE FLUVIU

(*Fragmente*)

Această barcă e din lemnul de *shato* și coastele ei
din magnolii ;
Muzicanți cu flaute scumpe și fluier de aur
Umplu bordajul, în șiruri ; și vin e
Destul pentru cupe o mie.

.

Și eu am tînjit în grădina regală, rîvnind să scriu
vreo poruncă !
Am privit spre iazul dragonului cu apa-i vopsită de sălcii,
Cînd reflecta fața cerului.
Și-am auzit cele o sută de silvii cîntînd într-aiurea.
Vîntul de vest aduce verdele în iarba ostrovului

la Yei-Shu,
Casa de purpuri și carminul sînt primăvăratice blajine.
La iaz, către sud, răchitele bat spre albastru și-n vînat,
Mladele lor se-amestecă-n pîcle, pe brocartul palatului.
Vițe de-o sută de coți atîrnă pe garduri sculptate,
Și sus, peste sălcii, mari păsări își cîntă-ntr-ale și-ascultă
Strigînd — „kuan-kuan“ spre proaspătul vînt,
cînd le-alintă.
Vîntul se-adună-ntr-un nor vinețiu și se duce...

Printr-o mie de porți, și o mie de uși primăverile
pnind a zvoni,

Iar împăratul este la Ko.

Cinci nori spînzură sus pe cer porfiriu,
Gărzii crăiești ies din casa de aur în platoșe lucii.
Monarcul în careta-giuvaer merge să-și cerceteze florile,
Se duce la Hori să vadă cocostîrci filfiind,
Se-ntoarce la stîncile Hei, să asculte noile silvii,
Căci parcul Jo-run e plin de noi silvii,
Larma lor este topită în flautu-aceasta,
Zvonul e-aicea, în fluieri douăsprezece.

După Rihaku
(sec. VIII e.n.)

(T. D.)

XII

„Îmi întinde mîini frunzoase
Zîna Daphne din dafin...“
Cam subiectiv. În satinat salon
Aștept porunci, la *Lady* Valentine,

Știind că haina mea
Nu-i chiar acel vestmînt
Menit s-asmută-n ea
Un trainic simțămînt ;

Mă cam îndoi de aprobarea
Pe care-o dă această grație

Strădaniilor de creație,
Necum de-a *Lady*-ei Valentine vocație :

Poemul, limitele lui,
Un mod de a topi un strat în altul,
Nehotăritul său hotar
Unde sfîrșesc abisul și înaltul ;

Un truc s-o faci `pe *Lady* Jane atentă,
O modulație către teatru
Iar, la un caz de insurgență,
O mîngîiere ; poate și-un prieten.

.

Poartă-ți, de vrei, și-altmîntreli, sufletul
„De cele mai de soi culturi pătruns“,
În Fleet Street, acolo unde
Dr. Johnson s-a ajuns.

Prin partea locului
Negoțul cu șosete indigene
A-nlocuit de mult horticoltura
Măsurilor pieriene.

(T. D.)

LOUIS UNTERMAYER

(n. 1885)

Născut la New York, Louis Untermeyer este un autodidact ; a lucrat la editarea unor publicații militare și și-a tipărit numeroase volume, dintre care merită a fi amintite culegerile : *Poezii și parodii alese (Selected Poems and Parodies, 1935)*, *Rică veche (Long Feud, 1962)*. A tradus, a prelucrat și a editat numeroase opere ale scriitorilor europeni și americani și a întocmit antologii, printre care : *Poezia americană modernă, 1919 și 1950*.

RÎCĂ VECHE

Mai poate fi o mai avană,
Tăcută, vajnică prigoană,
Mai lungă rică și tirană

Ca între om și ierburi, oare ?
Întîi lovește omul, care
Cu armele-î schingiuitoare

Dă iureș, ia în spăngi, sfișie
Sfințita pajiștei moșie.
Și iarba pleacă — însă știe

S-aștepte, chiar cînd el pătrunde
În sus, clădind, și-n jos, hăt unde
Nu-i rădăcină să se-afunde.

Așa triumfă pînă cînd
Ce mai cosi nemaivînd
Își culcă omul (parcă frînt

De joc, răsfăț și trudă mare)
Victorioase mădulare.
Și-atunci fin crud pe el răsare.

(T. D.)

PORTRETUL UNEI MAȘINI

Cunoști mai splendid nud ca monstrul blînd —
Mașina, care toarce-~~n~~ mersul ei,
Cu mușchi metalici, goi, mustind ulei,
Cu degete ce nu dau greș nicicînd ?
Aceste coapse luciî par, lucrînd,
O veșnică magie ; pumnii-i grei
Pot frînge lumi, dar forța furiei
Mașina și-o ascunde susurînd.

Ea ciuda își infrînă, nu se-abate
Asupra celor care o-ntocmiră.

E mai profundă ura ei : se zbate
Să-și sature stăpînul, și aspiră
Să-l vadă rob foloaselor create
De cei ce ăstui zbir i se robiră.

(T. D.)

MAICA GÎSCA

(versiune modernă)

John Masfield relatează povestea lui Tom, Tom
feciorul fluierașului

Thomas fecior de fluieraș,
De pe la paispe ani poznaș,
Era-ntre unsprezece frați
Al șaselea. Și vreau s-aflați
Că Mary, prima din ciopor,
Luase-un tont și-un băutor ;
Picînd din pod, rămase terci
Jos, Clement. . . pagubă-n ciuperci ;
Susan și Goldilocks cel mic
Din cori ajunseră pe dric ;
S-a dus și Franky, însă cum
Și ce fel nu mai știu acum ;
La rînd pe urmă Thomas vine
Doar el e viu și-i merge bine,
Cumva și ceilalți au pierit
Și nimeni nu i-a mai zărit.

Ci Tom, cum zic, de flăcăuaș
Era cam șoltic, și poznaș ;
Bea vin, se-ncăiera cu sete,

Miște cumplit, umbla la fete,
Proșca sudălmi de-o frumusețe —
Al mai parșiv din opt județe.

Cîndva în zori, cînd clocîrlii
În două despicau tării,
Cîntînd și duhul dîndu-și-l
De chinul dulce-al lui April,
Tom, beat, trecea pe unde are
Bădia Hubbard fermă mare.
El simte vremea că se-nmoaie,
Albine vede prin trifoaie
Și cum a sale mădulare
Ogoru-și tolăne la soare ;
Avea un aer cald, bonom
Și aerul. . . Și-aduce Tom
Aminte șotiile sale ;
O ciurdă, colo, paște-agale :
Lui Tom spectacolul i-mpinge
(Ca whisky-ul) sîngele-n meninge.
„Pre cinstea mea, își spune Tom,
Acu mă fac odată om.
De ce să fiu calic, cînd pot
Muncind și eu la cap s-o scot !“
Deci scuipă-n palmi, cînd, pe la spate,
Un porc asupra i se-abate
Cu gînd să-l rupă mintenaș.
Ia Tom în piept pe pricinaș,
Dar buf ! și pîn-a se scula
Tom strîns îmbrățișatu-l-a,
Crezînd că a sfîrșit războiul.
„Purcel ce nu-ți plăcu trifoiul
Deseară mîi acas'la mine !“
Cînd ia, că badea Hubbard vine :

— Să lași purocelul
— Nu-l las, na !
E-al meu, tîlhare ! Haimana !
Ba nu-i.
— Ba e.
— Întinde-o.
— Lasă. . .
— Te zvînt !
— Ei aş, puţin îmi pasă.
Drept ce, se-ntoarce gospodarul
Şi-aduce-n trap cinci inşi, varvarul,
Şi apoi le cuvîntă : Iacă,
E porcul meu ; vi-l dărui dacă
Snopiţi temeinic în bătaie
Pe-această jalnică potaie.
Pe el ! răcniră toţi cu zel
Şi-l bumbăciră ca pe el.

Pe porc deci dară îl păpară
Iar Tom se-alese cu-o papară !

(T. D.)

ELINOR (HOYT) WYLIE

(1885—1928)

Născută la Somerville, New Jersey, este „copilul minune“ al unei familii de intelectuali. La început de drum oscilează între pictură și literatură ; în 1912 își tipărește, în Anglia, prima plachetă : *Versuri întâmplătoare (Incidental Numbers)*. Întoarsă în America, publică poeme în periodicele timpului, iar în 1921, îi apare primul volum „adevărat“ : *Năvoade pentru prins vîntul Nets to Catch the Wind*), care o face cunoscută ; urmează un volum de sonete apărute postum : *Îngeri și ființe pămîntene (Angels and Earthly Creatures, 1929)*, iar în 1932 *Collected Poems*. Volumelor de versuri li se alătură și pagini în proză care întregesc activitatea literară a lui Elinor Wylie.

HAIMANAU

Bun doar de gură,
Prieteni are
Doi : o custură
Și-o lumînare ;
La una citește,
Alta-i stiletul lui
Și îl hrănește

Corbul Profetului.

Silă îi face
Gloata, plebeea ;
Natura-i place
(Nu și femeia)
Și-orice puiandru
De mamifer ;
Mîndru-i și tandru
Ca Lucifer.

C-o strămurare
Doarme-ntr-o șură ;
Să se însoare
Nu se îndură.

Cînd are dubii
Cîntă litanii ;
Placu-i hulubii,
Fripti, și fazanii.

Multe făcuse
Vetre de lut,
Dar nu-l ținuse
Nici un ținut.

De de-ale gurii
— Poame, salate —
Pradă chiaburii
De pe la sate.

Faimă notorie :
Sugaci de talie —
Beo o podgorie
Cît o Italie.

În șa deoarece
Nu se prea clatină,
Poate să-ncalece
Oricare noatină ;

Este maestru
Și la galop
Și la buiestru.

Crîşme-n Salop,
Birturi din Bath
Calea i-o-ncurcă ;
A vizitat

Patria turcă
Şi-l cunoscuse
Şi pe sultan.

Mult îi plăcuse
Cidrul bretan.

Londra, Cythera,
Roma cea mitică
Túmuli din era
Paleolitică,
Dragi i-au fost toate...

Pasul său sperie ;
Supt, rupt în coate,
Neagra mizerie
Nu-l încovoiaie ;
Graiuri vorbeşte,
Sigur, o droaie ;

Calcă regeşte,
Netulburat
Că nu găsisese
Ce a căutat.

Din Peking i se
Făcuse dor
Să caute peste
Ecuator
Țări ca-n poveste.

Iubea oraşul
Cuibar barbar,
Parcul gingaşul,
Masa de bar,
Dible şi stihuri.

Anii-i părură
Joc de-acrostihuri,
Cimilitură.

Stup de păcate,
Dar bun băiat,
Azi îngropat e
Hăt într-un sat.

Pornind (spre nu se
Prea ştie unde)
Aste ne spuse
Vorbe profunde :

„Sint ca-n arcan
Că mă sufoc ;
Sint bun duşman,
Pieten deloc ;
Fui, pîn' să mor,
Un intrigant,
Dirz luptător,
Jalnic amant.“

(T. D.)

WILLIAM ROSE BENÉT

(1886—1950)

Născut la Fort Hamilton, New York Harbor, a studiat la Albany Academy și a obținut diploma la Yale, în 1907. A activat în redacțiile *Literary Review* (1920) și *The Saturday Review of Literature* (1924).

Începînd din 1916 îi apar următoarele volume de poezii : *Marele zid alb* (*The Great White Wall*, 1916) ; *Lumină perpetuă* (*Perpetual Light*, 1919) ; *Negustori din China* (*Merchants from Cathay*, 1924).

HOȚUL DE CAI

Acolo-l văzui, ciugulind de pe buza viroagei trifoi ;
Coama-i tot una cu luna ce-l lăuse-n argint strecurat,
Căci luna scăpase din nori, plutind ca o lotcă-strigoi ;
Și-atuncea pitiș m-am tîrît pe burtă, cu șbilțul căscat.

Sur și obscur se lățea tăpșanul sub stele,
Culorile tari ale-amiezii în giulgii păreau învăscute.
Cu nasul în *yucca*¹-mi striveam zvîcnirile inimii mele,
Ca larva spre el mă tîram pe burtă ; tiptil, pe tăcute !

¹ Plantă scundă, de origină americană.

Soi maur mustangul socot că era, O minune ! Și, ah,
Din nări pînă-n coada-talaz mă izbise imaginea lui —
Oțel și velur ! Făptură slăvită de însuși Alah. . .
O, ce frumos navigau prin înalturi și norii haihui !

În preajmă-ajungîndu-i, apoi, m-am chircit și l-am prins
în juyăt ;
Nori năbușiseră luna și lațu-mi zbughise din mînă !
Totuși făcui cum făcui și, buimaç, izbutii să-l înhăț,
Strins înnodîndu-l în buza viroagei, de-o cioată bătrînă.

Drept către stele-a cabrat, ochii roșii ca focul holbind.
Scurt s-a rotit, s-a zbătut și din lut a scos tunet și foc.
Chiar ca un drac mihotea. Mă simțeam istovit și bolînd ;
Scurt l-am strunit — mai să-l scap ; și deloc n-a fost lesne,
deloc.

Singur mă tot drăcuiau și-mi spuneam că-s mișel și zevzec,
Însă mai dasem de-un drac : de șerif mă știam hăituit ;
Altminteri nici gînd... dar atunci trebuia să-l înșfac
și să plec.
Noatena mea șchiopăta și fusesem silit s-o achit.

El, cum vă spun, se smucea, eu îl tot priponeam de buștean,
Proptit în copite, bălos și mereu mai aproape adus. . .
Uite-l deasupra-mi ! Căzusem ; slăbise frînghia, viclean.
Precistă ! Cum am sărit într-o clipă (ce clipă !) în sus.

Cum, — nu știu zău. . . ca smintit (apucîndu-i din coamă
un smoc

Stele clipind, ȝopăind, mă ocheau cu un rînj^{et} urî^t ;
Norii arzînd năboiau. Călăream pe-al furtunii şuvoi.

Vîsleam prin noianul de-argint spre-ale aştrilor porţi
Trîmbe de noi constelaţii spu^{zeau} ale cerului lunci —
Verzi, galbene, roşii — din vidul ce ultimii sorţi
Flămînd ni-i pîndeşte. Intrarăm în Zodii... Şi-atunci

Văzui că spre mine Centaurul vajnic venea !
Cereasca flaşnetă suna modulînd o asemenea strună
Suav tremurată în triluri, de parcă în ea.
Un înger morar măcina armonia din lună.

Beat de-acest cîntec, rizînd cînd tăiarăm prin Calea Lactee,
Brusc în mijlocul cărării Stelarul Centaur ne-a stat ;
Săgetătorul era, cu copite şi piept ce scînteie,
Arcul spre noi încordînd, ca boxerul atent aplecat.

Zdravăn în pulpe proptit, arăta fioros... Fulger lung
a zvîrlit !
Bătrînele Albe Aripⁱ tremurînd s-au ferit. Calul meu,
Dînd piept cu vîlvoarea de foc, ştiam pentru ce-a şovăit :
Doi obraji — de dulău şi de om — ne-arăta vavilonicul
zeu !

Aidoma groazei gonea după noi — vîjii o săgeată.
Bronco ¹ sări ca un ȝap. Am căzut... Cam atîta mai ştiu !
Țeasta cît toba mi-^{era}, însă nevătămată,
Cînd ȝeapăn pe buza viroagei mă desmeticisem, tîrziu.

¹ Calul sălbatic.

Legăți-mă. Astfel mă prinseți. Știți totul acum. Așadar,
Mulțam c-ați răbdad să vă-nșirui aceste povești ale mele.
Furasem un cal. Însă cerul mi-aduse un altul în dar ;
Senin în frînghii atîrna-voi, știind că m-așteaptă-ntre stele.

Din glezne la nările-i albe — mă jur că minune fu ; ah !
Oțel și velur ; vîlvătaie de forje. Ce-mi pasă că pier !
În veci n-o să-ndure priponul făptura slăvită de-Alah.
Hai, Dave, sapă-mi groapă ! Dă-mi ștreangul. . .
cu el galopasem prin cer !

(T. D.)

JOHN GOULD FLETCHER

(1886—1950)

Născut la Little Rock în Arkansas, John Gould Fletcher studiază la Harvard (1903—1907), iar începînd din 1915, trăiește timp de cincisprezece ani în Anglia, de unde, în 1933, revine în orașul său natal.

Reprezentative sînt mai ales volumele : *Spiriduși și pagode* (*Goblins and Pagodas*, 1916), *Pomul vieții* (*The Tree of Life*, 1918), *Talazuri și granit* (*Breakers and Granit*), *Parabole* (*Parables*, 1925), *Poeme* (*Poems*, 1935), în care satirizează burghezia, concepțiile și arivismul „unei clase... fără viitor“ ; volumul acesta este urmat de *Poezii alese* (*Selected Poems*, 1939), carte distinsă cu Premiul Pulitzer.

NESUPUSUL

Leagă-i ochii, și din gloanțe
Fă-i năvod.
Pune puștile să-i cînte
Al înfrîngerii prohod.

Trage-o cergă peste trupu-i
Care nu se va mai zbate ;
Mai dîrz crește adevărul
Prin a sale jertfe toate.

El a răzbit acum
La tainica lui poartă ;
Năicum, de-am cuteza,
N-am mai putea privi la fața-i moartă.

(T. D.)

ÎNNOPTARE LONDONEZĂ

Vedeam acei mari genii stînd pe nori
Cu piepți de tigru, ciuruiți de raze,
Cum ridicau lungi goarne laolaltă
Peste oraș, chemînd să vină noaptea.
Noi, jos pe străzi, bălăcăream prin glod ;
Deasupra, armii mari, heruvi de aur
Călcînd pe nori sunau din corni
Să vină noaptea.

Ca o petală udă
Crepusculul jilav căzu pe urbe ;
Se clătinău gemînd autobuze,
Obloane zuruiau.

Dan sus, departe-n slăvi,
Heruvi, pierind, mișcau largi aripi aurii,
Și invocau spre silfii de pe dealuri
Să verse noaptea densă pe pămînt.

(T. D.)

HILDA DÓOLITTLE

(1886—1961)

S-a născut la Bethlehem, Pennsylvania. În 1904 își începe studiile la Bryn Mawr College; începînd din 1911 călătorește mult în Italia, Franța și Anglia, pînă în 1920, cînd se stabilește temporar în California; revine în Anglia, iar din 1921 trăiește în Elveția. Prima ei culegere de poeme este *Grădina mării* (*Sea Garden*, 1916). Urmează *Hymen* (1921), *Heliodora* (1924), *Collected Poems* (1925), *Zidurile nu se prăbușesc* (*The Walls Do not Fall*, 1944), *Tribut îngerilor* (*Tribute to the Angels*, 1945) și *Cum a înflorit toiagul* (*The Flowering of the Rod*, 1946) — ultimele constituind o trilogie. În 1949 îi apare volumul *Pe malul rîului Avon* (*By the Avon River*), cuprinzînd versuri și proză; iar în 1961, romanul *Elena în Egipt*.

OSTROAVELE

I

Ce sînt pentru mine ostroavele,
Ce-i Grecia,
Ce-s Rodosul, Samos și Chios,
Ce-i Paros spre vest privitorul,
Ce-i Grecia ?

Ce e Samotrace
Nălțat ca o provă,
Și Imbros ce sparge cu pieptul
Furioase talazuri ?

Ce-s Naxosul, Paros și Milos,
Și cercul ce-mprejmuie Lycia,
Ce-i alba Cycladelor
Salbă ?

Ce-i Grecia —
Sparta, suind ca o stîncă,
Atena și Teba
Și ce e Corintul ?

Ce-i Eubeea
Cu vinete insule,
Eubeea ierboasă,
Cu dune abrupte,
Ce-i Creta ?

Ce sînt pentru mine ostroavele,
Ce-i Grecia ?

II

Iubirea de casă ce-mi dă
Mai mult decît tine —
Și ce știu Spartanii cei falnici,
Și blîndeale atîce gîni ?

Iar Sparta și doamnele ei
Cu ce-s mai bogate ?
Ce sînt pentru mine ostroavele
Cînd tu nu mai ești —

Ce-s Naxosul, Tinos și Andros
Și Delos, paftaua
Colanului alb ?

III

Iubirea de casă ce-mi dă
Mai mult decît tine,
Ce poate să frîngă în mine iubirea de luptă
Mai mult decît tine ?

Chiar Sparta de intră-n Atena
Și Teba în Sparta
Curg toate ca valul,
Sărat, ridicîndu-se groaznic
Și iarăși căzînd.

IV

„Iubirea de țări ce vă dă
Mai mult decît am ?“
Strigam spre năierii din Tyr
Ce ședeau
Pe navele negre
Umplute cu mărfuri ;
Strigasem spre Grecii
Din navele albe,

Și iar către Grecii din navele
Cu burta în umed nisip, stacojii,
Cu ciocuri prelungi.
Strigai spre-nsoriții din Tyr
Și spre Grecii înalți —
„Ce datu-v-a vouă iubirea de țară ?“
Răspunsu-mi-au : „Pacea“.

V

Dar frumusețea rămîne de-o parte ;
O zvîrle talazul,
Steii despuiat,
O-mprejmuie numai
Epave de năvi,
Moartea ce se-aține pe țărmurii noștri,
Pindește prin vaduri
Cu mîna crispată spre noi
Din hăuri.
Frumusețea așteaptă de-o parte
Și vîntul ce bîntuie plaja
Vîrtejuie asprul nisip
În sus, către stînci.

Frumusețea rămîne de-o parte
De insule,
De-o parte de Grecia.

VI

La mine-n grădini
Vînturi bătură
Crinii deschiși ;

Sarea la mine-n grădini
Arse întâiele flori
De tînăr narcis,
De crud hiacint,
Și sarea s-a insinuat
Sub frunze de alb hiacint.
La mine-n grădini
Și floarea-de-vînt e la pămînt
Frîntă de vînt.

VII

Ce sînt pentru mine ostroavele
Dacă tu nu mai ești ;
Ce-i pentru mine Paros
Dacă ochii ți-ntorci ?
Ce-i Milos
Dacă te-nspaimă frumosul
Cumplit, răsucit și răzleț,
Stei despuiat ?

Ce-s Creta și Rodos,
Ce-i Paros spre vest privitorul,
Ce e albul Imbros ?

Ce sînt pentru mine ostroavele
Dacă tu șovăi,
Ce-i Grecia dacă tu fugi...
Din fața terorii,
De recea splendoare — a cîntării
Și de sumbra ei jertfă ?

(T. D.)

ROY (ADDISON) HELTON

(n. 1886)

Născut la Washington, Roy (Addison) Helton absolvă Universitatea din Pennsylvania în anul 1908, devenind profesor ; este romancier și poet.

Printre volumele pe care le-a publicat se numără : *Exilați în Beulah Land*, (*Outcasts in Beulah Land*, 1918), *Apa singuratecă* (*Lonesome Water*, 1930) ș.a.

DIMINEAȚA DE CRĂCIUN

(Baladă muntenească din Kentucky)

— Dincotro vii Lomey Carter,
Ca o iasmă prin nămeți ?
Ce podoabe ai în mînă
Și-ncotro te încumeți ?

Intră, scumpă mea ; în astă
Dimineată de Crăciun
Multe n-am : colac, plăcinte
Și slănină-n blid îți pun.

— Intră, hai ! Lui Sally Barton
Mult i-a fost de tine dor.
Stai s-aprind luminărica :
Șezi pe vechiul tău locșor.

Unde-ai fost din zori de ziuă ?
— Pîn' la cimitir m-am dus,
Sally Anne, pe drumul unde
Taulbe omul mi-a răpus !

— Taulbe astăzi nu-i acasă...
Na, că nu ia foc deloc :
Umezitu-s-a chibritul ;
Ei da' las' că suflu-n foc.

— Nu te osteni, că nu stau ;
Am drum lung de străbătut.
— La morminte, Lomey Carter,
Chiar nimica n-ai văzut ?

— Ce să văz, Anne Sally Barton ?
— Ieri umblau strigoi. Un soc
Înflorise, și în lună
Mai mijeia un pic de foc.

— Socu-i plin de flori, și cheamă
Oamenii sub creanga lui.
— Alt nimica-n țintirim ?
— Doar pe-al meu îl mai văzui

Sîngerînd la cap ca-n ziua,
 Ştii, cînd Taulbe l-a-mpuşcat.
 —Şi ?
 Mi-a dat o sărutare.
— Ce ți-a spus ?
 — A zis : „Iertat

De Isus să-ți fie Taulbe“ ;
 Şi-a mai zis un cuvîntel ;
Mi l-a spus cînd m-a pupat...
 Asta-i ce ştiu de la el.

— Taulbe astăzi nu-i acasă.
 — Ştiu, ştiu, Sally Anne, căci eu,
Eu ți-l împuşcai pe Taulbe
 Ca şi el pe omul meu.

Pe la scăpătat de lună
 L-am găsit pe potecea ;
Şi cu puşca celui mort
 L-am ţintit pe cînd trecea.

— Dar fost-au două-mpuşcături.
 — În mine-a tras şi el apoi ;
Ne vei găsi, Anne Sally Barton,
 La ziuă, morţi pe amîndoi.

(T. D)

ROBINSON JEFFERS

(1887—1963)

Născut la 10 ianuarie în 1887, la Pittsburgh în Pennsylvania, fiu al unui profesor de literatură și limbi biblice, Robinson Jeffers studiază intens clasicii încă din copilărie ; a călătorit mult împreună cu familia lui prin Anglia, Germania, Elveția și alte țări europene. Stabilindu-se în California, absolvă, la optsprezece ani, Colegiul Occidental și obține diploma universitară pentru literatură la Universitatea „South California“.

După lecturi din marii scriitori francezi și germani și cursuri urmate la facultățile de medicină și silvicultură, publică în 1912, un volum de poezii de dragoste, cam slabe deocamdată, intitulat *Carafe și mere (Flagons and Apples)*. În 1913 se căsătorește și se retrage la Carmels-California, într-o regiune pe cât de frumoasă pe atât de prielnică muncii de creație. Stilul său se distinge prin originalitate, precizie și muzicalitate poetică, atât în poeme cât și, mai cu seamă, în narațiile dramatice ca : *Tamar, Roan Stallion, Cawdor, Medea* (1946) ș.a.

STRĂLUCEȘTE, AGONICĂ ȚARA

În timp ce America asta se-așează-n vulgara-i matriță,
Sleind anevoie în chip de imperiu,
Protestul — bășică în masa topită — pierе, plesnind
Stins ca un suspin, și masa se-ncheagă.

Eu, trist surizînd, aminte-mi aduc despre flori ce pălesc
spre-a rodi,

Că rodul se face pămînt putrezind,
Ivit din obîrșii ; prin vesel Prien sînguind, către pîrg și
declin ;
Și iar la obîrșii, acasă.

Zorind, îți zorești năruirea : fără de leac ; strașnic de lungă
Sau scurtă, viața e bună ;
Splendoare ce moare ; la fel ca și munții îmi par necesari
Meteorii ; strălucește, agonică țară.

Dar fiilor mei le-aș dori să se țină departe de miezul
Sleit ; nu e nimeni
Dător putregaiului ; cînd monstrul supune cetăți
Munții rămîn.

Fiți fără de cumpăt, băieți, în iubirea de om —
El, el slugă isteată și insuportabil stăpîn.
Aceasta-i capcana ce-nșfacă supremele minți și, spun unii,
Că și pe Cel-sfînt cînd umbla pe pămînt.

(T. D.)

CORĂBII ÎN NEGURĂ

Jocul, bravurile, scena și arta și dansul grotesc,
Frenetica voce a muzicii
Încintă copiii dar nu au noblețe ; doar ea, gravitatea
amară
Clădește frumosul ; o minte

Adultă pricepe.

Brusc suluri de negură-nșfacă Oceanul,

Un puls de motoare se mișcă prin ele,

Și-n fine, la cincizeci de pași, între ceturi și stinci,
Umbre trecură la rînd

Ieșind din mistere, bărci pescărești, umbre-nșirate-n
monom

Digul luînd călăuz.

Urmărind penibilul drum dintre primejdia pîclei
marine

Și spumele țărmlui dur.

În monom, pe brazda fruntașei, se prelinseră șase
Ieșind și pitindu-se-n pîcle,

Cu zvonul mașinilor molcom în neguri pulsînd,
răbdător și precaut,

Peninsula înconjurînd-o

Îndărăt spre balizele portului Monterey. Nu e
Nimic mai frumos decît zborul de albi pelicani ;

Nimic mai nobil ca zborul de astre ; pălesc orice
arte

Alături de realitatea esențială

A vieții ce-și vede de treburi în noianul la fel
De grav al stihiiilor finii.

(T. D.)

CAMUFLAJ

Războiul ce, ani la rînd, grijulii l-am stîrnit

Ne cotopește pe nepregătite, zălud și turbat. Navele
ne-au fost împușcate

Precum răstuștele și avioanele, precum păsăruicile-n cuib,
ambele noastre țărături ridicol de înspăimîntate sînt,
Iar liderii noștri perorează. Acesta-i poporul
Care speră să impună întregii planete
O pace americană.

(Oh, ne vom cîștiga războiul. Pariez banii mei
pe zănatecul Gulliver și pe pistoalele lui de
călăreț !)

Între timp cuminții noștri ofițeri
Au limpezit Oceanul de nave și flote pescărești, cerul de
avioane, ferestrele de lumini : aceste limpezișuni
Creează o bizară splendoare. Priviți larga mare, nimic
omenesc
pe deasupra-i : pescărușii și-atît. Priviți largul cer,
Gol de motoare toată ziua, numai în zori și către amurg
mai trece

cîte-o gaie militară
Patrulînd sus. Mergeți noaptea pe litoral,
Frumoasă beteală de licurici care-l tivea
A pierit ; oblonite sînt magazinele, casele — beznă !

Aici stăpînește măreția preumană a nopții,
Așa cum a fost ea cîndva și cum ian va mai fi... O, superb
Întuneric, superbă tăcere — perechea de ochi ce văd pe
Dumnezeu. Ochi mari, holbați.

(T. D.)

MARIANNE MOORE

(1887—1972)

Născută la St. Louis, Missouri, absolvă Colegiul Bryn Mawr (1909) și frecventează apoi colegiul din Carlisle, Pennsylvania (1911—1915). Între 1925 și 1929 editează *The Dial* (*Cadran*). Volume publicate : *Poezii* (*Poems*, 1921) ; *Observații* (*Observations*, 1924) ; *Poezii alese* (*Selected Poems*, 1935) ; *Totuși* (*Nevertheless*, 1944) ; *Culegere de poeme*, (*Collected Poems*, 1952) ș.a.

TALISMANUL

Lîngă catargul rupt,
Sub lotcă, dedesubt,
Ca-ntr-un căuș,

Un baci împleticit
Găsi înămolit
Un pescăruș
De lapislazuli,
Cu gheare coralii
Și puful smult —

Un scarabeu de mări
Din plisc ȝipînd chemări
Spre morȝii de demult.

(T. D.)

APOI ERMINA

„Mai bine mor decît să fiu pătată“ ;
Și, credeȝi-mă,
Deși n-aveam temei,
Am văzut un liliac zburînd ziua ;
Greu de crezut

Dar știu că nu mă-nșel.
M-a fermecat, —
Pilpiitor ca flăcăruia,
Plutind deasupra și în preajma mea
Șovăitor.

În loc de bravadă cu mîini de fier
Ce socotesc puterea drept modă,
Un impuls cu moto-ul :
Mutare sperno vel timere

— Nu mă schimb, nu mă sperii ușor
Dacă înȝelesul nu este, de-adevărat,
Sînt eu fricoasă ?
Nimic nu e sigur.

Greșește și fiziografia lui Lavater¹ ;
Va câștiga un nou admirator
Al dibăciei care, axiomatic,
Înflorește obscur.

Mai pală și mai purpurie ca azurul,
Observați marina
Rezistență care se ferește
De netrainica analogie dintre
Valurile în mișcare.

Schimbare ? Firește, dacă sofaua
De palisandru poate exprima
Pentru noi „violetul de abanos“ —
Jupin Corbeau în haine de gală
Și, totodată,

Păstorită — cîrîit stimulator
Și demnitate cu intimitate.
Explozivitatea noastră zădărnicită mai este
Un fel de profet,

Desăvîrșește și, astfel, ascunde —
Cu forța imploziei —
Ca violetele lui Dürer ;
E mai întuneoată chiar.

(L. L.)

¹ Johann Kaspar Lavater (1741—1801), scriitor elvețian, autorul unui celebru tratat despre fizionomie.

T. S. ELIOT

(1888—1965)

Thomas Stearns Eliot s-a născut la St. Louis dintr-o familie originară din New England. După o perioadă de studii la Harvard (1911), unde și-a pregătit doctoratul în filozofie, își continuă activitatea în același domeniu la Sorbona și Oxford.

Din 1914 a rămas în Anglia, unde a încercat să intre în învățămînt; ulterior însă, a ocupat poziții importante la „Lloyd's Bank“ și a fost director la Casa de editură „Faber Co Faber Ltd.“ Ca om de litere, activează la publicația *The Egoist* și semnează în mod frecvent în periodicul *The Criterion*.

În 1927 se căsătorește cu o englezoaică și devine cetățean englez. (*The International Who's Who* îl prezintă drept: „Poet britanic, dramaturg și critic literar“.)

A fost conferențiar și lector la numeroase universități din Anglia (Cambridge) și mai ales din America (Harvard, Virginia ș.a.).

Începînd din 1917 cînd îi apare *Prufrock și alte remarci*, tipărește din cînd în cînd plachete de versuri care au avut puternice ecouri printre oamenii de litere din generația lui: *Poeme* (1918), *Țara pustie* (1922), *Miercurea cenușii* (1930), *Stîncă* — dramă în versuri — (1934), *Omorul în catedrală* — dramă în versuri — (1925) *Culegere de poeme* (1909—1935, 1936), *Reuniunea de familie* — dramă în versuri — (1939), *Patru cvartete* (1943).

S-a observat că, deși foarte originală, poezia lui T. S. Eliot este influențată de Dante și elisabethanii mai mărunți, de simbo-liștii francezi și de Ezra Pound.

Untermeyer, de pildă, caracterizează poezia lui T. S. Eliot ca una care utilizează în mare măsură o versificație complexă, combinând elemente stridente și vulgare cu teme poetice tradiționale, alternând tonul conversației banale cu o retorică amplă și întrerupând relatările la timpul prezent cu bruște incursiuni în trecut : ceea ce sugerează acea tehnică cinematografică, unde filmul este constituit din imagini necorelate între ele, care se succed într-un ritm nervos și al căror rezultat, în ciuda lipsei de progresie logică, este puternic emoționant. Este motivul pentru care poetica lui Eliot se citea greu de către lectorul nedeprins cu asemenea procedee.

T. S. Eliot a fost și un foarte apreciat prozator, care minuieste un stil rece, precis, pedant — sau, cum spune el însuși, „pontifical“ ; dintre lucrările de proză menționăm *Pădurea sacră* (1924), *Pentru Lancelot Andrews* (1928), *Dante* (1929), *Culegere de eseuri, 1917—1932* (1932), *Utilitatea poeziei* (1933), *Ideea unei societăți creștine* (1940). Eseurile sale literare, constituie comentarii (uneori foarte discutabile) ale unor aspecte de critică estetică, legate mai cu seamă de problemele tehnicii scriitoricești.

Prin lucrări de critică și prin însăși poezia sa, T. S. Eliot a reușit să trezească interesul contemporanilor atât pentru poemele moderne, considerate îndeobște ca dificile, cât și pentru metafizicienii englezi și pentru operele simbolistilor francezi. Influența pe care a exercitat-o asupra câtorva poeți englezi (Spender, Auden, Dewis) și americani (MacLeish, Gregory, Aiken și grupul din Nashville) a fost puternică, fără ca aceștia să devină însă niște simpli imitatori.

Printre criticii lui Eliot se numără : T. McGreevy, Edmund Wilson, E. R. Leavis, H. R. Williamson, E. O. Mathiessen, D. Daiches, J. C. Ransom, F. B. Millett.

Mult apreciat de numeroase instituții de cultură engleze, americane, franceze, germane, italiene etc., T. S. Eliot a fost distins în 1948 cu Premiul Nobel pentru literatură ; i-au fost de asemenea decernate : Premiul Goethe hanseatic, în 1954, Medalia de aur florentină (1959), medalia (americană) Emerson, premiul Thoreau (1959), precum și multe alte decorații și distincții.

ȚARĂ PUSTIE

I. Îngroparea morților

April e cea mai crudă lună, crescînd
Liliac din țărîna moartă, amestecînd
Amintirea și dorința, clintind
Cu ploi de primăvară neclintitele rădăcini.
Iarna ne-a ținut de cald, învelind
Pămîntul în zăpada uitucă, hrănind
Micuța viață cu bulbi uscați.
Vara ne-a surprins, coborînd peste Starnbergersee
Cu un șuvoi de ploaie ; ne-am oprit în colonadă
Și-am purces mai departe în soare, spre Hofgarten,
Am băut cafea și am stat de vorbă un ceas.
„*Bin gar keine Russin, stamm' aus Litauen, echt deutsch.*“ *
Cînd eram copii și locuiam în palatul arhiducelui,
Al vărului meu, m-a scos la plimbare cu sâniuța
Și, vai, ce frică mi-a fost. Îmi spunea : — Marie,
Marie, ține-te bine. Și am pornit la vale.
În munți, acolo te simți liber.
Citesc o bună parte din noapte și iarna mă duc în sud.

Ce sînt rădăcinile care se agață, ce ramuri cresc
Din acest moloz ? Fiu al omului ^{1**},
Nu poți spune, nici ghici, deoarece nu cunoști decît
O grămadă de imagini unde bate soarele,
Unde pomul mort nu dă adăpost, nici greierul alinare ²,
Iar de lespede uscată nu se izbește apa. Numai
Aici este umbră, sub această stîncă roșie,
(Vino în umbra acestei stînci roșii).

* „Nu sînt deloc rusoaică, vin din Lituania, nemțoaică get-beget“ (germ.).

** Vezi *Notele autorului cu privire la „Țara pustie“*, pag. 126.

(Un altul își acoperise ochii cu aripile)
 Înmulțea flăcările candelabrelor cu șapte brațe
 Reflectînd lumina pe masă în timp ce
 Strălucirea bijuteriilor ei o întîmpina
 Din cutii satinat risipite darnic.
 În sticlute de ivoriu și sticlă colorată,
 Cu dopurile scoase, se vesteau ciudatele ei parfumuri
 sintetice,
 Unguente, praf sau lichide — ele tulburau, zăpăceau
 Și inecau simțurile în miresme; răvășite de aerul
 Ce adia tot mai proaspăt dinspre fereastră, se ridicau
 Îngroșînd flăcăruile subțiri ale luminărilor,
 Le împingeau fumul în *laquearia* ** 12,
 Însufletînd figurile tavanului casetat.
 Urișul lemn marin hrănit cu aramă
 Ardea verde și portocaliu, încadrat pe piatra colorată
 În care tristă lumină înota un delfin sculptat.
 Deasupra anticului cămin se arăta privirilor 13 —
 Ca și cum cum s-ar fi deschis o fereastră înspre silvana
 scenă —

Schimbarea Filomelei, hotărîtă cu atîta cruzime
 De barbarul rege 14; totuși acolo privighetoarea 15
 Umplea întreaga pustietate cu glasul ei neprihănit
 Și cînta într-una — și lumea o urmărește într-una —
 „Tra-la-la“ pentru urechile murdare.
 Și alte cioturi ofilite ale timpului
 Erau zugrăvite pe ziduri; chipuri holbate
 Se plecau în afară, se înclinau, amuțind îngrădita odaie.
 Pași se țîrșau pe trepte.
 Sub luminile focului, sub perie, părul ei
 Se împrăștia în chip de punțe aprinse,
 Strălucea prin cuvinte, apoi se liniștea sălbatic.
 „În seara asta stau prost cu nervii. Da, foarte prost. Rămîi
 cu mine,

* *Laquearis* (lat.), plafon.

Vorbește-mi. De ce nu vorbești niciodată ? Vorbește.
La ce te gîndești ? La ce anume ? Spune ?
Niciodată nu știu la ce te gîndești. Gîndește-te.“

Parcă am fi o alee de șobolani
Unde morții și-au prăpădit oasele ¹⁶.

„Ce zgomot se aude ?“

E vîntul pe sub ușă. ¹⁷

„Dar acum — ce e ? Tot vîntul ?“

Nimic — iar nimic.

„Cum,

Nu știi nimic ? Nu vezi nimic ? Nu-ți amintești
Nimic ?“

Îmi amintesc ¹⁸

Că mărgăritarele acelea au fost ochii lui.

„Ești viu sau nu ? Nu ești în stare să judeci ?“

Dar

O O O O O zdreanța aceea shakespeareiană —

Atît de elegantă

Atît de inteligentă

„Ce să fac acum ? Ce să fac ?

Am să ies afară așa cum sînt și am să bat străzile

Cu părul lăsat, uite-așa. Și mîine ce-o să facem ?

Ce-o să facem vreodată ?“

Apa fierbinte la zece.

Și dacă plouă, o mașină închisă la patru.

O să facem o partidă de șah,

Apăsînd pe ochi fără pleoape și așteptînd o bătaie la ușă ¹⁹.

Cînd bărbatul lui Lil a fost demobilizat, i-am spus —

N-am pregetat, i-am spus chiar eu,

GRĂBEȘTE-TE, TE ROG, E TIMPUL,

Se-ntoarce Albert, aranjează-te un pic. •
O să vrea să știe ce-ai făcut cu paralele pe care ți le-a dat
Ca să-ți faci rost de-un rînd de măsele. Ți le-a dat, eram
acolo,
Le-ai scos pe toate, Lil, și ți s-a dat o garnitură de toată
frumusețea,

Spunea el, zău, mi-e scîrbă să mă uit la tine.
Și mie, am zis, și-apoi gîndește-te la bietul Albert,
A stat în armată patru anișori și vrea și el să petreacă
Și dacă nu-l distrezi tu, o să-l distreze altele, i-am spus.
Crezi ? M-a întrebat ea. S-ar putea, i-am spus.
Știu cu va trebui să-i mulțumesc, a spus ea, privindu-mă
țepos.

GRĂBEȘTE-TE, TE ROG, E TIMPUL.
Dacă nu vrei, n-ai decît să rămîi așa, i-am spus.
Lasă-le pe altele să-și facă mendrele.
Dar dacă Albert o ia la sănătoasa, să nu spui că nu ți-am
spus.
Ar trebui să-ți fie rușine, i-am spus — arăți ca un hîrb.
(Pasă-mi-te, nu avea decît treizeci și unu de ani).
Ce să fac, mi-a răspuns, posomorîndu-se la chip,
Ca să scap, am luat pilule.
(Pînă acum a avut cinci și mai-mai să moară din pricina
micului George.)
Farmacistul zicea c-o să fie bine, dan eu nu m-am
înzdrăvenit.

Ești nebună de legat, i-am spus.
Păi, dacă Albert n-o să te lase în pace — zău, i-am spus,
De ce se mai mărită cu o fată dacă nu vrea copii ?

GRĂBEȘTE-TE, TE ROG, E TIMPUL.

Ei și în duminica aceea Albert s-a întors acasă, șunca
prăjită era pregătită
Și m-au poftit și pe mine la cină ca să gust din minunăție
cît era de fierbinte —

GRĂBEȘTE-TE, TE ROG, E TIMPUL.

GRĂBEȘTE-TE, TE ROG, E TIMPUL.

Noapte bună, Bill. Bună, Lou. Bună, May. Noapte bună.
Pa. Bună. Noapte bună.
Noapte bună, doamnelor, noapte bună, scumpele mele
doamne, noapte bună, noapte bună.

III. Predica focului

Cortul fluviului s-a spart ; ultimele degete ale frunzei
Se agată de țărmul umed și se afundă într-însul. Vîntul
Cutreieră pămîntul cafeniu, neauzit. Nimfele au plecat.
Tamiso, frumoaso, curgi domol pînă ce-mi isprăvesc
cîntecul ²⁰.

Fluviul nu mai poartă sticle goale, învelitori de sandvișuri,
Batiste de mătase, cutii de carton, mucuri de țigară
Sau alte mărturii ale nopților estivale. Nimfele au plecat.
Și prietenii lor, moștenitorii vagabonzi ai directorilor din
City ;

Au plecat, n-au lăsat nici o adresă.
Lîngă apele Lemn-ului șezum și plînsam...
Tamiso, frumoaso, curgi domol pînă ce-mi isprăvesc
cîntecul,

Tamiso, frumoaso, curgi molcom, căci nu vorbesc tare,
nici mult.

Ci, iată, în spatele meu, în recea răbufnire a vîntului, aud
Zornăitul oaselor și chicotitul gurilor căscate pînă la urechi.

Un șobolan s-a strecurat prin verdeață
Tîrîndu-și lînsul pîntec pe mal
Pe cînd pescuiam în canalul searbăd
Într-o seară de iarnă în preajma uzinei de gaz
Cugetînd la naufragiul fratelui meu regele
Și la moartea tatălui meu, regele, înaintea lui. ²¹
Cadavre albe, goale, pe maidanul scund și jilav
Și ciolane zvîrlite într-un pod scund și uscat

Clănțăneau an de an, clintite numai de labele guzganilor.
Ci eu aud din vreme în vreme, îndărătul meu ²²
Zgomotul sirenelor și motoarelor care vor aduce ²³
Sciatică doamnei Porter primăvara.
O, cum a mai luminat-o luna pe doamna Porter ²⁴
Și pe fiica dumisale
Ele își spală picioarele în sifon
*Et, o, ces voix d'enfants, chantant dans la coupole ! *²⁵*

Ci-cip-cirip
Tra-la-la-la
Vîrite cu de-a sila.
Ci-cirip.

Oraș ireal
În ceața cafenie a unei amiezi de iarnă
Domnul Eugenides, neguțătorul din Smirna
Nebărbierit, cu buzunarul plin de stafide ²⁶
Preț, cheltuieli și fraht : documente la vedere,
M-a poftit într-o franțuzească demotică
Să iau o gustare cu ei la hotelul din strada Cannon
Urmată de un week-end la „Metropole“.
La ceasul violet, cînd ochii și spatele
Se ridică de la birou, cînd mașina omenească
E ca un taxi care așteaptă duduind,
Eu, Tiresias, deși orb, palpitînd între două vieți, ²⁷
Om bătrîn cu sîni de femeie brăzdați, sînt în stare
Să văd la ceasul violet, ceasul de seară ce se străduiește
Către acasă, și-l duce pe marinar la căminul lui de pe
mare ²⁸,
La căminul ei pe dactilografă cînd e gata ceaiul, îi strînge
micul dejun, îi aprinde
Soba și-i pune pe masă merindele din cutii de conserve.

* „Și, o, aceste glasuri de copii cîntînd sub cupolă !“ (Fr.)

În fereastră, primejdios puse la uscat,
Combinezoanele ei, atinse de ultimele raze de soare
violete ;

Ingrămădiți zac pe divan (acesta îi e pat noaptea)
Ciorapi, papuci, cămășuici și corsete.
Eu, Tiresias, moșneag cu piepții vrîstați,
Am urmărit priveliștea și toate le-am prevestit din
fir-a-fir —

Și eu l-am așteptat pe mult doritul musafir.
Și iată că el, tînărul bubos, sosește,
Un misit de case cu ochii holbați,
Un trepăduș căruia siguranța de sine i se potrivește
Ca pălăria de mătase unui milionar de tip Bradford.
Clipa e prielnică, așa bănuiește,
S-a gătat masa, cucoana e plictisită și obosită,
Omul se silește s-o podidească cu mingîieri
Nedojenite, chiar dacă sînt nedorite.
Îmbujorat, hotărît, el atacă și nu într-ascuns ;
Căutătoarele miini nu-ntilnesc apărare ;
Vanitatea lui nu cere răspuns
Și suride prietenos la nepăsare.
(Iar toate acestea eu, Tiresias, le-am pre-îndurat,
Da, tot ce s-a petrecut pe același pat sau divan ;
Eu, care am șezut sub zidul teban
Și printre cei mai scîrnavi morți m-am preumblat).
El depune un ultim sărut protector
Și-și dibuie drumul, constatînd că treptele nu sînt
luminate...

Dînsa se întoarnă și privește o clipă în oglindă,
Parcă nici nu mai știe de ibovnicul plecat ;
În creier un gînd încearcă să se aprindă :
„Ce-a fost, a fost — bine că s-a terminat“.
Femeia frumoasă după ce-a mușcat din măr
Și se plimbă prin odaie fără companion,

Își trece cu mîna mașinal prin păr
Și pune o placă la patefon.

„Muzica aceasta s-a furîșat pe lîngă mine pe ape“³⁰
Și de-a lungul Strand-ului, pe strada Regina Victoria.
O City, City, aud cîteodată

Lîngă o cîrciumioară din strada Lower Thames,
Scîncetul plăcut al unei mandoline
Și zarvă și zăngănit și zaiafet înăuntru
Unde oamenii-pești se destind la prînz ; unde
Pereții Sfîntului Magnus Martirul descriu³¹
Splendoarea inexplicabilă a ionicului alb și auriu.
Fluviul exudă³²

Țiței și catran
Șlepurile lunecă
Purtate de schimbătoarea maree
Pînze roșii
Boltite

Sub vînt se leagănă pe greoiul catarg.
Șlepurile spală
Buștenii ce plutesc
De-a lungul porțiunii Greenwich
Pe lîngă insula Dogs.

Weialala Leia
Weialala leialala

Elizabeth și Leicester³³

Lopătînd
Pupa era
O scoică aurită
Roșu și galben aprins
Valul zorit
Izbea plescăind malurile
Vîntul de sud-vest
Ducea în aval
Zvonul de clopote

Turnuri albe

Weialala leia
Wallalla leialala

„Tramvaie și pomi prăfuiți.

Highbury m-a plictisit. Richmond și Kew

M-au nenorocit. La Richmond mi-am ridicat genunchii
obosiți ³⁴

Culcât cu fața-n sus pe fundul unui îngust cañoe.

Picioarele-mi sînt la Moorgate și inima

Mi-e sub picioare. După întrecere l-a apucat plînsul.

A făgăduit «Vom mai încerca».

Nu am comentat. De ce, adică, să mă răstesc la dînsul ?“

„Pe plaja Margate. Sînt în stare

Să leg cu legătură dreaptă

Nimicul de nimic.

Unghiile rupte ale unor mîini murdare.

Oamenii mei oamenii mei umili care nu așteaptă

Nimic.“

la la

Apoi am venit în Cartagina ³⁵

Arzînd `arzînd arzînd arzînd ³⁶

O Doamne tu mă smulgi pe mine ³⁷

O doamne tu mă smulgi

arzînd

IV. Moartea pe apă

Phlebas fenicianul, mort de două săptămîni,

A uitat țipătul pescărușilor, marea bună și rea,

Profitul și pierderea.

Un curent submarin

I-a cules oasele în șoaptă. Cum se ridica și cădea,
A trecut prin tinerețe și bătrînețe,
Intrind în volbură.

Evrei sau goi *,
Voi, care învățați cirna și urmăriți vîntul,
Gîndiți-vă la Phlebas — cîndva la fel de frumos și înalt
ca voi.

V. Ce-a spus tunetul ³⁸

După lumina roșie a torțelor pe fețele asudate
După tăcerea înghețată a grădinilor
După suferința din locurile pavate
Urletele și plînsul
Închisoarea, palatul și ecoul
Tunetului de primăvară peste îndepărtatii munți
El cel care trăia e mort acum
Noi cei care trăim sîntem acum pe moarte
Cu puțină răbdare.

Aici nu se găsește apă ci numai stîncă
Stîncă și nici un strop de apă și drumul de nisip
Drumul ce șerpuiește sus printre munți
Care sînt munți de stîncă fără apă
Dacă ar fi apă ne-am opri și am bea
Printre stînci nu poți să te oprești pentru a cugeta
Sudoarea e uscată și picioarele sînt în nisip
Numai de ar fi apă printre stînci
Gură de munte mort cu dinți cariați ce nu pot scuipa
Aici nu poți nici sta culcat nici ședea
Nu e nici măcar tăcere în munți

* Neevrei.

Ci numai tunet sterp fără ploaie
Nu e nici măcar singurătate în munți
Iar fețele roșii și mohorâte rînjesc și-și arată colții
Din ușile caselor de lut crăpat

Dacă ar fi apă

Și nici o stîncă
Dacă ar fi stînci
Dar și apă
Și apă
Un izvor
Un eleșteu între stînci
Dacă măcar ar fi zgomot de apă
Nu greierul
Și iarba uscată care cîntă
Ci zgomot de apă ce se prăvale peste stîncă ^{38a}
Unde mierla sihastră cîntă în brazi
Pic pic pic pic pic pic pic pic
Dar apă nu e nici un pic

Cine e cel de al treilea care calcă veșnic alături de tine ? ³⁹
Cînd stau și număr, sîntem numai noi, tu și eu
Dar cînd privesc înainte în susul drumului alb
Există veșnic un altul care pășește alături de tine
Lunecînd înfășurat într-o mantie cafenie, cu glugă
Nu știu dacă e bărbat sau femeie
— Dan cine e cel de cealaltă parte a ta ? ⁴⁰

Ce e zgomotul acela de sus din văzduh
Murmur de tînguire maternă
Cine sînt hoardele acelea cu glugi mișunînd
Pe nesfîrșite cîmpii, poticnindu-se de crăpăturile
pămîntului

Încercuiți doar de orizontul plat
Ce oraș e dincolo de munți

Care sparge, reformează și crapă în aerul violet
Turnuri ce cad
Ierusalim Atena Alexandria
Viena Londra
Ireal

O femeie și-a despletit și întins părul negru cochetă
Și pe asemenea strune a înfiripat un cîntec aproape mut
Și lilieci cu chipuri de prunci în lumina violetă
Au suierat și din aripi au bătut
Și s-au strecurat cu capul în jos pe lîngă un zid înnegrit
Și cu capul în jos în văzduh erau turnuri se auzea glasul
Jalnic al clopotelor care vesteau ceasul
Și glasuri cîntînd din bazine goale și fîntîni secătuite

În această vizuină putredă din munți
În lumina slabă a lunii, iarba cîntă
Deasupra mormintelor prăbușite, în preajma capelei
Acolo e capela goală, sălaș doar al vîntului.
Ferestre nu are și ușa se bălăbăne.
Oasele uscate nu fac rău nimănui.
Numai un cocoș s-a cocoțat pe acoperiș
Cu cu rigu cu cu rigu
În scînteierea unui fulger. Apoi o vijelie umedă
Aducînd ploaie
Ganga s-a scufundat în frunzele firave
Așteptau ploaia, în vreme ce norii negri
Se adunau departe, peste Himavant.
Jungla se ghemuia și se pleca în tăcere.
Apoi vorbi tunetul
DA

Datta : Ce am dat noi ? 41

Prietene, sîngele care-mi cutremură inima
Cutezanța grozavă a căderii de o clipă

Pe care un veac de înțelepciune nu o poate nicicând retracta
Prin aceasta și numai prin aceasta am existat noi
Ceea ce nu se află în necrologurile noastre
Sau memoriile drapate de binefăcătorul păianjen ⁴²
Sau sub pecetea desfăcută de avocatul scarandiv
În camerele noastre goale
DA

Dayadhvam : Am auzit cheia
Întorcându-se în broască întorcându-se numai o dată ⁴³
Ne gândim la cheie, fiecare în închisoarea lui
Se gîndește la cheie, fiecare confirmă o închisoare
Numai la căderea nopții, zvonuri eterice
Reînvii o clipă un Coriolan frînt
DA

Damyata : Barca a răspuns
Voioasă, miinii pricepute în ale pînzei și vislei
Marea era liniștită, inima ta ar fi răspuns
Voioasă, dacă ar fi fost poftită, bătînd ascultător
Miinilor stăpînitore

Am șezut pe țarm
Pescuind cu șesul sterp îndărătul meu ⁴⁴
Cel puțin o să-mi rînduiesc pămînturile ?
Podul Londrei se prăbușește se prăbușește se prăbușește
Poi s'ascese nel foco che gli affina ⁴⁵
Quando fiam uti chelidon — O, rîndunea, rîndunea ⁴⁶
Le Prince d'Aquitaine à la tour abolie * ⁴⁷
Acele cioburi le-am proptit de ruinele mele
Las' că v-arăt eu. Heronymo e din nou nebun. ⁴⁸
Datta. Dayadhvam. Damyata.

Shantih shantih shantih ⁴⁹

(L. L.)

* „Prințul de Aquitania cu turnul năruit“ (fr.).

NOTELE AUTORULUI CU PRIVIRE LA ȚARĂ PUSTIE

Nu numai titlul, dar și planul și o bună parte din simbolismul accidental al poemului mi-au fost sugerate de cartea domnișoarei Jessie L. Weston despre legenda Graal-ului : *From Ritual to Romance (De la ritual la romanul cavaleresc.* Cambridge.) De fapt, îi sînt atît de îndatorat, încît cartea domnișoarei Weston va elucida dificultățile poemului mai bine decît notele mele ; și o recomand (lăsînd la o parte interesul deosebit pe care-l prezintă cartea ca atare), tuturor aceluia care consideră că merită osteneala să întreprindă o astfel de elucidare. De asemenea sînt îndatorat în linii mari unei alte lucrări de antropologie, care a influențat profund generația noastră : *The Golden Bough* (Creanga de aur) ; am folosit îndeosebi cele două volume *Adonis, Attis, Osiris*. Oricine cunoaște aceste lucrări va identifica de îndată în poem anumite referiri la ceremoniile legate de vegetație.

1. Cf. *Ezechiel*, II, 1.
2. Cf. *Ecleziastul*, XII, V.
3. V. *Tristan și Izolda*, I, v. 5—8.
4. Ib. III, v. 24.
5. Nu cunosc componența exactă a pachetului de cărți taroc, așa că mă îndepărtez de la realitate în sensul convenabil lucrării. Spînzuratul, membru al pachetului tradițional, mi-a fost de folos îndoit ; pentru că în mintea mea se asociază atît cu zeul spînzurat al lui Frazer cît și cu omul în glugă din fragmentul discipolilor care se îndreaptă spre Emaus în partea a V-a. Marinarul fenician și Neguțătorul apar mai tîrziu ; de asemenea, „Mulțimile de oameni“, iar „Moartea pe apă“ e înfățișată în partea a IV-a. Pe omul cu trei cercuri de bute (personaj autentic din taroc) îl asociez, în mod cu totul arbitrar, cu însăși Regele peștilor.

5 a Cf. Baudelaire :

„*Fourmillante cité, cité pleine de rêves,
Où le spectre en plein jour raccroche le passant.*“ *

* „*Cetate-nvolburată, cetate de mistere, / În care-ți ies nainte
fantome-n plin oraș !*“ (În rom. de Al. Hodoș.)

6. Cf. *Inferno*, III, 55—57 :
 „si lunga tratta
 di gente, ch'io non avrei mai creduto
 che morte tanta n'avesse disfatta.“ *
7. Cf. *Inferno*, IV, 25—27 :
 „Quivi, secundo che per ascoltare,
 non avea pianto, ma'che di sospiri,
 che l'aura eterna facevan tremare.“ **
8. Fenomen pe care l-am observat adesea.
9. Cf. bocetul din *Diavolul alb* de Webster.
10. V. Baudelaire, *Prefața la Fleurs du Mal*.
11. Cf. *Antoniou și Cleopatra*, II, 2, 190.
12. Laquearia. V. *Eneida*, I, 726 :
 „dependent lychni laquearibus aureis incensi, et noctem flam-
 mis funalia vincunt.“ ***
13. Scenă silvană. V. Milton, *Paradisul pierdut*, IV, 140.
14. V. Ovidiu, *Metamorfozele*, VI, Filomela.
15. Cf. *Partea a III-a*, v. 204.
16. Cf. *Partea a III-a*, v. 195.
17. Cf. Webster : „Mai e vîntul în ușa aceea“ ?
18. Cf. *Partea I*, v. 37, 48.
19. Cf. partida de șah în *Women Beware Women* (Femei, feriți-vă de femei“) de Middleton.
20. V. Spenser, *Prothalamion*.
21. Cf. *Furtuna*, I, 2.
22. Cf. Marvell, *To His Coy Mistress* (Către sfioasa lui iubită).

* „Și-atît amar de lume înfrigurată
 venea pe urma ei, cît n-am crezut
 că poate moartea secera vreodată.“

(Dante Alighieri, *Divina Comedie, Infernul* — Cîntul III, 55—57. În românește de Eta Boeriu, Editura pentru literatură universală, București, 1965, p. 23).

** „Aici, cum pricepui din auzite,
 vuia văzduhul nu de plîns hain,
 ci doar de tînguiri neostoite...“

Dante Alighieri, *op. cit., Infernul* — Cîntul IV, 25—27, p. 27).

*** Depind de lampa din plafonul aurit.
 Smintitii și biruie noaptea cu flăcările candelabrului (lat.).

23. Cf. Day, *The Parliament of Bees* (Parlamentul albinelor) :
„Cînd, deodată, ascultînd, veți auzi/Un zgomot de cornuri și
de vînătoare, care-l vor aduce/Pe Acteon la Diana în scîldă-
toare./Aici toți îl vor vedea în pielea goală...“
24. Nu cunosc originea baladei din care au fost luate aceste ver-
suri. Mi-a fost transmisă din Sydney, Australia.
25. V. Verlaine, *Parsifal*.
26. În prețel stafidelor intra „asigurarea costului și transportul pînă
la Londra“ ; iar lista de încărcături etc. intrau în posesia
cumpărătorului la plata poliței.
27. Tiresias, deși simplu spectator și nicidecum „personaj“, ră-
mîne cel mai important personaj al poemului, unificîndu-i
pe toți ceilalți. Întocmai după cum neguțătorul chior, vînză-
tor de stafide, devine Marinarul fenician, iar acesta din urmă
nu se deosebește întru totul de Ferdinand, prințul de Neapole,
așa și toate femeile sînt o singură femeie și cele două sexe
se întîlnesc în Tiresias. Ceea ce, de fapt, vede Tiresias este
esența poemului. Întregul pasaj din Ovidiu prezintă un mare
interes antropologic :
„Cum Iunone iocos et maior vestre perfecto est“ * pînă la
„Scire furtura dedit poenamque levavit honore.“ **
28. Poate că exactitatea față de versurile lui Sappho lasă de dorit,
dar am avut în minte pescarul „de cursă lungă“ care se
înapoiază la căderea nopții.
29. V. Goldsmith, cîntecul din *The Vicar of Wakefield* (Vicarul din
Wakefield).
30. V. *Furtuna*, ca mai sus.
31. După părerea mea, interiorul bisericii Sf. Magnus Martirul
este unul din cele mai frumoase interioare ale lui Wren. V.
The Proposed Demolition of Nineteen City Churches (Propu-
nerea de dărîmare a nouăsprezece biserici din City), (P. S.
King & Son, Ltd).

* Cu desăvîrșita Iunonă (se cade) să glumești și să te îmbraci
mai bine (lat.).

** I-a dat harul de a cunoaște viitorul și i-a ușurat pedeapsa
prin onoare (lat.).

32. Aici începe cîntecul celor trei fiice ale Tamisei. De la versul 292 pînă la versul 306 inclusiv, ele vorbesc pe rînd.
V. *Amurgul zeilor*, III, 1 — fiicele Rinului.
33. V. Froude, *Elizabeth*, vol. I, cap. IV, scrisoarea lui De Quadra către Filip al Spaniei :
- „După amiază ne aflam pe un vas, urmărind jocurile de pe rîu. (Regina) era singură cu Lord Robert și cu mine la pupa, cînd au început să vorbească lucruri fără noimă și au mers pînă acolo încît, în cele din urmă, Lord Robert spuse că, de vreme ce eu sînt acolo, nu e nici un motiv ca ei să nu se căsătorească dacă regina este de acord.“
34. Cf. *Purgatorio*, V, 133 :
Ricorditi di me, che son la Pia ;
*Siena mi fe, disfecemi Maremma.**
35. V. Sf. Augustin, *Mărturisiri* : „apoi am ajuns la Cartagina, unde urechile mi-au fost împuiate de un potop de cîntece, de dragoste păgîne“.
36. Textul complet al *Predicii focului* a lui Buda (care, ca importanță, corespunde *Predicii de pe Munte*), text din care au fost preluate aceste cuvinte, este tradus în *Buddhism in Translation* (*Budismul în traducere*) de regretatul Henry Clarke Warren (*Harvard Oriental Series*). Domnul Warren a fost unul din marii pionieri ai studiilor budiste în Occident.
37. Un alt împrumut din *Mărturisirile* Sfîntului Augustin. Contrapunerea acestor doi reprezentanți ai ascetismului răsăritean și apusean — culminare a acestei părți a poemului nu este în-țimplătoare.
38. La începutul Părții a V-a apar trei teme : drumul spre Emaus, apropierea de Capela primejdioasă (v. cartea domnișoarei Weston) și decăderea Europei de est.
38. a. Este *Turdus aonalaschkae pallasii*, mierla sihastră pe care am auzit-o în provincia Quebec. În *Handbook of Birds of Eastern North America* (*Păsările din Estul Americii de Nord* —

* „Adu-ți aminte și de mine, Pia :

trup Siena-mi dete și Maremma moarte.“

(Dante Alighieri, *op. cit.*, *Purgatorul* — Cîntul V, 133—135, p. 217).

manual); Chapman spune că „pasărea aceasta se simte în elementul ei mai cu seamă în ținuturile împădurite și retrase și în tufărișurile ascunse. Cîntecul ei nu se distinge prin varietate sau volum; dar în puritatea și suavitatea tonului precum și în delicatețea modulațiilor este neîntrecută.“ Perfect justificat este elogiul adus „cîntecului ca un clipocit de apă“.

39. Versurile care urmează au fost inspirate de relatarea uneia dintre expedițiile antarctice (nu-mi amintesc care anume, dar cred că este o expediție a lui Shackleton). S-a spus că grupul de exploratori, ajunși la capătul puterilor, aveau permanent iluzia că sînt însoțiți *de încă un om*.

40. Cf. Herman Hesse, *Blick ins Chaos (Privire în haos)*: „*Schon ist halb Europa... pînă la „...der Heilige und Seher hört sie mit Tränen“ **.

41. „*Datta, dayadhvam, damyata*“ („Dă, simpatizează, cercetează“). Fabula privitoare la înțelesul Tunetului se găsește în *Brihadaranyaka — Upanișade*, 5, 1. Pentru traducerea textului, v. Deussen, *Sechzig Upanishads des Veda (Șasezeci de Upanișade din Veda)*, p. 489.

42. Cf. Webster, *Diavolul alb*, V, 6 :

„...se vor recăsători

Înainte ca viermele să-ți roadă lințoliul, înainte ca păianjenul Să țeară o perdea subțire pentru epitafulurile tale.“

43. Cf. *Inferno*, XXXIII, 46 :

„ed io sentii chiavar l'uscio di sotto
all'orribile torre.“ **

De asemenea, F. H. Bradley, *Appearance and Reality (Aparență și realitate)*, p. 346 : „Senzațiile mele exterioare nu sînt mai puțin private pentru mine decît îmi sînt gîndurile sau

* „Jumătate de Europa se și află...“ pînă la „...sfîntul și profetul le ascultă plîgînd.“

** „Și-atunci din turlă auzii bătînd
piroane jos, în porțile închise
și-n ochi feciorii mi-i privii la rînd.“

(Dante Alighieri, *op. cit.*, *Infernul* — Cîntul XXXIII, 46—48, p. 178).

sentimentele. În fiecare caz experiența mea se înscrie în propriul meu cerc, un cerc închis în afară ; și deși toate elementele sale sînt la fel, fiecare sferă este opacă pentru celelalte care o înconjoară... Pe scurt, privită ca o existență care apare într-un suflet, întreaga lume este, pentru fiecare, pentru sufletul fiecăruia, deosebită și individuală.“

44. V. Weston, *De la ritual la romanul cavaleresc* — capitolul despre Regele peștilor.
45. V. Purgatorio, XXVI, 148 :
„*Ara vos prec per aquella valor
que vos condus al som de Pescalina,
sovegna vos a temps de ma dolor»
Poi s'ascolse nel foco che gli affina.*“ *
46. V. Pervigilium Veneris
Filomela din *Partea a II-a și a III-a*.
47. V. Gerard de Nerval, sonetul *El Desdichado* (Dezamăgitul).
48. V. Kyd, *Tragerea spaniolă*.
49. *Shantih*. Repetat, așa cum este aici ; încheierea formală a unei upanișade. Echivalentul acestui cuvînt este : „Pacea care depășește puterea de înțelegere.“

(L. L.)

* „Și-acum te rog, pe vrerea-ndrituită
ce-n sus te mină, de-al meu plîns de jele
aminte adu-ți la vremea potrivită.“

Pieri apoi în focul pus să-i spele.»
(Dante Alighieri, *op. cit.*, Purgatoriul — Cîntul XXVI, 145—148.
p. 338).

JOHN CROWE RANSOM

(n. 1888)

Originar din Tennessee, J. C. Ransom a studiat atît în Statele Unite cît și la Oxford, iar între anii 1937—1958 a predat la Colegiul Kenyon. La început regionalist fervent, a devenit ulterior un membru marcant al mișcării *Noua critică* (*The New Criticism*), alături de R. P. Blackmur, Cleanth Brooks, Kenneth Burke, Allen Tate, R. P. Warren și alții. Poeziile sale, publicate în diferite volume (vezi mai ales *Poezii alese — Selected Poems*, 1945), se caracterizează prin portrete reușite, ironie și „sinteze“ ale „antitezelor“. În 1951, premiul Bollingen, distincție onorifică, îi este acordat pentru întreaga sa creație.

CĂTRE INTELECTUALII DIN NOUA ANGLIE

Cînd Sarah Pierrepont s-a înfierbîntat,
Iubirea ei și scîrba au respins
Nemernicul pămînt (înfloritor
Pînă și-aici, sub cele două Urse)
Și-a tot orbecăit după Esența
Ce-i prea subtilă, cred, pentru o fată.

La optsprezece ani, extravaganța
A exaltat-o, ca și pe toți ceilalți ;
Ședea sub uraniscuri edwardiene,
Cu cerul se-nsoțea, dar nu știa
A sufletului vămi și munci grozave.

Părinții trufași au adus pe apă
Ideea Pură într-un vas închis
Și-au pus-o-ntr-o clopotniță în care
Să țină sfaturile neregești
Din zori cu prea ciudații pelerini.

Măreață-i casa cerului și chiar
Dacă regatul indian sau vulpea
Ar căpia și ar lătra în codru,
Tot an avea un prag, și voi, un vis :
Că, prin clopotniță, vă aparține !

De-ar moșteni averea fii smintiți,
Și cărturari sau negustori coțcari
S-ar repezi-n clopotniță cu ranga,
Prin golul coastelor i-ar chinui
Pe fiii cinici risul judecății.

Dar, vîntul bun al cinstei Noii Anglii
A dus băieții sudului la școală ;
Au fost ca niște păsări călătoare
Care-au fugit de iarnă și-au găsit
Școlari cu degetele-nțepenite.

Spăimat de-a taților migrenă sacră,
Credeam că surghiuniții neînfrinți

Sînt mari moștenitori, călătorind
Incognito, crescuți prea îngrijit
Ca să dea țării rod și îndrăgind
A pelerinilor ciinească viață !

Erau județe între trup și suflet ;
Și sufletu-nfiera cu aspru grai
Fireasca poftă-a trupului, chiar și
Caduca fază verde ce pămîntul
Menește trupului prin zodiac.

Pîn' să-l înobileze Plotin, Platon
Ținea cu sufletul ; și viciul lui,
Deși îl știm, ne adumbrește încă
Și zarva ce-am făcut în jurul lui
Ne pune temelie-ntre popoare.

S-a chinuit perfect în apă Vidma,
Blasfematorul în obezi, femeia
Stigmatizată de păcat, balena
Străpunsă de psalmist, britonul ceai
Ce apa golfului a infuzat.

Ci ei, cu capetele hojma-n nori,
Au coborît spre piine sau război ;
Nevoia laică și vorba scurtă
Le-au fost stîngace îndeletniciri
Și-n nori transcendenali au amețit.

Cerul a rîs de-a taților putere
Și de feciori — că o au cunoscut,

Că studiază-acum spre-a cuceri,
Din nou, pământul cucerit ; dar sînt
Prea tari pentru aceasta, biciuind
Voința ce nu face nebunii.

Mai mult ne-ajută cerul ca pământul
Să înclinăm balanța către pace ;
Dar fina metafizică le-mbină
Și-n maiestatea mirtului și-a ploii,
În pace dorm străbunii din morminte.

La Harvard i-am văzut pe absolvenți
Arzînd ca torța, care mai de care
(Chian de n-au țeluri, nu-i păcat s-o stingi ?) ;
Și-s îndeajuns de-nflăcărați, fiindcă
Sînt înțelepți, băieții de la Harvard.

(L. L.)

CONRAD (POTTER) AIKEN

(1889—1973)

Originar din Savannah, Georgia, a fost „poetul promoției” în ultimii ani de studiu la Harvard. După absolvirea școlii (1912), a călătorit mult, vreme de trei ani, după care s-a dedicat literaturii, stabilindu-se în South Yarmouth, Massachusetts, pînă în 1921, cînd se mută în Anglia. După ce în 1928 revine pentru puțin timp în America, traversează iarăși Atlanticul și rămîne în Anglia. Primul său volum se intitulează : *Pămîntul triumfător și alte povești în versuri* (*Earth Triumphant and Other Tales in Verse*, 1914) ; urmează : *Nocturna reamintitei primăveri* (*Nocturne of Remembered Spring*, 1917), *Casa de pulbere* (*The House of Dust*, 1920), *Poezii alese* (*Selected Poems*, 1929), volum distins cu Premiul Pulitzer, iar în 1953, *Culegere de Poeme alese* (*Collected Poems*). Studiile sale critice vădesc o deosebită sensibilitate ; a publicat antologii precum și cîteva volume de proză.

Sub influența predecesorilor, el evoluează lent, sfîrșind însă prin a găsi un ton personal, adesea muzical, subtil, meditativ, liric, uneori languros, alteori lugubru sau retoric, dar nu lipsit de intensitate emoțională.

PORTRET DE FATA

Acesta-i al frunzei desen, și-acesta e-al florii,
Și acesta-i al palei tulpini
Ce crengile-și caută-n rîmnicul neted, de care
Noi pururea fi-vom străini.

Tac păsări pe crengi, molatică picură roua,
Vagi sonuri în seară se sting...
Și trei pelerini care vin laolaltă spre noi
Lin colbul potecii l-ating.

Piciorul lor tulbură pulberea ca o aripă
Sfielnic și molcom convoi,
Par trei balerini ce, cînd muzica tace, adastă
Un iureș de sunete noi...

Acesta e gîndul întîiului mag, și acesta-i
Și-al celorlalți doi : „În curînd,
Cumînți zăbovind să se curme tăcerea, țîșni-va
Al păsării tril modulînd

Un galeș acord, și curat, ce va umple-n amurg
Al lumii albastru pocal,
Iar noi ce-am plutit precum frunza pe-al muzicii freamăt
Ca frunza zbura-vom, spiral,

În vasta splendoare-a tăcerii, a veșnicei liniști...
— Desenul tulpinii
Și-al florii, și-al frunzei, și-al celor trei pali pelerini
Vezi, astea ești tu pentru mine.

(T. D.)

LA UN CONCERT

Așteaptă să ne cotopească muzica — adinc descîntec
Larg ca un crîng de sturzi și frunze care cîntă,
Rod efemer al inimii în zbucium
Ce dincolo de grai cuvîntă.

Și-n timp ce-asculți tăcînd, din preajma ta
Mă furișez și fug prin codrul vrăjitor,
Spre alt ceas vechi și spre o altă fată,
Și spre alt dor.

Și-atunci, ca azi, a muzicii algebră lină
Urzea în juru-ne un crîng de păsări plin ;
Fugeam și-atunci spre-o încă și mai veche oră
Spre alt fior și mai senin.

De ce nu pot să gust scînteietoarea clipă ?
Cristalul dur și clar al candidei trăiri ?
De ce mă sorb alt chip și alte clipe-ntoarse
Din amintiri ?

Să-mi ierți : de-aș desluși secretul, te-aș iubi,
Robit de-aceste armonii, pe tine — pentru tine doar ;
Și-aș încerca să mă acord cu tonul tău
Curat și rar...

Dar ce păcat : fiindu-mi tot, nimic nu-mi ești ;
Pe chipul tău, tot ce-am trăit s-a adunat ;
Și tot ce-aleg e-un ceas mai vechi, mai obsedant,
Mai dezmiertat. și un decor

(T. D.)

CEARTA

Brusc, după ceartă, cînd muți așteptam, năruți,
Împietriți și cu ochi aplecați spre pămînt,
Goi de speranțe, dar totuși mai nădăjduind
Că stăvili-vom tăiosul, definitivul cuvînt —

Cînd în odăi și în noi se-adîncise tăcerea
Și ne-ntrebam pentru ce, cu o filfiitură
Moale asemenea frunzei ce cade agale,
Umbra căzuse-ntre cei care dragi se avură —

Și-n vreme ce-n liniștea rece mă înmărmurea
Profunda și tragica ta frumusețe ce-o semui
Cu palida floare în jocul zburdalnicei vrăbii,
Frumusețea aceea iubită și-acum renegată —

Cînd întunecatele clipe ne întunecară
Crezul, speranțele toate... cînd ploaia smulgea
Mîhnite arpegii din corzile inimii noastre —
Cînd biata iubire părea că mai pîlpîie-abia —

Atunci prin fereastra vecinului, brusc, năvăli
Superb quartetul acela de coarde, muzica naltă
Smulsă tăcerii, precum din tăcerile noastre,
Aidoma dirzului puls al vieții ce-n cîntec palpită

Cînd totul s-a stins ; și atunci, vindecați de alean,
Și spălați de dureri de o și mai divină durere,
Ne-am privit ridicîndu-ne pleoapele pline de lacrimi
De bucurie ; și-atunci a căzut în tăcere

Încă o frunză. . . Iar umbra curînd a pierit ;
Și goală de noimă părutu-ne-a cearta ; învins
De-angelice sunete, mîna spre tine-am întins-o
Și, fără să spunem o vorbă, atunci ne-am cuprins.

(T. D.)

EDNA ST. VINCENT MILLAY

(1892—1950)

Poetă de mare sensibilitate lirică, Edna St. Vincent Millay a atras atenția criticilor încă din 1912, cînd a publicat vestitul poem *Renaștere (Renascence)*. Dintre volumele ei de versuri, cele mai reprezentative sînt *Harfistul și alte poezii (The Harp Weaver and Other Poems, 1923)*, *Căpriorul și zăpada (The Buck in the Snow, 1928)*, *Interviu fatal (Fatal Interview, 1931 — o culegere de sonete)*. Dintre poeziile sale protestatare se remarcă *Nu s-a făcut dreptate-n Massachusetts (No Justice Has Been Made in Massachusetts, 1920)*, poezie scrisă după condamnarea definitivă la moarte, pe baza unor acuzații false, a lui Sacco și Vanzetti.

AM SĂ MĂ-NTORC

Am să mă-ntorc pe țărmul trist și drag
Și pe nisip am să ridic un cort
Astfel ca pîlcul avîntat, dar mort,
Al algelor' să se oprească-n prag
Și să mă ocrotească ; și nicicînd
N-am să vin ian ca să te iau de mînă.
Voi fi pe judecata mea stăpînă,

Netulburată-n inimă și gînd.
Iubirea ce în ochi ți-a licărit,
Pe buze vorba ce ți-a stat o doară,
Ca toate, n-au avut decît sfîrșit ;
Scînteii puține și prea multă pară.
Ci marea, stîncă, cerul neclintit,
Le voi afla precum au fost odinioară.

(L. L.)

ȘTIU, PENTRU TINE NUMAI VARĂ SÎNT...

Știu, pentru tine numai vară sînt ;
Din patru anotimpuri, unul doar ;
Cu cale-i, dar, să cați, cu nou avînt,
Sub alte zări, al vremii avatar.
Rod nu am de vînzare aurit,
Necum prinosul iernii înțelept ;
Și prea-ndelung și mult eu te-am iubit
Ca să port mîndră-al primăverii piept.
De-aceea, dragule,-am să plec discret,
Așa cum pleacă vara de-obicei,
Ca să te-ncînte-al rozelor buchet
Cînd am să mă întorc asemeni ei.
Altfel și vara o vei căuta,
Curînd, mult prea curînd, altundeva.

(L. L.)

PROHOD FĂRĂ MUZICĂ

Cum, inimile iubitoare se zidesc afund ?
Așa e și va fi așa, fiindcă-a fost din veac :
Cei înțelepți și cei frumoși pătrund în beznă. Știu, pătrund
Încununați de lauri și de crini — dar nu mă-mpac.

Îndrăgostiți și gînditori, în gropniță cu voi ;
Fiți otova cu hleiul sur. Tot ce-ați simțit
Și ce-ați știut, e spulber azi. Afară de gunoi,
Poate-um cuvînt de duh ; atît. Nimic din ce a fost
mai prețuit.

Iubirea, rîsul, cîstea din priviri, răspunsul bun,
S-au dus. Ca să hrănească trandafiri. Bogată
Și crează-i floarea lor. Și parfumată. Știu.
Dar n-am să mă supun.
Mai scumpe-au fost luminile din ochii tăi ca lumea toată.

Adînc, adînc, adînc, în bezna din morminte
Coboară lin un suflet blînd, o minte luminată,
Coboară molcom cel viteaz, cel falnic, cel cuminte,
Știu, știu. Dar mă împotrivesc. Și nu sînt împăcată.

(L. L.)

ASCULTÎND O SIMFONIE DE BEETHOWEN

Dulci note, revărsați-vă șuvoi,
Nu mă zvîrliți în lumea veche iar.
Voi sînteți pace și alean. Prin voi
Se-adaugă omenirii tîlc și har.
Vrăjiți, în pat, pe scaun, în picioare,
A voastre blînde melodii le-ascult
Avari, haini, netrebnici, fiecare
Ca slugile din basmul de demult.
Buchet-alint pe-un lujer chinuit,
E-al lumii dar suprem, e apa vie

Ce pînă-n ziua marelui sfîrșit
Va fi cetății mele temelie
Sub soarele îmbătrînit de vnață.
Tu, muzică, ești singura mea strajă.

(L. L.)

NU S-A FĂCUT DREPTATE-N MASSACHUSETTS

Să părăsim grădinile-așa dar, să ne întoarcem
Și-n casa mare să ședem.
Porumbul cum să crească sub ăst nor
Și pîtenașii cum să înflorească ?
Sub el, pămîntul e prea rece
Pentru sămînța roditoare ;
E de priință la neghină și dudău.
Și-n darn am mers asupra lor. Nu le-am răpus.
Tăișul sapelor ni l-au știrbit cu ciotul.

Să ne-nturnăm și să ședem în casa mare.
Nu este dat ca în această zi
Să treacă norul și, ca odinioară,
Blagoslovit,
Să iasă soarele din golful sclipitor
Și vînturile-aromitoare, dinspre mare,
Să vălurească firele de popușoi
Cu freamăt vestitor de pace.
Trist și stînghen
Stă stogul sur de fin,
Petalele se-ndeamnă spre pămînt
Și lasă pomul fără rod.
Iar soarele ce ne-a-ncălzit spinările încovoiate

Și bălăria smulsă-a veștejit,
Noi nu-l vom mai simți.
În beznă vom muri-și-au să ne-ngroape-n ploaie.
Din moștenirea ce-au lăsat
Neasemuiții noștri morți —
Dulci brazde grânele și buruieni învinse —
Doar mălură și melci de cîmp.
Iar pacostea a sugrumat
Porumbul și sfioșii pîtenași.
Noi am văzut cum își apleacă fruntea.

Să stăm, aicea, nemișcați,
În casa mare, pînă la sfîrșit.
Iar cînd va ciocăni neostenita Moarte,
Ne vom scula și vom pleca.
Copii, nepoți și strănepoți vor moșteni
Pridvorul îngrijit
Și ulmul care străjuie intrarea
Și un pămînt mănat
Ce-l va lucra o sapă sfărîmată.

(L. L.)

ARCHIBALD MACLEISH

(n. 1892)

Fiu al unui negustor scoțian și al unei fete de preot din Glencoe, Illinois, localitate unde și-a început instrucțiunea, Archibald MacLeish își continuă studiile la Universitatea Yale și la Harvard Law School (Facultatea de Științe Juridice a Universității Harvard). A profesat avocatura la Boston. A călătorit în Franța. Ulterior abandonează prima îndeletnicire, pentru a activa pe tărîmul literaturii.

Volumul său de debut se intitulează *Turnul de fildeș* (*Tower of Ivory*, 1917) ; revelatorii sînt însă : *Căsătoria fericită* (*The Happy Marriage*, 1924), *Vasul de lut* (*The Pot of Earth*, 1925) și *Nobodaddy*, 1925. Au urmat *Străzi pe lună* (*Streets in the Moon*, 1926), *Conquistador* (1932), carte distinsă cu premiul Pulitzer ș.a.

ARS POETICA

Poemul cată-a fi concret și mut
Plin ca un fruct
Cu relief precar
Ca banul vechi sub policar.

Tăcut ca un pervaz tocit de brațe
Cînd prind pe piatră mușchi să se agațe...
Poemul cată-a fi de vorbe gol
Ca zborul unui stol.

*

Poemul să rămînă-ntr-una
Cu-același chip, ca luna ;
Și fă-l s-alunge cum alungă luna
Crengi noaptea-n arbori, una cîte una,

S-alunge — precum luna iarna, frunze —
Din minte amintirile ascunse,
Poemul fă-l s-arate totdeauna
Același chip, ca luna.

*

Poemul trebuie să spuie
Ce nu e
Deși aduni în el un basm amar,
Culcate ierbi și-o foaie de arțar,

Tot ce ți-e drag,
Lumina de pe mări și-un prag pustiu,
Poemul nu se cere a fi grav,
Ci viu.

(T. D.)

SFÎRȘITUL LUMII

Din chiar senin, cînd Vasserot cel ciung
Și ambidextru scăpăra chibrite
Strînse-ntre tălpi ; cu degetul lor lung

Cînd tobele ritmau ; pe negîndite,
Cînd leul Ralf gusta din beregata
Lui Madame Sossman și cînd Teeny (lin
Valsînd cu Joko) să strănute-i gata —
Capacul explodeă, din chiar senin ;
Și-acolo, colo, sus, peste soborul
De mii de albi obraji și ochi tehui,
Acolo-n bezna fără stele : zborul,
De aripi largi în cerul care nu-i,
Acolo-n beznă, ca un giulgi obscur :
Nimicul tot, nimic, nimicul pur.

(T. D.)

VERSURI PENTRU UN PROLOG

Aceste nopți și zile hăituindu-se,
Aceste anotimpuri nu mă-nduplecă.
S-ar zice că posed un simț al nesfîrșirii !

(În visurile voastre, echipaj al lui Columb,
Ascultători de peste mări
Ai valurilor sparte de Nimic. . .)

Cîndva privighetori m-au deșteptat.
Gîndeam : Ce oră e ? Gîndeam :
Mai e vreo oră ? Să fie Ora ?

(Din vise povestiți-mi, marinari,
Spuneți-mi, oare-n somn v-ați cățărat
Pe cel mai nalt catarg, și-n fața voastră...

Dar noaptea — liniştea copacilor
Halucinant stînd aplecaţi şi nemişcarea
Atîtor munţi părelnic aşteptînd. . .

(În somn, visînd, nu aţi văzut
Al lumii capăt ? Se sfărîmă ape ?
Şi nici un ţărm ? Nu aţi văzut ?)

Ciudate chipuri calea mi-o-ntretaie
Pe străzi, şi înştiinţări mi-au dat
Miini vag mişcate şi încet pe la fereastră.

Posed un simţ al nesfirşirii —
Dar, o, matrozi, pămîntul e rotund.
Se spune chiar că nu există capăt.

(M. R.)

ELIZABETH (JANE) COATSWORTH

(n. 1893)

Originară din Buffalo, New York. A publicat volume de versuri : *Urme de vulpe (Fox Footprints, 1923)*, utilizînd teme orientale în tradiția imagismului, *Atlas și dincolo (Atlas and Beyond, 1924)*, *Poezii rustice (Country Poems, 1924)*, *Roza Vînturilor (Compass Rose, 1929)* ș.a., precum și literatură pentru copii, schițe și romane.

O DOAMNĂ INTRĂ ÎNTR-UN BIRT

Intrară-n birt trei tipi haihui ;
Un ins ciupit, brunet și sui,
Un smead cu șis de-argint sub haină
Și altul cu-o nevastă faină.

Păr palid-blond avea muierea
Precum șampania sau berea,
Și trup subțire, mai să-ntreacă-n
Zveltețe joarda de mesteacăn ;

Ten de caimac, gura răsură,
N-o pricepeam cînd da din gură ;
Țipa ba ca un papagai,
Ba ocăra în straniu grai.

Iar fustele drapate lung
La mici conduri de bronz i-ajung ;
Purta sub decoltat corsaj
Hulubi pe cuib, în tatuaj.

Și n-a putut să afle nimeni
De rostul ăstor ipochimeni ;
Dar nici să uite n-a putut
De dînșii nimeni în ținut.

(T. D.)

EDWARD ESTLIN CUMMINGS

(Din 1925 a semnat e. e. cummings)

(1894—1962)

Poet, prozator și eseist, Edward Estlin Cummings s-a născut la Cambridge, Massachusetts. Fiu al unui profesor de la Harvard, el își face studiile la aceeași universitate. După 1920 trăiește la Paris unde se îndeletnicește cu pictura și literatura. Întors în America, devine unul din conducătorii curentelor de avangardă; primele sale volume: *Lalele și hornuri (Tulips and Chimneys, 1923)*, & (1925) și *XLI poezii (XLI Poems, 1925)* frappează prin modernism extrem, sau arhaism, stil afectat, bizarerie, prin diferite prețiozități, artificii formale și originalitate căutată. În 1935 îi apare volumul *Nu, mulțumesc, (No, Thanks)*, urmat de o *Culegere de poeme (Collected Poems, 1938)*, *50 de poezii (Fifty Poems, 1941)*, *1X1 (1941)*, *6 neconferințe (Six Nonlecture, 1953)*.

Poeziile sale vădese totuși, uneori, farmec, spirit, finețe și o intensitate a sentimentelor, pe care publicul cititor a apreciat-o, iar distincțiile literare ce i s-au conferit, ca de pildă National Boop Award (Premiul național al cărții), acordat pentru volumul *Poezii 1923—1954 (Poems : 1923—1954)*, o confirmă.

PE UNDE ÎNCĂ N-AM CĂLĂTORIT

Pe unde încă n-am călătorit,
Clari, candizi, ochii tăi au lungi tăceri ;
Mă-nchizi în orice gesturi înfiripi
Dar nu m-atingi, fiindu-mi prea aproape.

Mă poți desface numai cu-o privire
(Deși m-adun ca degetele-n pumn)
Petală cu petală — precum vara
Desfoaie ca-n descîntec primii crini.

Sau, de voiești să ne închizi, și eu
Și viața mea ne strîngem iar, frumos,
Ca miezul florii căreia-i năzar
Zăpezi căzînd, prudente, pretutindeni ;

Nimic din ce-i pe lume nu-ncovoaie
Puterea dîrzei tale gingășii
Ce mă-ngenunche-n plasa-i de culori
De moarte și vecie dătătoare.

(Cu ce mă tulburi, nu știu, și mă-nclini ;
Dar din privirea ta străbate-n mine
Un zvon profund ca florile de crini)
Nici ploaia, nimeni, n-are mîini ca tine.

(T. D.)

IMPRESIE — IV

Oarele cresc steaua topind-o și iată
Zorii
Pe ulița cerului pașii luminii desfoaie poeme
Jos o făclie
Agonizează tîrgul
Cu un
Cîntec pe buze și moartea
În ochi se trezește

Și-s zorii
Globul
Pornește să gîtuie visuri...

Văd oamenii zdraveni săpînd
Piine pe uliți
Și văd chipul brutal al acelor
Bărbați mulțumiți sluți disperați cruzi fericiți

Și iar e ziuă
În oglinzi
Văd un om fîrav
Visînd
Vise
Vise-n oglinzi

Și e iar
Noapte pe glob
Facle se-aprind
S-a-ntunecat.

Oamenii sînt în odăi
Omul cel fîrav e-n pat
Tîrgul
Doarme cu moartea pe buze și cîntec în ochi
Orele scad,
Stele ițind...
Pe ulița cerului noaptea desfoaie poene.
(T. D.)

30

Și ploi și foi le-a risipit și-a răvășit
Întregul cer un vînt tehui,
Stau pomii drepți. Cred c-am trăit
Prea multe toamne.
Ia să-mi spui,
Vînt vînt vînt — cine drag ți-a fost,
În piept, de-aiuri, ai vreo petală
De-a mutei veri ?

O, tată prost
Al morții, joacă aspru și răscoală
— Rotiș — prin aen frunza cea din urmă !)
Să mai vedem precum am mai văzut
Plinirea legii... vîntul ploaia curmă

S-au potolit și cer și frunze și
Copaci ;
Stau pomii drepți. Deodată
Vezi decupați pe fața lunii arbori.
(T. D.)

Defunctul din
 Buffalo Bill
 Obişnuit
 A călări un lins-argintiu
 bidiviu
 Şi a dresa unudoitreipatrucinci porumbei

 O, Isuse,
 Falnic ins a mai fost
 Şi ce-aş vrea eu să ştiu e
 Dacă îţi place flăcăul tău cu ochi vineţii
 Domnule Moarte.

(T. D.)

Fie ca inima mea să rămână deschisă micilor
 Păsări numite tainele vieţii
 Oricare cîntec al lor depăşeşte cunoaşterea
 Şi cei ce nu le aud se chiamă că-s oameni bătrîni

Fie ca mintea-mi să umble flămîndă hai-hui
 Setoasă, mlădie şi neînfricată
 Şi chiar şi duminica fie să pot să greşesc
 Căci nu mai sînt tineri acei ce nu mai greşesc

Și fie să nu fiu în stare de nici o ispravă
Și însumi atît să-mi fiu drag încît, zău, niciodată
Să nu mai existe asemeni neghiob nevrednic să cheme
asupra-și

Tot cerul cu un singur surîs.

(T. D.)

MARK (ALBERT) VAN DOREN

(1894—1962)

Originar din Hope, Illinois, Van Doren studiază la Universitatea din Illinois și Columbia, după care ajunge editorul lui *The Nation*.

Publică versuri intitulate : *Tunet de primăvară și alte poezii* (*Spring Thunder and Other Poems*, 1924), *Acum cerul* (*Now the Sky*, 1928), *Jurnal de iarnă* (*A Winter Diary*, 1935), *Collected Poems* (1922—1938), volum apărut în 1939, distins cu premiul Pulitzer în 1940. În 1942, îi apar *Doamna noastră Pacea* (*Our Lady Peace*), iar în 1946 *Anul nou la țară* (*Country New Year*) și altele.

A mai publicat volume de critică literară, teatru, o autobiografie etc.

ÎN ȘOAPȚĂ

Ea lui : „Prin dreptul ăstei uși
Pășește câtinel ;
E-a fratelui meu Oliver
Și te-ar ucide el.

„Hai ; trepte nu mai sînt acum ;
De-aici la ușă-am pus

Un preș îngust, și nu-ncăpem
De nu mă porți pe sus.

Îmi place-obrazul tău încins ;
Ci dă-mă jos și treci
Tiptil, căci tata cred că te-ar
Jupi ca pe berbeci ;

Hai, ia-mă iar în brațe, iar ;
Ah, teamă parcă mi-i
Să nu ne iasă-n cale, blînd,
Strigoiul maică-mi.

De dragul meu i-ai fi fost drag ;
Ce dulce glas avea...
Ia, dragul meu, pe-al tău sărut
Ia sărutarea mea ;

Și alta încă. Hai, te du !
Ah, nu așa, că mor.
Ieși prin pridvor la drum... Acum
Nu-i nici un trecător ;

Am sta și pînă-n zori aici,
Și miră-se oricine...
Ci tu la tine pleci, iar eu
La mine, sus la mine.

Nu uiți ? Spun tot cu-acest sărut.
Și nu fi supărat
De-oi lăcrăma cînd am să trec
Pe lîngă-al mamei pat.“

(T. D.)

BABETTE DEUTSCH

(D-na Yarmolinsky)

(n. 1895)

Născută la New York, a publicat volumul de poeme *Miere din stînci* (*Honey Out of the Rocks*, 1925), *Foc pentru noapte* (*Fire for the Night*, 1930), ș.a., critică, povestiri și traduceri din Pușkin, Rilke etc. Pentru activitatea ei literară i s-au decernat cîteva premii și a fost invitată să predea engleza la Universitatea „Columbia“.

EI AU VENIT LA NUNTĂ

Ca zeli ce-s sărbătoriți,
Ca vechii nobi cu ochi duiosi
Și muzică-n tăcerea lor,
Cu mîinile-ngropate-n flori,
Mergînd răsleț sau împreună,
Ei au venit la nuntă.

Întiul — faraon, tăind
Felii, cu scepтрul-soare, bezna,
Și-mpodobindu-se-n veșmîntul
Puterii și-al seninătății,

Ca lotus-ul, ce va trăi
Neînfricat, nencovoiat,
Cît va trăi pămîntul.

Apoi împărăteasa Chinei
Întregii lumi i-a arătat
Dragonii ei de-argint și aun,
Cînd munții coama-și despleteau
Și marile căderi de apă
În vesel se-ntreceau cîntat,
Ca niște clopote de nuntă.

Venit-au sfinți și marinari
Cu povestiri prea minunate,
Bogate daruri și catarte,
Plutind asemeni unor crengi
În josul zărilor furcate
Și răspîndind pînă departe
Vestinea cîntului de păsări.

În față dănțuia pustia,
În urmă rîurile, cînd,
La ușă, ca un muritor
Care-i reneagă pe cei veșnici,
Tenebrele-au gonit curînd
Pe-acei ce au venit la nuntă.

(L. L.)

ROBERT (SILLIMAN) HILLYER

(n. 1895)

Născut la East Orange, New Jersey, Robert Hillyer a studiat la Kent School și Harvard College. A fost profesor de engleză, de retorică și oratorie. A publicat : *Sonete și alte poezii lirice* (*Sonets and Other Lyrics*, 1917), care conține versuri romantice și desuete, *Cea de a șaptea colină* (*The Seventh Hill*, 1928), *Poezii pentru muzică* (*Poems for Music*. 1947) ș.a.

PASTORALĂ

Lin, în codrul de molifti
Phoenix își descintă puii,
Bacii-adorm în bite-nfipti,
Somnul culcă toți haihunii ;
Și virgina sihăstrie
Pe amanți la somn îmbie.

Nu văd ochi de muritor
Vieți din scrum țîsnind, fierbinte,
Doar moliftul sihlelor
Punuri verde, ține minte
Cum a fost Vorba ivită
Nezărită, neauzită.

Ca din arcul somnului
Phoenix către zori zbughește,
Baciul cheamă turma lui,
Haimanaua iar pornește.
Făr'să simtă-al morții pas,
Sub molifți amanții-au mas.

(T. D.)

LOUISE BOGAN

(n. 1897)

S-a născut la Livermore Falls, Maine ; și-a făcut educația la Girls' Latin School din Boston. A trăit la New York unde a colaborat cu articole de critică la *The New Yorker*. În 1945—1946 a fost titulara catedrei de poezie din cadrul Bibliotecii Congresului S.U.A. (*Library of Congress*).

Debutează prestigios cu *Trupul acestei morți* (*Body of This Death*, 1923) ; alte volume : *Vară întunecată* (*Dark Summer*, 1929), *Furia adormită* (*The Sleeping Fury*, 1937). În 1954 este distinsă cu premiul Bollingen pentru volumul *Collected Poems*, premiu pe care-l împarte cu Leonie Adams (*Poems*). În 1959 este din nou distinsă cu un premiu acordat de Academy of American Poets.

În 1968 îi apare volumul *Estuarurile albastre. Poeme 1923—1968* (*The Blue Estuaries : Poems 1923—1968*).

VISUL

Visam cum un cal fioros năpădise, odată,
Spre mine, o, Doamne, bătînd din picioare.
Din coamă-i curgea spaima toată în treizeci de ani adunată,
Și din nări răbufnea (parcă veche la fel) răzbunare.

Lașă de tot, mă zvînleam plîngînd la pămînt,
Dar se ivi o făptură vînjoasă și dete năvală
Friul să-i prindă cînd eu mă simțeam leșinînd ;
Altă femeie sări și-l struni de zăbală.

„Dă-i, zise ea, descîntă-l cu-un lucru de-al tău ;
Aruncă-i, îmi zise, ceva din ce porți numai tu.“
„Nu, am strigat, mă unăște, pornit e pe rău ;
Și dacă-i dau și de nu-i dau, totuna e ; nu !“

Dar, ca un leu în legendă, atunci cînd am scos
Mănușa din dreapta-mi ghețoasă,
Cumplita dihanie, tuturor neînțeleasă,
Întinse alături de mine grumaz drăgăstos.

(T. D.)

STEPHEN VINCENT BENÉT

(1898—1943)

Fratele mai mic a lui William Rose Benét, născut la Bethlehem, Pennsylvania. În 1919, își încheie studiile la universitatea Yale.

Poet, prozator, dramaturg, traducător. Talent precoce, își publică prima plachetă la șaptesprezece ani : *Cinci oameni și Pompei* (*Five Men and Pompey*, 1915) ; urmează *Tinăra aventură* (*Young Adventure*, 1918), *Cer și pământ* (*Heavens and Earth*, 1920), poemul narativ *Trupul lui John Brown* (*John Brown's Body*, 1928) distins cu premiul Pulitzer în 1929 ș.a. Postume : *Steaua Vestului* (*Western Star*, 1943), *Ultimul cerc* (*The Last Circle*, 1946). Opera lui Stephen Vincent Benét mai cuprinde și pagini în proză — nuvelă, roman, precum și librete de operă și operetă.

PLOAIE DUPĂ SPECTACOLUL DE VODEVIL

Tablou final... Spre candida perdea
Năpraznică lumina năpădea
Chinuator. Când dibuiam spre uși
Săltă cortina ; fata multă-n guși,
În sold și-n șunci, porni un cîntec lînced.
Tălăzuiau duhori de aer rînced ;

Iz greu de strai jilav și pluș, plus fumul
Dospeau cu pudra proastă și parfumul...
Ieșind din foaier, înmărmurii —
Minuni de trupuri și euritmii,
Extaz de limpezimi și frumuseți :
Al ploii vajnic viscol de săgeți !
Din arbori, de pe streșini se revarsă
Aversa adiind a brazdă-ntoarsă,
Gri sus în cer și neagră pe pavaje,
Plesnind în geamuri, jgheaburi și grilaje ;
Pe fugă pune oamenii și spală
Străzi, case și văzduh de zăpușeală ;
Duiosul, dîrzul, sfîntul strașnic ropot
Sonon izbește-n suflet ca-ntr-un clopot ;
Pe uliți, felinare — mingi de aur —
Sticliră mat ca ochii de balaur.
Sus, prapuri vagi de nouri fluturără.
Din sîcieli, în zilnica ocară
Sublimul a-nflorit... Spre un balcon
Zbughii, înfășurîndu-mă-n palton ;
Dar fascinat de gureșa furtună
M-am prins în vînzoleala ei nebună
Ca-n iureșele primăverii, și
Deliciul de-a fi viu mă copleși.
(T. D.)

CÎNTECUL CĂLĂREȚILOR

(din *John Brown's Body*)

Călări prin lume anii trec — heralzi către un crai
Grozav de neînduplecat sau, poate, prea trufaș ;
Trec anii însemnați cu-o stea și istoviți. Pe cai,
Asemeni unui stol de soli spre nouri călăraș.

Și poate sar din șei, cîndva, la ale bolții porți ;
Sar, leagă caii și purced cu pași zăngănitori
Spre pomul cunoștinței cînd, cu-alai de vii și morți,
Primește-o Doamnă în surghiun străini ambasadori.

Poate-au pierit ca un clăbuc ce din zăbală zboară,
Dar larma cavalcadei lor mereu ni-i în auz —
Noi care-n încîlcitul joc intrarăm într-o doară.
Cîștigători sau păgubași, cu ei drept călăuz.

Cîștigătorii pierd ; ceilalți o vreme au noroc ;
Ei duc iubiri, și amăgiri, și uri... Și pururi sînt
Cîștigători și pierzători. Nimic nu stă pe loc
Și anii nu se-ntorc... Dar știm și zile bune cînd

De-atîta soare-au chiuit și stătuile, iar
Sub zbor de păsări omul trist își biruia frămîntul,
Cînd varga magică scornea izvor de sub frunzar
Și plugul, coborînd din deal, a despîcat pămîntul.

Cum prinzi o pasăre și-o scapi, și anii uite-i, nu-s...
Pîndești și tu cel ce cîștigi, și tu ce păgubești.
Ca negustorii venetici merg anii spre apus
Și toți, din tolba lor, la porți de fum ne lasă vești.

Ani — călăreți fără preget și fănă-ndurare,
Nu mai culca-vă-veți trupul sub lespezi odată,
Unii, cei pașnici din voi, cu dulăi la picioare,
Alții cu lei ?... Ceasul tihnei se-apropie, iată.

(T. D.)

LITANIE PENTRU TIRANI

Tuturor țeștelor izbite, sparte,
Celor umili, striviți și de pripas,
Strigoi în urbea noastră-nfierbîntată...

Celor luați în dube iuți, bătuți
De inși dibaci, băieți cu pumni de gumă,
Întinși, bătuți, curmați de muchea mesei,
Călcați pe vîntre și lăsați cu carnea-n zvicnet
Ca un cocoș decapitat pe butuc,
În vreme ce-aduceau pe următorul, cu ochi albi, holbați.
Pentru acei ce „Frontul roșu” au strigat,
Sau „Dumnezeu să apere coroana !”

Și pentru cei ce n-au fost curajoși,
Dar tot au fost bătuți ;
Celor ce, calmi, își sculpă cioturi de măsele
În anticameră, și care
Dorm bine pe beton sau fier, așteaptă ceasul
Și îșiucid gardianul la umblătoare, înainte ca înșiși să
piară ;
Celor cu ochii adînc înfundați lîngă lampa aprinsă.

Pentru cei slut crestați, pentru șchiopi — pentru cei
Al căror mormînt anonim e în curtea-nchisorii
(Pînă-n zori, pămîntul este netezit peste ei, și se-mprăștie
var).

Celor răpuși pe loc. Pentru cei ce trăiesc luni și ani
Răbdînd, pîndind, sperînd și ducîndu-se zilnic

La muncă, la coadă la piine sau la clubul secret,
Trăind, zămisbind și făcând contrabandă cu arme,
Înhățați pînă la urmă și uciși ca guzganii-n canal.

Celor ce scapă
Ca prin minune și-ajung vagabonzi în exil.
Pentru cei ce trăiesc prin maghernițe-n tîrguri străine,
Cu gîndul acasă, la iarba înaltă și verde,
La limba maternă, la izul și vocile copilăriei,
La camera lor, la cafeaua băută la masă,
La prieteni, la chelnerii vechi ; la orașul iubit,
La morminte cu lespezi sub care ei nu vor dormi
Ca, dealtfel, niciunde pe lume. Străini li-s feciorii.

Pentru cei ce-au schițat acțiuni, le-au condus și au fost
burdușiți,
Ca și pentru tonții, mărunții, ce n-au croit planuri
Dar fură piriți, s-au răstit, ori au spus anecdote,
Și nu s-au putut explica, și-i trimiseră-n lagăr
Și care-au venit înapoi, peste mări, în coșciug sigilat :
„Pneumonie“ sau „Mort“, „Tentativă de fugă“.
Pentru plugari împușcați din chiar clăile lor,
Pentru brutarii goniți în pustii de gheață
Și-ale căror cărnuri țin minte acele reci șesuri.

Pentru cei denunțați de copii alintați, fioroși,
Contra mărunte răsplăți și spre slava Perfectului Stat ;
Celor castrați, gîtuiți, ori uciși foarte simplu prin foame,
De Statul Perfect ; pentru popi spînzurați în sutană,
Pentru evreul cu pieptul stîlcit și cu ochi muribunzi,
Pentru cel răzvrătit și linșat de gărzile speciale
Pentru croirea Perfectelor State și-n numele Lor.

Pentru cei divulgați de vecinii cu care-au dat mîna,
Pentru cei ce divulgă întinși pe banca supliciului
Cu păr șiroind de sudoare și mîini tremurînde
Cînd spun casa, strada și numele celui trădat.
Și pentru cei ce stînd la masă, acasă,
Cu lampa aprinsă, tacîmuri, miros de bucate,
În șoapte vorbind, aud camionul,
Bătaie în uși, și schimbă priviri iuți,
Iar femeia cu chip imobil se duce la ușă
Netezindu-și capotul :

„Sîntem buni cetățeni —
Credem în Statul Perfect“.

Și atunci a fost ultima oară
Cînd Tony sau Karl sau Shorty mai veniseră-acasă ;
Familia Ion fiind mai tîrziu lichidată.
Da, ultima oară.

„...Auzeam că se-mpușcă în noapte
Și nu știa nimeni, a doua zi, ce se-ntîmplase.
Dar omul e musai să meargă la muncă. Deci nu-l mai
văzusem

Trei zile, și mai că-mi ieșisem din minți ;
Pe stradă patrule cu puști, iar atunci cînd s-a-ntors
Părea că băuse, și sînge pe dînsul văzui.“
Pentru cele ce-și plîng, în tainica noapte, morții,
Pentru pruncii deprinși cum să tacă, pentru pruncii
bătrîni,

Pentru școlarii scuipați de colegi.

Pentru laboratorul distrus,
Casa prădată, tabloul mînjit, puțul spurcat cu urină,
Pentru trupul cel gol al Științei, în piață surpat
Și nimeni în preajmă crîcnind, nici îndrăznind vreun gest.

Pentru țeava cea rece și glonțul fierbinte,
Pentru funia-șbîlț, cătușele-clești, pentru vocea spăimoasă
Ce dintr-o mie de pilnii metalice-mproască minciuni,

Și pentru gîngava mitralieră care tuturor poate răspunde.
Pentru cel răstignit pe crucișele mitraliere
Fără nădejdi de-nviere, fără stea, fără nume,
Cu tigva ticsită de moarte și trup duhnind acru
De multele-i temniți — John Smith, John Dol,
John Nimeni — oh, cin' să-l mai știe !
Inform precum apa și nud precum colbul,
Batjocorit că țarina de către otrava bombelor cu gaz
Și cu barbari auguri.

Acesta e el.

Acesta-i omul pe care unii l-au înfulecat la masa cea verde
Punîndu-și mînușile albe înainte de-a-ncepe ospățul.
Acesta e rodul războiului și-al păcii,
Suprema invenție, mielul cel nou,
Replica dată înaltelor inteligențe.
Dar vezi că el încă atîrnă, și vezi că el nu vrea să moară,
Și totuși asupra cetăților noastre de-oțel
Lumina n-ajunge și cîng hîde pîraie de sînge.

Crezusem că toate acestea s-au dus, dar vezi ne-nșelarăm ;
Credeam că, puternici fiind, ne-am făcut mai cumînți.
Crezusem că trenul cel lung va curge spre limita Vremii.
Credeam că lumina va crește.
Azi trenul cel lung deraiază și-l pradă bandiții.
Mistrețul și vipera, azi, sînt puternicii zilelor noastre.
Azi noaptea se varsă spre vest, și noaptea e densă.
Tații noștri și noi semănaserăm colți de balaur.
Copiii noștri îi cunosc și-i suportă pe oamenii armei.

(T. D.)

HART CRANE

(1899—1932)

Unul din cei mai de seamă poeți americani de orientare modernistă, Crane lasă posterității o moștenire literară caracterizată printr-o mare sensibilitate. În viața sa plină de privațiuni, neîndepliniri, și aventuri, scriitorul a găsit cu cale să lupte conștient împotriva acestei sensibilități, căutînd uitarea de sine și abrutizarea în desfriu și alcoolism; învins în cele din urmă, s-a sinucis prin înec în golful Mexic.

Poetul are profunde afinități cu Poe, Rimbaud, Eliot și Wallace Stevens, care au exercitat o anumită influență asupra sa, atît în primele poezii tipărite sub titlul *Clădiri albe* (*White Buildings*, 1926) și tratînd o tematică variată, cît și în capodopera sa *Podul* (*The Bridge*, 1930), culegere zugrăvind multilateral „mitul Americii“, sau în *Poeziile lui Hart Crane* (*The Collected Poems of Hart Crane*, publicate postum în 1933).

Ca și modelele sale, Crane se simte veșnic atras de hotarele dintre realitate și vis, experimentează asiduu în alegerea formelor versificatorice, fraza sa este retorică, aluzivă, sugestivă; dar își rămîne credincios sieși prin specificul topografic al subiectelor, precum și prin împingerea pînă la exces a „aproximării“; ca urmare sintaxa versurilor sale este, adesea, bizară și, la prima impresie, de-a dreptul illogică.

În volumul său intitulat *Memorii*, după ce face asupra lui Crane o serie de aprecieri superlative, Allen Tate scrie: „Crane

a fost arhetipul poetului american modern, a cărui greșeală fundamentală a constat în credința că o capitulare irațională a intelectului în fața voinței și dorinței va constitui baza unei noi mentalități“. Multă vreme poetul a fost socotit un exponent al poeziei „absolute“, al poeziei „care trăiește în propria sa muzică, o muzică în care înțelesul este adesea accidental“ (L. Untermyer).

Poetul însuși nu a fost de acord cu asemenea aprecieri, com-bătîndu-le în scris odată cu expunerea crezului și metodelor sale poetice (considera, printre altele, că există „o logică a metaforei“..., antedatînd „așa-numita logică pură și care alcătuiește baza gene-tică a oricărei exprimări lingvistice“). Relevatoare în această privință sînt comentariile făcute de Crane pe marginea dificilului său poem *Fluviul (The River)* din culegerea *Podul*, poem despre care L. Untermyer afirma că „se va situa printre cele mai bo-gate și caleidoscopice creații poetice contemporane“ : „Metropo-litanul nu este altceva decît un „vehicol“ figurat, psihologic, care îl transportă pe cititor în Vestul Mijlociu. Cititorul poposește pe linia ferată în tovărășia mai multor vagabonzi, într-un amurg. Extravaganța primelor douăzeci și trei de versuri ale acestui ca-pitol este o parodie intenționată la adresa confuziei culturale a momentului de față — o mare aglomerare de zgomote ce amin-tesc de impresia stridentă pe care o lasă un rapid gonind nebu-nește pe șine. Ritmul este de jazz. În continuare, ritmul se do-molește și se asimilează mersului pedestru neabătut, ca acela al unor călători care înaintează cu greu. „Și vagabonzii mei sînt vehicule psihologice. După cum veți observa, rătăcirile lor îl poartă pe cititor dintr-un interior într-altul, Mississippi fiind «pîlnia». Ei sînt rămășițe ale pionierilor — cel puțin în ceea ce privește faptul că, la modul abstract, rătăcirile lor îl fac pe cititor să împărtășească experiențe aproximativ paralele cu cele ale negu-țătorilor, aventurierilor... Cred că am surprins aici ceva din spi-ritul Marii Văi (*The Great Valey*), apropiindu-mă, totodată, de lumea primitivă a indianului.“

FLUVIUL

Numele frate lipește-ți-l de-o firmă —
S-a isprăvit — tinere — te duci spre Vest —
Tintex — Japalec — reclame pentru salopetă dunabile
Și terenuri ! sub noul afiș sfișiat
În colțul garantat — Bert William ce zici ?
El cîntă și între timp tu furi
Un pui — dă-mi mie aripa, căci de n-ajung
La Erie, pe mile împrejur nu-i nici o
Mazda ¹ și noaptea telegrafică pe Thomas îl apucă

La Ediford — și chiuind pe șine
Faruri ce gonesc nebunește — îți
Închipui — rapidul înghite timpul ca
ȘTIINȚA — COMERȚUL și RADIOUL
DUHULUI SFÎNT URLA ÎN FIECARE CASĂ AVEM POLUL
NORD

WALLSTREET ȘI NAȘTERI DIN FECIOARA SAU
SÎRME SAU CHIAR
Pîraie curgătoare legînd între ele urechile
Și fără predici geamurile fulgeră și urlă
Tăindu-ți respirația — cum îți place ție... — păi nu ?

Așa trecea mugind secolul al douăzecilea —
Așa chiuia societatea anonimă — și lăsa în urmă
Trei oameni, pururi flămînzi pe șine, uitîndu-se
În timp ce șontîcîiau, la luminile din coada trenului,
Cum pâlesc și converg, lunecînd parcă într-o gaură de
burghiu,
Și se sting de tot.

¹ Firmă producătoare de becuri electrice de un anumit tip.

Ultimul urs, împușcat bînd în Dakota,
Pășea țațoș sub sîrme ce tăiau riul de munte.
Instrumente tăioase, întinse cu precizie grozavă,
Leagă oraș de oraș, vis de vis.
Dar unii-și beau rachiul pe-ndelete
Și numără — deși nu recunosc
Că au mătânii sau un fir de tort —
Minutul rîului dar nu și anul
Îndepărtatului pîrîu. Sub lumea
De șuier, sîrmăraie și vapori,
Precum cambuzele, rumegătoare,
Vor trece prin Ohio, Indiana,
Și — orb bagaj ! — se vor încolona
Înspre Chayenne — sau Kalamazoo (oare ?).

A vremii arătări sînt pentru ei
Bilanț final de arșiță și-omăt.
Ciudată-nțelepciune păsărească —
Juri că-s esențele elementale
A vîntului nestăvilit, zicînd încet.
Kentucky, Casey Jones, O zi cu soare.
Așa cîntau cantonierii. Unul,
Cu ochi de mînz, își amintea : „Iisuse,
Ah zilele bostanilor, apuse !“
Și biiguia, cuprins de veselie :
„Cînd tușa Sally surîdea, pe vremea
Louisianeii — e o veșnicie !“
„Dar păstrăvi ca în Booneville se află
Altundeva ?“ grăi cellalt, smulgînd
Un ultim scai din vestă și-adăugînd
Cu ochii în ulcea, „Eu, totuși, scai
De șine“. Resemnat și gînditor
El stinse focul și rînji și barba
Uscată-și scutură...

Tata avea

Conservărie — lângă ea vedeam
Lungi şiruri de nomazi feroviari,
Bărbaţi de-alt'dat' — văduvi, holtei, fugari —,
Rivnind imperiala libertate
A trenului de marfă. Toţi, ca mine,
Păreau copii pe stinghii hîţinate,
Rivnind la joacă fără de sfîrşit...
John, Jake, mărfarul ! Charlie, v-aţi suit ?
Memphis — Tallahasee — sus, pe tampoane,
Pumni orbi, sus, saci de piele şi ciolane !

Dar ei ating ceva — o cheie, poate.
Din stîlp în stîlp sporeşte ţara lor.
Ei ştiu ce-nseamnă-un trup bătut de ploi ;
Băieţi cu ochi-fiorduri şi vulpoi
Cu graiul lat, punctînd imensitatea,
Apar de-a lungul şi de-a latul ei,
Ştiind că pieptu-i argintat cu nea,
Smălţat cu sumac, siniliu, întrece
Spre sud şi vest, traversele din văi.
(Şi eu cunosc miezul de noapte, rece.)
Şi dincolo de slaba flăcăruie
(O, Nopti ce trupu-i gol mi-aţi arătat !),
De numele-i pe hartă tipărit,
Visat-au trenuri ce prin fluierat
Vesteau al viscolelor lungi sfîrşit ;
Şi-ndepărtatul vaier am ştiut
Că este-al ei. Copiii indieni
Țipau pe coama lungă a furtunii
Şi dinastiile-arămii fugeau
De creier. O, ecouri moarte ! Dar
Acolo era trupul ei ; şi vremea,
Un şarpe negru, i-atîrna pe spate
Şi spaţiul, ca o aripă de vultur,
Se măsură — cu pletele-i bogate.

Sub Ozarks ¹ lângă muntele de Fier,
Bătrînii zei ai ploii zac ascunşi
În iazuri unde peştii fără ochi
Sar în fîntîni sunpate şi coboară
Cu boabe de la ciori ce se sfădesc.
Străvechiul furţişag îi îmbunează
Cînd fierul, pururea prădalnic, muşcă
Din lemnul lor ; iar astăzi dormitează
Sub tîrnăcop şi pulbere de puşcă.

Vagoane Pullman poartă-n zori de zi
Pe lucitoare şine de oţel
Mîncăii din restaurant — tunel,
Cîmp, vale — fierul ştie-a călări
Pe munţi şi rouă, roţile se-ncalec.
La Siskyyou aştepţi ca la un ceas ;
De nu, faci peste noapte un popas
Şi iei alt tren. Mai către miază-zi
Se varsă, la Cairo,—n Tennessee
Ohio — poate-ntr-un amurg de vară
Al fluviului mosc te va-nţilni,
Purtat de boare, şi-ai să juri că apa
Respiră, dîndu-ţi ştire că îi cară
Pe „*Memphis*“ *Johnny*“, „*Steamboat Bill*“, „*Missouri Joe*.“
La un urcuş, te-upleacă pe fereastră
(Parcă dai mîna cu-un străvechi ţăran),
Priveşte către ele într-o doară
Şi-n timp ce pleacă, fredonează *Fluviul*.

Şerif, funcţionar, sau tu, frînar,
Te-ntoarce, — adu!mecă, priveşte iar —

¹ Lanţ de munţi în partea de sud-vest a statului Missouri.

Nădragii saltă-ți, mestecă tutun ;
Doar Fluviul îl hrănești și tu, acum
Și-n veac ; cîțiva cari scapă de-a lor soartă
Zîmbesc mereu spre a părea altfél.
Dan Midland, omorît într-un tunel,
Cred că-a glumit lîngă cereasca poartă.

Aval, dar, pioneri ce v-ați născut
În ciuda vremii, afluenți murdari
Ai fluviului cărunt, degeaba-n lut
Veți căuta s-așterneți noi hotare !

Mai deslușit l-aude-al mării grind ;
Și piatra cade mult mai zgomotos ;
Domol, sătul parcă de-un nou prinos,
Ca orbul din născare bîjbîind,

Se-ntinde, curge, visul ți-l încheie.
Pierdut în vraja-i fără de maree,
Ce ești tu oare ? al tatălui tău tată,
El — e lichida temă des-cîntată
De negrii plutitori. Tonaj cu apă
Și marș al zilelor aluviale,
Al tulburilon nopți cu șist poros
Și luturi de morenă : nu e vale
Din care Mississippi nu se-adapă.

O, sete de-a săpa ! Soare-n răspăr !
Bazalt cărînd grații de junglă rece,
Putere-a linxului destins ! Răbdare,
Și vei ajunge la debarcader.

Gemînd peste țărîna lui De Soto ¹,
Umflate cale lasă-n urma lor
Orașul din trei tronuri etajate.
Mai sînt vreo două coturi și, de zor,

Bătrînul fluviu se va revărsa
(‘N lagunele sălcii, cuirasate),
Apoi scurgîndu-se în sinea sa,
Va tresălta, cuprins de libertate.

Rămîne firul zării subțiat...
Nu se desface nici-o-mbrățișare
La prova — doar înțepătoarea-mare ;
Se scoală Fluviul din prelungu-i pat,
Purtat de vis, văpaie măslinie
De vremuri chinuită, una știe :
Să curgă ; Pasiunea se lățește
În graiuri mii, și-nnăbușit, agale,
În Golf rostește surde osanale.

(L. L.)

„CUTTY SARK“ ²

(1926)

O, vase vechi, corăbii de stejar !
O, azi uitatul „*Temerar*“ !

(Melville)

Pe strada South am întîlnit un om înalt.
Pe lanț i se bălăbănea un dinte de rechin nervos.

¹ *Hernando de Soto* (1500—1542), explorator spaniol, a descoperit fluviul Mississippi în 1541.

² Faimos vas britanic din secolul al XIX-lea, folosit pentru a transporta în Anglia lîna din Australia și ceai din China. Cea mai rapidă navă cu pînze din vremea sa ; în 1855 a făcut înconjurul pămîntului în 155 de zile. Astăzi e ancorată pe Tamisa și este considerată drept unul din „monumentele“ Londrei.

Și ochii lui, tăvălugiți prin iarbă
— Luminile din bar sau ochelarii verzi
Făceau să pară astfel —
să strălucească
Verde —

Scoși din găvane,
Uitau să te mai vadă
Sau te lăsau la câteva cvartale depărtare ;
Și, între timp, pianul automat
Cînta, trudit, *Noaptele la Stambul*,
Cînta, strujind bănuțul dat de-un oarecare,

O, roză din Stambul,
Pe tine visele te întrupează.

Ce ne spunea era un murmur de Leviathan
Și Platon mintea ne involburase.
„E *Ala* — din Antwerp — băiete, nu uita
Să mă trezești la trei — pleacă la fix.
Nu-mă pricep prea bine ceasul să-l citesc
Și-un om de cart cu ochii slabi
Mai ațipește“ — miinile-i osoase
Bătură tactul... „O balenieră, într-o zi —
S-an cuveni să țin măsura și să scap de ea —
Sînt democrat — știu cît e ceasul — nu,
Nu vreau să știu cît este — alba
Și blestemata Arctică m-a despărțit de timp.“

O, roză din Stambul,
Teși vise din abise —
„Aveam un motorăș în grijă pe canal,
În Panama — și cînd mi s-a urît
M-am apucat să vînd vesela din bucătărie
În Yucatan — mătânii — ați văzut

Popocatepetl — o gură fără păsări,
Cernînd cenușă ?

Apoi coasta iar ?“

*O, roză din Stambul, regină de mărgean,
Relicve scotocite în scheletul
Orașelor — și galerii de lavă
Deshidratată de vâpăi — pietroaie
Colțoase — verzi — abise — înecate.
Cîntați !*

„— Deschizătura ! și prin ușă scoase-un deget...
Frumoasă-i viața — ca un gheizer — ah, plămînii mei —
Nu, pe uscat nu pot trăi !“

Vedeam cum fug hotarele din mintea lui ;
Dar parcă sînt hotare ? — uneori, nisipuri mișcătoare,
Nisipuri mișcătoare — undeva — nisipuri mișcătoare
Și ele ar putea să pună în mișcare
Alba mașină cîntătoare.
Puteți, dar, rîde și dansa pe ax —
Oțel — argint — dați șanțul plăcii și aflați —

*O, toba rozelor din Atlantida
Împletește rozele și steaua,
Arzînd, plutește într-un hău de lacrimi,
Și somnul înc-o mie —*

de-o veșnicie

Bănuțul unui oarecare

A oprit

Pianul din cîntat.
Un vînt a necăjit
Reverele de salcie-mpletită,
Intrăni de vară-n iaduri mai puțin fierbinți...

Pe chei, un camion mai-mai să-l calce
— S-a năpustit pe strada Bowery în timp ce zorii
Dădeau Statuia Libertății în vileag —
Adică torța ce o poartă-n mînă...
Am apucat-o înspre casă peste Pod...

... ..

Sprințare vanități ianchee, elfi pe metereze,
Britanice vorbe de duh,
Sălbaticе și-ndemînatice sirene
Ce-ați înflorit în faptul primăverii,
Umflați și țeseți mîndrele modele
Pe cari le mînă vîntul alizeu...

*Ah, ceai și dulce opiu !
— Bani pentru scoicile ce încrustează chila !
Și pentru aripioarele de pește
Ce-nfruntă briza-n marea japoneză !*

Strălucitoare, rîndunica mare
Etichetează ecuatorul, face semn cu ochiul
Spre Capul Horn, Francisco, Melbourne...
Parabole, stindarde,
Vis de neșters al *clipper*-ului ochitor,
De-un alb baronial pe-albastrul cel mai potrivit !
O, pururi încărcată de trofee „Cutty Sark“ !

„Prințul cel Negru“, „Termopile“, „Norul zburător“
În insulele Sunde
— În spume încotoșmănite —,
Cu pîntecele au cîrmit
Spre esplanade verzi,
Au stăvilit a vînturilor toane

Și au plutit întins spre răsărit ;
 La capul Iava frigul s-a-ntețit
 (Ceai, opiu dulce !)
Și s-au întors și ne-au lăsat sub vînt...

Și cargafungii, cum s-au mai luptat !
(Optzeci de zile, nouă ceasuri și un ancorat !)
 „Leander“, „Curcubeul“
(grozavă, ultima călătorie !) —
Pe unde ești tu, Nimbus“ ?
Și voi, sirenelor, rivale
 Cu murele fixate slab, —
 „Teaping“
 Și „Ariel“ ?

(L. L.)

LEONIE ADAMS

(n. 1899)

Născută la New York, în Brooklyn, frecventează începînd din 1922 clasele de studiu de la Barnard College. După doi ani de călătorii în străinătate, urmează cursuri la diferite universități; în 1948 și 1949 activează la Library of Congress (Biblioteca Congresului S.U.A.), în calitate de consultantă pentru poezia americană.

Prima ei carte este *Oamenii simpli* (*Those Not Elect*, 1925), urmată de *Șoimul avîntat* (*High Falcon*, 1929), un volum de poezie abstractă. În 1954 primește (împreună cu Louise Bogan) premiul Bollingen pentru *Poezii alese 1922... 1953* (*Poems: A Selection 1922... 1953*).

GÎRLA DE PE PAJIȘTI

Cleștar lin prin livezi —
O luntre, ca o lebădă, îl suie,
Calm, gingașă, cu fruntea către undă
Lunecă lent, și nu e.

Angint fluid și pur, rîu plin
Pină-n trifoi; l-întină

Doar cîte-o stea ; şi îl revarsă
Prisosul lunii, de lumină.

De pe islazul rourat
Se-abat la mal de apă
Cirezi bălăngănind tălănci ;
Şi gîturî murgî se-adapă.

Pe luciu, plutind ca-n extaz,
Zării o vîntrea :
Părea de descîntece dusă,
Visarea cîrmacei părea.

Se spune că barca se-neacă
Şi nu îl îngăduie-n ea
Pe insul cu inima seacă,
De piatră, şi aripa gnea.

(T. D.)

ALLEN TATE

(n. 1899)

Născut la Kentucky, a învățat la Georgetown, la Universitatea din Virginia și la Vanderbilt. Între 1944 și 1946 a editat, *Sewanee Review*.

Începînd din 1928 scrie versuri, *Poeme alese*, 1937, *Înotătorii* (*The Swimmers* 1970), un roman, două biografii, eseuri critice (1930, 1936, 1968) ș.a.

EMBLEME

I

Maryland Virginia Carolina
Văi de humă, coline de stînci
În somn ferecate pinete-învechindu-și rășina
Fioroase și-adînci

Sîngele meu spre astăzi ce straniu străbate
Din șipotu-acela pierdut în trecut
Străbunii zburliți se destramă în singurătate
Sub coline de lut

Departe de osîndeale lor, gonit într-acoace
Pe-o gîrlă din Tennessee
Într-o casă străină sălaş îmi voi face
Și-n sufletul acelora voi desluși
Tot ce în stele mi-e scris
Un timp spre-a rămîne acolo, în pace
Cu prunc și nevestă venii

II

Cînd va sfîrși, acestui om secăt
De sînge, nu-i săpați mormînt
Hăt lîngă rîul (unde n-a-ngropat
Pe bunii lui) către apus curgînd,
Ci duceți-l spre est unde-i născut,
Acolo tihnă e, o, frații mei,
În văile din răsănit
Pe care pot să le pricep ; dar ce-i
Adevărat din ce-am agonisit
Să nu gîndiți că mohorît mi-ar fi
De-această sihăstrie-a inimii,
Noi nu putem trăi mereu
Dar trebui să murim mereu,
Deci trupul voi să-mi aduceți, în amurg,
Spre fluviul ale cărui unde curg
Din munții vionii,
Și scrumul meu plutească dinspre Long-Bridge
Pe unde doar tîrziul pescăruș
Mai tulbură acel adînc și populat sepulcru
Al cărui suflet tremură de amintiri.

III

La marele rîu, spre a-i amăgi pe străbuni
Pe ei, cei neînchipuit de tineri, s-au săpat

— Într-un ostrov azi dispărut — ale amintirii genuni,
Și șoaptele lor — strigoiul a tot ce-au strigat —
În genunile unde străbunii
Imberbi cu ochii vii, alungiți,
Zac în amurg lângă verdele fluviu
Printre ciripituri și zvelte răchiți,
Iar somnul acestora lung lângă nîu la răcoare
Fu mult și deplin ; mereu a-înserării văpaie
Le-așteaptă ecoul ; — estivala vibraie
Izbește precum într-un iepur o gaie.

(T. D.)

ROBERT FRANCIS

(n. 1901)

Născut în Upland, Pennsylvania, este autorul mai multor volume de poeme dintre care cităm *Stai aici cu mine* (*Stand with my Here*, 1936), *Sunetul pe care l-am ascultat* (*The Sound I Listened For*, 1944), *Ieși la soare* (*Come out in the Sun*, 1965) ș.a. Pentru activitatea în domeniul poeziei a fost distins cu mai multe premii.

DINCOLO DE BIOLOGIE

Stîrnit, și ros de veșnicul nesaț
Spre ceea ce e peste necesar,
Un sub-produs rupt din biologie,
Un țînc e bardul, șovăind pe-o stîncă,
Menit a zămisli cascade stranii,
A face mai fertile pomi, izvoare.
Mai știți cum stinse Guliver incendiul ?
Țînc pur. Bard pur. Palatul Liliput
Fu stins ; monarhul — recunoșcător ;
Crăiasa însă (foarte-mpărăteasă)
A fost de tot, de tot contrariată.

(T. D.)

ÎNOTĂTORUL

I

Luați aminte cum își taie drum
Duios și-ncrezător ; dintr-un străin
Făcînd prieten, din dușman părtaș.
Abisul ucigaș îl poartă gîngaș.
Se apără cu apa contra apei.
Se sprijină-n pericol, stă pe el. Adîncul
E tot ce îl desparte de adîncuri.

II

S-a-ntins cîndva ibovnic mai alături
De draga lui, cu brațul dibuind,
În mîngîieri mai blînde, mai vinjoase ?
Pe unii-i sorb iubirea ca un hău, pe alții
Iubirea-i poartă precum marea verde
Înotătorii. Indolenți, se-ntorc pe spate
Spre a pluti. Plutesc înotătorii —
Amanții dorm.

(T. D.)

LAURA RIDING

(Schuyler B. Jackson)

(n. 1901)

Instruită la Universitatea „Cornell“, a publicat, printre altele : *Privire asupra poeziei moderniste* (*Survey of Modernist Poetry*, 1927) — în colaborare cu R. Graves —, *Culegere de poeme* (*Collected Poems*, 1938), *Lumea și noi* (*The World and Ouerselvs*, 1938).

AȘA SE ÎNTÎMPLĂ

E dat cu-nțelepciune să vorbească celui prost.
Bețivului e dat să se-nvestmînteze-n frumusețe.
Și multora le este dată binecuvîntarea
În tot ce au cusur,
Precum e dat otrepelor de rînd
Miracole să vadă
Urlînd de bucurie-obositoare.

Și multe-s date-n numele confuziei
Și multe-n clipele de inspirație.
Într-adevăr contradictorii multe-s.

Și multe-s minunate, -ntr-adevăr,
Dar ce ne pare cel mai greu
E ca să spunem ce cum e,
Iar pentru om, cel mai ciudat,
Să fie — asemenea cu sine însuși.

(M. R.)

KENNET FEARING

(1902—1961)

Născut la Chicago, Kenneth Fearing a absolvit Universitatea din Wisconsin. A publicat, printre altele : *Brațe de înger* (*Angel Arms*, 1929), *Poezii* (*Poems*, 1935), *Socoteală greșită* (*Dead Reckoning*, 1938), *Culegere de poeme* (*Collected Poems*, 1940), *După-amiaza unui cămătar* (*Afternoon of a Pawnbroker*, 1944), *Străin în Coney Island* (*Stranger at Coney Island*, 1949), volume cuprinzând de regulă poeme satirice la adresa burgheziei americane și a mentalității acesteia.

RAPSODIE AMERICANĂ

Întîi îți muști din unghii. Apoi te piepțeni iar. Și-apoi
aștepți. Și iar aștepți.
(Știți, cică minți întîi. Pe urmă cică furi. Și apoi, zice-se,
ucizi.)

La ușă sună cineva. Vin Peg și Bill ; și Jane ; și Doc.
Și-ntîi fumezi și conversezi, ascuți ce-i nou și bei ceva.

Apoi cobori.
Cinezi apoi ; pe urmă vezi un film ; și poate mergi pe urmă
la un bar ; și-apoi

Vii iar acasă, urci scările din nou și iar te culci.

Dar Peg și Doc se contrazic întii un pic. Întii dansezi
același dans și bei
Aceleași băuturi pe care îndeobște le-ai tot băut.
Și pianul pune un plafon de note peste lume.
Trompeta țese bolți de muzică în spațiu. Și toba-ntinde
coviltire
Peste spațiu, timp și noapte.
Pe urmă anecdote la masă. Apoi plata. Pe urmă iar acasă-n
pat.
Dar mai întii sui scările.

Și, cînd te sui pe scară, te mai simți la fel cum te simțeai
acolo, baby ?
La fel cum te simțeai de dimineață ? Și-aseară ? Și
alaltăseară ?
(Știți, cică-ntii auzi un fel de voci. Pe urmă zice-se că ai
vedenii ;
Și dup-aceea cică zbieri și spui năzbitii).
Pricepi ce va să zică o noapte într-un alai de nopți cît
viața ?
Ce e încă o moarte, un prieten, un divorț din două sau din
trei ?
Sau patru, sau chiar cinci ?
Încă un chip între atîtea și atîtea chipuri, o viață între
atîtea mii și mii de vieți ?

Dar cînd pășești pe trepte și le numeri (și-s tot atîtea, baby)
ți-a mai trecut cîndva, cumva și altceva prin minte ?
Tu, asta te-ai născut să simți, să faci, să fii tu, baby ?

(T. D.)

LANGSTON HUGHES

(1902—1967)

Poet negru, născut la Joplin, Missouri, Langston Hughes absolvă liceul din Cleveland și devine profesor de engleză în Mexic. Timp de un an frecventează Universitatea Columbia. Călătorește, cu câțiva dolari în buzunar, la Paris apoi se întoarce la New York și practică diferite îndeletniciri mărunte. Este remarcat de Vachel Lindsay. Primul volum, *Plicticoasele blues-uri (The Weary Blues)*, îi apare în 1926, urmat de *Haine frumoase pentru evreu (Fine Clothes to the Jew, 1927)*, iar în continuare *Simple spune ce are de spus (Simple Speaks His Mind, 1950)* ș.a.

JAZZ ÎNTR-UN CABARET PARIZIAN

Hai zi, zi,
Jazz Band !
Zi-i, ca pentru lorzi și ladies,
Pentru conți și duci,
Pentru gigolo și dame,
Pentru milionari ianchei,
Pentru belferii berbanți,
Și cheflii.

Zi, zi-i,
Jazz Band !
Știți cîntecul
Care rîde plîngînd totodat' ?
Da, îl știți.
— Permiteți ?
— *Mais oui.* ¹
— *Mein Got !* ²
— *Perece una rumba.* ³

Zi-i, zi, Jazz band !
Poți vorbi în șapte limbi
Și în alte cîteva
Chiar cînd vii din Georgia.
— Vrei să merg la tine, dragă ?
— Da, da...

(T. D.)

AFRICA

Uriăș adormit,
Te-ai odihnit oleacă.
Acum, îți vād fulgerul
în surizătoarea dințilon teacă
și aud cum tună.
Acum, vād limpede
norii grei, de furtună,
în ochii tăi treji :
Tunetul,
iată marea minune !

¹ O, da (fr.).

² O, Doamne ! (Germ.).

³ Ca o rumbă (sp.).

Fiece pas al tău
dezvăluie umbletul nou
al coapselor tale brune.

(P. S.)

CĂLUȘEII

Unde-i „secția pentru negri“
a acestor călușei ?

Aș dori și eu să-ncalec
pe-un căluț, căci vin, ehei,
dintr-un stat din miazăzi,
unde negrii, precum știi,
lîngă albi nu pot să stea.

Orice tren acolo are
un vagon pe care scrie :

„Pentru oameni de culoare“,
iar în autobuz ne lasă
doar în fund. La călușei,
nu e nici un fund, îmi pare.

Nu știi, nene, vreun căluț
pentru-un negru mai micuț ?

(P. S.)

LĂSAȚI AMERICA SĂ FIE IAR EA ÎNSĂȘI

Lăsați America să fie iar ea însăși,
Lăsați-o să fie visul care-a fost,
Lăsați-o să fie pionierul ce-și caută în prerie,

Dornic de libertate, un adăpost.
(America n-a fost nicicînd pentru mine o singură
Americă !)

Lăsați America să fie visul făurit de-atîția visători,
Lăsați-o să fie o patrie puternică a iubirii.
În care oamenii să nu poată fi striviți de semenii lor
Cu îngăduința monarhilor, sau pentrucă-asa poftesc zbirii.
(America n-a fost nicicînd pentru mine o singură
Americă !)

O, lăsați-o să fie o țară în care
Libertatea să nu poarte a falsului patriotism cunună,
O țară în care oamenii să trăiască slobozi
Și să fie egali cu adevărat, — nu doar să se spună !
(Pentru mine n-a existat niciodată egalitate
În această „patrie a celor liberi“, — și nici libertate !)

Spune, cine ești, omule care murmuri în noapte ?
Și cine ești tu, care tragi peste stele-un zăbranic ?
— Sint albul sărac, înșelat și dat la o parte,
Sint negrul pecetluit de-al sclaviei harapnic,
Sint indianul alungat de pe propriul său pămînt,
Sint emigrantul care se-agață de vane himere
Pentru-a găsi peste tot aceleași prostești rînduieli :
Ciine pe ciine-l mănîncă, puternicii-i frîng pe cei lipsiți
de putere...

Sint tinărul plin de nădejdi și de vlagă,
Prins în străvechiul lanț nesfîrșit
Ale cărui verigi se numesc Putere, Hoție, Profit —
Ia cu japca aurul, pămîntul, munca semenilor tăi,
Împlinește-ți poftele, jefuind lumea-ntreagă !

Sînt fermierul, rob al pămîntului său.
Sînt muncitorul vîndut unei maşini de oţel.
Sînt negrul, ce vă slujeşte pe toţi deopotrivă.
Sînt poporul de rînd, umil şi flămînd —
Da, încă flămînd, în ciuda Marelui Vis —
Încă lovit şi-asuprit, o, Pioneri !
Sînt omul care n-a ajuns la liman niciodată, —
Salahorul cel mai sărman, marfă mereu neguţată.
Sînt cel care, desprins de-ntunecatul ţărm al Islandei,
De şesul Poloniei, de pajiştea verde a Angliei
Sau de coastele Africii negre,-a venit, mai ieri,
Să clădească „o patrie a celor liberi“.

Liberi ?

Cine e liber ? Fireşte, nu eu.

Nici milioanele de şomeri,

Nici cei în care se trage cînd fac vreo grevă,

Nici cei ce nu se-aleg cu nimic de pe urma muncii lor
grele.

În ciuda tuturor viselor noastre,

În ciuda atîtor drapele

Şi nădejdi purtate de noi,

Nu ne-am ales cu nimic —

Decît cu Visul, astăzi pe moarte.

Lăsaţi America să fie ea însăşi

— O ţară cum n-a fost încă vreodată,

Dar cum va trebui să fie cîndva —

O ţară în care fiecă om să aibe parte

De libertate, o ţară a mea.

A omului sărac, a Indianului, a Negrului, a MEA,

A faurului Americii,

A cărui sudoare, sînge, credinţă şi trudă,

A cărui mînă în fabrici și-al cărui plug înfipt în țarina udă,
Vor aduce înapoi visul nostru, cîndva !

Turnați peste mine găleți de ocări, — nu mă atinge nici o
ocară !

Al libertății oțel nu prinde rugină.
De la cei care trăiesc ca lipitorile pe spinarea poporului,
Ne vom lua înapoi țara —
America !

O, da,
O spun fără înconjur :
America n-a fost nicicînd pentru mine o singură Americă.
Și totuși, 'jur :
Ea va fi !

Călcînd peste moartea noastră cumplită,
Peste putregaiul de hoție, minciună și mită,
Noi, poporul, trebuie să cucerim
Pămîntul, minele, fabricile, fluviile,
Munții și cîmpia nemărginită —
Întreaga întindere a acestor state fertile
Pentru a făuri din nou America !

(P. S.)

WISEZ O LUME

Visez o lume-n care
Nu va fi nimenea disprețuit
Și-n care-întreg pămîntul

Va fi de dragoste și pace-mpodobit.
Visez o lume-n care
Toți vor păși pe-al libertății drum,
Și-n care lăcomia
Nu va mai stinge sufletele, prefăcându-le în scrum.
Visez o lume-n care
Toți oamenii — albi, negri, orișicum or fi —
Din marea dărnicie a pământului
Se vor putea împăntăși.
Visez o lume-n care
Al bucuriei diamant scînteietor
Va-mpodobi întreaga omenire.
Visez o lume-a noastră,-a tuturor !

(P. S.)

OGDEN NASH

(n. 1902)

Născut la Rye, New York, dintr-o familie veche și larg răspîdită. După ce a urmat un an la Colegiul Saint George din Rhode Island, intră la Harvard (1924), dar în anul următor renunță la studii. Ulterior, la New York (1925), practică variate în-deletniciri și mai târziu se mută la Hollywood pentru a scrie scenarii.

Dintre volumele sale de versuri amintim : *Grădina de versuri a răilor părinți* (*The Bad Parent's Garden of Verse*, 1936), *Eu însumi sînt străin aici* (*I'm a Stranger Here Myself*, 1938), *Chipul îmi este cunoscut* (*The Face Is Familiar*, 1940), volum ce include 280 de poeme selectate din aparițiile anterioare, *Intenții bune* (*Good Intention*, 1924), *Sufragerie particulară* (*Private Dining Room*, 1953) etc.

Poeemele sale se disting printr-un stil plin de umor, printr-o anumită undă de absurd nu lipsită de farmec, de spirit și de invenție ; deseori, în concluzii, elementul de critică socială apare vădit.

MI-A SPUS-O ÎNTRE PATRU OCHI

Ei da, îmi place mult un pui de bîrfă
Cînd la taifas se-ntîmplă să mai stau
Și mă mir de ce adică
Megieșii spun că cică
Un pis-pis mi-s, mi-s o mîță și-un miorlau.
Mrs. Dooley mi-a zis „miau“ azi dimineată.
Mrs. Cohen de-ar putea în foc m-ar coace ;
Dar rezist, și-n ciuda lor
Din porecle n-am să mor,
Iar un puișor de bîrfă tare-mi place.

Ei da, îmi place mult un pui de bîrfă ;
Mă-amuză cum și-mparte Moffet viața
Chian matale mă provoci,
Mr. Taylor, cînd sugi scotch,
(Mă-ntreb : o fi știind ce-i face soața ?“
Șeriful are-o vorbă cu Miss Walker ;
Ea nu-și achită taxa la soroace ;
Dar aud din multe surse
Că mai joacă și la curse...
Ah, un puișor de bîrfă tare-mi place.

Ei da, îmi place mult un pui de bîrfă ;
Îmi toarnă parcă-n ceai anome fine ;
Metehnele pe care
Le are fiecare
Sînt unt și vitamine pentru mine.
De vă spun că Mrs. Drew s-a dus la Reno,
Nici o vorbă nu suflați, că nu se face.
Căci i-am zis lui Mrs. Drew

Cum că de la voi o știu...

Ah, un puișor de bîrfă tare-mi place.

Ei da, îmi place mult un pui de bîrfă,

Dar scandalul sau ranchiuna nu se iartă.

Pildă : *Mrs.* Page cînd ea

Vîrsta mea o cleвета.

(Asta-ndrugă deșuchiat, cum se și poartă).

Mrs. Murgatroyd cu opium prînzește,

Și a spus de *Mr.* Wood că nu-i dau pace ;

O vorbă-așa hapsînă

Mă scoate din țîțînă.

Însă, zău, un pui de bîrfă tare-mi place !

(T D.)

DOUĂ VORBE DESPRE IARNĂ

Dincolo de geamuri gen e,

Ies din lăviți lăvicere,

Parasolul stă-n celar,

Țîncii-s frînți pe-abecedar ;

S-a scurtat amiaza și e

La o palmă de chindie,

Soarele-i acum zbanghiu,

Cerul pare pămîntiu,

Pasul calcă mai zglobiu,

Veverițe slove scriu

Pe omăt ; țurțuri se țiu

De burlan... Sezon sanchiu.

Se contrag la uși ușorii,
Larmă fac patinatorii,
Rîmnicele-s de metal,
Ca urzica pișcă fierul,
Fierbe ceai caloriferul,
Vatra-i crater infernal,
Nasul curge, buza crapă,
Prin burleți curenții scapă,
Vracii lupta or să-nceapă
Contra gripei pîn'la groapă.

Trandafirul hibernează,
Singele se subțiază,
Dom'poștar un șnaps visează,
Mintea e și nu e trează,
Jarul din cămin arată
Ca un vis aprins de fată ;
Cerul și stejaru-acum
Zugrăvesc cerul cu fum ;
Soțul zvîrle cu tupeu
Scrumiera-n șemineu.

(T D.)

PICIUL NOSTRU HABAR N-ARE
SAU : SLAVĂ ȚIE, DOAMNE !

Acum aș face, parcă, o remarcă, măcar că îndeobște
Părinții mă vor crede odios,
Deși nu-ncerc decît să comentez, și-atît, un fapt
Comun, încît s-ar cade fiecare a-mi mulțumi frumos.
Voiesc să spun că eu socot un nemaipomenit noroc
Că puștii nu sînt ageri foc.

O clipă dați-mi ascultare, voi toți progenitorii care,
Fiindcă-au stat în scutece mucoșii voștri două luni
(sau circa), vă făliți că-s buni de Harvard,
Stanford, Fordham sau Notre Dame ;
Au nu pricepeți cum că plodul vostru numai pentru că-i
destul

De tont e-n stare a vieții, și cum că ar muri de plictiseală
De-ar fi să aibă minte-n cap, barem un gram.
Zău, nu concep mai rea năpastă ca un
Broscoi la cap cu scaun.

Căci, vrei, nu vrei, e musai s-admiți că un broscoi
Dispune de douăzeci și patru de ceasuri pe zi, pentru
A faee cam ce facem și noi.

Sînt inși care se-ntreabă ce-i rău și ce e bine ;
Cum pierde țîncul vremea — mă rîciie pe mine ;
Căci nici nu joacă tenis, nici *badminton*¹, nici golf,
Nici nu salvează oamenii din ghiare de Piei-Roșii ;
Ca să se logodească cu altul dup-aceea, cum a
Făcut Pocahontas² cu alde Smith și Rolf ;
Nici în Wall-Street nu joacă la bursă bietul pici ;
Nici *parchesi*³ nu știe, nici table și nici bridge ;
Atunci cum fac ei țîncii ca vremea să le treacă,
Și să petreacă ?

În parte dorm,
Și plîng (enorm) ;
Și cînd se destind
Pe spate se întind,
Și papă, deși omnivori, un regim provizor,
Și zbiară sonor.
Într-un cuvînt,
Distracțiile lon cam astea sînt.

¹, ³ Jocuri de noroc și de abilitate.

² Prințesă indiană despre care se spune că ar fi salvat viața
unui anume căpitan John Smith.

Numiți-mă cum vreți,
Dar eu mă bucur că sugarii-s fleți.
Căci mă-nfior gîndind la cite s-ar preta
De-ar fi mintoși ca mine sau mata.

(T D.)

CELE ȘAPTE VÎRSTE SPIRITUALE ALE D-NEI MARMADUKE MOORE

Mrs. Marmaduke Moore la zece ani (și ea
Pe-atunci *Jemima Jevons* se numea)
Era dintre bocciile din sat.
Cosîta-i spînzura pe omoplat,
Dar nu mințea, toca la pui verdeață,
Stupea ca un țîngău prin strungăreață,
Se cățara prin arbori, și lui *Crist*
I se-nchina la templul metodist.

La douăzeci, avea un suflet pur
Și l-a vrăjit de tot pe *Mr. Moore*.
El s-a lăsat de *Alice păgubaș*,
(*Logodnica-i*) — și-a dus-o la oraș.
Aici, uitînd candoarea, împreună
Iau parte la orgii cu lumea bună ;
(Vorbea cu-accent englez, ca o străină)
Și spre episcopalieni înclină.

La ani treizeci femeia-i încă-n floare,
Dar *Mr. Moore* umbla cu-o dansatoare...
Din raiul conjugal se-alege scrum
Și doarme solo *Mrs. Moore* acum.

Fiind — organic — de tandreți setoasă,
Ea pradă introspecției se lasă ;
Cînd nici teozofia nu-i mai place
Întru Bahai ¹ et Comp. își află pace.

Ani patruzeci — și hojma neglijată,
Impulsii vechi prind iarăși s-o străbată —
Atunci își moaie părul în henné ²,
Bilet pentru Viena-și tîrguie
Și un profesor, foarte gnas plătit,
Voluminosu-i tom i-a deslușit.
La-ntors-acas', le-a predicat de zor
Scriptura după Freud, șomerilor.

Proteguie pe tineri, la cincizeci,
Și umblă creanga prin pinacoteci.
(O fi păcat, dar vezi... adesea vezi
Neghiobi ca dînsa, vai, lansînd aezi).
Creștea-n salon sodom de frangipani ³
Rusești și românești și hindustani,
Iar dreptul la țicneală și-l arogă
Citind și practicînd doctrina yogă.

Șaizeci ! Dar nu-s de tot trecute toate...
Sau remușcările, sau glanda, poate —
Mai aspira să-și dea (descrise clar)

¹ Bahai-Bahaism, religie întemeiată în secolul al XIX-lea de Baha-Allah (Mîrza Huseim Ali, 1817—1892) și continuată de fiul acestuia Abd el Baha. „Învățătura“ se răspîndise în Franța, Anglia, America, Germania.

² Vopsea vegetală pentru colorarea părului în roșu.

³ Specii de plante decorative (din genul Plumeria) ; în Europa ele se cultivă în sere și prin locuințe.

Ale juneții șotii la tipar,
Și pîn' să intre-n groapă, să-și compare
Păcatele cu alții ; prin urmare,
Numita, chicotind de bucurie,
În „Grupul de la Oxford“¹ se înscrie.

Cam asta e povestea doamnei Moore,
Dar de un singur lucru pot să jur :
Cînd va porni spre șaptezeci, vor da
Și alte revelații peste ea.
Alah îi fi-va domn și dumnezeu,
Zevs, Mithra, Zoroastru... ce știu eu ? !
Căci, cînd o *lady* nu-i iubită-n lege
Doar sfinții știu ce sfînt își mai alege.

(T D.)

¹ Grupare catolică, condusă de Cardinalul Newman.

MARYA ZATURENSKA

(n. 1902)

Absolventă a Universității din Wisconsin, Marya Zaturenska publică versuri începînd din 1937 : *Cerul rece al dimineții* (*Cold Morning Sky*), volum pentru care în anul următor i s-a decernat premiul Pulitzer, *Peisajul care ascultă* (*The Listening Landscape*, 1941), *Oglinda de aur* (*Golden Mirror*, 1944), *Poezii alese* (*Selected Poems*, 1954), *Terase de lumină* (*Terraces of Light*, 1960), *Culegere de poeme* (*Collected Poems*, 1965).

ÎNDRĂGOSTIȚII

Cer luminos, înalt, adînc, senin,
Fii pentru mine Alp. Eu — vara ta,
A ta, oglindă-a cerului ; și ea
O să-ți topească laurii și slava
Cînd foc și rouă se vor înfrunta
S-arate cine biruie deplin.

Fii pisc de munte. Eu voi fi cîmpie,
Cîmpie caldă, simplă, așteptînd
Cu drag furtuni și ploi, o zi de rînd

Și cîmp smălțat cu mac și iasomie
Pentru copii, s-audă-al lumii cînt
În ierburi, păsări, aer și pămînt.

Fii bob de diamant ; eu — cea mai vie
Șuviță-a flăcărilor înroșite
Dintr-un rubin ; tu numele-mi înscrie
Pe sîrma fină-a duhului, trimite
Vestiri oculte-n grai necunoscut,
Tu — noapte, eu al zilei început.

Al zilei început și canavă
A vieții tale tinere, lumină
Ce schimbă noaptea-n pajiște senină ;
Tu — calmul meu, eu — desfătarea ta,
Tu — sclipet de opal pe-această mină,
Eu — în amurg, reflex de peruzea.

Fii tu izvor, — eu — ciuta care bea
Răcoarea arșițelor umezite
De ploaie, unde sălcii se despart
Și două umbre se-ntilnesc grăbite.
Tu — lacul, eu poteca ta vioaie,
Noi — siluetele ce se-ntretaie.

Mereu schimbat, dar, altul niciodată,
Tu, care ai o soartă,-un nume,-o cale,
O cale : rouă, foc sau nestemată,
Cîmpie și oraș, rîu, munte, vale.
Răzleți mereu și totuși împreună ;
Ce pierde ochiul, inima în loc să pună.

(L. L.)

MERRILL MOORE

(1903—1957)

Născut în Columbia, Tennessee, Merrill Moore a studiat la început în Nashville și apoi la Universitatea „Vanderbilt“, obținând diploma de medic psihiatru.

Volumul *Zgomotul pe care-l face timpul* (*The Noise That Time Makes*), apărut în 1919, cuprinde numai sonete de o factură specifică, hibridă, în raport cu forma clasică ; pînă la 25 de ani scrisese nouă mii de asemenea sonete.

Printre alte volume se remarcă *M — O mie de sonete autobiografice* (1938), *Sonete scrise în clinică* (*Clinical Sonnets*, 1949), *Muntele lui Venus* (*The Hill of Venus*, 1957) ; postum îi apar *Poezii despre viața americană* (*Poems of American Life*, 1958).

NECUNOScutUL DE LA MORGĂ

Stingher, în tihnă, trup mucenicit
Ne lasă (odihnindu-te în fine
Pe lungul bloc de lavă azi răcit)
Să facem presupuneri despre tine,
Îns fără nume, nestatornicit.

Adresa nu-ți cunoaștem, — n-avem știri
De zilele-ți de naștere și moarte,
Deși aiurea, poate, musafiri
Petrec în cuibul unde altădată
Trăiai cu soață, frați, feciori și tată.

Și iată, singur vii în astă casă,
Pe chip cu anonima ta grimasă
Ca — mort — adresa ultimă să-ți fie
Aici, în cea din urmă sihăstrie.

(T. D.)

RICHARD EBERHART

(n. 1904)

Născut, în Minnesota, își ia bacalaureatul la Dartmouth și licența la Cambridge, Anglia (1933) ; obține succese ca om de afaceri, iar ulterior se îndeletnicește cu scrierea de versuri și activează ca profesor la câteva colegii.

Dintre volumele sale de versuri se pot cita : *Curajul pământului* (*A Bravery of Earth*, 1930), *Poezii* (*Poems*, 1944), *Frăția dintre oameni* (*Brotherhood of Men*, 1949), *Collected Poems* (1930—1960) ș.a.

MIELULUI

Pe un tăpșan văzui un stîrv de miel,
În mușetel. Părea dormind, cu botul
Adînc vîrît în pilota cea verde ;
Dar ciorile-i mîncau, vărsat, borhotul.

Ei, unde-i mielul ce se tînguia
(Ca urda mirosînd) încetinel ?
Să zicem că-i prin vînt pe undeva,
Să zicem că-i un miel prin mușetel.

(T. D.)

REFLEXIE

Cînd pumnul meu o piatră o să țină
Și vremea va preface-o în țirină,
Cînd voi simți din ea o rădăcină,
Un ram și-un pom răzbindu-mi vii prin mînă,

Atunci voi fi ca moartea de-nțelept,
Căci asta numai moartea poate face,
Și ea îmi va sufla și mie-n piept
Spre a-mi aprinde lutul, cînd voi tace.

(T. D.)

STANLEY (JASSPON) KUNITZ

(n. 1905)

Născut în Worcester, Massachusetts, absolvă Worcester High School și Harvard University cu calificativul „*Summa cum laude*”, și tot aici este distins și cu Medalia Garrison pentru poezie. Deosebita lui modestie nu-l împiedică însă să fie bine apreciat de către critici și cónfrați.

Dintre volumele lui de versuri se remarcă *Preocupări intelectuale* (*Intellectual Things*, 1930), *Pașaport pentru război: selecție de poeme*, (*Passport to the War: A Selection of Poems*, 1944) ; *Poezii alese* (*Selected Poems*, 1918—1948), volum distins cu premiul Pulitzer (1959).

SFÎRȘIT DE VARĂ

Prin aer o cutremurare,
Lumina care se îngînă
Mi-au dat de veste că la noapte
Se-ntoarce anul în țîtină.

Stam pe desmetecitul șes
Pe miniști reci, bolovănoase

Și un viermuș îmi sisîia
Troparul măduvei din oase.

Un șoim din turnu-i s-a desprins,
Azurul verii-nvinețea,
Acoperișuri s-au aprins,
Simțeam cum scade viața mea.

La miazănoapte porți de fier acum
S-au spart cu zvon : nea, pășăret, frunziș mărunț
Își mină gloatele la drum,
Și vîntul bate crunt.

(T. D.)

CÎND SCADE LUMINA

Cînd scade lumina, asupra ei cade
Și-n rozul său ietac
Un viers prin ziduri strecurat
Schimbă totul în ritm.

Luminii care-o dibuie,
Dintr-însa îi răspund scînteii,
Și contopite dănțuiesc —
Prin și spre pielea ei.

Nici lebădă, nici crin,
Mai albe nu-s ca ea,

Iar laurul curtean
Îi face temenea.

Sub orice ram de prun
Veșmîntul și-l întinde
În vîntul fremătînd
Ca moartea să-și cuprindă,

Căci floarea inimei
Amurgul i-o desfoaie
Și-i sărbătoarea ei
Să moară-n vîlvătaie.

(T. D.)

PHYLLIS MCGINLEY

(n. 1905)

Originară din Ontario, Oregon, Phyllis McGinley își începe de timpuriu activitatea publicistică ; pînă în 1960 îi apăruseră douăzeci de volume de proză și versuri, printre care *Dimpotrivă* (*On the Contrary*, 1934) și obținuse cîteva premii. Culegerea *De trei ori* (*Times Three*, 1960), cuprinzînd poeme selectate dintr-o activitate de trei decenii, a fost distinsă cu premiul Pulitzer (1961).

ALUZII LA MORTALITATE ¹

Cînd mi-a spus dentistul că „o să treacă-ndată“,

Desigur, o să treacă-ndată, am să scap

De sfredelul țifnos, de clește și de parfumata vată.
Și voi putea cu aer pur, la soare, să m-adap,

Cu spaima mea de-aici uitată.

¹ Poeta se referă la *Aluzii despre imortalitate* (*Intimations of Immortality*) de Wordsworth.

În zece, douăzeci sau treizeci de minute

Mă voi mândri cu aurul meu trudnic asumat.

Dar mărul mîngîierii dumitale-i ros de viermi, și nu te
Pricepi la consolat.

Nu ține mult ; și orele vor fi plăcute mai tîrziu.

Diseară-am să cinez cu un prieten mucalit.

Iar mîine iar mă voi gargarisi cu rîsul ; știu

Și totul se va fi sfîrșit.

Tainul meu de zile, pasămite,

La fel va trece respectînd tipicul.

Urma-vor veri și toamne vag vrăjite,

Apoi dentistul sau nimicul.

Isteț cum ești, prietene, și plin de dibăcie,

Că mă încînți, iluzii să nu-ți faci.

Un sfert de ceas n-a dăinuit nicicînd o veșnicie

Nu-i cazul să mă ții de vorbă. Taci.

(T. D.)

ROBERT PENN WARREN

(n. 1905)

Născut la Kentucky, Robert Penn Warren și-a făcut studiile la Yale și Oxford ; pînă în 1973 a predat engleza la diferite universități ; a editat *Southern Review*. Încă din 1935 publică volume de poeme (*Poeme alese*, 1944) și trei romane — incluzînd *Toți oamenii regelui* (*All the King's Men*, 1946), deasemenea povestiri, eseuri critice ș.a. Este situat în antologiile americane la capitolul *Realism și materialism*. A primit numeroase premii și distincții.

Deși majoritatea poeziei lui Warren comportă dificultăți la lectură, *The Ballad of Billie Potts* (*Balada lui Billie Potts*, 1943) este una dintre lucrările sale cele mai simple și mai izbutite. Este vorba despre o istorisire auzită în copilărie — notează autorul — de la o bătrînă doamnă, o rudă, și se referă la personaje care au trăit într-un trecut relativ îndepărtat, în regiunile dintre Cumberland și Tennessee, după versiunea povestitorului. Stilul său direct, dur, argotic, are, pe alocuri, crudități de expresie. Poemul conține 514 versuri ; am defalcat din el porțiunea cuprinsă între versurile 255 și 372, inclusiv.

BALADA LUI BILLIE POTTS

...Sînt multe ținuturi și multe riuri curg prin ele —
Cumberland, Tennessee, Ohio, Colorado,
Pecos, Little Big Horn
Și Roll și Missouri.
Dar e numai apă în ele

Și în ținutul cel nou și la noul popas
Ochi noi de prieten pe noul obraz
Iar buzele lui rîndui-vor anume
Silabele noului nume
Și numele tu ești, ca prin aer o undă,
Ca un vînt, vînt gonind peste tot să pătrundă.

Numele și chipul sînt tu.
Numele și chipul sînt pururea nouă
Și ele sînt tu.
Sînt nouă.
Căci fost-au în șipot tămăduitor
Scăldate ; și-în Sîngele izbăvitor.
Căci fost-au scăldate în apele Vremii
Și Vremea e veșnic neîncepută
Vreme e pururea doar începuturi
Și este răscumpărul crimelor noastre
Și-i singele fără-de-preț al Mîntuitorului

Pentru că Vremea e veșnic locul cel nou,
Și ne-locul
Pentru că Vremea e veșnic numele cel nou și chipul
cel nou,

Și n-are nici chip și nici nume.
Pentru că Vremea este curgere
Și inocență
Pentru că Vremea e Vestul.

O, cine fluierînd coboară oare
Poteci, tîrziu cînd stele se aprind,
Cu chip roșcat sub clopul negru, mare
Cu laibăr lung și negru filfiind ?
O, cine vine iar pe șleau călare
Spre țara dintre riuri, îndărăt,
Cu lung bărboiul negru, pîn' la foale
Și bumbi de-argint pe paturi la pistoale
Și cu chimirul cît o șa de lat
Și cu priviri, în ochi, de împărat ?
Și dă de-un ins călare, la pripor,
Și-i cată în obraz, iscoditor
Zicînd „Al naibilor să fiu de nu-i Joe Drew !“
Iar Joe, stuchind „Cam eu mi-s dumnealui,
Dar zău că nu pricep de fel
Cum știi că-s Joe ? Tu cine-mi ești ?“
Și barbă-neagră zice : „Păi io mi-s Micul Billie !“
Iar Joe : „Toți dracii să mă ia !
Și încotro, lua-mi-te-ar ?“
„Eh, viu să-mi văz ogorul iar
În țara dintre riuri,
Căci mi-am vînat tainul hăt, hai-hui
Prin Vest, și-un pic de șansă tot avui ;
Acu mă-ntorc“, răspunse Micul Billie,
„Să-i văd pe-ai mei dac-or mai fi cu zile“...
„Mai sînt, i-o-ntoarse Joe clătind din cap,
Dar vești prea bune nu-s de spus,
Căci arătau cam prost de cînd te-ai dus
Lui ăl-bătrîn i-ai dus norocul hăt
În Vest ; azi poate da-i-l îndărăt

Aici în țara dintre râuri“.

Micul Billie răzînd scutură teșchereaua și-a zis : „N-am
plesnit-o prea rău“.

„O-întind către casă, adause-apoi,

Da, ce-ar fi să vii după cină la noi

Să bem un ulcior și să-mi spui noutăți

Din țara de-aici dintre râuri...

Da nu prea devreme, căci gîndul mă paște

Să-i frec nițeluș pînă m-or recunoaște,

Nici tu nu te-ai prins — și aș rîde pe șest —

Că-s eu Micul Billie cel dus în Vest.“

Și Joe Drew : „Al naibii să fiu dacă tu nu-mi cam fuși
totdeauna ghiduș“.

(Peste șes, peste munte și râuri, spetit,

Un drumeț cu ochii deprinși cu distanța,

Ivit din distanță, din vastul podiș

Unde cerul se-apleacă sub vîntul cel vajnic și obrajii iau
foc...

Cine sta drept sub piscul alb licărind ca un vis,

Și stucea ; și era dimineată, dimineată era ?

Te culcaseși printre porumbări și ploierii țipau,

Te culcaseși în tufișuri sub crudul frunzar și ploierii țipau

Pentru norocul și agera-ți inimă,

Și nu conteneau, nu conteneau ;

Și ceasul tăcănea cît e noaptea de lungă în camera hanului

Și nu contenea,

Și trecea trenul *El* șuierînd ca un tîrn fioros

Și nu contenea,

Și în odaia de-alături se tot auzeau respirații

Ce nu conteneau,

Și hangîta zicea : „Numai atîta, *Sir*, numai atît ?“

Și nu contenea,

Căci niciodată nimica nu-i tot și nu-s toate nimica,

Deși ești hîrșit și cunoști și virtutea și viciul uman
Atunci cînd pe drum e-ntuneric.

Măcar noroc ai avut și negoțul ți-a mers,
Și nu ți-au lipsit nici scrisorile calde nici prietenii trainici,
Deși ți s-a dat totdeauna respectul poziției tale.
Deși avuși mîină vicleană și glande perfect instruite
Și cuget ușor, împăcat și convins că nimic nu greșise,
Treptat pricepeai că lipsește ceva din tablou
Și, mai adînc iscodind, ai strigat : „Hait, eu însumi
lipsesc !“

Fapt întru totul real.

Așadar ai cătat să-ți amintești ce pierduseși ultimată dată,
indiferent ce-ai pierdut,

Dar asta fusese de mult.

Și-ai hotărît să pornești iarăși din punctul acela,

Dar asta fusese de mult ;

Era totuși absolut esențial să te strădui,

Și cum nu fuseși nicicînd bărbatul pe care să-l oprească
circumstanțele,

Te-ai întors.

Căci nu-i nicăieri ca acasă)...

I-a păcălit, i-a tachinat și s-a distrat

Și celorlalți nici prin gînd nu le-a dat

Că el fusese odorul cel drag al mamei și-al taichii

Pe cînd era un vlăjgan mlădios

În țara dintre riuri.

Și zornăind prin buzunare un ban a scos

Și-a mîngîiat pîntecele burduhănos,

A rîgiit, s-a sculat

De la masă, înclinînd scaunul

Și zise : „Bătrîne, au n-ai niște apă mai proaspătă, căci
asta-i stătută ?“

Și zise băbuța : „Tăicuță, de ce nu-l duci pe tinărul domn
la izvor, să bea d-aia bună și rece ?“
Și baba zvîrli spre moșneag o tăioasă ochire
Și-i dete găleata nu goală, dar fără de apă.

Ah, stele ard și-i pe pajiști lumină
Dar sub copaci este bezna deplină
În țara dintre riuri.
Licurici le scipplesc lîngă glesne
Dar sub pomi, o, e noapte și besne
Caprimulgul se ține departe,
Țipă ciufi hăt pe stîncile sparte
Dar sub pomi e tăcere de moarte
În valea dintre riuri.
Frunzele spînzură grele în bezna copacilor
Și-acolo se află izvorul în bezna copacilor,
Izvorul e acolo, ca de cerneală,
Prîn frunzele pomilor ce spînzură grele
Căzînd, o steluță acolo se spală
Dar nu scinteiază în apele-acele.
Și micul Billie îngenunchea
Proptindu-se-în brînci la vechea groapă
Să poată în voie să bea ;
Și cu-obrazul acoperă steaua din apă.
„Hai bea“, Moș Billie l-a-ndemnat ;
Și barda-n cap i-a împlîntat.
L-au buzunărit și l-au îngropat în bezna copacilor.
„Bănuiam că e doldora“, zise bătrînul ; „Degeaba,
Că fără mine nu făceai nici un drac“, a spus baba...

(T. D.)

WYSTAN HUGH AUDEN

(1907—1974)

Născut la York, în Anglia, devine cetățean american în 1939. Și-a făcut educația la Oxford. Ulterior a devenit membru al Institutului Național de Arte și Literatură și profesor la Colegiul Smith din Northampton. A publicat mai multe volume de poezie : *Poeme* (*Poems*, 1930), *Oratorii* (*The Orators*, 1932), *Poeme* (*Poems*, 1933) ș.a. ; pentru *Evul neliniștii...* (*The Age of Anxiety...*) a fost distins în 1948 cu premiul Pulitzer. A mai scris piese de teatru, libretul pentru o operă de Stravinsky ș.a. În versurile sale predomină nota antiburgheză, sentimentul zădărniceii și al suferinței.

PĂDURI

Înșii codreți din sihle vechi, acei
De Piero de Cosimo desenați
Drept urși, lei, porci cu chipuri de femei
Ce se mincau de vii, încăierăți,
N-au îmblânzit din fulgere prăsilă :
Spăimați, fugeau de flacăra utilă.

Șerbiți, apoi, la conții vinători,
Mai semănau prin sate cîte-o zvoană
De focuri de răscoală, uneori,
Deși-ndrumați de Mitră și Coroană
S-asculte-ale pășunii ritmuri lente
Și nu chemarea sihlei turbulente.

Cei puși pe rele sînt în căutare
De gazdă bună pentru orice țel :
Pădurea e ; în plus, și farmec are ;
Și mulți semi-cuminți (și ea și el)
Pun vina pe privighetoni, că ele
Cîntînd, cîndva, le dară ghes la rele.

Dar păsările, sigur, nu-s de vină.
Și, relativ la cadrul silvic, dacă
Faci poze la un picnic, ce meschină
Arată „banda“ ta, și ce bondoacă
Alături de acei enormi copaci
Ce nu se tem de mame, zei sau draci.

Iar printre viitoarele-i sicrie
(Nu ca pe plaje) Publicul învață
Nesățiosul ochi în friu să-și ție ;
Și filologul sobru se răsfată
În însăși lumea umbrelor din care
Domeniul său luă întruchipare.

Vechi sonuri pot trezi și-un surd timpan
Cînd Morse bat (ca sens există dubii)
Bunicii verzi, din arbori, ai lui Pan,

Cînd cuci glumesc în velșă, cînd hulubii
La cale pun în englezeasca veche
Trebî ce privesc moderna lor perêche.

Ici, colo un de sus desprins crîmpei
(Sămînța-n pîrg sau frunza care moare)
Coboară glăsuind pe limba ei,
Iar omul trist aude-n depărtare
(Sau lîngă) cea mai veche veste bună
La fel de veacuri : șipotul cum sună.

Un codru (dîrz) tropar spre ceruri pare ;
În el te speli de scînbe și vei fi
Încredințat că omul încă are
Destul obraz spre-a mai putea trăi ;
Copacii de pe marginea cărării
Spun multe despre inimile țării.

Cînd cel din urmă frasin se usucă,
Stejari cînd mor, nu-i nici o îndoială
Că societatea-n speță e pe ducă ;
Și, ori ce-ar face, nu ne mai înșală
Cît prețuie pe semeni și pe zei !
Blazonul unei țări sînt codrii ei.

(T. D.)

THEODORE ROETHKE

(1908—1963)

Originar din Saginaw, Michigan, frecventează universitatea din Michigan și cursurile de la Harvard, iar ulterior predă la Colegiul Lafayette, Universitatea de stat a Pennsylvaniei ș.a. Se impune încă de la prima sa carte : *Casă deschisă* (*Open House*, 1941). Volumele următoare : *Fiul pierdut* (*The Lost Son*, 1948), *Laudă pînă la capăt !* (*Praise to the End !*, 1951), o culegere de poeme din perioada 1933—1953 ș.a. îi aduc succese și cîteva distincții printre care premiul Pulitzer, în 1954, și premiul Bollingen, în 1959.

LA CEASUL SUR

I

La ceasul sur încep să văd : desfac
Din umbra ce se-ngroașe, umbra-mi ; strîng
Ecoul meu din sunătorul crîng ;
Un zeu suspină lîngă un copac.
Hălădui printre pitulici și stîrci,
Printre muntene fiare și năpîrci.

II

Demența nu-i noblețea unui cuget
Certat cu cei din preajma lui ? Ard zări !
Știu puritatea purei disperări :
E umbra mea pe un perete muced.
Sînt scorburi colo-n stînci, sau drum cotît ?
Tainul meu e malul povîrnit.

III

Un veșnic viscol de corespondențe !
Un om se luptă să se deslușească —
Nămiaza-mare miez de nopți se cascade,
Curg nopți cu păsări, luna e în zdrențe,
Mor euri în neplînsul întuneric,
Firești vedenii ard lucind himeric.

IV

Lumina neagră mi-i, mai negru jindu-mi.
Mi-e sufletul țîțar în geam închis
Încins de vipii. Însumi cine mi-s ?
Căzui, și urc din spaima mea ieșindu-mi.
În minte intră mintea ; pe pămînt
Ah, unul, unul sînt, în aprig vînt.

(T. D.)

RICHARD WEIGHT

(1908—1960)

Născut la Natchez, Missouri, și mort la Paris, Richard Weight aduce în poezia din S.U.A. nota specifică a unui poet autodidact.

HAIKAI-URI

Sint nimeni
— un soare roșu, de amurg de toamnă,
mi-a șters pînă și numele.

*

Hai, melcule, te hotărăște-odată !
Pe jumătate stai în casa ta,
pe jumătate-afară...

*

Rizînd, un băiețuș așteaptă
cu mîinile întinse sub ninsoare,
pînă-i albesc de tot.

*

Mergi drept pe stradă
și ia-o-apoi la dreapta : după blocu-acela
ai să găsești un piersic înflorit.

*

Cu fremătinde nări,
un ciine citește-o telegramă
înscrișă pe-un trunchi ud.

*

Întîrzie primăvara în mireasma
unui buștean jilav
ce putrezește-n soare.

*

O, ploaie aprigă de primăvară,
ce alt oraș ai părăsit,
și încotro te duci ?

*

Atît de repede-a zburat această cioară,
că și-a uitat stingherul croncăit
pe-un cîmp.

(P. S.)

JAMES AGEE

(1909—1955)

S-a născut la Knoxville, Tennessee, unde a urmat și primele clase ; după trei ani de colegiu la Exeter și alți patru la Harvard, se stabilește la New York. Primul volum îi apare în 1934 : *Ingăduie-mi să călătoresc (Permit Me Voyage.)*. Se remarcă în gazetărie, pe care o părăsește pentru a gravita în jurul filmului. I s-au publicat postum : *O moarte în familie (A Death in the Family, 1957)* ș.a.

SONET

Așa-ncepu. Adam e-n lutul său ;
Osîndeale și-au pus pe el pecetea
În clipa chiar cînd se născu : soi rău
Și muritor, dator să-ndure... Setea
Cumplită ce i-a fost de mic stăpînă
Pe trup, pe cuget și pe simțămînt,
Mereu sporește, bintuindu-l pînă
La groapă. Deocamdată, pe pămînt
El ară glia — izvodește nații,
Masacre, meserii — învață — scurmă

În ceruri — și puiște generații
Ce, mai setoase, îi pășesc pe urmă,
Cînd moare el. Adam e-aici în lut
Cu-al său păcat. Așa a început.

(T. D.)

EDWIN ROLFE

(n. 1909)

Născut în Philadelphia, Edwin Rolfe a scris romane, nuvele și poezie. Și-a publicat versurile sub titlul : *Contemporanilor mei* (*To My Contemporaries*), *Prima dragoste*, (*First Love*) ș.a.

POEM PENTRU DESFĂTAREA PRIETENILOR MEI CARE-ȘI RÎD DE FICȚIUNEA ȘTIINȚIFICĂ

Era anul în care
batalioane de păsăruici se sinucideau
în semn de protest împotriva Statului Imperiu,
deoarece, lucru cu totul de neînțeles,
își pierduseră radarul — sau, îl ignorau.

Era anul în care
bărbații și femeile nu mai mureau de moarte bună.
Prea-vîrstnicul, înfruntînd somnul, lua otravă :
pruncul, înfruntînd viața, murea la naștere dimpreună cu
mama ;
iar restul de populație hăbăucă,
deznădăjduită dar chibzuită, pîerea în accidente auto
pe drumuri line și nebarate ca iezearele.

Era anul în care toate vasele, pe toate oceanele,
toate lacurile, porturile, râurile, dispăreau fără urmă ;
și pînă și navele, ancorate la cheiuri
se răsturnau ca niște fiare rănite, ca niște balene țintite
cu harponul
sau ca niște *Normandie*.

Da, și avioanele civile transcontinentale
au găsit, ca avioanele de război, potecile cerului înțesate
și, lăudîndu-l pe Icar, s-au prăbușit în flăcări pe pămînt.

Mulți casnici, blajini, cu papuci în cada de baie,
alții, casnici congenitali, coborînd scările,
și alții, cheflii iremediabili, cîntînd pe scaune muzicale.
Cădeau puști de pe scutere și triciclete,
iar trecătorii întîmplători erau înjunghiați de țurțuri
căzători.

Brrr, ce măcel ! S-a anunțat
că pînă și bicarbonatul și aspirina sînt fatale
ca seconalul¹, pentru cei cu ușoare dureri de cap,
pentru cei ale căror stomacuri erau ușor acide
sau pentru cei ce constatau că nu pot dormi.
Toți îndrăgostiții au murit în pat, după cum toți marinarii
au murit în adîncuri

Pînă cînd, în sfîrșit, singurii care au rămas vii
au fost ostașii răspîndiți pe cîmpul de bătaie
printre dealurile ciupite, că de vărsat, de obuze, și printre
pomii carbonizați.
Astfel, chiar și indispensabilele războaie au murit de
plictis.

¹ *Seconal*, soporific (n.t.).

Nu însă recruții sacrificabili ; ăștia au rămas ca de obicei.
Totuși, deoarece nu exista nicăeri vreun mijloc de
transport disponibil
și, oricum, căminul era mort și pustiu
ostașii rătăceau etern
prin peisaje amețitoare dintr-un Chiriqui ¹ timpuriu
ca niște stele bete în orbitele lor scuturate
din loc în loc și-n tot locul

și (cum am munit și eu în universala sinucidere)
s-ar putea, după câte-mi dau seama, să fie și ei acolo.
Ca figurile de șah abandonate de jucători paralizați,
s-ar putea să mai fie acolo,
s-ar putea să mai fie.

(L. L.)

¹ *Chiriqui*, provincie și arhipelag în America Centrală (n.t.).

WINFIELD TOWNLEY SCOTT

(1910—1968)

Născut în Massachusetts, a studiat la Universitatea „Brown”. Marea majoritate a poeziilor sale tratează teme legate de New England : *Elegie pentru Robinson (Elegy for Robinson, 1936)*, *Răsuşeşte ceasul (Wind the Clock, 1941)*, *Domnul Whittier (Mr. Whittier, 1948)*, *Culegere de poeme (Collected Poems, 1962)* ş.a.

DOAMNA SEVERIN

Doamna Severin se întoarce acasă din tabăra metodistă,
Urcă, goală, pînă la masa din sufragerie şi se culcă.
Era singură dar, bineînţeles, a povestit mai tîrziu despre
asta.
„Doamne ! exclamase ea, Doamne, tu mă vezi. Cu ce ţi-am
greşit“ ?

Doamna Bashfield, aflînd de întimplare de la altcineva,
rise cu lacrimi.
„Dumnezeule ! spuse ea, grozav mi-ar fi plăcut s-o văd
căţărindu-se pe masă.“
Fiindcă, ştiţi, doamna Severin era o doamnă în vîrstă,
foarte voinică,
O masă în revărsafe, ţinută de nasturi, şaluri, bolduri şi
ochelari cu panglicuţe.

Ochelarii erau un procedeu dramatic ; ridicați pentru a
citi cu glas tare, coboriți pentru a discuta.
Nu însemnau întrerupere. Duiosul, neîntreruptul șuierat
al doamnei Severin
În zilele cînd făcea vizite și se legăna la fereastră
Îmbina strîns *Biblia* cu autobiografia. Iisus era aproape.

„În ziua cînd s-a deschis tabăra, Domnul mi-a spus, pe
neașteptate, să plec.
Am alergat cît e strada de lungă pînă la autobuzele ce
merg spre lacul Canobie,
Nu mi-am mai încheiat rochia, nu mi-am mai legat
șireturile la pantofi.
Am lăsat casa deschisă. Copiii — pe la vecini.
Doamnă, am zis, sînt roaba ta — și am rămas toată
săptămîna, slăvită.“
Potopul de citate răpăia în visul de morfinoman al
copilului care asculta.
„Gîndul devine cuvînt. Cuvîntul devine faptă. Fapta
devine caracter. Caracterul devine destin.
Nu uita. Și laudă-l pe Domnul“, spunea ea, răspîndind
totodată
Miros de camfor, de vechi vase de trandafiri și mîneci din
picior de berbec. „Amin“ !
Soțul, de mult plecat, care i-a tocat moștenirea ; copiii
irascibili,
Înebuniți la gîndul că trebuie să stea cu ea ; prietenii,
care o păcăleau din cînd în cînd, duși.
Iat-o fermă și-n haine de gata, vorbind răbdător, vorbind
într-una :
Bătrîna doamnă Severin care, curajoasă, pe masa din
sufragerie, îl înfrunța goală pe Domnul ei mut.

(L. L.)

ELIZABETH BISHOP

(1911—1970)

Poeta s-a născut la Worcester, Massachusetts și a copilărit în New England și Nova Scotia. A învățat la Colegiul Vassar și a călătorit mult. Este autoarea unor volume de poeme : *Nord și Sud* (*North and South*, 1946), urmat de *Poeme : Nord și sud, Primăvara rece* (*Poems : North and South, A Cold Spring*, 1915), volum distins în 1956 cu premiul Pulitzer și *Poeme complete* (*Complete Poems*, 1969).

AISBERGUL IMAGINAR

Decît corabia, mai bine-aisbergul,
Deși călătoria n-ar sfîrși,
Iar vasul ar sta țeapăn ca o stîncă
Și marea ar fi marmor mișcător.
Decît corabia, mai bine-aisbergul,
Acest întins de-omăt insufletit,
Chiar dacă pînzele-ar pluti asemeni
Omătului ce apa nu-l topește.
O, cîmp solemn, cîmp plutitor, știi tu
Că sloiurile la-al tău piept s-or aciuia
Și-n zori vor paște din zăpada ta ?

Aceasta e o scenă pentru care
Un marinar și-ar da vederea. Vasul
Este uitat. Aisbergul se ridică,
Se-afundă ; vîrfurile lui sticloase
Von corija elipsele cerești.
E-o scenă unde-actorii sînt retorici,
Dar simt ce spun. Cortina se ridică
Ușor, ușor, pe finele canaturi
Ce se desprind din ghemul de nămeți :
Și razelor de soare, piscuri albe
Dau replici strălucite ; și-ntr-acestea,
Aisbergul greutatea-și cumpănește
Pe scenele turnante. Stă. Privește.

Fățetele își taie dinăuntru.
Ca nestematele dintr-un mormînt,
Se cruță pururi și se-mpodobește
Numai pe el sau, poate, și zăpada
Ce-atît ne farmecă, plutind pe mări.
„Cu bine ! spunem noi, cu bine“ ! Vasul
Cîrmește înspre locul unde-un val
Face loc altuia și unde norii
Se fugăresc pe-un cer mai cald. Aisbergul
E pe potriva sufletului (făuriți
Sînt amîndoi din tot ce-i mai puțin
Vizibil) : este întrupat, frumos,
Și înălțat spre-a fi indivizibil.

(L. L.)

MAY SARTON

(n. 1912)

Născută în Belgia, May Sarton scrie romane, dar este totodată și autoarea citorva volume de versuri : *Intilnire în aprilie* (*Encounter in April*), *Peisaj interior* (*Inner Landscape*, 1939), *Collected Poems* 1930... 1937, *Poeme alese*, apărute în 1974, ș.a., pentru care a fost răsplătită cu mai multe premii.

PROTHALAMIUM

Ce candizi sint amanții cînd pe plai
Trec printre lanuri calme
Cu griu ce crește dîrz și greu pe pai,
Iar peste orzul palid-auriu
Zarea-i senină.

Le-ar săruta, scaldîndu-și fața-n griie,
Pe degete le-ar învăța pe toate,
Și-al vacii pîntec moale să-l mîngîie
Ar vrea ; ar prinde-n palme trunchi de fagi
Și, ah, ar bea lumină !

Ei încă nici nu umblă mînă-n mînă,
Dar simțurile-atît de-ncinse sînt
De viața ce respiră din țărînă,
Încît ar face harfe mari din vînt
Și ar fura al verdelui fior.

Întîi primesc în simțuri firea-ntreagă :
Iubirea de la grîne o deprind,
Și de sfiala toată se dezleagă
Spre a păși prin anotimp zîmbind
Și spre a fi ce văd în preajma lor.

Acum tot ce-i pămînt o țintă cată :
Bronzatul grîu și orzul ce-a legat ;
Și snopi și poame vor porni îndată
Către bogatul, nupțialul pat
În care vor intra curînd.

Amanții ce candizi sînt cînd colindă,
Ce răcoros e vîntul prins în palme
Cînd, drept, pășesc prin holda pînguindă ;
Și-aceste coaceri par superb de calme
În jurul unui singur sîmbur stînd.
(T. D.)

FRUNZE SUB VÎNT

Pășeam privind realii arbori, rînd
Pe rînd : castani cu palme largi pe ram,
Și fagi cu foi bronzîndu-se sub vînt,
Lîngă genunchi simțîrăm foi curgînd
De parcă vînt eram.

Tăcurăm ; și-au venit doi bidivii
Din hamuri zornăind, la strîns de fin.
Delung am stat și n-am putut numi
Acei ciudați fiori ai inimii
Care *rămîn*.

N-am spus nimic ; nemaiprivind napoi
Ne-am depărtat ; de parcă o plecare
Ne-ar fi lăsat, cîndva, de doruri goi,
Ca-n prima zi cînd deslușeam în noi
O tremurare.

Cum astfel ard elanuri ceas de ceas,
Oricare clipă o măsură e ;
Căci noi venim cu fiecare pas
Spre întîlniri ce spun ce-a mai rămas
Din dragoste.

-
Neocroțiți (o, nu mai stați sub vînt !)
Purtăm un slobod foc și pururi lainic,
Și dibuim, spinoase căi bătînd,
Spre sîmbure, și, poate, oarecînd
Spre locul tainic

Unde tulpini nu sînt, ci frunze doar,
Hrănite cu văzduh și meditare,
Și unde tot ce vine pleacă iar
Și ori și ce nădejdi aproape par
De disperare.

(T. D.)

KARL JAY SHAPIRO

(n. 1913)

S-a născut la Baltimore. A studiat la Universitatea „Johns Hopkins“, iar în perioada 1946—1947 a fost consultant pentru poezie la Biblioteca Congresului S.U.A. (Library of Congress); ulterior a predat în calitate de profesor la Universitatea statului Nebraska și la Universitatea „Johns Hopkins“. A editat câteva periodice și i s-au decernat mai multe premii pentru poezie, printre care premiul Pulitzer, acordat în 1945 pentru *Litera V și alte poeme* (*Letter V and Other Poems*, 1944), volum ce cuprinde impresii din anii de front), și premiul Bollingen, în 1968. Alte titluri: *Poeme* (*Poems*, 1935), *Persoană, loc și lucruri* (*Person, Place and Things*, 1942), *Poezii Poems*, 1942—1953), *Dincolo de critică* (*Beyond Criticism*, 1953), *Poeziile unui evreu* (*Poems of a Jew*, 1958), *Poetul burghez* (*The Bourgeois Poet*, 1964), ș.a. S-a făcut cunoscut deasemenea în calitate de eseist și critic literar.

TREN MILITAR

Oprește-n fiecare oraș. Iar lucrătorii
Își nălță brațele-a salut voios și rînjēt.
Puștii se-ndeasă ca la circ, țipînd. Bancherii
plini de speranțe-și văd de drum, agale,

Și stind în stupefiatele lor uși, femeile
fac semn încet și par să ne avertizeze, pale,
ca și când lacrima, orbînd cursul războiului,
ne-ar dizolva oțelu-n dulcea lor dorință.

Precum un fruct al lumii, atîrnăm îngrămădiți,
ca într-un corn al abundenței, în totală
devălmășie, cu obrazurile ca niște ciorchini
pulverizînd pe străzi priviri de-oțel, fluierături.
Se sparge-o stică-n legăturile legănătoare
și ochii ațintiți pe-o doamnă cu un zîmbet roz
se-ntind ca praștia, pleznesc adînc și ard
gura ce-așteaptă, ca pe-un strop de apă, sărutarea.

Mereu prin continente, prin bogate zile
ne tîrîm anume, puțin beți, foarte jengoși,
băieți mai buni, mai răi ai întîmplării și norocului,
cu căști ce bocănesc izbînd pereții fumegoși,
cu corpurile-asasinate-ncet de ranițe,
alătura de puștile ce nu mai par noi înșine.
Distanța, o curea bine-ajustată, se fixează
ca peste umăr, ne cuprinde strîns și nu cedează.

Iată-ne pachet de cărți de joc ; din mîna asta
citește-mi, ghicitorule, norocul ; am doi ași,
o carte lipsă pentru un brelan, o chintă
regală ; cupă, și caro sînt roșii : pica-neagră,
iar pica-i pică ; trefla-i trifoil negru.
Trage-mi norocul, amintiri de pace.
Rațiunea zice-așa, și aritmetica.
Norocu-i și el călător, și nu toți vin-napoi.

Și trenurile duc către vapoare și vapoarele
la moarte sau la trenuri ; trenurile duc la moarte
și la camioane ; camioanele la moarte ;
și alte camioane duc la marș, marșul la moarte
sau la speranța noastră, supraviețuirea,
și moartea duce înapoi la camioane, trenuri și vapoare.
Dar viața duce doar la marș, o steag în vînt ! În fine,
găsi-vom locul vieții după trenuri, după moarte —
amurg al națiunilor ce strălucesc după război !

(Șt. A. D.)

RANDALL JARRELL

(1914—1965)

Originar din Tennessee, studiază la Universitatea „Vanderbilt“ și funcționează ca profesor la Colegiul Kenyon și la diverse școli din Texas și Carolina de Nord. A activat de asemenea în calitate de consultant pentru poezie la Biblioteca Congresului S.U.A. (Library of Congress) (1956—1958).

A publicat printre alte volume de poezie : *Sînge pentru un necunoscut* (*Blood for Stranger*, 1942), *Micul, micul meu prieten* (*Little Friend, Little Friend*, 1945), *Pierderi* (*Losses*, 1948), *Selected Poems*, 1955), *Femeia la grădina zoologică* (*The Woman at the Washington Zoo*, 1960), volum premiat, și o culegere mai amplă de *Poeme alese* (*Selected Poems*, 1964) ; în 1968 îi apar postum *Operele complete* (*The Complete Poems*).

MOARTEA TRĂGĂTORULUI DIN TURELA

Din somnul mamei mele eu am căzut în Stat
și, cocoșindu-i burta, mi-a-nghețat blana udă.
La șase mile-n aer, desprins de vis sau viață,
trezitu-ne-am la neagra antiaeriană
și la bombardiere cu vuiet de coșmar.
Cînd am murit, m-au scos din turelă cu furtunul.

(Șt. A. D.)

PIERDERI

Nu era moarte : fiecare moare.
Nu era moarte : mai murisem înainte
La exerciții și la poligoanele de tir.
Ceream ziarele, scriam acasă
Și acțiunile creșteau, din cauza noastră.
Noi am murit pe-o pagină nepotrivită
De almanah, în munți, la mari distanțe,
Plonjind în fin, luptînd cu cîte un prieten,
Am explodat pe linii nevăzute
Ca niște furnici, pisoi sau ca străini
La vîrsta-aceea, era tot ce ne murise
Ca să ne-nchipuim cum vom muri).

Din avion noi, cu echipajele noi
Am bombardat colinele și țărmul,
Am tras în ținte fixe, așteptînd
Un calificativ, apoi — trecuți
Rezervă — ne-am trezit în linia întîi
Deasupra Angliei. Era la fel :
Dar moartea noastră n-a fost o-ntîmplare,
Ci o greșeală (da, ușor de săvîrșit, de-oricine).
Citeam scrisorile și număram misiunile —
Din bombardiere ce purtau dulci nume
De fete,-am ars orașele-nvățate
La școală ; viețile ni s-au uzat
Iar trupurile noastre reci zăceau
Cu morți, uciși de noi, necunoscuți.
Cînd supraviețuiam, primeam medalii ;
Dacă muream, ziceau : „Azi, pierderi ne-nsemnate“.
Ziceau : „Priviți pe hartă“, iar noi ardeam orașele.

Nu, nu ; nu era moarte — nicidecum ;
Însă în noaptea-n care am murit
Mi s-a părut în vis că sînt chiar mort ;
Orașele mă întrebă : „De ce mori ?
Că mori, sîntem de-acord ; dar noi de ce-am murit ?“

(Șt. A. D.)

JOHN BERRYMAN

(1914—1972)

Născut în McAlester, Oklahoma, a frecventat diferite universități din Anglia și S.U.A. Începînd din 1940, publică : *Douăzeci de poezii (Twenty Poems)* în seria „*Five Young American Poets*“, apoi *Poezii (Poems)*, 1942). *Dezmoșteniții (The Dispossessed)*, 1948). În poezia lui se simt influențe din Yeats, Auden, E. E. Cummings.

PEISAJ DE IARNĂ ¹

Cei trei care coboară dealul nins
În straie castanii, cu lungi prăjini și cîini
Pe-alături, printre arborii în șir,
Și trec pe lângă cinci momii la foc,
Spre târgul lor, tăcuți, și zgribuliți,

Spre nalți nămeți, către ghețușul plin
De ținci vioi, spre alți bărbați mai vîrstnici,
Vechi prieteni niciodată-apropiați,

¹ După tabloul lui Breughel (n.a.).

Spre uliți în amurg, cu lămpi albastre,
Cu sânni și drumeți cu scări pe umeri,

Ei nici nu știu că-n anii migratori
Ca dunele, prin vasta irosire
A vremii, ei pe-același vîrf de deal,
Vor dăinui — cînd toți ortacii lor
Se vor fi risipit pe veșnicie, -

Chiar ei, acești trei inși în straie castanii,
Cu păsările martori, povesti-vor
(Armonizați cu pomii, cu podețul,
Cu focul și cu casele roșcate)
Ce loc, ce ceas, ce matinal prilej

I-a-mpins la drum spre crîng, cu haita lor
Pe-alături, și cu beldii lungi în miini,
Spre a se-ntoarce-așa cum îi vedem
Pășind prin nea, în jos pe dealul nins,
Pîndiți de ciori : trei stînd și-a patra-n zbor.

(T. D.)

WILLIAM STAFFORD

(n. 1914)

Și-a făcut studiile în Kansas, Wisconsin și Iowa : actualmente este profesor la Colegiul Lewis și Clark din Oregon. Publică : *În adâncul inimii mele* (*Down in my Heart*, 1947), *La apus de orașul tău* (*West of Your City*, 1960), *Călătorie prin întuneric* (*Travelling through the Dark*, 1962), *Anul salvat* (*The Rescued Year*, 1960).

CONDUCÎND, ÎNTR-O NOAPTE

Conducînd, într-o noapte am dat peste-o ciută
fără viață, pe autostrada riului Wilson.
De-obicei, e mai bine s-o-mpingi în prăpastie ;
drumul e-ngust ; devierea mai mulți morți te costă.

La lumina de stop, am ieșit șovăind din mașină
și-am privit-o : părea de curînd doar ucisă ;
era țeapănă, rece aproape. Am tras-o
la o parte ; avea burtă mare, umflată.

Atingînd-o, un deget mi-a spus pentru ce —
era caldă ; sub coastă stătea puiul, viu, dar
care totuși nicicînd nu avea să se nască.
Ezitînd am rămas pe șoseaua pustie.

S-ațîntea înainte lumina de faguri, scăzută ;
sub capotă, motorul statornic torcea.
Și stăteam în lucirea eșapamentului, roșie ;
lingă, noi, împrejur, auzeam cum ne-ascultă pustiul.

Concentrat, am gîndit pentru toți — singura mea deviere —
și-am împins-o cu picioru-n prăpastie.

(Șt. A. D.)

THOMAS MCGRATH

(n. 1916)

Poet militant, Thomas McGrath colaborează la presa muncitorească. A publicat : *Poeme noi și Culegere de poeme* (New and Selected Poems, 1964), *Filmul de la capătul lumii* (The Movie at the End of the World, 1972), *Culegere de poeme*.

ODA AMERICANULUI MORT ÎN COREEA

I

De nu altcineva, să te iubească
Preasfintul, leș din cîmpul de orez
Sau din podișuri, care te-ai trecut
În vara blîndă și nimicitoare
A unei încleștări ce n-ai dorit.
Fals, steagul tău a fost al îndrăzelii
Și-al neștiinței, ca un glob școlar :
Culori de țări ce nu ai fi văzut
Pin' la weekend-ul veșniciei, cînd,
Rîzînd, blindăți, feriți, nepregetînd
Să treacă-ntregul glob prin foc și spadă,
Mai marii te-au trimis în viitor.
O, mortule din cîmpul de orez

Sau din podişuri, doborît şi pus
Într-un mormînt cu scrijelite nume.
Jelim pe un copil schimbat de elfi
Şi dat în chip de-arvună sărăciei,
Trimis la luptă-n răpăit de tobe
De-aleşi stăpîni ce nu i-ai cunoscut nicicînd.

II

Albina-şi toarce firul smuls din soare,
Sobolul, spectru de miner, strămută
Pămînturile nopţii — fiecare
Făptură fericită se aţine,
Neabătut, precum un tren pe şine,
De crugul orbului instinct. Ci tu,
Hrănit cu-a verii tale nebunii,
Tu ai minat cultura subminată
Pentru războaie : statul te-a format,
Biserica te-a binecuvîntat,
Superiorii tăi te-au întărit
În ignoranţă. Nici un învăţat
Nu te-a-mbrăcat în mantia gîndirii
Şi nu ţi-a spus că-n marea moartă-a şcolii
Toţi peştii mor pînă să născocescă
Picioare ca să umble pe pămînt ;
Ţi-au dat în mîini rachetele de tenis
În chip de arcă pentru vreun potop.
Pe vreme de schimbări nu-i de ajuns
Să ai curaj ; sobolul orb suflare n-are. ✓
Mort undeva în munţi... Regulamentul nu l-ai cunoscut.

III

În comitatele din est vîntoase,
Cu greu îşi află drum spre casă cioara
Murată şi stingheră. Dumnezeu

(A' cărui vrăbii nu se-ncrucisează,
Ca ploaia de confetii sau ca harul,
Cu dreapta lui privire), doar clipește
Și-apoi se duce, și te duci și tu.
Curajul tău de gogoriță crește
Și ruginește-asemeni primelor petale
De liliac, în timp ce trandafirul
Și bursa din Dakota înfloresc.
Boboci și rente, toate uneltesc
Să-ți încunune moartea cu foc viu.
Vin apoi bocitorii-ntr-un tîrziu
Și lacrima politică-i vărsată
În Forum. Dar va trece-un an și, iată,
Te-om plînge noi — curajul tău fosil
Va umple epocile de calcane ;
Brav ; ignorat ; și uluit nespus.
Mort într-un lan de-orez, mort pe un munte fără nume,
sus.

(L. L.)

MIROSUL SÎNGELUI

Mirosul singelui ațîță
Pe crunții morți neputincioși,
Siliți într-una să se-ntoarcă
Spre locul unde și-au luat viața ;

Sau, bîntuiți de casa-n care
S-a făptuit uitata crimă,
I-mbată al trecutului miros,
Asemenea buchetului de vin.

Tot în același chip, trezit
În somn din visu-i de civil,
Ostașul îngropat se-ntoarce
Spre scena unui vechi omor,

În care sînge și neprihănire
Au fost vărsate în tranșee.
Mereu l-îndeamnă amintirea
Sau furia dorinței sale

Să vină : spirite firave,
Nebune, ȱacome de sînge,
Ca avioane-duhuri dînd ocol
Cîmpiilor cu morȱi, îchise.

(L. L.)

PETER VIERECK

(n. 1916)

Inițiator al Mișcării Noul conservatorism, profesor de istorie la Colegiul Mount Holyoke, Connecticut, Peter Viereck a publicat începînd din 1948 mai multe volume de versuri : *Teroare și purtări alese (Terror and Decorum)*, distins în 1949 cu premiul Pulitzer pentru poezie, *Izbiți prin mască (Strike Through the Mask)*, 1950), poezii din care se degajă orientarea spre idealuri mai democratice, mai liberale. Ulterior îi apare *Prima dimineață (The First Morning)*, 1952), volum ce cuprinde poeme larg accesibile, pacifiste, iar în 1956 *Pomul cu prune galbene (The Persimmon Tree)*. Este, de asemenea, autorul unor eseuri literare.

NOSTALGIE

Cîndva a fost bine să
întruchipezi cuvîntul *om*.

I

După opt mii de ani printre stele
Deodată o nostalgie de august
M-a tîrît — ca pe un vinovat — prin jumătatea
cosmosului

Înapoi pe o planetă dulce ca o trestie de zahăr,
Unde vînturile au pene și penele au un gît.
Unde imagini
ca „albastru“ și „sud“ vă pot frînge inima cu atractive
sugestii.

II

După nici opt pîlpîiri, nu se schimbase nimic acolo
Printre păsări, mereu la fel de înflăcărâte
În ploaia de frunze peste riuri,
Mîhnirea înciudată a sudului și a azurului,
Dulceața trestiei de zahăr a nopților de august ;
Numai
Oamenii mei s-au schimbat, oamenii mei, oh oamenii mei,
cei ce m-au uitat.

III

„După opt cicluri, cum se face că mă salutați ?
Unde mi-e calul ? Unde mi-e harpa ?
De ce tac tobele din piele de capră ?
Faceți să se transforme abisul meu în vin de rășină ;
Numele meu este“...
Atunci am rostit cuvîntul adevărat, pierdut și teribil.

(V. T. și P. N.)

ROBERT LOWELL

(n. 1917)

Robert (Traill Spence) Lowell Jr. s-a născut în Boston, Massachusetts și a frecventat Școala Saint Mark, Universitatea Harvard și Universitatea de Stat din Louisiana.

Publică : *Țară a nepotririi* (*Land of Unlikeness*, 1944) ; *Castelul lordului Weary* (*Lord Weary's Castle*, 1946), volum distins cu premiul Pulitzer în 1947, ș.a.

Poezia lui se remarcă prin protestul îndreptat împotriva mercantilismului epocii, împotriva bigotismului și decadenței vieții obștești din Noua Anglie contemporană.

CA UN PLATAN LÎNGĂ APE

Spre bezne strigă bezna ; se-mbulzesc
Ocări spre geometrica cetate
Boston-Babel, mereu mai neagră,-n care
Doar banul nostru să vorbească poate
Și unde Prea-Curatei călătoare
Chipul de smalt răsurii i-l cercuiesc
Și-n țândări cad pe străzile de scrum. .
Treci, treci a Vavilonului negină !
Cîndva m-ai îndrăgit ca pe-o lumină ;
Sînt muște pe platan, pe străzi — duium.

Babiloneana muștelor rumoare
Îmi bîzîie-n timpane, iar prohodul
Drăcesc, al gloatei, ora o detună
Și vocea lui de aur tot norodul
Zidarilor lui Babel îl adună
Să suie noi cetăți spre naltul soare
Ce pururi arde străzile de scrum
Din Boston și lovește-n creștet, greu,
Pe cel ce-i stă în drum lui Dumnezeu ;
Sînt muște pe platan, pe străzi — duium.

Bat muște în Atlanticul geros
Și ochii Bernadettei au privit
La Massabielle în pivniță, veșmîntul
Mariei, și făptura-i, lămurit
Încît orbiră mințile ; mormîntul
Cel larg căscat s-a-nchis întru Hristos.
O, zid al Ierihonului ! Acum,
Pe străzi, pîn' la Ocean, același cînt :
„Slăviți reînvierea Celui-sfînt“ ;
Sînt muște pe platan, pe străzi — duium.

(T. D.)

WILLIAM JAY SMITH

(n. 1918)

Originar din Winnfield, Louisiana. A publicat versuri prin reviste și volume alcătuite din culegeri de poezii. În 1945 a fost distins cu Young Poets Prize (Premiul tinerilor poeți). Semnează de asemenea volume de traduceri.

PRIMITIV AMERICAN

Priviți la el, ce șic joben, măi frate,
Ce toc năltuț, ce guler alb ca varul,
Numai papă putea așa s-arate —
L-ador precît și-adoră el Dolarul.

Izbește nostim ușa la intrare :
În aur parcă-l scaldă un șuvoi,
E burdușit cu bani prin buzunare ;
Acum e vinăt, pumnii lui sînt sloi,

Și-atîrnă-n hol de una din cravate...
Țînci urlă și cucoanele-s ca varul.

Numai papă putea așa s-arate —
L-ador precît și-adoră el Dolarul.

(T. D.)

TIPIC

Profesorul trece-n amurg prin parcul școlii,
Nalbele roz și roșii dau flori și, hai-hui,
Adie un vînt delicat, adie mereu
Peste copaci și pe creștetul belferului.

Frunze se-anunță ca fetele la o serată,
Fire de iarbă își naltă drept portul angelic,
Umbre deasupra se leagănă reci, voluminoase
Și vîntul repetă-repetă un imn evanghelic.

Fă, belfere, cale întoarsă. Vîntul prin crengi
Bate acum mai zdravăn, mai satanicește,
Soarele scapătă, mari nouri năsoși se îmbină
Și prundul ca solzii de pește exotic lucește.

Acum lîngă iazul cu papură vidmele vin,
Căci asta e noaptea vestită de broaște.
Frumosul va fi nimicit de ceva mai hain
Ca vremea și vîntul stupid ce gheena cunoaște.

(T. D.)

LAWRENCE FERLINGHETTI

(n. 1919)

Poet și editor născut la Yonkers (New York), Lawrence Ferlinghetti a publicat în 1955 volumul *Imagini dintr-o lume dispărută* (*Pictures of the Gone World*), foarte caracteristic pentru opțiunile estetice și sociale ale generației „beat“ ; stil direct, imagini simple, poziție răspicat antiburgheză, contestatară.

În 1958 îi apare volumul *Un Coneș Island al gândului* (*A Coneș Island of the Mind*), în care se denunță „sterilitatea și meschinăria lumii banului“ ; în 1961, *Pornind din San Francisco* (*Starting from San Francisco*), iar în 1961, *Rutine* (*Routines*), urmat de *După țipetele păsărilor* (*After the Cries of Birds*, 1967) și *Sensul ascuns* (*The Secret Meaning*, 1969).

ÎN CELE MAI GROZAVE GRAVURI ALE LUI GOYA

În cele mai grozave gravuri ale lui Goya
avem impresia că-i vedem pe oameni
chiar în momentul când și-au câștigat întâia oară
titlul de „omenire suferindă“.

Se zvîrcolesc pe pagină într-o adevărată furie a adversității.
Îngrămădiți de-a valma,
gemînd printre copii și baionete, sub ceruri de ciment

într-un peisaj abstract, de arbori nimiciți,
statui încovoiate, aripi și ciocuri de lilieci,
spânzurători firave,
cadavre și cocoși carnivori, —
toți monștrii urlători
ai viziunii dezastrului final :
sînt într-atîta de reali, încît îți pare că și-acum
există-aievea.

Și chiar există,

Doar peisajul s-a schimbat.
Îi vezi și-acuma înșirați pe drumuri
supuși la cazne de către soldați,
cocoși demențiali și mori de vînt contrafăcute.
Sînt tot aceiași oameni —
doar mai departe de căminurile lor,
pe niște autostrăzi de cincizeci de ori mai late decît
ulitele,
pe-un continent de beton
presărat cu placarde duioase
ce ilustrează iluziile imbecile ale fericirii.
Sînt mai puține căruțe-n peisaj,
dar mai mulți oameni infirmi în limuzine colorate
cu plăci bizare de metal
și cu motoare
care devoră-America.

(P. S.)

REED WHITEMORE

(n. 1919)

Născut la New Haven, Connecticut, Reed Whittemore a studiat la Universitatea Yale ; actualmente este profesor la Colegiul Carleton din Northfield, Minnesota. A publicat următoarele volume de versuri : *Eroi și eroine (Heroes and Heroines, 1946)*, *Un american pleacă la plimbare (An American Takes a Walk, 1956)*, *Self-made Man și alte poeme (The Self-made man and Other Poems, 1959)* și *Băiatul din Iowa (The Boy from Iowa, 1962)*. A editat și două periodice literare.

LA SINUCIDAREA UNUI PRIETEN

Există unii care-n ocazii ca acestea,
Prezenți, știu să se poarte cu tact și eleganță
Dar sînt puțini. Prieteni și rude află vestea,
Surprinși, la prînz, sau poker, la mile-ntregi distanță.
Ce-a fost pe-acel riu sumbru, în munți sau pe șosea
N-au cum să simtă-amicii cînd trag o nouă carte.
Știa el despre dinșii, sau nu, acestea ? Poate.
Gonise ca nebunul prin munți sau pe șosea,
Măcar să-l pomenească nainte de-a-l uita.
Oricum, e mort acum, și-a terminat cu toate.

(Șt. A. D.)

DEGETUL NEGRU

Am văzut adineaori un lucru frumos,
Liniștit și zvelt,
Pe fondul unui cer de aur, de aur :
Un chiparos drept,
Simțitor,
Superb
Ca un deget negru
Îndreptat spre cer.

Degetul frumos, de ce ești tu negru
Și de ce arăți spre cer ?

(P. S.)

HOWARD NEMEROV

(n. 1920)

Și-a făcut studiile la Colegiul Fieldson și Universitatea Harvard. A funcționat ca profesor și lector la Hamilton College din Clinton, la Bennington College ș.a.; a activat de asemenea în calitate de consultant pentru poezie la Biblioteca Congresului S.U.A., (Library of Congress). Pentru activitatea sa literară a fost distins cu mai multe premii.

Publică printre altele: *Imaginea și legea* (*The Image and Law*, 1947), apoi romanul *Melodramaturgii* (*The Melodramatists*, 1949), *Oglinzi și ferestre* (*Mirrors and Windows*, 1958), *Rîndunelele albastre* (*The Blue Swallows*, 1967).

O METAMORFOZĂ IEȘITĂ DIN COMUN

Priveam emisiunea „Cine știe câștigă”
Și îmbinam, ieri seară, odihna cu plăcerea,
Cînd scrinul ros de vreme al unchiului meu Henry,
La care sta adesea făcîndu-și socotelile,
Porni să ne-nfioare, subit, ca o femeie
În plîns, și să s-agite, să tremure, și-n urmă
A înflorit din toate tăbliile-i de lemn.
(Părea o goeletă pe coama unor valuri
Trăgînd trei salve ca să salute Finisterul.)

Priveliște bizară ! Gingașele lui glezne
Lățindu-se, cu noduri, prindeau chiar rădăcini în
Carpeta cea de plastic, cu primule-nstelată.

Minuscule-animale se cățarau pe-această
Pliabilă măsuță, prăfoasă moștenire
Uitată-n colțul cel mai obscur al încăperii,
Depart de ecranul de televizor.

Și numai

Eu am notat, se pare, procesul prea notabil
Mai sus notat. Acolo erau corole-albastre,
Albastru fără milă, de stînjenele, și-un iz de
Jilavă iarbă caldă și de gunoi de cal.

Ecranul, între timp, ne tot transmitea cu multă
Fidelitate vocea și chipul lui Narcisse,

O doctă polițistă din San Francisco, care
Deja conta pe suma de zece mii, bani gheață
Deosebind pe Capegues de Montaleți,
Precum și Cordillierii de Gonoree-n toate
Pieseile lui Shakespier de Barda din Avalon,
„O inimă de pardos în strai boit de-actor
Cum altul nici că fost-a.“

Cînd se sfîrșiră toate

Și toți s-au dus acasă ca să se culce, nimeni
N-a luat în seamă scrinul ce-acum se-ncovoia
Sub o povară dulce de păsări, nuci și poame,
Și veverițe-agile pe crengile de sus.
Se încîlceau în viscul și iedera lui stele.

(Șt. A. D.)

ELEANOR GLENN WALLIS

(n. 1920)

Poeta s-a născut la Baltimore și a publicat volume de versuri, printre care *Lumea Naturii (Natural World)* ; pentru activitatea ei poetică, Eleanor Glenn Wallis a fost distinsă cu câteva premii.

GUZGANUL „NEGOT“

Cu gît și burtă albe, ca o țarcă
Blănosul, furișîndu-se cu teamă,
Tot ce sclipește strînge și încarcă.
Nu-i hoț. El schimbă fleacul scump, cules,
Pe altul (cu cîștig, de bună seamă) ;
Tertip și cinste-ntr-însul se-ntreșes.

I-i cuibul căptușit cu fulgi, cu blană,
Cu tot ce are luciu. Orice ciob
De sticlă, roșu, orișice zorzoană
Se face ban, luat în silă și
Curînd dat altui precupeț neghiob
Pe altceva ; cînd poate pungăși.

Așterne cactuși, spini și scai pe casă
Și-n ea podea de cedru. Doarme-n ea
Pe ger, cînd uită-n lume să mai iasă.
Nu hibernează. N-are seu. Cînd plouă
Așteaptă ca furtuna să mai stea
Și mai înhață cîte-o nucă, două.

Îi tremură mustața și măsoară
Distanța de la sol pîn'la copac,
Cu ochiul scînteind ; pe urmă zboară
Pe trunchi, pieziș, spre aromata nucă
Sus aninată, tocmai sus pe-un cnac,
Ce parcă-i face semne ; și-o apucă.

Sătul din partea burții, tinde iar
Spre mai subtile ținte : bunăoară,
Un gînd de-a da ce are pe ce i-ar
Schimba birlogu-n vilă îl seduce ;
Și-așa sub raza lunii se strecoară
Pînă ce-l chiamă luciul și... se duce.

(D. T.)

RICHARD WILBUR

(n. 1921)

Născut la New York, Richard Wilbur a publicat volume de versuri pentru care a fost distins cu diferite premii, printre altele premiul Bollingen, decernat în 1970. Dintre titlurile apărute sub semnătura sa cităm : *Ceremonia și alte poezii (Ceremony and Other Poems, 1950)*, *Bestiar (A Bestiary, 1955)*, *Lucruri ale acestor lumi (Things of This World, 1956)*, *Poems, 1957*, *Sfaturi pentru un profet (Advice to a Prophet, 1961)*, *Plimbare de seară (Walking to Sleep, 1970)*.

DUPĂ „ULTIMILE ȘTIRI“

După „Ultimile știri“ se sting lămpile,
Și-ntregul tîrg, se-afundă imediat,
Plutind pe toate pernele
Spre Atlantida somnului privat ;

Se iscă vînt. Și vîntul pe alei
Gunoi de vești rostogolește. Brac
Spart în grilaje, foi săltînd, căzînd,
Din nou săltînd în sus, și care fac

Un zgomot mic. Toptane de ziare
Învîrtejesc într-un înec drăcesc
Tot ce gîndirăm ieri,
Sau prin unghere se mototolesc

Sucind ce-i scris. Iar altele, din şant,
De paşii caraulei se lipesc
(Odată cu omăţul),
Iar omul pîn' să plece-acas' înjură :

„Fir-aţi să fiţi !“ aceste nalte tocuri.
Prin albul aer, prea curînd mereu,
Clar, glasul crainicului va zbucni
Ca un hulub, iar tu şi eu

Ieşi-vom din a inimii cetate
Şi spre metrou ne vom grăbi, cumînţi,
Purtînd ziarul matinal.
Vom da prin parc pe unde-un fel de sfinţi

(Albi şi abstrăşi) cu saci şi beţe strîng
Gunoi nocturn, cînd ferme călcături
În zvonul noii dimineţi
Trezesc în publici pomi ciripituri.
(T. D.)

EA

Frumuseţea ei, din rai, cînd era lege
Voinţa lui Adam, şi toate-n spaţii
Erau un dar al marelui său rege,
Cum s-o ghicim ? Un roi de comparaţii

Au trebuit s-aștepte separarea :
La fel cu apa, pomii, raza pală,
Ea își nega, cu ele,-asemănarea.
Trezit, el se uită la fața-i goală.

Dar ea, apoi, schimbându-se, ajunse
La Abel și la Cain, și-mbrăcată
În pofta lor, cu grațiile-ascunse,
O formă-n plenitudine deodată

S-a abătut asupra lumii, prinsă
Sub vâl de munci și roade cunoscute.
Coloană-n robă de batist încinsă,
Ținîndu-și mîna-coș pentru-atribute,

Captivă radiantă-n depărtare
A unui turn, domnind pe cîmp de luptă,
Ea tulbura grădina-n înserare
Ca umbra-i, poartă ogivală ruptă.

Mări înfrunța, spre vest cu orice velă
Și se schimba din nou în țări virgine,
Lunară, în eclipsă mai fidelă,
Zeiță sclavă-n vise masculine.

Templu, copac, cavernă, vale, ciută,
Cu nume fără nume, stea brumată,
Vrăjind sub orice chip, dar nevăzută,
Noi nu-ndrăznim a te privi vreodată

Așa cum ești, pe tine ce sub astre,
Mînînd dorința, secolii surpi, adînci,
Ca să-nflorești ruina vremii noastre,
Ornînd ca saxifraga frînte stînci.

(Șt. A. D.)

THOMAS COLE

(n. 1922)

Născut la Baltimore, și-a făcut studiile superioare la Universitatea Pennsylvaniei ; a publicat versuri în numeroase periodice americane, engleze, japoneze, indiene etc.

VARIAȚIUNI PE TEMA UNEI DIMINEȚI LINIȘTITE

Acum văd frunzele
Acolo unde, fără veste, vîntul este,
Căci s-a domolit în cea mai mare parte-a dimineții.

S-a domolit și-a amuțit
Căci pomii licăresc dar foșnet nu mai dau.
Numai soarele mai cîntă în frunziș

Și cum dimineața e-ncetinită,
Păsările au uitat de triluri,
Nu mai țîșnesc prin ramurile joase,

Au tăcut sau au plecat. Totul e
Tăcere, totul e liniște, totul e
Încetinit. Frunzele nu sînt verzi,

Ci argintii și negre. O, păsări,
Scuturați-vă auriile chimvale
Prin frunzișul acestor pomi muți...

(L. L.)

PEISAJUL DRAGOSTEI

Mă trezesc o dată cu zorile și văd marea
Pustie. Nici o pînză nu se-ncumetă în larg pe

Acest calm. Iat-o colo cum stă în soare,
Periindu-și părul de aur

Lîngă fereastra deschisă, în timp ce eu trebuie să
cronometrez
O asemenea frumusețe, astfel încît clipele să rămînă

Ferecate în cel mai luminos ungher al
Mîinii. Ea rîde (o parte a jocului) —

„Numără, numără. Soarele e orb. Luna,
Acest nestatornic însoțitor al nopții,

Se topește în lumina mea.“ Mă gîndesc la o fișie
De plajă, presărată cu ciulini supărători,

Stăvilind afirmativa mare.
Aici, lângă fereastră, lumina ei își bate joc

De soare, vechiul ei îndrăgostit. Soare,
N-o văduvi de aur, pentru că

Noaptea (cu toate că arde),
Ea e numai întuneric în întuneric.

(L. L.)

DENISE LEVERTOV

(n. 1923)

Englezoaică originară din Ilford, Essex, Denise Levertov se stabilește din 1948 în S.U.A. Prima sa carte, *Imaginea dublă* (*The Double Image*) apare în Anglia, în 1946 ; în America, a publicat volumele : *Aici și acum* (*Here and Now*, 1957), *Pe uscat către insule* (*Overland to the Islands*, 1958), *Cu ochii la ceafă* (*With Eyes at the Back of our Heads*, 1960), *O, gustă și dă-ți seama* (*O, Taste and See*, 1964), *Dansul durerii* (*The Sorrow Dance*, 1967), cuprinzând poezii prin care poeta își ridică glasul împotriva intervenției americane în Vietnam, *Învățînd din nou alfabetul* (*Relearning the Alphabet*, 1970), *Să rămii viu* (*To Stay Alive*, 1971), *Urme de pași* (*Footprints*, 1972), volum de poeme protestatare ca și *Dansul durerii* ș.a.

NUANȚĂ SUPLIMENTARĂ

În calmul duminicii, o stradă
cu magazine închise și tăcere en gros.
În timp ce sticlele îl percheziționează, Adam Mizerie

își ridică cu ambele mâini și
mustața pe oală, ca să-și descopere
dinții de cal, spre inspecție.

Nimic

nu e nou pentru el, și nu se teme.
Aceasta e o lume. Precum artistul
își dilată lumea sa proprie cu
o gratuită înfloritură — o pată de alb
sau un arpeggiu pe clarinet pe deasupra

tonurilor joase ale orchestrei — așa și el
și-o împodobește pe a sa cu
proaspăt dispreț.

(Șt. A. D.)

LOUIS SIMPSON

(n. 1923)

Născut în Jamaica, Louis Simpson își publică versurile în periodice, dar și în volum. Dintre titlurile volumelor pe care le semnează, amintim : *Vești bune despre moarte* (*Good News of Death*, 1955), *La capătul drumului mare* (*At the End of the Open Road*, 1963), distins cu premiul Pulitzer ș.a.

În versurile sale pulsează frecvent sentimente antirăzboinice și antiburgheze.

PRIVEȘTE

I

Privește ! De la fereastra mea se vede un labirint
de străzi citadine
pe care numai vieți uscate ca broaștele țestoase
se mai pot tîrî — Galapagos ale dorințelor.

Acolo e ziua negrilon cu părul roșcat
și ziua femeilor înnebunind în metrouri ;
acolo e ziua cuvîntului Triest
și noaptea omului cu ghitara electrică.

Dar eu nu am profesie. Ca un spion
citesc ziarele — Mica Publicitate.
Trebuie să existe un secret
pe care, dacă l-ași ști, ah ! s-ar schimba toate !

II

Am ticul nervos al săracului, ironia.
Descifrez iluziile epocii !
Clopotele bat și coșciugul înaintează încet
Și oamenii în negru-l urmează, iar eu mă distrez.

Calc pe trotuarul arzător,
pe străzile unde bețivii se-ntind
ca niște fotografii de moarte civilă
și trompetele se strangulează-n rafturi electrice.

Manechinele mă fixează disprețuitor.
Le știu cum se prefac ziua-ntreagă
că sînt serioase.
Dar e posibil ca dragostea să fie iluzie ?
Cînd noaptea se lasă pe strada fără sfîrșit
văzduhul e plin de Eros, șoptește.
Ochi, gură caută să se-ntilnească
în tăcere, de teamă să nu fie împiedicate.

III

O, afaceriști ca ruine,
bancheri — adevărate Bastilii,
văduve mai triste ca țărnișii lacurilor,
atunci ați fost fericite, cînd încă mai puteați tremura !

Dar toată noaptea fereastra mea
varsă lacrimi de lumină.
Caut cuvîntul. Cuvîntul nu se ivește.
O, silabe de lumină... o, sumbră citadelă !.

(Șt. A. D.)

STEJARUL ȘI ULMUL

Gustînd, întîi, din libertate
Oamenii se luptau de zor,
Erau atrași de prăzi bogate
Și-ncurajați de setea lor ;
Sub flori și roade — rădăcină
Stătea vintutea tuturor.

O, stejarul și ulmul și iarba ca peria
care crește pe dîmb astupînd infanteria !

La Malplaquet, pe cît se pare,
Politicoși, plini de noroc,
Legau de țevi cîte-o scrisoare
De-amor ; iar cînd trăgeau un foc
Se închinau ; și-n altă parte,
La fel, toate păreau un joc.

O, stejarul și ulmul și iarba ca peria
care crește pe dîmb astupînd infanteria !

Dar la Verdun, în zări noroase,
A fost un mare pas-napoi,
Sîngele-amar muşca din oase,
Trăgaciul — sufletul ; sub ploi
De foc, banală era moartea
Şi doar cei proşti erau eroi.

O, stejarul şi ulmul şi iarba ca peria,
Şi uite aşa s-a sfîrşit infanteria.

(Şt. A. D.)

ADEVĂRATUL ANOTIMP AL DUDUILOR

Duduile-n april, stînd ca pe ace,
Cînd plouă plîng că nu e chip să zboare
La înotat, sau tenis să mai joace.
Dar dacă un asemeni fleac le doare,
Răbda-vor cum a sfinţilor teroare ?
Şi dacă nici april nu le mai place,
Omătul greu cum au să-ndure oare ?

*

Azi timpul şi-l ucid la tir, ţintare,
Dansează după radio, sau vor
Pentru un sărut să-ţi spuie-o ghicitoare,
Sau (încă) rid de basmele de-amor.
În baie, Jane îşi dă cu oja, ori
Şi-admiră goliciunea ca o floare,
În timp ce-afară fulgeră de zor.

*

Deşi la întîlniri tîrziu ajung
E şi-un soroc la care nu-ntîrzie :

Cînd moartea le-a țintit cu arcu-i lung
Și le-a tîrît de cefi spre vizunie ;
Acolo pot să plîngă îndelung
Și pot gesticula cu frenezie
La geam, spre vară cînd cu ochii-mpung.

*

Mac de le-ai da sau altă doctorie,
Mereu ne-amuză egoismul lor :
Chiar moartea li se pare jucărie
Cînd doar amorul soare li-i și non.
Iar cînd va sta pe veci pendula, vor
Visa din nou frumos... și n-au să știe
Ce promptă moartea e ; sau ce tîrzie.

(T. D.)

MARVIN SOLOMON

(n. 1923)

Originar din Baltimore ; a publicat versuri în numeroase reviste literare nord-americane ; menționăm culegerea intitulată : *Primele poeme (First Poems, 1952)*.

ȘERBET DE LĂMIIE

Inorogi se furișează printre
Aspidistre, în timp ce doamnele își mănincă înghețata
Pe terasă și-și răcoresc gândurile
Discutînd despre rochii

Și starea timpului. Sunete tainice.
Nici ploaie, nici vînt de vară nu tulbură grădina,
Suprapopulată de flori ca
O felicitare de ziua nașterii. În jungla

Luxuriantei vegetații, tigri nedeslușiți caută, mascați
De culoarea lor protectoare, umbră vărgată
Sau umblă regește dincolo de primul
Tufiș, ochind mîndrele,

Palidele femeii, ca la Poe. Nu simți aici prezența
Soților, dar îți dai seama că sînt în necesare
Birouri, făcînd comerț cu piei și trudind
În diverse servicii, nebănuitori

Și absenți în ciuda primejdiei.
Fiindcă această casă întunecată, această terasă și acest
terrarium sînt

Ca tapiseriile, capodopere ale disimulării :
Nimic nu e cu adevărat calm. Tigrul
Se domolește, dar calculează distanța
De la cel mai apropiat ascunziș decent pînă la cea mai
apropiată femeie ;

În timp ce ea, la rîndul ei, înăbușe ceea ce
Sugerează zeii acoperiți cu frunze de smochin,
Care se apleacă pe pedestaluri de marmoră.
Toate par suprafață și artă. Numai o examinare
Atentă arată nesfîrșita țesătură și ascunsul
Desen care fac ca dezinvoltura

Și atitudinile manierate să apară obișnuite :
Ca înghețatele, toate răcoresc, dar sînt artificiale.
De aceea, inorogii și tigrii
Pleacă nevăzuți ; și de-aceea bine-cunoscuta

Dar paraponisita domnișoară
S-a scuzat față de cele ce nu erau decît elegante și
spirituale,
S-a dus să dea o raită prin cea grădină
Și a dispărut pentru totdeauna.

(L. L.)

PHILIP MURRAY

(n. 1924)

Originar din Philadelphia, Pennsylvania, Philip Murray s-a făcut cunoscut prin poemele pe care le-a publicat în diverse periodice.

CARRARA

Arta i-a spus să se crispeze-n marmuri
Cu agonia după el curgînd
— Izvor geros al cărui curs îngîină
Nemîngîiatu-i cînt. Al pietrei rob,
Pe orice vreme trupul său e nud ;
I-i chinul neclintit în calm și-n vifor,
Un ritm încremenit al năzuinții
Ce l-a sleit, cîndva, așa, pe veci.
Dar rece stă ; și-al său secret nu fi-va
Cu sila înviat, sau prin sărut.
Iar Furiile îl desfid de-asurda
Și Moantea-i pizmuiește dirzul cumpăt —
Carrara, doct, imaculat, etern ;

Priviți atenți acest bărbat de stană

(T. D)

DONALD JUSTICE

(n. 1925)

A frecventat Universitatea din Miami, orașul său natal, precum și cursurile altor câteva universități. Publică *Aniversări estivale* (*Summer Anniversaries*, 1959), urmat în 1963 de *O furtună locală* (*A Local Storm*). În 1967 retipărește acest volum, la care adaugă 25 de noi poeme, intitulându-l *Lumină nocturnă* (*Night Light*).

UN ALT CÎNTEC

O, verde vesel, deal înverzind veselie.
Flămîndă, buha-n pom își alege vrăjmașul
Și John pe Joana lui, dar nicicînd ca soție.

Și fulgi linoși și grași în vîrtej au să vie.
Tîrziu, drumețu-n cîmp își alege sălașul
Și John pe Joana lui, dar nicicînd ca soție.

Trudiți soldați se duc, se despart pe vecie,
Pe dealul verde-n sus, părăsindu-și orașul
Și John pe Joana lui, dar nicicînd ca soție.

(Șt. A. D.)

DESPRE MOARTEA PRIETENILOR DIN COPILĂRIE

Nu-i vom întâlني niciodată bărboși în cer
nici făcînd plajă printre pleșuvii din iad
singurul loc unde i-am putea întâlني
este grădina pustie a școlii, cînd cade amurgul —
prinși poate în cerc ori ținîndu-se de mîini,
în jocuri cărora noi le-am uitat pînă și numele.
Vino, aducere aminte, hai să-i căutăm printre umbre !

(I. C.)

NUMĂRĂTOARELE NEBUNILOR

Acesta a fost pus într-o cămașă de forță
acesta trimis acasă
acestuia i s-a dat pîine și carne
dar n-a vrut să mănînce nimic,
iar acesta striga : „Nu Nu Nu Nu“
cît e ziua de lungă.

Acesta se uita la fereastră
ca și cînd ar fi fost un perete,
acesta vedea lucruri care nu erau acolo
acesta lucruri care erau,
iar acesta striga : „Nu Nu Nu Nu“
cît e ziua de lungă.

Acesta se credea o pasăre
acesta un cîine
iar acesta se credea un om,
un om obișnuit
și striga și striga : „Nu Nu Nu Nu“
cît e ziua de lungă.

(I. C.)

JOHN ASHBERRY

(n. 1926)

John Ashberry publică volume de poezie, printre care amintim : *Turandot și alte poeme* (*Turandot and Other Poems*, 1953), *Cițiva arbori* (*Some trees*, 1956), *Jurământul de pe terenul de tenis* (*The Tennis Court Oath*, 1962), *Rîuri și munți* (*Rivers and Mountains*, 1966), urmate de o selecție de poezii în 1968, apoi *Dublul vis al primăverii* (*The Double Dream of Spring*, 1970) și *Autoportret într-o oglindă* (*Self — Portrait in a Convex Mirror*, 1957).

Este de asemenea autor dramatic și desfășoară o intensă activitate gazetărească.

O VAZĂ CU FLORI

Vaza e albă și pare un cilindru
Dacă cilindru-ar fi mai larg la vîrf decît la bază.
Florile sînt roșii, albe și albastre.

Orice contact cu florile e interzis.

Florile albe năzuiesc în sus
Spre-un palid cer al propriilor referințe,
Împinse delicat de cele roșii și albastre.

•
Dacă aveai de gînd să fii gelos pe flori
Te rog renunță.
Pentru mine, ele nu-nseamnă nimic.

(Șt. A. D.)

ROBERT BLY

(n. 1926)

Născut în Minnesota, și-a făcut educația la Colegiul St. Olaf și la Universitatea Harvard. Editează revista literară *The Fifties* (*Anii cincizeci*) care din 1960 se intitulează *The Sixties* (*Anii șaiszeci*). A tradus poezie și proză din diferite limbi. Poeme originale : *Liniște pe câmpiile înzăpezite* (*Silence in the Snowy Fields*, 1962), o antologie de versuri privind istoria americană recentă, în 1970 ș.a.

ÎN AUTOMOBIL, SPRE FLUVIUL LAC-QUI-PARLE

I

Conduc : e pe-nserate : Minnesota,
Miriștea soarbe cea din urmă revărsare-a soarelui.
Păstăile de soia respiră împrejur.
Bătrînii șed în fața caselor pe scaune pliante
În orășele. O, sînt fericit,
Luna ieșind peste cotețe de curcani.

II

Micul univers al mașinii mele
Se avîntă peste șesurile-adînci de noapte,
Pe autostrada de la Willmar la Milan.
Această singurătate căptușită cu fier
Se deplasează prin cîmpiile de noapte
Perforată de zgomotul greierilor.

III

Aproape de Milan, deodată, un podeț
Și apa îngenuncheată în lumina lunii.
În orașele, casele sînt construite chiar pe sol ;
Lumina farurilor cade-n patru labe-n iarbă.
Cînd ajung la rîu, luna plină-l inundă ;
Cîțiva oameni vorbesc încet într-o barcă.

(Șt. A. D.)

POEZIE ÎN TREI PĂRȚI

I

O, cîteodată-n zori cred că voi trăi veșnic !
Sînt învelit în carnea mea preafericită
Ca iarba-n norii ei de verde.

II

Sculîndu-mă din patu-n care am visat
Lungi cavalcade pe lîngă castele și cărbuni fierbinți,
Simt soarele cum șade, fericit, pe-ai mei genunchi.
Am pătimit și am supraviețuit nopții
Scăldat în apă sumbră ca orice fir de iarbă.

III

Puternicele frunze-ale copacului,
Plonjînd în vînt, ne cheamă-ncet să dispărem
În pustiurile universului,
Unde vom sta la glezna unei plante
Și vom trăi de-a pururea, ca praful.

(Șt. A. D.)

Cînd îți vei lepăda oare, hainele, Americă ?

. , , , ,
E adevărat, nu vreau să mă înrolez în armată,
Nici să mînuiesc strunguri în uzinele care fabrică piese
de mare precizie.

Sînt, oricum, miop și psihopat.
Îmi pun bizarul umăr pe roata ta, Americă !

(P. S.)

UN MAGAZIN CU AUTOSERVIRE ÎN CALIFORNIA

Ce gîndesc despre tine în seara asta, Walt Whitman, pentru că m-am plimbat pe trotuare, pe sub copaci, cu o teribilă durere de cap, stingher privind la luna plină.

În oboseala mea flămîndă, și tînguind imagini, am intrat în magazinul de fructe cu autoservire, luminat cu neon, visînd despre enumerările tale !

Ce piersici și ce penumbre ! Familii întregi cumpărînd noaptea ! Pasaje pline de soți ! soți în avocados, copilași în tomate ! — și tu, García Lorca, ce făceai acolo, printre pepenii verzi ?

Te-am văzut, Walt Whitman, fără copii, singuratic mîncău bătrîn, căutînd printre alimentele din frigider și uitîndu-te la băieții de la coloniale.

Te-am auzit punînd fiecăruia întrebări (Cine a tăiat cotletele de porc ? Ce preț au bananele ? Ești îngerul meu ?)

Am hoinărit printre și-n afara stocului de bidoane urmărindu-te și mergînd în imaginația mea spre detectivul depozitului.

Am mers împreună, cu pași mari, în jos pe coridoarele deschise, în solitara noastră închipuire gustînd din anghinare, dijmuint delicatele glasate, fără a trece vreodată pe la casier

Unde mergem, Walt Whitman ? Ușile se închid peste o oră. Ce cale indică barba ta în seara aceasta ?

(Îți pipăi cartea și visez despre odiseea noastră din magazinul cu autoservire și mă simt absurd.)

Ne vom plimba toată noaptea pe străzi singuratice ? Copacii adaugă umbră lîngă umbră, luminile se sting în case, iar noi amîndoi vom fi singuri.

Colinda-vom visînd la pierduta Americă dragostea stinsă automobile albastre pe șosele asfaltate, în drum spre căsuța noastră tăcută ?

Oh, scumpe tată, barbă sură, bătrîn singuratic — profet al curajului, cum era America atunci cînd Caron a părăsit luntrea lopătînd cu prăjina iar tu ai ieșit pe malul fume-gînd privind cum luntrea dispare în apele negre ale Letei ?

(V. T. și P. N.)

WILLIAM DeWITT SNODGRASS

(n. 1926)

Poet, critic și profesor, instruit la Universitatea statului Jowa, William DeWitt Snodgrass ocupă mai multe catedre la diverse colegii din S.U.A.

În 1960, volumul de poeme *Acul inimii* (*Heart's Needle*, publicat în 1959), îi aduce premiul Pulitzer. În continuare, îi apar poemele reunite sub titlurile *După încercare* (*After Experience*, 1968), volum care cuprinde versuri cu un caracter profund autobiografic. Poeziile lui William DeWitt Snodgrass redau poziția sa de intelectual progresist în fața problemelor majore ale vieții contemporane. Poziția sa de intelectual progresist reiese de asemenea și din eseurile grupate în volumul *Urmînd ideile radicale* (*In Radical Pursuit*, 1975).

CÎNTEC

Observă prudentele ciuperci
liniștite azi pe pajiște
deși ele cresc peste noapte ;
soarele le vestejește.

Palide, curate și fără rădăcini,
cu îndreptățire își extrag
viața din ceea ce este în viață.
Eu sînt asemeni lor.

Vezi la temelia oricărei construcții
recèle, anhaicul lut,
țepăn, lipicios și steril
așa cum îl modelează copiii în jocurile lor,
sau cum l-a făurit Dumnezeu,
înainte de a-i da viață.
Pămîntul pe care-l săpăm și-l ducem în strături,
pentru flori, înfruntă moartea.

Femeie, noi sîntem solul
bogat, orgolios și umil,
unde toți dușmanii noștri putrezesc,
în care bătrîna noastră moarte se transformă în fărîme,
și-mi fortifică împlinirea
departe de tine, imensă și liberă,
deși rădăcina mea s-a împlîntat
în tine și eu îți sînt copacul ce-a răsărit.

(V. T. și P. N.)

BAHNA

Lintiță și nenufar
dorm pe grele ape ;
zeci de broaște sar,
mici, cînd calci pe-aproape ;
burta unui pește
printre putrezi trunchi sclipește.

Lîngă sure stînci
brebi rotund se-afundă.
În chenar de cloace
melc de bălți adînci
răsturnat pe undă
dibuie ce-i place.

Sus privind, cînd mergi
vezi rînjitul soare
printr-un stăvilar
de uscate vergi.
În ăst loc murdar,
suflet, ce faci oare ?

(T.D.)

INVENTAR DE APRILIE

Catalpul ¹ verde parcă-i nins,
Dau flori cireșii înc-o dată.
S-a dus un an și n-am deprins
Nimic, să merit astă plată.
Flori fulguie în părul meu ;
Azi-mîini chelim și pomi și eu...

Eu nu-s ca pomii bogătan.
Treptat, grăsuțele-mi eleve
Se fac mai roze an de an,

¹ Specii americane de arbori din genul *Catalpa*.

Și cresc și-mi par mai neaieve.
Își leapădă petala perii
Ca o mătreață cînd te perii...

Azi fetele-s așa de-n pîrg
Că mă crucesc privind la ele.
Și ele-îmi rîd, pîndind cu sîrg
De-am năpirlit și de măsele.
Nici peste-un secol n-am să fiu
Mai nedator, mai cilibiu...

Anțărț (a zecea oară iar)
Făcui un pic de catalog
Cu tot ce-a ști cuvine-s-ar ;
Și-am dat de veste — psiholog ! —
Părinților și primprejur
Că în curînd voi fi chiabur...

Vre-o carte despre cărți eu n-am
Citit ; nici intrigi nu rețin.
Uitai ce altcîndva toceam ;
De genii, zău, mă-ndoi puțin...
Dar belfenii, pe rînd (cei mari),
Iau titluri, slujbe și dolari.

Eu rîd de gulerul lor tare ;
La curs pe Whitehead l-am predat,
Pe Mahler unei fete-în floare ;
Dar neavînd lucrări, nici grad,
Ce-i dragostea le-am spus la unii
Și cum sînt moliile lunii ¹...

¹ O specie de fluturi americani (*Luna moth-Actias selene*).

Știu cine sînt și știu să-împung,
Să store și lacrimi, să răzgîi ;
Și să-mi alint femeia, lung, ;
Și muribunzii să-i mîngîi.
La jocuri nu-s cunoscător,
Și-n dragoste ; dar știu să mor...

Minciuna n-o cunosc, nu-s sigur
Amorul dacă-i blond sau șui ;
Ochind ambiguu, mă înfrigur
Prin foamea, doar, a trupului...
Sînt sincer oare-în poezie ?
Frumoasa lume oare-i vie ?

Cînd dau sentențe cărturari
(Învederîndu-și mari buboaie),
Eu văd copaci prin ochelari
Cum înfrunzesc, cum se desfoaie.
Sub aurul și-argintul din
Dantura mea scumpeturi țîn...

Deși se trec și pomi și fete,
Plăti-vom scumpul vieții preț ;
Frumosul e, și se-ncumete
Prin veacuri : dîrz și vorbăreț —
Frumosul *este* (lucru cert)
Al nostru ; nu pentru expert...

(T.D.)

JAMES WRIGHT

(n. 1926)

Originar din Ohio, a studiat la Colegiul Kenyon, la Universitatea din Washington și la Universitatea din Minnesota, a călătorit în Europa și a publicat volumele de versuri : *Zidul verde* (*The Green Wall*, 1957), *Sfântul Iuda* (*Saint Judas*, 1959), *Creanga nu se va frînge* (*The Branch Will Not Break*, 1963), iar în 1971, o *Culegere de poeme*, distinsă în 1972 cu premiul Pulitzer.

MINERI

Poliția draghează după corpurile
Minerilor în apele întunecate
Din suburbii.

Mai jos, cîțiva
Se tîrîie, tot căutînd,
Pînă înhață degetele mării,
Și undeva,
Dincolo de undulații și marmote dormitînde,
Un om puternic, singur,

Izbește într-o ușă de mormînt, și strigă :
Oh, lăsați-mă să intru.

Multe femei se urcă pe scări lungi
Prin puțuri,
Ca să ajungă la palatele-n ruină
Ale cisternelor abandonate.

În miez de noapte,
Se aud mașini, care lunecă pe șine de oțel, ciocnindu-se
Pe sub pămînt.

(Șt. A. D.)

FERICIREA

Chian lângă autostrada spre Rochester, Minnesota,
Amurgul sare-ncet din iarbă.
Iar ochii celor doi căluți indieni
Se-ntunecă de bunătate.
Ieșiseră cu bucurie dintre sălcii
Să ne salute, pe-al meu prieten și pe mine.
Trecînd sîrma ghimpată, ne-ndreptăm spre pajiștea
Unde păscuseră o zi întreagă, singuri.
Se înfioară, încordați, abia își pot reține bucuria
Că am venit.
Sfios, ca lebedele umede, se-nclină. Și se iubesc.
Nici o singurătate nu e ca a lor.
Parcă simțindu-se din nou acasă,
Încep să smulgă mugurii de primăvară-n întuneric.
Pe cel mai slab aș vrea să-i iau în brațe

Căci a venit spre mine
Și și-a frecat de mîna-mi stîngă, botul.
E alb cu pete negre,
Coama sălbatică îi cade-n jos pe frunte.
Vîntul ușor mă face să mîngîi urechea lungă,
Fină ca pielea-ncheieturii unei fete.
Și dintr-odată îmi dau seama
Că dacă aș ieși din corpul meu
Aș izbucni în floare.

(Șt. A. D.)

GALWAY KINNEL

(n. 1927)

Originar din Pawtucket, Rhode Island, Galway Kinnel activează în cadrul Universității din Chicago și publică versuri în reviste, dar și în volum: *Ce mai regat a fost (What a Kingdom It Was, 1960)*, *Florile se îmbulzesc pe Muntele Monadnock (Flowers Herding on Mount Monadnock, 1964)*.

A făcut parte din „Asociația scriitorilor împotriva războiului din Vietnam“.

PLIMBARE LA ȚARĂ

Din zori ea-mi tot sponovăia ;
Zicea că-i vară și că-i bine
De mers pe unde păsări află
Bobițe coapte pretutindeni.
Gindeam : oi fi unicul ins
De frumusețe neînvins ?

Dar tot m-am dus, spre a plăcea
Cui doar cu-n braț o cuprindeam,
Prin verzi dumbrăvi spre o vilcea

Cu finul tuns de omul care
Rahitici cai puneă să are,
Cînd ciori și țoi fac larmă mare.

Zicea că e frumos. A fost.
Dar eu în pajiștea din jur
Și pe pămîntul brun din haturi
Am auzit doar codobaturi
(Sau ce-or fi fost) spunînd că-ndată
Vom fi ca iarba răsturnată.

(T. D.)

PATIMA

Găsiserăm după plimbări de-o zi,
Un grui bun pentru cort, și am cinat
Pe lîngă foc ; apoi am așteptat
Tăciuni, și stea, dar, neîntîrziat,
Doar sunetul iubirii noastre se-auzi.

Tăcurăm ; a vibrat o lungă toană
Pe cetina de pin — parcă un pas ;
Alături, caldă, tu ; în jur un glas
Subțire al memoriei a mai rămas,
Și suflul tău, și-un zvon de lighioană...

Pe cruguri stricte, sus, astralul roi.
Tirziu, un molcôm plîns de turtunea
Sună. Eu n-auzeam. Pe stînsa mea
Vedere, zarea zorilor cădea.
Cătam stelare patimi cu ochi noi.

(T. D.)

WILLIAM STANNLEY MERVIN

(n. 1927)

Născut la New York, William Stanley Mervin și-a făcut studiile la Universitatea „Princeton“. A trăit un timp în Spania, Anglia și Franța. Este autorul mai multor volume de poezie : *O mască pentru Janus* (*A Mask for Janus*, 1952), *Urșii dansatori* (*The Dancing Bears*, 1954), *Verde cu jivine* (*Green with Beasts*, 1956), *Bețivul din cuptor* (*The Drunk in the Furnace*, 1960), *Ținta mișcătoare* (*Moving Target*, 1963), *Păduchii* (*The Lice*, 1967) și *Purtătorul de scări* (*The Carrier of Ladders*, 1970), cuprinzând patetice poeme împotriva războiului, volum distins cu premiul Pulitzer în 1971. A mai publicat traduceri și a scris teatru și scenete radiofonice.

CÎND M-AM ÎNTORS DIN COLCHIDA

Cînd m-am întors din Colchida,
Cu verzile-i cîmpii de primăvară,
Ținut vestit prin fine țesături,
Hotărnicit la miază-noapte
De falnicul Caucaz,
Iar la apus de Pontul Euxin,

Am povestit de țeșături mereu,
Dar, știți, am spus cîte ceva
Și de Iason, navigatorul
Ce și-a sfîrșit pe-acest tărîm
Călătoria legendară.
Crezare nimeni nu mi-a dat.

Întors pe mare de la Troia,
Le-am povestit despre cetatea
Cu ziduri dărîmate, adăugînd
Că țărîmul e scăldat și-ncins
De valuri, ca oricare altul.
M-au ascultat, zîmbind cu înțeleș.

Ci azi, de-aș părăsi, iubito, :
Vrăjit, asemeni lui Ulise,
Limanul mîngîierii tale
Și-a ochilor tăi mare însonită,
Ce mit ar trebui să deapăn
Ca ei să-mi poată da crezare ?

(L. L.)

GREGORY CORSO

(n. 1930)

Originar din New York, component al mișcării *beat*, constituită la New York și San Francisco, Gregory Corso publică începînd din 1955 poeme caracteristice „beat-nic-ilor“, în volumele : *Vestala despre tropăit* (*The Vestal Lady on Brattle*), *Benzină* (*Gasoline*, 1958), conținînd satire antiburgheze pline de fantezie și spirit, urmat, printre altele, de *Fericita zi de naștere a morții* (*The Happy Birthday of Death*, 1960) și *Trăiască omul* (*Long Live Man*, 1962), tot în maniera *beat*, ultimul iradiind optimism pentru viitorul umanității.

ACUM DOUĂZECI ȘI CINCI DE ANI

Cu o pasiune nebună pentru Shelley,
Chatterton, Rimbaud,
Tinerețea mea bolborosește
din ureche-n ureche :

II URĂSC PE POETII BĂTRÎNI !

Mai ales pe poeții bătrîni care-și iau înapoi vorbele,
Care se consultă cu alți poeți bătrîni,

Care-și exprimă în șoaptă tinerețea,
spunînd : — Le-am scris pe atunci,
dar asta a fost atunci,
a fost atunci...

O, cît aș vrea să-i liniștesc pe bătrîni,
spunîndu-le : — „Sînt prietenul vostru,
sînt ceea ce ați fost cîndva și voi,
prin mine o luați de la început“, —
apoi, noaptea, în intimitatea caselor lor
să le smulg limbile apologetice
și să le fur poemele !

(P. S.)

OCHI

Binecuvîntate fie generoasele emanații permise ochilor
mei...

Ceea ce odată a fost întindere italiană
s-au prescris umbrele vîrstei
și sosirea zilelor tocmai a trecut

Am văzut
venind realitatea visul amintirea
tot ceea ce voi vedea vreodată
Totuși binecuvîntate fie identitățile schimbătoare
— mîine cu minunatul său săculeț de ciudățenii
Halucinațiile nu vor mai păcăli niciodată acești ochi
— frumusețea și bucuria lor
supra-impunînd adevărul lor asupra tuturor minciunilor
mele

Dacă vreodată sub toate aceste eonuri ale cerului
izbucnire naștere a nebuloasei
iluminează triada ochiului meu
voi avea atunci anticiparea
unui viitor în așteptare

Am o nostalgie pentru acum
pentru că știu că ceea ce sosește întâi
va veni la urmă și va continua să vină
...ca și când aș ști tot ceea ce trebuie să știu
pentru că nu e prea mult de știut

Rezultatul unei schimbări chimice scoate la iveală
dilatări frumoase
abolind ani lumină între îndepărtarea vastă
și ochiul grăbind lumina a ceea ce obișnuiește să fie

Dilatări megagalactice
infinitul văzut de eleștee căprui
Și apusul soarelui e o iluzie
realitatea lui avînd un avans de 8 minute
— epuizat
țintuit de narcotica diminuare
o străfulgerare peste amintirea dureroasă
eu sînt tot ce voi vedea vreodată

(V. T. și P. N.)

GARY SNYDER

(n. 1930)

Poet din generația „beat“, născut la San Francisco, personaj principal în romanul *Vagabonzii dharmei* (*The Dharma Bums*), de Jack Kerouak, apărut în 1958, Gary Snyder a publicat, printre altele : *Riprap* — 1959, *Un șir de poeme* (*A Range of Poems*, 1966), *Tărîmul îndepărtat* (*The Back Country*, 1967), *Insula broaștei țestoase* (*Turtle Island*, 1957), distins cu premiul Pulitzer.

FAPTE

1. 92% din importul de tone soia al Japoniei provine din S.U.A.
2. Populația S.U.A. reprezintă 6% din populația lumii ; consumul ei de energie anuală se ridică la 1/3 din consumul globului terestru.
3. S.U.A. consumă 1/3 din produsul anual de carne din lume.
4. Virfurile reprezentînd 1/5 din populația americană obțin 45% din venitul salariilor și dețin cam 77% din bogăția totală.
5. O națiune modernă are nevoie de 13 materii prime industriale de bază. În A. D. 2000, S.U.A. va depinde de import cu excepția fosforului.

6. „General Motors“ e mai mare decît Olanda.
7. Energia nucleară e întreținută mai ales cu combustibil fosil și abia produce energie netă.
8. Cele „Șapte Surori“ — „Exxon“, „Mobil“, „Texaco“, „Gulf Standard of California“, „British Petroleum“, „Royal Dutch“, „Shell“.
9. „Motivul pentru care energia solară nu a fost și nu va fi un combustibil major, sau un înlocuitor al combustibilului fosil, se datorează faptului că nu va concura fără energia subvenționată de economia combustibilului fosil. Uzinele au maximalizat folosirea luminii solare.“ — H. T. Odum.
10. Sursa noastră principală de hrană rămîne, totuși, soarele.

(V. T. și P. N.)

SYLVIA PLATH

(1932—1963)

A studiat la Colegiul Smith, la Cambridge, Anglia. Este autorea a două volume de versuri : *Colossus* (1960) și *Ariel* (apărut în 1966). A publicat de asemenea un roman (1963), pe care l-a semnat cu pseudonimul „Victoria Lucas“.

TOAMNA BROAȘTELOR

Vara îmbătrânește ; mamă cu singele rece.
Rare-s gizele, firave.
În aceste palustre șalăse, doar noi
orăcăim și tînjim.

Diminețile se risipesc în somnul din jur.
Prin stufărișul adînc
molatic se-aprinde soarele. Muștelor le ducem dorul,
Bolește mlaștina.

Bruma picură paianjeni. E limpede
că spîritul belşugului
altundeva s-a aciuat. Jalnic,
slăbesc oamenii noştri.

(I. C.)

METAMORFOZE

Eu-s o şaradă în nouă silabe.
Un elefant, o casă masivă,
un pepene hoinărind pe doi cîrcei de viţă,
o poamă roşie, de fildeş, frumoşi căpriori !
Această piine e dolofană cu bulbucătura ei de drojdie.
Sînt cu zimţi banii nou bătuţi în punga asta pîntecoasă.
Eu-s un drum, o scenă, o vită cu puiul în burtă.
M-am îndopat cu un sac de mere crude,
am urcat în trenul din care nu se mai poate coborî.

(I. C.)

LE ROI JONES

(n. 1934)

Poet, eseist, romancier și dramaturg negru, născut la Newmark, Le Roi Jones debutează cu poemele din *Prefață la un anunț de sinucidere în douăzeci de volume* (*Preface to a Twenty Volume Suicide Note*, 1961) în tonul caracteristic militanților de culoare.

Cîțiva ani mai târziu adoptă numele african Imamu Amiri Baraka, sub care publică *Poezia Magiei negre* (*Black Magic Poetry*, 1969). În 1964 îi apare poemul *Conferențiarul mort* (*The Dead Lecturer*).

POEM PENTRU NEUTRI

Un peisaj de neon japonez clipește
desfășurîndu-se-ntr-un film constant
de amintiri. Frunzele, dealurile
se schimbă într-o perspectivă mută. Fermierii,
Americanii, pretind că-s albastre. Un fenomen natural,
o imagine posibilă
a ceea ce vom numi istorie. O junglă
a senzațiilor. În mintea lor copacul
sfărîmat, sînge proaspăt pentru romantici,

Frumusețea noastră bruscă și deplasată. O tandrețe ineptă.
(Fetele alea lungi întinse în întuneric sub nările noastre.
Palavragii aceia care n-au să-amuțească
nici în zori. Stînd în picioare în pragurile ușilor,
lasă să intre aerul rece.)

E o istorie cu tilc,
la fel de sigură ca economia
pentru acești pitici neastîmpărați
care săvîrșesc miracole pentru orbi. Cercul umed
al pantalonilor lor,
amenințarea
împotriva educației noastre. Nu e nici Dante,
nici Yeats, ci pelerinul zgomotos și beat
pe care l-am cunoscut atît de bine în tinerețe.
Și care s-a prefăcut într-o stană de piatră
tot așteptînd o schimbare.

(P. S.)

DIANE WAKOSKI

(n. 1937).

Volume de poezie : *Monede și sicrie (Coins and Coffins, 1961), Poemele despre George Washington (The George Washington Poems, 1967), Înăuntrul fabricii de sînge (Inside the Blood Factory, 1968), Bufnița și șarpele (The Owl and the Snake, 1973), Literatură de virtuozitate pentru două și patru mîini (Virtuoso Literature for Two and Four Hands, 1975).*

Atitudinea poetei este net antiburgheză, antirăzboinică ; totodată, într-o formulare elaborată, metaforică, ea omagiază momentele mari ale istoriei.

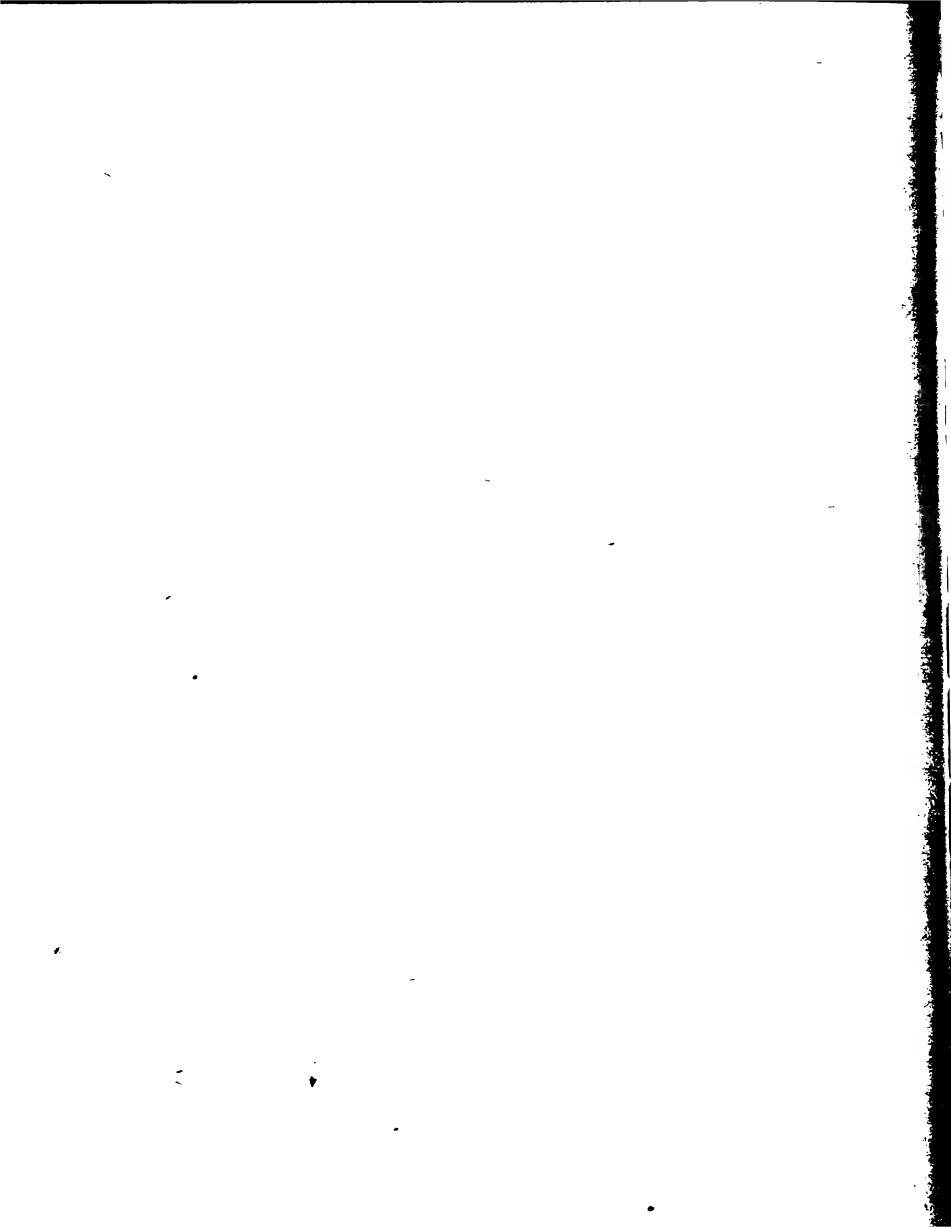
EXTRAPOLARE

Merg pe covorul purpuriu din ochiul tău
purtînd untiera de argint
dar un vehicul huruie

lăsîndu-și urma neagră, obosită pe piciorul meu
și vechi imagini sosesc ca trăsnetul ușilor paravanului
în după-amiezi fierbinți
și bîzîitul unei muște deasupra băuturii răcoritoare din
pahar
pîlpîind ca un reflex pe o suprafață metalică.

Intră, ai spus,
în picturile tale, în uzina de sînge,
în cîntecele vechi care-ți împreună miinile,
în ochii care se schimbă în fiecare clipă, ca fulgul de
zăpadă,
în frunzele de spanac, care păstrează-n ele fărîme de
pietriș,
în mustățile unei pisici,
în pălăria paradită, și mai ales în gura ta în care
macini pigmentii cu dinții, pictînd
o sticlă spartă pe luna care se rostogolește din gura mea.
Tu nu mă poți lăsa să înaintez prea mult, să înaintez prea
mult
în vinele în care vîrful piciorului ar vrea să-ncerce
adîncimea.
Trebuie să ajungi înăuntru și să mă elimini
ca pe un glonte de argint
care a pătruns în brațul tău.

(V. T. și P. N.)

INDICELE ALFABETICĂ AL AUTORILOR CUPRINȘI
ÎN ANTOLOGIE
(vol. I, vol. II)

ADAMS, Léonie, II, 185.
AGEE, James, II, 235.
AIKEN, Conrad (Potter), II,
136.
ASHBERRY, John, II, 293.
AUDEN, Wystan Hugh, II,
228.
BARLOW, Joel, I, 41.
BENÉT, Stephen Vincent, II,
166.
BENÉT, William Rose, II, 87.
BERRYMAN, John, II, 253.
BISHOP, Elizabeth, II, 242.
BLY, Robert, II, 295.
BOGAN, Louise, II, 164.
BRADSTREET Anne, I, 11.
BRYANT, William Cullen, I,
49.
BYLES, Mather, I, 21.
CATHER, Willa Sibert, II, 11.
COATSWORTH, Elizabeth
J(ane), II, 150.
COLE, Thomas, II, 278.
CORSO, Gregory, II, 313.

CRANE, Hart, II, 173.
CRANE, Stephen, I, 271.
CUMMINGS, Edward Estlin,
II, 152 (cummings, e.e.).
DAWSON, William, I, 19.
DEUTSCH, Babette, II, 160.
DICKINSON, Emily (Eliza-
beth), I, 207.
DICKINSON, John, I, 25.
DOOLITTLE, Hilda, II, 94.
DUNBAR, Paul Lawrence, I,
276.
DWIGHT, Timothy, I, 31.
EBERHART, Richard, II, 215.
ELIOT, Thomas Stearns, II,
109.
EMERSON, Ralph Waldo, I,
68.
FEARING, Kenneth, II, 194.
FERLINGHETTI, Lawrence,
II, 267.

FIELD, Eugene, I, 233.
FLETCHER, John Gould, II,
92.

FRANCIS, Robert, II, 190.
FRENEAU, Philip, I, 34.
FROST, Robert, II, 13.

GINSBURG, Allen, II, 298.

HARTE, Bret, I, 223.
HELTON, Roy (Addison), II,
99.

HILLYER, Robert (Silliman),
II, 162.

HOLMES, Oliver Wendell, I,
150.

HUGHES, Langston, II, 196.

JARRELL, Randall, II, 250.
JEFFERS, Robinson, II, 102.
JONES, Le Roi, II, 320.
JUSTICE, Donald, II, 291.

KINNEL, Galway, II, 309.
KUNITZ, Stanley (Jasspon),
II, 217.

LANIER, Sidney, I, 228.
LEVERTOV, Denise, II, 281.
LINDSEY, (Nicholas) Vachel,
II, 35.

LONGFELLOW, Henry Wad-
sworth, I, 75.

LOWELL, Amy, II, 20.
LOWELL, James Russell, I,
154.

LOWELL, Robert, II, 263.

MacLEISH, Archibald, II, 146.
MARKHAM, Edwin, I, 235.
MASTERS, Edgar Lee, II, 3.
McGINLEY, Phyllis, II, 220.
McGRATH, Thomas, II, 257.
MELVILLE, Herman, I, 178.
MERVIN, William Stanley, II,
311.

MILLAY, Edna St. Vincent,
II, 141.

MOORE, Marianne, II, 106.
MOORE, Merrill, II, 213.
MURRAY, Philip, II, 290.

NASH, Ogden, II, 203.
NEMEROV, Howard, II, 271.

OAKES, Urian, I, 13.

PLATH, Sylvia, II, 318.
POE, Edgar Allan, I, 125.
POUND, Ezra, II, 69.

RANSOM, John Crowe, II, 132.
REESE, Lizette Woodsworth,
I, 240.

RIDING, Laura, II, 192.
ROBERTS, Elizabeth Madox,
II, 66.

ROBINSON, Edwin Arlington,
I, 244.

ROETHKE, Theodore, II, 231.
ROLFE, Edwin, II, 237.

SANDBURG, (August) Carl,
II, 26.

SANTAYANA, George, I, 242.
SARTON, May, II, 244.
SCOTT, Winfield Townley, II,
240.
SHAPIRO, Karl Jay, II, 247.
SILL, Edwin Rowland, I, 226.
SIMPSON, Louis, II, 283.
SMITH, William Jay, II, 265.
SNODGRASS, William DeWitt,
II, 301.
SNYDER, Gary, II, 316.
SOLOMON, Marvin, II, 288.
STAFFORD, William, II, 255.
STEVENS, Wallace, II, 42.

TATE, Allen, II, 187.
TAYLOR, Edward, I, 16.
TEASDALE, Sara, II, 64.
THOREAU, Henry David, I,
152.
TIMROD, Henry, I, 204.
TRUMBULL, John, I, 28.

UNTERMEYER, Louis, II, 78.

VAN DOREN, Mark (Albert),
II, 158.
YIERECK, Peter, II, 261.
WAKOSKI, Diane, II, 322.
WALLIS, Eleanor Glen, II,
273.
WARREN, Robert Penn, II,
222.
WEIGHT, Richard, II, 233.
WHITMAN, Walt, I, 181.
WHITTEMORE, Reed, II, 269.
WHITTIER, John Greenleaf,
I, 105.
WILBUR, Richard, II, 275.
WILLIAMS, William Carlos,
II, 57.
WRIGHT, James, II, 306.
WYLIE, Elinor (Hoyt), II, 83.

ZATURENSKA, Marya, II,
211.

CUPRINSUL

<i>Prefață</i> . . .	V
<i>Tabel cronologic</i>	. LIII
<i>Nota editorilor</i> .	.XCHII

SECOLUL AL XX-LEA

EDGAR LEE MASTERS	
Tăcerea	4
Cassius Hueffer	5
Lydia Puckett	7
Judecătorul Sommers	8
Dora Williams	8
Doamna Williams	9
WILLA SIBERT CATHER	
Johnny Spaniolul	11
ROBERT FROST	
Adună pe nesăturate	15
Mănunchiul de flori	16
N-au decît s-o creadă	18
Darul întreg	19
AMY LOWELL	
Doamna	20
Nori, noaptea	21
Liliacul	22

CARL (AUGUST) SANDBURG

Patru preludii pentru joaca vîntului	27
Amurgul bizonilor	30
Fermierul din Illinois	30
Eu sînt poporul, poporul — sînt gloata	31
Iarba	32
Portul	33
Brîncuși	33

VACHEL (NICHOLAS) LINDSEY

Abraham Lincoln se plimba la miezul nopții	37
O predică a negrilor — Simon Legree	38
Uzina are-ntr-una geamuri sparte	40
Bizonii ce mîncară flori	41

WALLACE STEVENS

Martial Cadenza	42
Moartea unui soldat	43
Grămezi de nori peste obrazul mării	44
Cursul lucrurilor	49
Lumea ca meditație	50
Treisprezece chipuri de a privi o mierlă	51
Șase peisaje semnificative	54

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

Figura metrică	57
Traseu	58
Unui cîine rănit pe stradă	60

SARA TEASDALE

Înțelepciune	64
Nuferii	65

ELIZABETH MADOX ROBERTS

Orfeu	66
-----------------	----

EZRA POUND

La fraisne	70
Virginalul	72
Mîșcare de dans	73
Meditație	74
Cei trei poeți	74

Cîntecul de pe fluviu (<i>Fragmente</i>)	75
XII	76
LOUIS UNTERMEYER	
Rîcă veche	78
Portretul unei mașini	79
Maica Gîscă (versiune modernă)	80
* ELINOR (HOYT) WYLIE	
Haimanaua	83
WILLIAM ROSE BENÉT	
Hoțul de cai	87
JOHN GOULD FLETCHER	
Nesupusul	92
Înnoptare londoneză	93
HILDA DOOLITTLE	
Ostroavele	94
ROY (ADDISON) HELTON	
Dîmineața de Crăciun	99
ROBINSON JEFFERS	
Strălucește, agonică țară	102
Corăbii în negură	103
Camuflaj	104
MARIANNE MOORE	
Talismanul	106
Apoi ermina	107
T. S. ELIOT	
Țară pustie	111
I. Îngroparea morților	111
II. O partidă de șah	113
III. Predica focului	117
IV. Moartea pe apă	121
V. Ce-a spus tunetul	122
Notele autorului cu privire la <i>Țară pustie</i>	126
JOHN CROWE RANSOM	
Către intelectualii din Nqua Anglie	132
CONRAD (POTTER) AIKEN	
Portret de fată	137

La un concert	138
Cearta	139
EDNA St. VICENT MILLAY	
Am să mă-ntorc	141
Știu, pentru tine numai vară sînt	142
Prohod fără muzică	142
Ascultînd o simfonie de Beethoven	143
Nu s-a făcut dreptate-n Massachusetts	144
ARCHIBALD MacLEISH	
Ars poetica	146
Sfîrșitul lumii	147
Versuri pentru un prolog	148
ELIZABETH (JANE) COATSWORTH	
O doamnă intră într-un birt	150
EDWARD ESTLIN CUMMINGS	
Pe unde încă n-am călătorit	153
Impresie — IV	154
30	155
31	156
312	156
MARK (ALBERT) VAN DOREN	
În șoaptă	158
BABETTE DEUTSCH	
Ei au venit la nuntă	160
ROBERT (SILLIMAN) HILLYER	
Pastorală	162
LOUISE BOGAN	
Visul	164
STEPHEN VINCENT BENÉT	
Ploaie după un spectacol de vodevil	166
Cîntecul călăreților	167
Litanie pentru tirani	169
HART CRANE	
Fluviul	175
„Cutty Sark“	180

LEONIE ADAMS	
Gîrla de pe pajişti	185
ALLEN TATE	
Emblemă	187
ROBERT FRANCIS	
Dincolo de biologie	190
Inotătorul	191
LAURA RIDING	
Aşa se întîmplă	192
KENNETH FEARING	
Rapsodie americană	194
LANGSTON HUGHES	
Jass într-un cabaret parizian	196
Africa	197
Căluşei	198
Lăsaţi America să fie iar ea însăşi	198
Visez o lume	201
OGDEN NASH	
Mi-a spus-o între patru ochi	204
Două vorbe despre iarnă	205
Piciul nostru habar n-are sau Slavă ție, Doamne !	206
Cele şapte vîrste spirituale ale d-nei	
Marmaduke Moore	208
MARIA ZATURENSKA	
Îndrăgostiţii	211
MERRILL MOORE	
Necunoscutul de la morgă	213
RICHARD EBERHART	
Mielului	215
Reflexie	216
STANLEY (JASSPON) KUNITZ	
Sfîrşit de vară	217
Cînd scade lumina	218
PHYLLIS MCGINLEY	
Aluzii la mortalitate	220

ROBERT PENN WARREN	
Balada lui Billie Potts	223
WISTON HUGH AUDEN	
Păduri	228
THEODORE ROETHKE	
La ceasul sur .	231
RICHARD WEIGHT	
Haikai-uri .	233
JAMES AGEE	
Sonet .	235
EDWIN ROLFE	
Poem pentru desfătarea prietenilor mei care-și rîd de ficțiunea științifică	237
WINFIED TOWNLEY SCOTT	
Doamna Severin . . .	240
ELIZABETH BISHOP	
Aisbergul imaginar .	242
MAY SARTON	
Prothalamium .	244
Frunze sub vînt .	245
KARL JAY SHAPIRO	
Tren militar	247
RANDALL JARRELL	
Moartea trăgătorului din turelă .	250
Pierderi	251
JOHN BERRYMAN	
Peisaj de iarnă .	253
WILLIAM STAFFORD	
Conducînd într-o noapte .	255
THOMAS MCGRATH	
Odă americanului mort în Coreea .	257
Mirosul singelui	259
PETER VIERECK	
Nostalgie	261

ROBERT LOWELL	
Ca un platan lângă ape .	263
WILLIAM JAY SMITH	
Primitiv american .	265
Tipic	266
LAWRENCE FERLINGHETTI	
În cele mai grozave gravuri ale lui Goya .	267
REED WHITEMORE	
La sinuciderea unui prieten .	269
Degetul negru	270
HOWARD NEMEROV	
O metamorfoză ieșită din comun .	271
ELEANOR GLENN WALLIS	
Guzganul „Negoț“ .	273
RICHARD WILBUR	
După „Ultimele știri“ .	275
Ea	276
THOMAS COLE	
Variațiuni pe tema unei dimineți liniștite .	278
Peisajul dragostei	279
DENISE LEVERTOV	
Nuanță suplimentară .	281
LOUIS SIMPSON	
Privește	283
Stejarul și ulmul	285
Adevăratul anotimp al duduilor .	286
MARVIN SOLOMON	
Șerbet de lămâie .	288
PHILLIP MURRAY	
Carrara	290
DONALD JUSTICE	
Un alt cântec	291
Despre moartea prietenilor din copilărie	292
Numărătoarele nebunilor	292

JOHN ASHBERRY	
O vază cu flori .	293
ROBERT BLY	
În automobil, spre fluviul Lac-qui-parle .	295
Poezie în trei părți	296
ALLEN GINSBERG	
America	298
Un magazin cu autoservire în California .	299
WILLIAM DEWITT SNODGRASS	
Cîntec	301
Bahna	302
Inventar de aprilie	303
JAMES WRIGHT	
Mineri	306
Fericirea	307
GALWAY KINNEL	
Plimbare la țară	309
Patima	310
WILLIAM STANLEY MERVIN	
Cînd m-am întors din Colchida .	311
GREGORY CORSO	
Acum douăzeci și cinci de ani .	313
Ochi	314
GARY SNYDER	
Fapte	316
SYLVIA PLATH	
Toamna broaștelor	318
Metafore	319
LE ROI JONES	
Poem pentru neutri	320
DIANE WAKOSKI	
Extrapolare	322
 <i>Indicele alfabetic al autorilor cuprinși în antologie</i>	
(vol. I, vol. II)	325

Lector : BIANCA ZAMFIRESCU
Tehnoredactor : ELENA CALUGĂRU

*Bun de tipar 19.IV.1978. Tiraaj 20.120 ex. broșate
Coli ed. 15,67. Coli tipar 13,50.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 5.005 la întreprinderea
poligrafică Bacău, str. Eliberării
nr. 63.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Lucrarea a fost tipărită pe hîrtie
fabricată de C.C.H. Letea Bacău.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

